

*Großmann
Roman*

Benoîte GROULT

CĂILE INIMII

3
TREI

«Totuși, nu fără o
oarecare îngrijorare, mă
voi alătura cohorței de
scriitori care au încercat
să surprindă pe foaia
albă acele plăceri cărora
li se spune carnale, dar
care, uneori, îți înfioară
cumplit inima (...)

Și, totuși, povestea pe
care vreau să v-o spun
nu poate exista fără
descrierea unui *păcătos
act sexual*. Numai astfel,
dedându-se acestui
păcat, eroilor mei le-a
reușit să se seducă unul
pe celălalt; pentru a
repetă păcatul, s-au
urmărit pretutindeni, și
numai datorită acestei
repetări le-a fost dat să
nu se mai despartă
vreodată, deși totul îi
separa.»

Benoîte Groult

Eroscop

Colecție coordonată de
MAGDALENA MĂRCULESCU

&

PASCAL BRUCKNER

Benoîte
GROULT

CĂILE INIMII

Traducere din limba franceză de
RODICA CHIRIACESCU

--- EDITORI
Silviu Dragomir
~~Vasile Dima~~ Zamfirescu

DIRECTOR EDITORIAL
Magdalena Mărculescu

COPERTA
Faber Studio (Silvia Olteanu și Dinu Dumbrăvician)

DTP
Eugenia Ursu

CORECTURĂ
Sinziana Doman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GROULT, BENOÎTE

Căile inimii / Benoîte Groult ; trad.: Rodica Chiriacescu. - București :
Editura Trei, 2007

ISBN 978-973-707-162-0

I. Chiriacescu, Rodica (trad.)

821.133.1-31=135.1

Această ediție a fost tradusă după Benoîte Groult, *LES VAISSEAUX DU CŒUR*,
Editions Grasset, Paris, 1988

Copyright © *Éditions Grasset et Fasquelle*, 1988
All rights reserved

© Gulliver, Getty Images, pentru foto copertă
© Editura Trei, 2008 — pentru prezenta ediție în limba română
C.P. 27-0490, București
Tel./Fax: +40 21 300 60 90
e-mail: office@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN: 978-973-707-162-0

*E singur acela sau aceea care nu este
numărul unu pentru nimeni.*

HÉLÈNE DEUTSCH

PROLOG

Înainte de toate, ce nume să-i dau pentru ca soția lui să nu afle niciodată? Oricum, breton, de vreme ce avea deja unul, dar aş fi vrut să-i dau un nume de bard, al unuia dintre acei eroi irlandezi, de un curaj împins până la absurd, care au pierdut cea mai mare parte din bătăliile purtate, dar de-al căror suflet mă îndrăgostisem.

Un nume de viking, poate? Nu, aceştia erau blonzi. Mai curând de celt, rasă de bărbaţi oacheşi, îndesaţi, cu ochi senini şi barba în nuanţe de roşu stins, ca un gând ascuns. El aparţinea integral acestui popor a cărui răspândire geografică nu a fost definitiv precizată, având o istorie controversată, şi a cărui viaţă are mai mult o aură poetică decât una reală.

Voiam pentru el un nume brutal şi aspru, în ton cu silueta sa masivă, cu părul negru, căzut uşor pe frunte şi tuns scurt pe ceafa lată, cu ochii albaştri, vii ca două frânturi de mare sub sprâncenele-i stufoase, cu pomeţii proeminenţi, de tătar, cu barba arămie, pe care şi-o lăsa să crească atunci când se afla în larg.

Am ales mai multe nume şi le-am întors în fel şi chip în faţa oglinzii mele interioare... Nu, asta nu poate să redea

aerul nedumerit și furios pe care îl avea când întâmpina o rezistență, iar acesta nu se potrivește cu mersul lui apăsător.

„Kevin“? Da, ar trebui să fiu sigură că va fi pronunțat englezește, și nu un soi de „Quévain“ franțuzesc.

„Yves“ ar sugera că e pescar în Islanda.

„Jean-Yves“ — am întâlnit întâmplător atâția în timpul vacanțelor mele bretone —, niște omuleți scunzi, slăbuți și pistruiți.

„Loïc“? Poate... dar aș prefera un nume mai rar, care să se potrivească unui cormoran.

Atunci „Tugdual“? Sau „Gauvain“, unul dintre cei doisprezece cavaleri din jurul Mesei Rotunde? Sau „Brian Boru“, acest Charlemagne al Irlandei? Dar francezii nu vor putea pronunța decât „Briliant Borû“, cu „r“-ul englezesc înmuiat, și acest du-te-vino al limbii va face loc unei hârâieli lipsite de grație, pe care noi, ceilalți, o numim „r“.

Totuși, de un nume de cavaler are nevoie. Și care e cel mai fidel cavaler dacă nu Gauvain, fiul lui Loth, rege al Norvegiei, și al Annei, sora lui Arthur, cel care moare duelându-se cu Mordred, trădătorul regelui său? Sobru, înțelept, demn, generos, înzestrat cu o forță teribilă și deplin credincios suzeranului său, așa spun despre el textele din ciclul lui Arthur; nu era un poet, dar era omul datoriei împlinite, oricât l-ar fi costat acest lucru, gata de aventură și de fapte eroice. Așa este descris în ciclul breton, așa este și în povestirea mea.

În viața de toate zilele, avea un prenume pe care l-am socotit cam nătâng. De îndată ce a intrat în viața mea, l-am coplesit cu porecle. Azi îi dedic definitiv acest nume, frumos

când îl scrii, frumos când îl citești, întrucât acum nu mai pot decât să-l aștern pe hârtie.

Totuși, nu fără o oarecare îngrijorare, mă voi alătura cohorții de scriitori — mulți, fără îndoială — care au încercat să surprindă pe foaia albă acele plăceri cărora li se spune carnale, dar care, uneori, îți înfioară cumplit inima. Probabil și aceloră — mai numeroși încă — nevoiți să renunțe. Nu știu dacă limbajul îmi va veni în ajutor pentru a explica acea beție plină de iubire, acea plăcere neobișnuită care împinge parcă înapoi propria viață, făcând să trăiască în noi trupuri pe care nu ni le-am fi imaginat. Știu că sunt pândită de ridicol, că sentimentele mele deosebite vor eșua în banalitate și că fiecare cuvânt e gata să mă trădeze, devenind dezolant sau vulgar, fad sau grotesc, dacă nu de-a dreptul respingător.

Cum să numesc, după îndemnul inimii, acele excrescențe sau hăuri nesfârșite, care servesc la exprimarea, împlinirea și reînvierea dragostei? Cum să emoționezi cititorul spunând „coit“? Desigur, de la co-ire — „a merge împreună“. Dar cum se naște plăcerea între două trupuri care merg împreună?

Atunci „penetrare“? Acesta are rezonanțe juridice. „A avut loc o penetrare, domnișoară“, iar „a se deda plăcerii“ exală mirosuri stătute, de sutană și păcat. „Copulare“ pare laborios, „împerechere“ — animalic, cuvântul „a se culca“ e atât de plictisitor, iar „a se fute“ atât de expeditiv...

Mai bine „împerechere“ sau „regulare“? „Să dansezi branla“ (vechi dans cu mișcări legănate și diverse figuri) sau „să te perpelești la foc mocnit“? Acestea sunt, vai!,

expresii uitate și fericite invenții ale unei limbi îndrăznețe și viguroase care nu-și pusese încă juvățul de gât.

Nu ne rămân azi, în această epocă de inflație verbală, în care limbajul se învechește mai repede chiar decât hainele, decât cuvintele porcoase sau șterse, incolore, datorită unei întrebuințări repetate. Apoi, acel îndrăzneț „a face dragoste“, oricând la îndemână, dar golit de întreaga încărcătură emoțională, este scandalos sau erotic. Total impropriu literaturii.

Iar când e vorba de organele care sunt purtătoarele acestei plăceri, scriitorul și, poate chiar mai mult, scriitoarea se lovesc de noi obstacole. „Mădularul lui Jean-Phil era țeapăn, încordat, gata să plesnească... Falusul lui Mellors se ridica dominator, de-a dreptul înspăimântător... Coaiele directorului adjunct... Scrotul tău adorat... Penisul lui, pubisul tău..., al lor... Vaginul meu acaparator..., clitorisul tău, Béatrice...“ Cum să scapi de comic? Când e vorba de sex, chiar anatomia își pierde inocența, iar cuvintele, aceste mici ticăloase, care duc o viață independentă de a dumneavoastră, impun imagini de-a gata și refuză o întrebuințare nevinovată. Ele au luat naștere din latină sau din argou, din ado și crado. Când există! Căci vocabularul întrebuințat pentru a denumi juisarea feminină apare, chiar la cei mai buni autori, de o sărăcie consternantă.

Ar trebui să uiți totul, începând cu lexicul presei specializate în a umfla lucrurile, și romanele-foto pe un fond plângăcios, și emisiunile despre sex, comentate de redactori blazați, plătiți cu un salariu mizer. Ar trebui, pesemne, să uiți în mod deosebit erotismul șic potrivit căruia e de bon ton să

folosești sub cearșaf un jargon filosofic, ce maschează, în cazul ăsta, mârșăvia.

Și totuși, povestirea pe care vreau să v-o istorisesc nu poate exista fără descrierea unui „păcătos act sexual“. Numai astfel, dedându-se acestui păcat, eroilor mei le-a reușit să se seducă unul pe celălalt; pentru a repeta păcatul, s-au urmărit pretutindeni, și numai datorită acestei repetări le-a fost dat să nu se mai despartă vreodată, deși totul îi separa.

Ne-am putea mulțumi — și ar fi mult mai ușor — să explicăm dragostea evocând o comuniune de idei sau aspirații, o prietenie din copilărie, un talent rar în cazul unuia dintre ei, o emoționantă infirmitate..., dar trebuie să recunoaștem adevărul gol-goluț: cei doi erau făcuți să se ignore, să se vadă pentru a se disprețui, și doar limbajul nearticulat al iubirii le-a îngăduit să comunice, și numai vraja acelei mașinării misterioase — înțeleg prin asta poveștile despre predestinare invocate, de obicei, în acest gen de cazuri sau chiar enigmatice tropisme, ori jocul hormonilor, sau mai știu eu ce? —, numai ispita a izbutit să-i lege atât de profund, încât a dărâmat toate barierele.

Mai rămâne să faci în așa fel încât actul cel mai comun practicat pe acest pământ să pară uluitor. Căci dacă nu pentru a ului, atunci la ce bun să mai scrii? Și cum să re- dai în cuvinte această speranță divină, licărind între picioarele bărbaților și ale femeilor și făcând să pară un miracol ceea ce, dintotdeauna, se petrece pretutindeni, între sexe asemănătoare sau diferite, demne de milă ori, dimpotrivă, de glorie?

Nu cunosc, în acest sens, nimic mai mult decât alții și nu știu nici un alt cuvânt de care ceilalți să nu fi abuzat. Nu e defel vorba de o călătorie pe un tărâm necunoscut: în dragoste nu există terra incognita. În sfârșit, nimic mai banal decât o pizdă, eventual două, și un falus ce trebuie să facă o primă alegere, golindu-se când vine clipa, ca un recipient de proastă calitate.

Prudența mi-a ordonat deci să renunț. Dar, de vreme ce între obstacolul pornografiei și acela al sentimentalismului sclipesc cu limpezime insolentă cele câteva capodopere ale literaturii universale, care își râd de toate aceste pericole, prudența nu mi se mai pare o calitate decât în caz de eșec, numai după ce voi încasa lovitura. Și, oare, nu putem considera că întreaga literatură e imprudentă?

În sfârșit, e atât de plăcut riscul de a scrie, în ciuda tuturor opreliștilor, primele rânduri ale acestei imposibile istorisiri: „Aveam optsprezece ani când, fără ca vreunul dintre noi să-și fi dat seama, Gauvain mi-a cucerit pentru tot restul vieții inima sau ceea ce socoteam eu, pe atunci, a fi inimă și care nu era încă decât un simplu organ...”

I

Gauvain

Aveam optsprezece ani când, fără ca vreunul dintre noi să-și fi dat seama, Gauvain mi-a cucerit inima pentru tot restul vieții. Într-adevăr, totul a început din pricina inimii mele sau a ceea ce socoteam eu, pe atunci, a fi inimă și care nu era încă decât un simplu organ.

Avea cu șase sau șapte ani mai mult decât mine, iar prestigiul lui de om al mării, care își câștiga singur existența, umbrea, în vremea aceea, fala mea de studentă, dependentă încă de familie. Față de el — deja marcat de meseria pe care și-o alesese și care, prea curând, îl transforma dintr-un adolescent viguros într-o adevărată forță a naturii, îmbătrânindu-l însă cu mult înainte de vreme —, prietenii mei de la Paris nu erau decât niște puștani lipsiți de experiență, niște zănatici. Deși copilăria îi mai stăruia încă în privirile pe care și le îndrepta în altă parte de îndată ce te uitai spre el, iar tinerețea se răsfrângea pe buzele-i trufașe, cu colțurile ridicate, vigoarea lui

bărbătească îți atrăgea atenția nu numai datorită mâinilor, de-a dreptul impresionante, dăltuite parcă în sare, cât mai ales acelui mers apăsător, cu pași șovăielnici, ca și cum s-ar fi crezut mereu pe puntea unui vas.

Până la vârsta adolescenței, ne-am măsurat unul pe altul ca și cum am fi reprezentat două specii de neîmpăcat: el — în rolul flăcăului breton, eu — în acela al parizienței, ceea ce ne oferea siguranța liniștitoare că drumurile nu ni se vor întâlni niciodată; în plus, el era fiu de țărani, iar eu fiica unor turiști — el aprecia că asta ar fi principala profesie a familiei mele, mod de viață ce nu-i inspira defel respect; în orele libere — destul de rare — juca, cu multă pasiune, fotbal împreună cu frații săi, ceea ce mie mi se părea total lipsit de interes; azvârlea păsările din cuib sau trăgea cu praștia în ele, lucruri pe care le consideram de-a dreptul odioase; restul timpului și-l petrecea ciorovăindu-se cu prietenii sau spunându-ne „grosolării“ de fiecare dată când ne întâlnea, pe soră-mea și pe mine — un mod bărbătesc de manifestare, așadar, de testabil.

El a fost cel care mi-a dezumflat cauciucurile primei mele biciclete, de fetiță înstărită — o veritabilă insultă adusă cutiei cu roțile, dezarticulată, în care cobora, împreună cu frații săi, pe unica stradă a satului într-un extraordinar vacarm de fiare, ce li se părea încântător. Apoi, de îndată ce a avut picioarele destul de lungi, a început să călărească pe deșelate prăpădita de bicicletă a lui taică-său, o rablă redusă la componentele indispensabile, pe care o recupera cu discreție când Taica Lozerech își petrecea

noaptea în câte un șanț, după vreo cumplită beție de sâmbătă seara. Pentru a-i ului pe frații Lozerech, ne fixam, cu ajutorul unor cârlige de rufe, pe spițele bicicletelor noastre cromate — cu sonerii, apărători de noroi și portbagaje —, cărți poștale, ce produceau un fel de zgomot, ca de motor; dar aceștia ne ignorau cu desăvârșire.

Printr-un fel de convenție tacită, nu ne jucam decât cu unica fiică din neamul Lozerech, ultima născută a acestei „familii de iepuri“ — cum îi boteza cu dispreț tata —, o blondină lipsită de grație, al cărei prenume, Yvonne, ni se părea un adevărat cusur. Așadar, cum am mai spus, totul ne despărțea.

Când a împlinit paisprezece sau cincisprezece ani, Gauvain a dispărut din raza preocupărilor mele. Vara naviga deja ca mus pe traulerul fratelui mai mare, *Vailant-Couturier*, denumire ce-mi plăcea, căci multă vreme am fost convinsă că purta numele unui croitor viteaz care avusese nesperata ocazie de a întreprinde o salvare în larg! Maică-sa spunea că „el se pricepe să lucreze“ și că „nu va dura mult până va depăși stadiul de novice“. Pentru moment; era însă musul, adică țăpul ispășitor la bord. Obiceiul impunea acest lucru, iar un frate, patronul vasului de pescuit, nu avea — chiar mai puțin decât alții — dreptul de a se lăsa înduioșat.

Pentru noi, asta însemna un dușman mai puțin în sat. Dar chiar în număr mai mic, cei cinci frați Lozerech mai tineri continuau să ne considere, pe soră-mea și pe mine, mai degrabă niște pișăcioase decât niște femei,

niște pretențioase cu fumuri, nicidecum niște parizience. Și asta cu atât mai mult cu cât mă numeam George, „George fără s“ — preciza de fiecare dată maică-mea, care mă sacrificase pe altarul pasiunii ei din tinerețe pentru *Indiana* lui George Sand. Soră-mea mai mică purta în tihnă prenumele de Frédérique. Îi spuneam, ca să mă răzbun, „Frédérique cu q“, iar ea îmi reproșa că mă rușinam de numele meu. Într-adevăr, aș fi dat orice ca să evit glumele și întrebările de la fiecare început de școală, până când „nou-venitele“ se obișnuiau cu numele meu. Copiii sunt neîndurători față de ceea ce iese din comun. Abia la maturitate i-am iertat maică-mii numele pe care mi-l dăduse.

La cursurile de la Sainte-Marie, era mai ușor decât în sat. Puteai să te referi la George Sand, cu toate că nici aici aceasta nu era privită cu ochi buni. La urma urmei, i se pomenea numele în legătură cu *La Mare au Diable* sau *La Petite Fadette*, devenind apoi Buna Doamnă de No-hant. Dar la Raguénès, prenumele meu reprezenta un izvor nesecat de ironii batjocoritoare. Nu se obișnuiau ori, mai curând, refuzau să abandoneze un subiect atât de succulent. Nu mi se mai spunea decât George Fărăes.

La asta se adăuga și faptul că familia mea nu trăia într-un cartier de vile, ci în inima unui sat de țărani și de marinari-pescari, unde reprezentam singura notă falsă. „Pijamalele de plajă“ ale mamei, pălăriile mari pe care tata și le trântea pe cap și pantalonii lui de golf din tweed stârneau de fiecare dată ilaritate. Copiii gălăgioși din grup nu îndrăzneau să rostească vreo vorbă în fața părinților, dar

când erau în bandă — o magmă de masculi care se socoteau investiți cu superioritatea firească a celor înzestrați cu o puțișoară — nu scăpau ocazia, cu Lozerech în frunte, să fredoneze, încă de departe, de cum ne vedeau, un refren atât de tâmpit, încât ar fi trebuit să zâmbim, dar care ne enerva pe măsura stupideniei lui:

Pariziencele
Niște cățele!
Pariziencele
Niște vițele!

Când ești copil, glumele cele mai idioate ți se par, adesea, cele mai bune. Ne răzbunam, firește, atunci când călăii noștri se aflau în număr redus — unul sau două specimene. Împreună, ei reprezentau Bărbatul. Luați separat, nu mai erau decât niște puști înaintea unei puștoaice sau, mai rău pentru ei, niște țărani față în față cu o fată de la oraș.

Gauvain nu venise niciodată la noi acasă. De altfel, în ochii lui nici nu era o casă, ci un fel de vilă ridicolă, din pricina acoperișului de paie, atunci când toți locuitorii satului aspirau să aibă deasupra capului un acoperiș normal, de ardezie. Acest acoperiș autentic, făcut din paie de secară bătute cu mâna și dobândite pe bani grei, de la ultimul seceriș, li se părea o ocară, o palmă pentru cei cu bun-simț.

Nu ne gândisem niciodată să schimbăm între noi cea mai banală frază, de genul: „Vino să iei o gustare la noi“

sau, mai târziu: „Vino să bei un pahar la noi“. Mă revanșam însă, invitând-o adesea pe Yvonne — care era de vârsta mea — să vină să se joace cu noi. Bineînțeles că noi puteam merge oricând la fermă, unde munca nu înceta niciodată și unde dezordinea — hainele celor opt copii împrăștiate peste tot, saboții plini de noroi azvârliți pe culoarul de la intrare, curtea ticsită de cotețe improvizate pentru iepuri, plină de câini, pisici, găini, ca și de ne-numărate utilaje de arat, care parcă nu fuseseră întrebuințate vreodată, dar care erau de folos o dată pe an, pentru o anume treabă, când se dovedeau a fi de neînlocuit — ni se părea nouă, celor care locuiam într-o vilă curată și eram nevoite în fiecare seară să ne aranjăm jucăriile și să ne dăm sandalele de pânză cu alb de Spania, o culme a libertății.

Vizitele s-au produs întotdeauna în acest sens, așa cum dovedește cartea mea de căpătâi din „Bibliothèque Rose“, unde le puteam vedea pe doamnele de Fleurville sau de Rosbourg vizitând femei nevoiașе, tinere lăuze, mame abandonate sau biete văduve sărace care n-aveau niciodată acces în salonul lor.

Câteodată, după ce prășeam cartofii împreună cu Yvonne — o muncă ce nu mă atrăgea, dar care, pentru mine, însemna mult: încetam să mai trec drept o neisprăvită de la oraș —, rămâneam să „mănânc“ la familia Lozerech, adeseori, o supă de slănină pe care acasă aș fi detestat-o. Însă mă mândream mai mult cu faptul că știam să mulg o vacă decât cu faptul că ~~se~~ pot recunoaște departamentele franceze pe harta spânzurată în camera mea, lucru

care nu-mi spunea nimic. Îmi făcea plăcere să mă gândesc că, într-o altă viață, aș fi putut fi o țărăncuță veritabilă.

Gauvain și cu mine ne-am privit pentru prima oară ca două ființe omenеști, și nu ca reprezentanții a două grupuri sociale învrăjbite în timpul treieratului. În acele zile, toți vecinii veneau să dea „o mână de ajutor”; pentru a putea începe munca istovitoare, fiecare aștepta clipe prielnice de a strânge cât mai multe brațe de muncă. Trei dintre fiii Lozerech, printre care și Gauvain, veniseră acasă în același timp — rară coincidență —, așa că trebuia profitat de acest lucru pentru a se fixa data secerișului. Fiind cei mai apropiați vecini, Frédérique și cu mine participam, în fiecare an, la ei, la treierat, împărțind cu trufie munca, atât truda din fiecare seară, cât și emoția vie ce însoțește evenimentul cel mai însemnat al anului, acela care urmează să hotărască, fără nici o îndoială, bilanțul anual al întregii familii.

Ultima zi fusese sufocantă. Se strânsese ovăzul și orzul. Începuse secerișul grâului. Aerul tremura de căldură, colbul gros îți înțepa ochii și gâtulejul, iar zgomotul sacadat al mașinii de treierat îți umplea urechile. Fustele negre ale femeilor deveniseră, încetul cu încetul, cenușii, la fel părul și bonetele; firișoare negre de sudoare brăzdau obraji și gâtul bărbaților. Numai Gauvain lucra gol până la brâu. Stând în picioare în vârful căruței, tăia cu o lovitură de seceră legătura de paie ce strângea snopul, apoi, luându-l cu furca, îl zvârlea, cu un gest imperial — așa mi se părea — pe banda rulantă care cobora cu smucituri dese. Scăldat într-o sudoare de om tânăr, strălucea sub

razele soarelui, printre spicele de grâu ce zburau în jurul lui, iar mușchii îi jucau sub piele fără repaus, asemenea celor de pe crupele cailor puternici care îi aduceau, din vreme în vreme, o nouă încărcătură de snopi.

Nu văzusem niciodată un bărbat atât de viril decât în filmele americane și eram mândră că luam parte la această ceremonie. Mă simțeam, pentru prima oară, solidară cu lumea lui. Totul îmi plăcea în ziua asta fierbinte: aroma acrișoară a sacilor de grâu ce parcă fumegau — simbol al abundenței —, a căror umplere tatăl lui Gauvain o supraveghea jos, lângă treierătoare, atent să nu se risipească pe pământ nici măcar un singur bob din comoara sa, „gustarea“ în jurul orei trei — slănină, pateu, bulgări de unt auriu, etalați cu generozitate pe felii groase de pâine, față de care cele servite la „ora 4“ a noastră, a parizienilor, mi se păreau de-a dreptul costelive, și chiar înjurăturile bărbaților, de fiecare dată când cureaua batozei sărea, trebuind să fie pusă la loc pe roata ei, și când cei cărora le dădea mâna profitau de oprirea mașinii pentru a-și umezi gâtulejul uscat cu o înghițitură de cidru, și, în sfârșit, momentul în care sacii se aflau îngrămădiți în hangar, urmând să fie duși la moară, sărbătoare¹ pentru care merita să tai porcul.

În seara aceea, toți erau cuprinși de o oboseală cumplită, vecină cu beția, solidari datorită satisfacției muncii împlinite, a recoltei strânse, scăldați în acel amurg, la sfârșit de iulie, care nu se hotăra parcă să facă loc nopții, așa

1 În original, „fest-noz“ (sărbătoarea nopții) — sărbătoare specific bretonă, cunoscută pentru dansurile foarte vechi, medievale, practicate în cadrul ei.

cum se întâmplă în anotimpul acesta în Bretania, când întunericul nu izbutește să învingă lumina. Ziua se târâie, apărându-se, și te legeni în speranța că, în sfârșit, măcar o dată va învinge tenebrele.

Stăteam moleșită alături de Gauvain, copleșită de faptul că împărțeam împreună cu el acele clipe binecuvântate, dar disperată că n-o puteam spune. Cu țărani se vorbește despre natură cu multă discreție. Eram tăcuți, stângaci, jenați — crescuserăm.

Terminaserăm cu laudăroșeniile și jocurile copilăriei, dar nu le înlocuiserăm cu nimic. După armistițiul artificial din copilărie, băieții Lozerech și fetele Gallois erau pe cale să-și afle fiecare locul în clasa socială din care făceau parte și se pregăteau să-și limiteze relațiile doar la ușoare semne cu capul și la zâmbete, un fel de paspartuuri folosite de oamenii din același sat când se întâlnesc, dar nu mai au de-a face nimic unul cu altul, într-atât încât nu-și mai adresează nici măcar cuvinte grosolane. Ne mai spuneam încă „tu“, ne mai întrebam politicos — de studiile mele sau de pescuit: „Așadar, ai prins?“ — „Și tu ce faci cu examenele?“, întrebări al căror răspuns îl ascultai neatenț, distrat, ca pe niște scoici pe care iarna nu ești interesat să le strângi de pe plajă.

Dar seara asta, suspendată între zi și noapte, între vis și realitate... În clipa în care urma să ne despărțim, în ciuda oboselii care îi îndulcea trăsăturile, Gauvain a propus pe neașteptate: „Să mergem să facem un tur la Concarneau“, invitație primită fără entuziasm, căci fiecare dorea doar să se culce. Unul dintre frați i s-a alăturat

totuși, iar eu, uzând de toate mijloacele de persuasiune de care dispuneam (am să-ți dau soutienul meu, Rosy, acela cu dantelă... sau flaconul meu de colonie Canoë de Dana), am obligat-o pe Yvonne să mă însoțească, întrucât nu voiam să fiu singura fată. Gauvain era printre puținii care posedau un bătrân 4 CV, în care ne-am îngrămădit atâtea trupuri câte puteau să încapă. Sora mea n-avea ce căuta; la cincisprezece ani nu mergi să dansezi la Concarneau.

Mie, care nu frecventasem decât balul de la Politehnică sau Punctul Gamma — serata anuală a elevilor ingineri —, ringul de dans de la Ty Chupenn Gwen mi s-a părut la fel de exotic ca un bal apaș. Yvonne m-a luat cu drăgălășenie sub ocrotirea ei, în acest mediu unde eram singurul „intrus” în mijlocul unei trupe de masculi zgomoși, deja amețiți. Dar, cel puțin aici, nu voi mai asista doar la petrecere, așa cum făceam de cele mai multe ori la seratele pariziene, unde timiditatea mea mă alunga în spațele picup-ului de fiecare dată când nu-mi „procuram” eu însămi „dansatorul”, înscris pe cartonul invitației.

De-abia ne instalaserăm, când, fără să mă întrebe nimic și înainte de a o face un altul, Gauvain m-a tras pe ring, ținându-mă strâns, cu brațele petrecute unul peste altul, atât de tare, de parcă ar fi apucat pe traulerul său un strai pe timp de furtună. Simțeam cum fiecare deget al lui îmi intra în trup. „Are mâini adevărate — îmi spuneam —, făcute să nu scape ceea ce țin, și nicidecum apendicele palide și elegante pe care le agitau zadarnic tinerii distinși și palizi frecvențați la Paris.”

El dansa ca un om din popor, la fel ca spintecătorul lui *Gervaise* sau ca muncitorii din *l'Assomoir*, cu o mișcare legănată a umerilor, mult prea accentuată, potrivit codului meu burghez, pentru a nu părea vulgară. Privirile noastre nu s-au întâlnit însă niciodată și nici n-am schimbat vreun cuvânt. El nu știa ce să spună, iar eu nu vedeam nici un subiect care ar fi putut să-l intereseze. Între „*ți place Lettre à un jeune poète?*” și „*Peștele s-a vândut bine săptămâna asta?*”, frază pe care trebuia s-o rostesc neapărat, ce putea să spună o studentă la istorie și filologie clasică unui băiat care își petrecea cea mai mare parte din timp pe mare, străbătând marea Irlandei după un itinerar dinainte stabilit? Timiditatea mea înăscută, ce se adăuga unui sentiment ciudat pe care îl încercam acum, când mă aflam în brațele fiului lui Lozerech, mă reducea la tăcere. Dar asta n-avea nici o importanță de vreme ce, între dansuri, el mă ținea de mână, așteptând să reînceapă muzica. Mirosea încă a soare și a grâu și aveam impresia că mă mânuia ca pe un snop, cu acel aer grav și concentrat pe care îl lua atunci când lucra.

De altfel, ce cuvânt ar fi putut să exprime sentimentul ce pusesse stăpânire pe noi și care, evident, nu putea fi decât necuviincios și absurd? Aveam senzația că trupurile ni se recunoșteau și că sufletele noastre — căci nu putea fi vorba de rațiune — aspirau să se unească fără a se îngrijora de ceea ce ar fi putut să ne separe în această lume de lut. Mă gândeam, desigur, la Platon. Pe vremea aceea, îmi exprimam opiniile și sentimentele numai prin raportare la poeți și filosofi. Îmi dădeam seama că Gauvain se

lăsase și el cuprins de aceeași trăire încântătoare. Asemenea impresii nu se nasc niciodată izolat.

Am rezistat la un vals și două passo doble. „Poema Tango“ ne-a purtat în același vârtej. Realitatea s-a estompat. Auzeam în jurul nostru, ca de pe o altă planetă, glumele grosolane ale prietenilor care, amețiți de alcool și de ușoarele atingeri, încercau să-și mascheze dorința tot mai vie de a se culca cu fetele acelea. Fără vreo înțelegere, profitând de faptul că lumina se stinsese brusc, Gauvain și cu mine ne-am regăsit afară. Decretând, cu suveranul egoism al omului fericit, că Yvonne și fratele lui vor găsi niște prieteni cu care să se întoarcă, i-am părăsit în mod laș pe însoțitorii noștri și am fugit cu acel 4 CV.

Bineînțeles, Gauvain a luat-o spre mare. Știam că ea va înlocui discursurile și ne va învălui, tăcută și înțelegătoare, cu primitoarea-i grandoare. Ne-am oprit la răspântia tuturor drumurilor care duceau spre Cabellou, Jument, Trevignon, Kersidan sau spre plaja de la Raguènes. De fiecare dată, am fost nevoiți să ne întoarcem, întrucât nu exista încă nici un drum în lungul coastei, ci doar câteva drumeaguri fără ieșire, așa cum părea în seara aceea și viața noastră. Cu cât vorbeam mai puțin, cu atât ne era mai greu să rupem tăcerea care ne umplea până la refuz inimile. Gauvain se mulțumea să-mi cuprindă umerii cu brațul și să mă strângă tremurând lângă el, atingându-mi uneori obrazul cu tâmpla.

La Raguènes, marea era în reflux. Limba de nisip care leagă țărmul de insulă strălucea în lumina lunii pe sub undele ce prinseseră viață. În stânga, spre est, la adăpost

de vânturile puternice, se distingea linia unde apa și pământul se întâlneau din nou; marea era liniștită. Spre vest, o briză foarte ușoară încrețea cearșaful de argint tivit cu un freamăt fosforescent. Totul era atât de pur, atât de asemănător nouă, încât am coborât să pășim prin undele calme.

— Și dacă am face o baie, acum, în miez de noapte?

Ideea mi-a venit brusc. Era pentru prima oară că ne aflam împreună pe o plajă. În anii aceia, bretonii nu veneau niciodată pe prundișul plajelor: a face baie li se părea o plăcere rezervată doar turiștilor. Fără îndoială, marinarii își găsiseră de secole, mult prea des, mormintele în apă ca s-o mai poată socoti un loc de distracție. Ne-am dezbrăcat la o distanță respectabilă, fără să ne privim. Nu mă dezbrăcasem încă în fața vreunui băiat, dar regretam că Gauvain nu-mi arunca cel puțin o privire. Ghiceam că eram frumoasă sub clarul de lună și că păream mai puțin goală decât într-o cameră, sub lumina brutală a unui bec electric. Ca să-mi ascund partea din față a trupului, dar și pentru a evita să-l privesc pe Gauvain, m-am repezit prima în mare, inundată de plăcerea de-a răspândi stropi strălucitori de apă. Nu m-am îndepărtat prea mult: mi-am dat seama imediat că Gauvain nu știa să înoate. „La ce bun ți-ar servi să știi? Decât, poate, să suferi mai mult atunci când ești purtat de talaz pe o mare înghețată“, mi-a spus el. Am sesizat că fiecare dintre noi ne aflam într-un altfel de raport față de mare. Fiecare întruchipa o altă ipostază, a lui fiind cea adevărată. Ne-am rostogolit îndelung în apa

fremătândă, atingându-ne ca două balene fericite, fără a ne hotărî să ieşim, întrucât ştiam că, odată ajunşi pe uscat, ne vom regăsi, odată cu hainele, starea civilă şi toate convenienţele.

Era una din acele nopţi ireale în care un soi de plancton fosforescent urcă la suprafaţă şi, la fiecare mişcare a braţelor, la fiecare strop, ţi se pare că marea se sfarmă în nori de steluţe. Un val de melancolie ne-a învăluit puţin câte puţin, aparent disproporţionat în raport cu clipa ce se scursese, ca şi cum am fi trăit o pasiune îndelungată, şi un eveniment — la fel de inexorabil ca războiul, de exemplu — se pregătea să ne despartă. Şi acest eveniment a fost, pentru noi, ivirea zorilor. Cerul se lumina deja spre răsărit, oferind pământului proporţii reale.

Gauvain m-a lăsat în faţa porţii. În camera mamei, lumina mai era încă aprinsă. Mă aştepta. Păstrând o distanţă respectuoasă, el mi-a spus: „Du-te, la revedere!“ îşi regăsise vocea obişnuită. Şi a adăugat încet, cu o uşoară ezitare: „Poate într-una din zilele astea“... Iar eu, lăsându-mi mâinile să atârne pe lângă corp, i-am răspuns la fel de plat: „Mulţumesc că m-ai condus“, când, de fapt, nu putea face altfel, casele noastre fiind învecinate.

Două zile mai târziu, s-a îmbarcat pe *Vaillant-Couturier* şi nu l-am mai revăzut în vara aceea, căci, la începutul lui septembrie, ne-am întors la Paris. Şi iarna, într-un apartament confortabil, te mai gândeşti, oare, la marinari? Ce legătură ar putea exista între puntea unui trauler şi amfiteatrul Descartes, unde domnul Pauphilet urma

să ne analizeze amănunțit minunățiile lui Aucassin și Nicolette, făcându-ne să descoperim ritualul dragostei curtenitoare?

Gauvain s-a îndreptat spre fermă, și întinericul l-a înghițit degrabă. Eu am intrat în casă, scuturându-mi părul ud. Obligația de a trece prin camera mamei înainte de a ajunge în odaia mea făcea să-mi dispară tot romantismul; sentimentele pe care le încercasem se destrămau, îndepărtându-se cu repeziciune, la fel ca acele vise care pier în câteva clipe, pe măsură ce te trezești, cu toate eforturile pe care le faci, fără a lăsa în urmă ceva palpabil. Dar, până la sfârșitul acelei veri, am avut mereu senzația că pașii mei călcau mai puțin siguri și că o ușoară negură îmi aburise albastrul privirii.

Și senzația a fost atât de acută, încât, într-o seară mai blândă decât altele, așa cum ți-e dat să întâlnești în Bre-tania, spre sfârșitul verii, un poem pentru Gauvain mi-a țâșnit din inimă ca un mesaj închis într-o sticlă, dar pe care, o vreme, am ezitat să i-l azvârl. Poate, astăzi, glumește împreună cu prietenii pe seama timidității micu-tei pariziene... „Știți fata aceea, care locuiește în casa cu acoperișul de paie, din capul satului... — Nu-i rea de-loc... — Oh! Găsești?”

Spaima de ridicol m-a reținut să i-l trimit lui Gauvain — era primul poem de dragoste din viața mea.

*Așezați amândoi,
Atât de puri, pe țărmul oceanului.*

*Tu — timid ca un bărbat-copil
Care încă nu-l citise pe Gide.
Noaptea — blândă, ca orice noapte,
Iar eu — rece, ca femeia dintâi.
Am rămas suspendați la marginea timpului,
A dorinței și a femeii din mine,
Tu — bărbat, eu — fecioară
Rigidă și înfiorată,
Cum poți să fii, uneori, la douăzeci de ani.*

*Mă întorc adesea la Raguenès
Acum, când l-am citit pe Gide,
Să regăsesc ochii tăi lunecoși,
Gura ta rebelă și fremătătoare.
Azi, sunt blândă ca femeia dintâi,
Dar nopțile-s reci.*

*Astă seară, totuși, te voi săruta
Cu gustul sării de pe pielea noastră,
Pe tine, cel ce navighează în marea Irlandei,
Înfruntând cruda încheștare a valurilor,
Atât de departe de cei douăzeci de ani,
De dulcea plajă unde m-ai dus
Să pescuim împreună un animal fabulos
Care nu s-a ivit niciodată.*

*Dar, tu?
Vii, oare, uneori la întâlnire,
Regretând sărutul pe care nu l-am schimbat?*

Curând, a trebuit să închidem casa pentru o altă iarnă, să părăsesc vara celor optsprezece ani. Am lăsat poemul într-un ierbar; el s-a întâlnit, pe fundul unui sertar, cu acele resturi ce rămân dintr-o vacanță și pe care timpul se obligă să le decoloreze: un ursuleț roz, gol, o broșă de culoarea bronzului, fixată pe un carton îngălbenit, o șosetă singuratică, a cărei pereche nu mă grăbeam s-o găsesc, și un spic de grâu adunat din curtea familiei Loze-rech în seara treieratului.

N-am aruncat poemul nici în vara următoare. Am sperat mereu că va ajunge, într-o zi, la destinatar și că îi va reaminti gustul de neuitat al primei dorințe.

II

Nunta lui Yvonne

Abia peste doi ani l-am revăzut pe Gouvain. Alesese definitiv meseria de marinar. Era de-a-cum maestru de manevră și nu rămânea la Raguénès decât două zile din cincisprezece — între două marea. Din toamnă, voia să urmeze Școala maritimă a lui Rouz de la Concarneau, pentru a deveni locotenent pe navele de pescuit.

Viața lui se organiza după schema obișnuită: tocmai se logodise, „căci nu poți să rămâi tot timpul la părinți“, după cum îmi spusese el ca și când și-ar fi căutat o scuză.

Viitoarea sa nevastă, Marie-Josée, lucra într-o uzină, tot la Concarneau. Nu se grăbeau. Voiau mai întâi să-și construiască o casă la Larmor, pe un teren moștenit de la bunica Lozerech, și pentru care, înainte de a vedea pusă prima piatră la temelie, se îndatoraseră pe următorii douăzeci de ani.

De atunci, în loc să ne spunem vorbe urâte sau să ne ignorăm, ne-am evitat, sau cel puțin Gouvain mă evita.

Mie îmi făcea plăcere să-l oblig pe acest superb băiat să-și plece ochii când ne întâlneam. Drept răspuns, când intram într-una din prăvăliile negustorilor din târg, el începea să le vorbească celorlalți în bretonă, arătându-mi astfel că nu făceam parte din lumea lui.

Cu prilejul căsătoriei lui Yvonne, a fost nevoit să mă privească în față pentru a doua oară. Ea ținea mult să-i fiu martoră, iar Gauvain promisese că va fi martorul soțului, și el marinăr, dar în Marina Regală, o condiție sine qua non pentru ea. De fapt, Yvonne nu se căsătoreea decât pentru a scăpa de condiția de țăran fermier: ura pământul și îngrijitul vitelor, cu mâinile crăpate iarna de frig, ura saboții, murdarii chiar și duminica, ura toată viața pe care o ducea la fermă. Ea nu voia însă un pescar ca fratele ei Robert, un bărbat care, atunci când pleacă pe mare, se întoarce la ora patru dimineața și ale cărui mâini miros tot timpul a momeală pentru pești, nici un pescar pe trauler, cum erau ceilalți doi frați. Nu, ea avea nevoie de un tip care să nu pună niciodată mâna pe pești, care să poarte o uniformă frumoasă și, mai ales, care să lipsească luni întregi, ce vor conta dublu pentru pensionare, la care se și gândea de pe acum. Un tip care să-i ofere și prilejul de a merge un an sau doi la Djibuti, în Martinica, sau chiar, cu puțin noroc, în Tahiti. Iar, în restul timpului, să aibă o casă frumoasă și liniștită. Yvonne, care în copilărie nu avusese timp să se joace și care nu se așeza decât ca să mănânce — de altfel, chiar și atunci ea și maică-sa erau nevoite să se ridice mereu, ca să-i servească pe cei șapte băieți, la

care se adăugau tatăl și servitorul, puțin cam idiot, care îi ajuta la treburile agricole —, nu aspira decât la o singură bucurie: „să aibă liniște!“ De fiecare dată când pronunța această formulă, un surâs plin de extaz se ivea pe chipul ei. Liniște însemna, pentru ea, să nu-și mai audă lătrându-i-se numele: „Yvonne, pentru Dumnezeu, aduci odată cidrul ăla, sau ce naiba faci? Ne grăbim!... Yvonne, fugi la lavoar, fratele tău are nevoie de lenjerie pentru mâine... Yvonne, trezește-te, vaca nu așteaptă...”

Căsătoria i se părea o fericire fără margini. Primul băiat care a îndeplinit aceste condiții a fost acceptat. Cu toate că era un sfrijit care abia atingea talia reglementară pentru armată — avusese nevoie de o dispensă pentru centimetrul care-i lipsea... lipsă ce se menținea și în privința inteligenței, spuneau gurile rele —, asta nu constituia pentru Yvonne o stavilă ce ar fi putut anula căsătoria, dimpotrivă, cu atât mai ușor urma să se deprindă cu absența lui.

Cel mai anevoios lucru a fost organizarea căsătoriei, mai ales fixarea datei. Trebuia să se profite de prezența simultană, acasă, a trei frați marinari — ceea ce rareori se întâmpla acum, când nu mai navigau pe același vas —, de concediile celui care era învățător la Nantes și de propria mea vacanță la Raguénès. Cu atât mai mult cu cât clanul Lozerech dorea să ofere unicei lor fiice o nuntă frumoasă, cu trei domnișoare de onoare în rochii de organdi verde amandă și cu invitați ce urmau să vină cu autocarul din întreaga regiune de sud a ținutului Finistère.

De această frumoasă nuntă urma să profităm și noi, Gauvain și cu mine; părea să fie scris că sărbătorile și ceremoniile ne vor duce la pierzanie!

Încă de la ora nouă dimineața, mă aflam alături de familie, în fața primului pahar de vin muscat, după ce, cu o zi înainte și o parte din noapte, cărasem alimente destinate „întoarcerii căsătoriților“.

De nerecunoscut, gătit, cu buclele rebele lipite cu nu știu ce fel de clei, Gauvain semăna cu un urs savant și avea o mutră de zile rele. Eu purtam un costum dintr-o stofă de mătase grej, cu iz de capitală, pantofi cu baretă pe gleznă, care îmi evidențiau în mod deosebit picioarele (bine făcute de la natură), arborând prin întreaga mea ținută un aer dezinvolt — privilegiul acelor care nu-și doriseră niciodată să se fi născut în altă parte decât în cuvenitul leagăn moale oferit de soartă.

În dimineața aceea, reprezentam pentru el tot ceea ce ura mai mult, și asta n-a făcut decât să trezească brusc în mine dorința de a-i zdrobi carapacea, pentru a avea la discreția mea miezul, vulnerabil încă, pe care îl ghiceam înăuntru. Episodul cu insula rămânea îngropat în adâncurile memoriei mele, în spatele unei porți care se închisese prea repede asupra unui ținut luminos, abia întrezărit. Fusese doar un vis emoția care îmi încleșta și acum inima? Nu voiam să-mi petrec restul vieții punându-mi o asemenea întrebare în serile pline de nostalgie. O, chiar azi îl voi face pe Gauvain să-și piardă capul. Acum ori niciodată!

Nici la masă, nici în timpul acelor interminabile schimbări de locuri pentru fotografiile făcute în piațeta din fața

minusculei capele a Sfântului Philibert, din satul natal al sfrijitului ostaș al Armatei Regale, n-am avut prilejul să fac vreo tentativă în acest sens. Un vânt afurisit, ce bătea dinspre sud-vest, zburătăcea panglicile bonetelor și întorcea pe dos coleretele purtate de mamele mirilor. Apoi s-a aruncat în noi cu grăunțe, iar buclele mele, de o savantă, dar, aparent, cât mai naturală pieptănătură, începură să-mi fluture pe lângă obraji.

În sfârșit, fotograful s-a hotărât să-și strângă bucata de satin negru și suportul telescopic, dând semnalul de plecare spre cafeneaua târgului, pentru aperitivul dansant. Dar și acolo bărbatii s-au foit în jurul barului, iar băieții s-au agitat în preajma jocurilor mecanice, fără să se amestece cu grupurile de femei.

A trebuit să aștept ora două după-amiază ca să mă aflu în sala banchetului, alături de Gauvain. Era îmbibat pe cinste cu alcool și se pregătea, micuțul nevinovat, să treacă pe vin muscat de Bordeaux, șampanie și țuică, ce însoțesc obligatoriu ritualul mesei de nuntă, pe care contăm, de altfel, pentru a întreprinde ceea ce-mi pusesem în gând. Beția este complicele tuturor slăbiciunilor.

Nu ajunseseam încă la inevitabila limbă de vită cu sos de madera, care marchează momentul trecerii de la vinul alb la cel roșu, când am constatat, în ceea ce mă privea, o receptivitate crescândă față de trupul lui Gauvain, aflat lângă mine. „Alb după roș, pe brațe scos — zicea tata —, roș după alb, țațoș la bal“. El părea să nu mă observe, fapt ce-l puneam pe seama prezenței logodnicei sale, așezată cuminte în dreapta lui, într-o rochie roz,

culoare ce avea un efect dezastruos asupra tenului ei de blondină, deși nu îndeajuns de blondă, încadrat de un permanent uscat, așa cum se obișnuia prin partea locului, și precedat de un piept în genul reginei Angliei, un soi de sân unic, înghesuit într-o husă de catifea. Gauvain va trebui să se mulțumească, oare, cu acea molatică ondulație? Începusem să mă amețesc dacă-mi făceam griji pentru el, și doream să-și pună o mână, ba chiar amândouă, pe sânii mei, și asta chiar azi. Dar cum să fac? Îmi treceau prin minte tot felul de manevre, atât de grosolane... încât ar fi fost un bădăran să nu-mi răspundă la ele. Am încercat apoi să-i dovedesc delicatețea mea sufletească. Dar, la fel ca toate gesturile deșucheate pe care mi-am dorit să le fac în viață, acela care l-ar fi scos pe Gauvain din enervanta sa indiferență nu-mi era la-ndemână. Fără îndoială, trupul meu e mai bine croit decât mintea!

Ceasurile treceau, iar ospățul de nuntă al lui Yvonne se împotmolea în plictisul banchetelor ce nu se mai sfârșesc, continuând printre firimituri, pete de sos și pahare răsturnate. Țărăncile își slobozeau centurile și lepădau pe sub masă pantofii zdraveni, pe care îi cumpăraseră de la piață și care, încă de dimineață, le căzneau picioarele; bărbații stăteau la rând pentru a intra să se ușureze și se întorceau bine dispuși, încheindu-se la prohab; copiii, surescitați, alergau zbierând și răsturnând scaunele, în timp ce noul soț râdea foarte tare, împreună cu prietenii, pentru a arăta că e cu totul stăpân pe situație și că Yvonne, cu nasul ușor înroșit și chipul lucind sub coroana din

boboci de trandafir, va cunoaște și ea singurătatea tinerelor căsătorite.

Eu așteptam balul care mi-ar fi îngăduit, nu mă îndoiam, să deblochez situația. Dar nu ne ridicaserăm încă de la masă, ce se însuflețise deodată, la sosirea tortului etajat și a șampaniei, care dădea frâu liber cântăreților. Niște boșorogi numai oase, încăpățânați, cu glasuri tremurate mai mult din pricina alcoolului decât a anilor, nu ne-au cruțat de nici un singur cuplet al acelor interminabile balade bretone, în care absența soților, promisiunile trădate și naufragiații fără morminte compun un seducător tablou de viitor pentru tinerele femei căsătorite.

Se ajunsese la cel de-al șaptelea cuplet — al lui *Reco-uvranan-ce* — pe care o cântăreață, care se închipuia Rina Ketty, îl masakra îngrozitor, când Gauvain s-a ridicat, la rândul său, intonând, în picioare, în aplauzele asistenței, *Bro Goz Va Zadou*. Vocea lui de bas m-a dat gata. Nu-mi mai trebuia altceva. Silabele acelea aspre și sfâșietoare, totodată, ale limbii bretone vibrau cu o îngăduitoare duioșie. Și această voce de bas, amintindu-mi-o pe a lui Félix Leclerc, se potrivea atât de bine cu torsul lui puternic și cu mușchii ce-i bombau umerii, fiecare desenându-se într-o manieră aproape indecentă prin costumul strâmt, croit prea pe corp de croitorul de la Trégunc — care se încăpățânase să îndese asemenea forță a naturii în hainele acelea lipite de trup, ce se rotunjeau pentru a-i mula fesele și a-i cuprinde, cu multă greutate, coapsele bombate.

Marie-Josée a dat ea însăși semnalul sărutărilor care punctau fiecare cântecel cu cupletul ritual:

*Domnu' preot nu îi iartă
Pe băieți când pupă-o fată
Da' n-a spus c-ar fi păcat
Fetele să-l pupe pe băiat...*

Bineînțeles că și eu îl voi săruta pe tânărul Lozerech; și rămânând ultima, ca să nu mă amestec cu turma ce defila deja, îl voi îmbrățișa cu nădejde pe frumosul Gauvain. El, foarte fericit de succesul său, râdea cu râsul lui puternic, lăsând să i se vadă acel incisiv ușor spart care îi dădea un aer șmecheros, tot atât de nostim ca fâșia de pânză neagră de pe ochiul unui pirat. Întrucât eram așezată alături de el, a fost de-ajuns să mă aplec și să-mi lipesc buzele de acest incisiv, foarte repede, ca din greșeală.

El mi-a aruncat o privire pătrunzătoare și mi-am dat seama că nu uitase insula.

Dar trebuia să mai suport aperitivul — vin de portocale —, așteptând sosirea celebrei orchestre Daniel Fabrice din Melgven, care urma să însuflețească balul. Totuși, ceasul meu nu va întârzia să sune; nu mai aveam nici o îndoială în acest sens.

Sala de dans era sinistră, pustie și luminată violent; am zărit într-o oglindă că, desigur, nu mă făcusem mai frumoasă decât eram dimineață. Cu atât mai mult, cu cât soseau alți oaspeți, plini de prospețime — niște prieteni, cu care petreceam împreună vacanțele de vară, veniseră aici

ca la un fel de grădină zoologică. Cu totul firesc, m-am trezit aspirată în cercul lor, care, la urma urmei, era și al meu. Îi aruncam priviri disperate lui Gauvain, dar nu reușeam să-i atrag atenția; nu existam pentru el.

Am încercat câteva metode despre care știam că dădeau rezultate: o privire fixă, magnetizantă, ațintită în ceafă; o înfățișare sclipitoare, mai strălucitoare decât luciul unei sticle, pe care mi-o luam de câte ori mă credeam în câmpul lui vizual; refuzul ostentativ al prietenilor la tangourile cele mai languroase sau aerul suferind pe care mi-l impuneam dând ocol sălii de bal... Dar nici una dintre tacticile mele n-a funcționat și, la toate dansurile mele preferate, Gauvain o lua în brațe pe Marie-Josée.

Gata! Nu-mi mai rămânea decât să mă integrez din nou grupului meu și să-l uit pe acest frumos bădăran. Nu mai aveam ce spera, balul era jalnic și totul se dusesse dracului; poate era mai bine așa. Ce-aș fi făcut apoi cu Gauvain? Nu-i pricinuiam decât rău.

Acest gând nobil era ca un balsam pentru amorul meu propriu.

— Nu rămâneți pentru supa de ceapă? s-a mirat tatăl lui Yvonne, când m-am dus să-i spun la revedere.

Nu! Nu mai voiam să-i văd pe Gauvain și pe paznica lui. Mă simțeam deodată obosită, la mii de leghe depărtare de această familie Lozerech. Am îmbrățișat-o pe Yvonne, înainte de a dispărea încetișor împreună cu grupul meu de prieteni.

— N-ai fi făcut altceva decât să distrugi o amintire frumoasă, mi-a spus Frédérique, cu multă rațiune.

Cuvintele ei m-au enervat și mai tare. Trebuia deci să am doar amintiri frumoase conservate la borcan. Urăsc amintirile frumoase. Nu-mi place decât perspectiva frumoaselor lucruri ce se vor împlini.

Mă aflam deja în grădina hotelului, călcând peste trupurile bețivanilor prăbușiți la marginea drumului, care mai mișcau încă vreo mână sau un picior, lăsând să le scape câte o frântură de melodie sau proferând fraze irevocabile, când o mână mi s-a lăsat pe umăr, făcându-mă să tresar.

— Trebuie să te văd, mi-a șoptit Gauvain, poruncitor. Așteaptă-mă la noapte la cală; voi veni cât voi putea de repede. Oricum, nu înainte de vreo oră.

Nu era o întrebare. De altfel, nici nu aștepta vreun răspuns de la mine. Câțiva prieteni l-au strigat, iar Frédérique își pierduse răbdarea așteptându-mă în mașină.

Am tras însă de timp; le-am dat răgaz cuvintelor pe care le rostise să coboare în mine, am respirat adânc, iar valul de bucurie care m-a cuprins m-a inundat de triumf, făcându-mă să iau o hotărâre fulgerătoare.

După ce inhalasem fumul de tutun din sala de bal, vântul de est aducea în valuri mirosul pătrunzător al ierbii de mare, un iz de sex. Am trecut din nou pe acasă, să am un alibi. Dar și să-mi iau treniul, prevăzând că-mi va fi de folos pentru a mă apăra de asperitățile solului când Gauvain se va lungi peste mine cu cele optzeci de kilograme ale lui. Mi-am furișat în buzunar, cu totul la întâmplare, poemul scris pentru el cu doi ani în urmă și care zăcea în sertar. Înainte de a pleca, i l-am dat soră-mi să-l citească, dar ea s-a strâmbat.

— E prea copilăros, prea de fetiță, a remarcat Frédérique.

Eu îl găseam frumos! Nu întinerești de fiecare dată când alergi să te iubești cu cineva?

Era o seară fără lună. Insula Raguénès se înălța ca o masă întunecată deasupra unei mări, deopotrivă întunecată, și totul în jur părea încremenit, așteptând parcă ceva. Rectific, eu eram aceea care așteptam ceva. Pentru natură, era o noapte de vară la fel ca oricare alta.

Încă din primele clipe, m-am lăsat învăluită de un sentiment de plăcere. Trăiam ceea ce viața poate să-ți ofere în cel mai înalt grad, și eram conștientă de acest lucru. În seara aceea, în starea mea de nebunie, aș fi renunțat la zece ani din viață — să spunem cinci —, pentru ca nimic să nu împiedice desfășurarea piesei pe care urma s-o jucăm și în care nici unul dintre noi nu-și știa rolul. Ce reprezintă câțiva ani de bătrânețe atunci când ai douăzeci de ani? Mă pregăteam să trăiesc o noapte fără sfârșit, furată conveniențelor, prudenței, chiar speranței, și asta mă făcea să simt un fel de nebunie sălbatică.

În sfârșit, Gauvain a sosit. Și-a parcat mașina chiar pe faleză; am auzit pocnetul portierei și i-am ghicit silueta în timp ce scruta întunericul. Mă observase, desigur, la lumina farurilor, căci a început să coboare în fugă panta stâncoasă. Eu mă sprijineam cu spatele de o barcă trasă pe nisip, ca să mă apăr de vânt, îmbrățișându-mi genunchii, într-o poziție care mi se părea sportivă și romantică în același timp.

La douăzeci de ani, ești foarte atent ce atitudini adopți. Gauvain m-a tras de mâini, ca să mă ridice mai repede, și, înainte de a putea articula vreun cuvânt, m-a lipit violent de el. În timp ce-și strecura genunchiul între picioarele mele, gura lui mi-a desfăcut buzele; limba mi s-a agățat de dintele lui spart; mi-am strecurat, pentru prima oară, mâna pe sub haina lui, aspirându-i căldura cu miros de bărbat, iar degetele mele au alunecat în lungul acelei adâncituri tulburătoare — protejată de curea —, a acelei arcuiri pe care o au unii bărbați între spinare și mușchii soldurilor. Ploaia a început fără zgomot, așa încât noi, purtați de vrajă cum eram, nici n-am observat imediat. O clipă, am crezut că Gauvain plânge; m-am îndepărtat ca să-i văd mai bine ochii... Șuvițele lucioase îi atârnavă deja pe frunte și picături de ploaie îi străluceau pe genele dese. La urma urmei, puteau fi chiar lacrimi. Gurile noastre s-au unit și, râzând, s-au întâlnit din nou, alunecoase din cauza apei din cer, cu gust delicios. Întunericul, melancolia plajei umede și marea zgribulită sub ploaie ne împresurau din toate părțile, izolându-ne de agitația acelei zile, pentru a ne scufunda în simplitatea — greu de suportat — a iubirii.

Ploaia începuse de-acum să-și croiască drum pe sub gurile noastre, iar vântul dinspre sud-vest se întetea, dar noi nu ne mai puteam despărți. Gauvain a arătat, cu o mișcare a bărbiei, spre coliba dărăpănată de pe insulă, căreia îi mai rămăsese o aripă de acoperiș, suspendată pe ultima grindă. Am zâmbit. Era locul unde ne jucasem toată copilăria.

— Avem timp să ajungem acolo, a spus el, refluxul mai durează până spre ora două dimineața.

Am alergat pe creasta de nisip care leagă insula de coastă, când marea este în reflux. Mi-am sucit glezna, alunecând pe iarba de mare, iar Gauvain, care părea să vadă în întuneric, m-a ajutat să mă cațăr pe platoul ierbos până la coliba noastră... sau ceea ce mai rămăsese din ea.

Ne-am luat de mâini, cu respirația tăiată, fără să vorbim, conștienți de gravitatea plăcerii pe care o resimțeam, dorind atât de mult ceea ce urma să facem împreună, acolo, în acel adăpost precar, fără să ne pese nici de trecut, nici de viitor. Când întreaga viață depinde de-o clipă și izbutești să uiți tot restul, încerci, probabil, cea mai intensă bucurie.

Ne-am refugiat în singurul ungher uscat al dărăpănăturii, pe pământul bătătorit, și m-am felicitat că-mi adusesem trenciul. Nu știam decât să repet:

— Ești aici? Spune-mi că ești chiar tu... Pe bezna asta, încep să am îndoieli.

— Știam că ne vom regăsi într-o zi, știam, a răspuns el, mângâindu-mi obrazul, ca să-l vadă mai bine, pipăindu-mi apoi umerii pe sub bluză, apoi ceafa, mijlocul, sculptându-mă, puțin câte puțin, în lutul moale al așteptării.

Nu făcusem de prea multe ori dragoste în viața mea. La douăzeci de ani, nu-l cunoscusem decât pe Gilles, inițiatorul meu în... absolut nimic, deoarece nici unul dintre noi nu știam ce se poate face cu organele sexuale, și apoi pe Roger, a cărui inteligență mă făcea să rămân mută

de admirație și incapabilă să judec, chiar atunci când, între două cursuri de fizică, mă expedia pe cuvertura marocană din camera lui de student, în timp ce pe palier se auzea apa curgând, dar și vreo patru sau cinci „tagadagada“, precedate de „guli-guli“, în loc de starter. De câte ori aud vreun violonist făcând să vibreze o coardă a instrumentului cu vârful degetului mijlociu și lăsând-o apoi liberă, ca să obțină acel efect, mă gândesc, fără să vreau, la acest lucru. Și, în timp ce mă pătrundea, făcea, drăgălaș, efortul de a gălgâi de câteva ori „te iubesc“, iar eu, răspunzându-i cu același „te iubesc“, încercam să mă încurajez și să pun puțin suflet în acel sfert de oră pe care îl așteptam de fiecare dată cu speranță și care mie, în mod vizibil, nu-mi aducea ușurarea rudimentară pe care i-o producea lui. Dar pentru că el nu întreba nimic, și o luam cu regularitate de la început, era deci OK. Țasta era „amorul fizic“, cum îl numeam în perioada aceea. Preferam să juișez înainte, iar el — după. Probabil, în asta constă faimoasa diferență dintre sexe.

Nu-mi amintesc dacă Gauvain știa pe vremea aceea să mângâie atât de bine cum avea s-o facă mai târziu. Pe atunci, în mediul lui, nu se obișnuiau prea multe mângâieri.

Și nici eu nu acceptam prea ușor, pe atunci, să fiu mângâiată. Îl găseam pe Roger foarte normal. Nu-i poți plictisi pe bărbați cu un „mai sus“ sau „ai, e prea tare!“, sau, încă și mai rău, cu „încă puțin, dacă vrei!“ Căci, dacă-i pisezi, pari nesatisfăcută, și atunci ei merg să întâlnească în altă parte fete mereu mulțumite, care le doresc nespus

magicul instrument și le beau sfânta licoare cu expresia unora care se împărtășesc. Asta se spunea, cel puțin, în jurul meu; și cum poți să verifici? Franchețea nu se bucură de trecere la masculi; ei nu vorbesc aceeași limbă cu noi. Aparții unui sex așa cum aparții unei țări.

În noaptea aceea, pentru prima oară, orice stavilă a fost înlăturată, ca și cum trupurile noastre s-ar fi cunoscut din totdeauna, și am fi evoluat, în ritmul aceleiași dorințe, spre ștergerea oricăror diferențe, de parcă ne-am fi așteptat unul pe altul ca să facem, în sfârșit, dragoste, ca să ne pierdem unul în altul fără opreliști, fără a putea epuiza bucuria extazului, căci simțeam cum, chiar în suprema clipă a plăcerii, de acum trecută, zvâcnea în noi unda celei viitoare.

Trăiam una din acele nopți nesfârșite de care puțini izbutesc să se bucure în decursul vieții.

Fluxul a fost acela care ne-a readus pe pământ. Brusc, Gauvain a recunoscut zgomotul valurilor care se apropiau. Omul ăsta simțea întotdeauna apropierea mării.

— Dacă n-o ștergem imediat, va trebui să ne întoarcem înot, m-a anunțat el, năpustindu-se într-o cursă oarbă spre veșmintele noastre, împrăștiate pe jos.

Sutienul dispăruse și am renunțat să-l mai caut. La urma urmei, nu avea înscris pe el numele meu. Gauvain nu reușea să-și încheie nasturii din cauza butonierelor ude, strâmtate de ploaie, și îl auzeam înjurând în întuneric. În sfârșit, îmbrăcați de bine-de rău, eu — târându-mi în mod stupid poșeta, ca și când aș fi ieșit dintr-o ceainărie, Gauvain — cu pantalonii înnodați în jurul gâtului și

expuși ploii, ca să nu fie udați de mare, am alergat, stăpânindu-ne cu greu hohotele nebune de râs și clătinându-ne prin băltoace, spre trecerea unde curentul puternic făcea deja vârtejuri. Ținându-ne strâns, ca să nu fim târați de valuri, am reușit să ne strecurăm exact la timp prin vad, cu apa până la pânțele. Ce minunat fel de a te spăla de dragoste!

Mașina 4 CV ni s-a părut un loc neașteptat de confortabil și de uscat, în timp ce ne îmbrăcam cu mare greutate hainele înmuiate. În sat, Gauvain a parcat mașina în curtea fermei și m-a condus pe jos. Strada mirosea a staul cald și puteam auzi zgomotul surd al animalelor mișcându-se pe paie. Și noi am fi aspirat la ambianța călduță a unui staul, dar trebuia să ne întoarcem fiecare la viața lui. Brusc, am simțit că mi se face frig și ne-am refugiat pentru ultima oară în căldura gurilor noastre unite.

— Am ceva pentru tine, i-am șoptit, scoțând din geanta umedă poemul. Știu că mă vei socoti ridicolă!... dar l-am scris după seara aceea, știi... acum doi ani...

— Deci, și tu? a întrebat Gauvain, cu vocea lui joasă. Crezusem că...

— Tu ești cel care nu mi-ai dat nici un semn!

— Mi s-a părut că așa era mai bine pentru amândoi. Și-apoi în seara asta, a fost ceva mai puternic decât mine... Nu mi-o iert. Sunt un ticălos, de fapt.

— De ce? Pentru că ești logodit? A ridicat din umeri.

— M-am logodit ca să mă apăr de tine... în sfârșit, de ideile pe care aș fi putut să le am. Între noi totul ar fi fost zădărnicit dinainte, nu mi-am făcut niciodată iluzii. Și

n-ar fi trebuit să te duc cu mine în seara asta: e o porcărie. Iartă-mă.

Își plecă pe umărul meu capul de berbec cârlionțat. Respira greu. Aș fi vrut să-i explic că singura porcărie de neiertat ar fi fost să te împotrivești unui asemenea moment pe care viața ți-l oferă atât de rar, așa cum am mai spus-o. Dar n-ar fi înțeles. Nu funcționa pe baza acelo-rași elemente. Și-apoi, ploaia își sporise violența, treciul meu mirosea a câine ud, noroiul ne pătrundea în ghețe, tremuram de frig și de tristețe, iar Gouvain, și de enervare. Se lăsase pradă pasiunii și acest lucru nu se potrivea cu planurile lui de viață. Îl simțeam cum se încordează, devine rigid, grăbit să-și regăsească certitudinile, lumea bine orânduită.

— Te iert, i-am spus, dacă juri că ne vom vedea înainte de a începe cursurile din iarna asta... O dată, într-un pat adevărat... și fără să ne temem de flux. Mi-ar plăcea să te cunosc mai bine înainte de a te uita.

Gouvain m-a strâns mai tare. El nu mai putea să mă uite.

— Du-te, Karedig, mi-a șoptit, n-aș îndrăzni să ți-o spun în franceză. Și-așa o fac doar pentru că e atât de întunerice... Nu pot să-ți promit nimic... Nu știu. Dar trebuie să afli...

N-a reușit să termine. Știam deja că era marinar pescar, logodit, cu mult simț moral, cu complexe, cu voința de a fi „curat“, cum spunea el. Dar eu voiam să rămân de neuitat pentru el, chiar dacă i-aș fi stricat căsătoria, mânăta de acea cruzime candidă a tinerelor fete care nu pun

nici o clipă în balanță terna consolare de a asigura liniștea bărbatului iubit cu plăcerea rafinată de a-i lăsa amintirea unei nostalgii de nevindecat.

— Kenavo... La Wechall, a adăugat el, cu o voce mai joasă.

Și, îndepărtându-se de mine, a rostit cu acel accent breton care scurtează cuvintele și a cărui asprime îmi plăcea:

— O să fac tot posibil' pentru Paris.

Apoi, până când ușa scundă a casei s-a închis după mine, și-a ținut mâna ridicată, ca și cum ar fi spus: „Jur“.

III

Paris

*M*omentele cruciale ale existenței noastre — nașterea, boala, moartea — au darul să ne împingă cu forță în fața unor lucruri extrem de cunoscute, obligându-ne să rostim anumite expresii născute din înțelepciunea populară, care traduc mai bine decât limba-jul savant reacțiile viscerale.

De când Gauvain și-a ținut promisiunea, venind să mă întâlnească la Paris, nu mai sunt în stare nici să mănânc, nici să dorm, gâtlejul mi s-a uscat, stomacul mi s-a strâns, inima mi s-a umflat, iar picioarele îmi sunt parcă de vată, ca și când funcția sexuală le-ar fi acaparat pe toate celelalte. Simt că mi-a luat foc..., expresie de a cărei exactitate abia acum îmi dau seama. Mă simt constrânsă să umblu vreo trei zile purtând în mine, între picioare, acea arsură în formă de O, acel stigmat de fier roșu pe care mi-l aplicase Gauvain.

— Știi, mi-a luat foc... Pricepi? Ce crezi? îi spun lui Gauvain, neîndrăznind pur și simplu să rostesc, atât de

curând, cuvântul „pizdă“. La urma urmei nu ne cunoaștem încă prea bine.

— Ți-a luat foc ce gândesc eu, mi-a replicat el cu un aer mucalit, ezitând între plăcerea omagiului adus virilității sale și uluirea în fața acestei sincerități, la care nu se aștepta de la o persoană cu educația mea.

Îmi place să-l șochez, e atât de ușor! Existența lui e croită conform unei idei definitive, într-un univers în care lucrurile și oamenii sunt clasați, o dată pentru totdeauna, în categorii strict delimitate.

În timp ce-mi ung regiunea sinistrată cu o cremă calmantă, sunt uimită că autorii de romane erotice nu par să țină vreodată cont de acest accident al... plăcerii. Vaginul eroinelor este un canal care nu se uzează niciodată, capabil să suporte la infinit intruziunea acelui corp străin. Cât despre al meu, pare să fi fost jupuit de viu. Examinez zona cu ajutorul unei oglinzi retrovizoare care mărește și mă face să nu-mi mai recunosc sărmana vulvă, atât de retrasă de obicei, atât de distinctă, care a făcut loc acum unei măgdălane furioase, impertinente, debordante, carnea dând la o parte pielea și ocupând tot locul, pe scurt, unui lucru perfect indecent. Care mă arde. Incapabilă să mai primească chiar și un un fir de ață.

Cu toate astea, foarte curând voi accepta, ce spun eu, chiar îi voi cere lui Gouvain să reînceapă dulcea tortură, să mi-o bage din nou, simțind că, împotriva tuturor legilor fizicii, de îndată ce depășește un anumit prag al durerii, își va găsi locul exact, poate prea

exact — cum se spune despre o haină care a devenit ușor strâmtă.

Dacă am trăi o viață normală, aş cere un armistițiu, dar avem atât de puțin timp! Contrar oricărei previziuni — considerasem că-mi voi face plinul și voi pleca ușurată —, simt că-mi lipsește din ce în ce mai mult. Faptul că se află mereu în apropiere, că-i simt mireasma de grâne, uimirea că-l doresc fără încetare îmi monopolizează toate simțurile. Așa încât noaptea veghez, încercând să mă umplu de el în timp ce doarme, iar ziua mă hrănesc cu frumusețea lui, cu mângâierile mâinilor lui atât de aspre, atât de grosolane când le vezi așezate pe masă, dar care se transformă în mâini de bijutier de îndată ce mă ating. În pauze, îngrijorați de lipsa oricărei decențe, și ca să ne apărăm într-o câțva împotriva fiarei din noi, mergem să vizităm turnul Eiffel, Arcul de Triumf, Luvrul... Parcurgem itinerarul turiștilor după acela al amantilor. Cum Gauvain n-a văzut niciodată capitala, îl îmbarc pe un vapor-muscă. Dar, rapid, toate plimbările noastre iau aceeași întorsătură: sprijiniți unul de altul, suferind din cauza iubirii, ne prefacem că ne plimbăm ca niște pietoni cinstiți, până în clipa în care privirea, oprindu-se pe sâni mei, ușoara atingere a pulpei lui atât de pietroase, ochadele în care citim altceva decât interesul nostru pentru fațada Luvrului ne readuc în camera noastră de hotel, mascând cu greu graba ce ne face să ne rușinăm puțin. Mai întâi, o escală la bar — numai tăria și vinul îmi dezleagă gâtulejul —, și fiecare pahar ne face să devenim tot mai intimi și să uităm absența care ne dă târcoale.

— Ce pui la cale, Lozerech? Poți să-mi explici?

— Io sunt în primul rând surprins, dar dacă vrei să mă urmărești, o să încercăm să înțelegem, răspunde Gauvain, străduindu-se să facă glume pe socoteala unui lucru care îl frământă în mod vizibil.

Dar, în timp ce vorbește, își apasă piciorul pe al meu, și asta ajunge ca să ne pierdem capul, învinși, incapabili să mai strecurăm câte o ironie, scoatem împreună unul din acele involuntare suspine care măresc nesupunerea trupurilor.

Zilele acestea au fost teribile și plăcute. Plăcute, căci eu am vinovata aptitudine de a trăi prezentul. Teribile, pentru că îl simțeam pe Gauvain gata să-mi ofere întreaga-i viață, lucru pe care nu-l va face decât două ori.

De-abia în ultima seară, într-unul din acele restaurante cu atmosferă liniștită, care îți dau iluzia că aici ești ferit de cruzimea vieții, am găsit curajul să vorbim, în cameră era cu neputință: mâinile ne întrerupeau prea degrabă cuvintele. Cu atât mai mult cu cât ne temeam de adevăr. Nu ne aflam acolo decât din greșeală. Și întrucât fiecare din noi deraiașe de pe drumul normal al vieții lui, urma să fim pedepsiți.

În timp ce îndepărtam cât puteam mai bine pielea și oasele fileurilor de pește — limbă de mare — pe care nu reușeam să le înghit, Gauvain, devorând cu acea aplicație concentrată pe care o pune în fiecare lucru, își expunea viziunea personală asupra viitorului, ca și cum ar fi discutat un contract cu armatorul său. Îmi propunea, totul de-a valma, să rupă logodna, să-și schimbe meseria,

să urmeze cursurile acelea de care avea nevoie, să învețe arta modernă și muzica, să citească, pentru început, marii autori, să-și lepede accentul și, când toate astea vor fi îndeplinite, să mă ia de soție.

Ședea de cealaltă parte a mesei, strângându-mi, pe sub fața de masă, genunchii între genunchii lui, cu privirea limpede — nu făcea, oare, un sacrificiu loial? —, din ce în ce mai tulburat însă, pe măsură ce ghicea în ochii mei că nici ofranda vieții lui nu-mi era suficientă.

Aș fi vrut să nu-i răspund imediat, să-i spun că ne mai putem gândi, să nu ucid în trei cuvinte o dragoste atât de fierbinte. În același timp, naivitatea lui mă consterna. Ce bărbat îmi va face vreodată o propunere atât de generoasă, atât de nebunească? Dar, vai! Gauvain nu știa decât de „da“ și „nu“. Prefera să-și smulgă inima și s-o arunce departe de el, decât să facă un compromis și să mă vadă fără să fiu a lui.

Rămăsesem tăcută, căci nu aveam să-i ofer în schimb decât lucruri neserioase, pe care nu poți clădi o viață: doar faptul că-l doream imens și tandrețea mea. Nu voiam nici să-mi întrerup studiile, nici să devin nevastă de marinar, nici să trăiesc la Larmor-Plage, cu prietenii lui și cu Yvonne în chip de cumnată, nici să-mi petrec duminicile pe stadionul din Lorient, privindu-l cum aleargă pe „suprafața de recuperare“. Și, ca să termin, nu voiam să facă nici un sacrificiu, voiam să-și păstreze meseria, accentul, forța și incompetențele. L-aș mai fi iubit, oare, deghizat în funcționar sau chiar în tâmplar-marinar, despuiat de reflexele valurilor din ochii lui? Dar el

s-ar mai fi iubit, oare? Argumentele mele nu țineau însă în fața lui. Chipul i s-a întunecat și părea stors de puteri, în timp ce cu greu își stăpânea un tremur în colțul gurii. Dumnezeu, niciodată nu văzusem o asemenea contradicție între vulnerabilitatea și insolența caracterului său, pe care și l-a păstrat aproape intact. Iubirea mea pentru el creștea o dată cu suferința lui, fapt pentru care meritam să mă bată.

Ieșind din restaurant, am încercat să-mi petrec brațul pe după mijlocul lui, dar s-a eliberat cu brutalitate.

— De vreme ce plec în seara asta, pentru că așa stau lucrurile, a zis cu o voce albă, nu e nevoie să ne mai os-tenim să mai plătim o noapte la hotel.

Să pierd o noapte mi se părea o cumplită lovitură a vieții, o insultă adusă darului ce ni se oferise. Dar n-aș fi putut să-l conving. Lozerech se întorcea la ai săi, plin de ranchiună împotriva acestor fete de la oraș care îți strică viața și apoi pleacă fără muștrări de conștiință. Aceasta era, probabil, viziunea pe cale să și-o formeze, o versiune care să-i satisfacă cel puțin opiniile asupra existenței.

— Vei regreta, poate, că ai refuzat tot ceea ce eram gata să-ți ofer. Poate că ești prea complicată ca să fii fericită.

Nu îndrăzneam să mă privească. Nu mă privea niciodată direct atunci când mă critica. La fel ca toți aceia care nici măcar nu-și imaginează ce înseamnă o copilărie plină până la refuz de privilegii și învățăminte, el credea că totul poate fi recuperat. Că muncind, așa cum știa s-o facă, într-un an, în cinci, poate mai mulți, va ajunge la același nivel. La ce i-ar fi servit curajul, îndârjirea, dacă

nu reușea să treacă un obstacol ca acesta? Nu m-ar fi crezut dacă i-aș fi spus că efortul și cărțile nu înseamnă totul. Nu admitea cruzimea acestei nedreptăți.

Am ales argumentele mai puțin potrivite, dar care lui i se păreau mai acceptabile și mai meschine, ceea ce îl liniștea într-un fel. Dar cel care este mai rațional iubește mai puțin. Și Gauvain știa acest adevăr.

În seara aceea nu mai era nici un tren pentru Quimperlé. Am avut o izbucnire de bucurie. Această brută, a cărei ostilitate față de mine o simțeam crescând în mod palpabil, trebuia deci să se mai întindă încă o dată alături de mine. La hotel, a cerut altă cameră, dar nu mai erau libere. Mi-am ascuns satisfacția.

De-abia ajuns în cameră, a început să-și facă valiza, aruncându-și hainele grămadă, ca în filme, și s-a dezbrăcat tăcut, făcând în așa fel, încât, în chip de represalii, să nu-i pot vedea sexul. În pat, am regăsit mireasma puternică de grâu încins, dar el mi-a întors spatele, acel spate alb, de marinar, care nu are nici timpul și nici plăcerea să se expună la soare. Ceafa bronzată părea o piesă adăugată trupului său, la fel ca în acele jocuri de cărți în care poți să inversezi capul și trupurile personajelor. Mi-am plimbat, o clipă, buzele pe acea linie de demarcație și pe culele cefei lui, așa cum au copiii, dar n-a făcut nici o mișcare. Forța refuzului său emana din el ca un suflu de gheață care m-a paralizat într-atât, încât am rămas întinsă pe spate, neputând să dorm, cât mai aproape de el, dar fără să-l ating.

Către miezul nopții, când am simțit că vigilența lui începe să se relaxeze, nu m-am putut abține să nu-mi apăs pântecul de spatele său și să nu-mi pun obrazul pe umărul lui. În tăcerea care ne învăluia, așa cum eram, pe jumătate adormiți, aveam impresia că undeva, înăuntrul nostru, sufletele noastre se înlănțuiau, refuzând să-și spună adio și-și băteau joc cu amărăciune de scrupulele mele. Dincolo de noi — sau chiar aici? —, sexele noastre își făceau semn și se chemau fără știrea noastră. Gauvain nu voia să audă nimic, dar nu el era acela care poruncea. Așa că, întorcându-se brusc, s-a aruncat peste mine și, fără a se folosi de mâini, s-a înfipt dintr-o singură mișcare acolo unde se auzea chemat. Crezând că astfel mă umilește, a terminat repede, dar buzele i-au rămas lipite de ale mele și am adormit unul în altul până când au mijit, dezolant, zorii.

La Montparnasse, sub obișnuita lumină palidă din gări, n-am putut să ne sărutăm. Pur și simplu, înainte de a se urca în vagon, și-a apăsât tâmpla de obrazul meu, așa cum o mai făcuse la prima noastră întâlnire. Apoi, s-a întors brusc, ca să-mi ascundă chipul îndurerat, iar eu am ajuns la ieșire cu inima plină de lacrimi și capul înțesat de raționamente, fiecare parte acționând pe contul ei, ca și cum n-ar fi aparținut aceleiași persoane.

Nici un trecător nu mă învrednicea cu vreo privire, înaintam despuiată de acea dorință delirantă pe care ieri o mai inspiram încă, pradă indiferenței lumii. Am resimțit un fior de abandonare și am blestemat neputința noastră de a trăi așa cum ne-o cereau inimile. A mea — cu

siguranță. Iar în ceea ce-l privește pe Gauvain, va descoperi, poate, asta mai târziu. Mă știam însă prizoniera mult prea îndrăgitelor noastre prejudecăți din copilărie și, cu rigoarea care pe atunci îmi ținea loc de personalitate, nu puteam să-i iert incultura, preferința pentru bluzoanele vărgate și pentru sandalele cu barete, purtate peste șosețe, râsul sarcastic în fața picturilor abstracte pe care în ajun, la muzeu, le desființase în câteva cuvinte de un teribil bun-simț; nici gustul său manifest pentru Rina Ketty, Tino Rossi și Maurice Chevalier, exact cântăreții pe care eu îi detestam și pe care, la rândul meu, i-am dat gata cu câteva aprecieri foarte precise! Nu iertam modul în care, mai întâi, își tăia pâinea în mână și carnea în farfurie, nici sărăcia vocabularului, ceea ce arunca o umbră de îndoială în privința calității gândirii sale. Aici erau prea multe de făcut. Le-ar fi acceptat, oare, el, care percepea cultura cu o teamă difuză și, în fond, nu cu prea multă stimă, asimilând-o snobismului? Vorba lui: oare nu cu fraze meșteșugite îi îmbarci pe bieții oameni pe o anumită corabie; iar pe de altă parte, preinșii politicieni nu sunt dintre aceia ce ne înșală „din plin”? Nu izbuteai să-i scoți din cap ideea că oamenii politici erau cu toții niște putregaiuri și niște mincinoși, cu excepția, poate, a comuniștilor, pentru care vota sistematic, nu atât din convingere, cât mai mult din tradiționalism profesional. La bordul vasului, marinarii-pescari trăiesc într-un sistem de comunitate și li se plătește o cotă parte în funcție de rezultatele fiecărui flux. Gauvain părea foarte mândru că nu era un salariat propriu-zis.

La el, aveau întâietate competența, curajul; sănătatea era o calitate, iar oboseala — o tară înrudită cu lenevia. Aprecia munca în funcție de utilitatea ei, niciodată după osteneala cheltuită și nici după timpul necesar efectuării acesteia.

Pentru noi, parizienii, care flirtam cu avangarda artistică (tatăl meu edita o revistă de artă modernă), onestitatea trecea drept virtute ușor ridicolă, exceptând cazul femeii de serviciu. Ratații sau trândavii se bucurau de toată indulgența dacă erau spirituali și știaua să se îmbrace; o oarecare înțelegere binevoitoare era rezervată alcoolicii mondeni, amestecată cu disprețul pentru bețivanii satului. I-ar fi amuzat să le prezinți un marinar-pescar într-o seară; părinții mei adoraau cântecele marinărești, centurile de piele, ornate cu câte o ancoră de alamă, pe care aceștia le împleteau la bord, marile berete bretone purtate de-acum numai de vilegiaturiști și costumele de pânză roșie sau bleumarin, decolorate în mod savant, care imitau costumele pescarilor. Adoraau să spună „kenavo“, ieșind dintr-un magazin, și apreciaua faptul că bucătarul se numea Corentin. Tata purta chiar, zece minute pe an, saboți de lemn alb, precum și galoși negri cu picățele bleu, aferenți.

— Nimic mai practic, declara el, când ai o grădină.

Era gata să-și procure câte un pumn de paie ca să-l pună în casă — „e atât de sănătos“!

Dar adevărații marinari-pescari în came și oase, în altă parte decât la licitație sau la bordul vaselor lor de pescuit ton, sau pe șalupele lor, unde păreau atât de

nobili, de extraordinari, cu impermeabilele lor galbene și cizmele înalte până la coapse („Eu îmi scot pălăria în fața băieților ăia!“), erau dezgustători. Un adevărat marinar, aflat pe mocheta unui apartament parizian, cu un bluzon vărgat și unghiile îndoliate, îți provoca repulsie!

În 1950, diferențele sociale erau bine delimitate. Nu mă simțeam în stare să-l aclimatizez pe Gauvain în mediul meu, să-l fac să înoate în sosul meu de cultură. Nici eu n-aș fi putut să mă transplantez în mediul lui, chiar sub pedeapsa cu moartea. În același timp, el nu-și dădea seama de cruzimea familiei mele și de soarta pe care ar fi avut-o ai lui dacă m-aș fi căsătorit cu el; subestima tot atât de mult și singurătatea intelectuală pe care aș fi resimțit-o alături de el.

— Nu! Ca să trăiești, n-ai nevoie de atâtea povești, mi-a spus în ultima seară, cu o ostilitate prost mascată. Iei lucrurile așa cum vin.

Ei bine, eu aveam nevoie de povești.

Promisese să-mi telefoneze înainte de a se imbarca, și această perspectivă, chiar golită de orice speranță, atenua brutalitatea despărțirii. Dar nu știa să telefoneze — trebuia să-mi fi adus aminte de asta. Aparatul instalat recent și atârnat pe coridorul de la intrarea fermei, deschis tuturor vânturilor, i se părea o mașinărie blestemată, utilă numai pentru a anunța o întâlnire sau moartea cuiva. Vorbea tare ca și când s-ar fi adresat unei femei surde. Nu mi-a rostit numele; era și așa prea mult pentru el că ceruse operatoarei „Paris“.

— Ce-o fi având ăsta de-a face cu Parisul? își spusese ea, probabil.

— Presupun că nu ți-ai schimbat părerea? m-a întrebat el, imediat.

— Gouvain, asta nu e o părere, este... în fine, nu pot să procedez altfel. Aș vrea atât de mult să mă înțelegi.

— Știi bine că nu te înțeleg defel.

Tăcere.

— Măine pleci? am reluat eu.

— Așa s-a hotărât, nu?

Gouvain avea dreptate: acest oribil aparat nu ne permitea să comunicăm. Nu mă simțeam în stare să articulez „te iubesc” în pâlnia receptorului. Ca să nu închidă, am spus ceva, la întâmplare:

— Ai să-mi scrii? Ai să-mi spui unde îți voi putea trimite scrisorile?

— Nu va fi ușor... Cât timp îmi voi pregăti diploma, voi locui la părinții lui Marie-Josée. Am să-ți trimit o carte poștală de îndată ce voi ajunge la Concarneau.

— Desigur. Cu cele mai bune amintiri, sper.

Tăcere rănită. La telefon nu putea spune: „La dracu...”

— Bine, acum trebuie să plec, a spus el în concluzie și, brusc, fără menajamente, a agățat din nou aparatul negru pe peretele de scânduri.

IV

Următorii zece ani

*I*n următorii zece ani, viața mea a fost atât de plină, încât n-am mai avut timp să mă gândesc la prima mea iubire. Regretul nostalgic apare mult mai târziu, atunci când a doua dragoste, aceea pentru care ți-ai riscat viața, începe să dea semne de oboseală. Ceea ce n-ai apucat să trăiești primește aura unei atracții redutabile.

Deocamdată, în mod insesizabil, tinerețea mea ajunsese la maturitate. Nu depășisem încă pragul celor treizeci de ani, pentru a inaugura acea serie de porți prin care trebuie să treci în mod obligatoriu, fiecare oferindu-ți prilejul să-ți pui înspăimântătoarea întrebare: „Oare de-acum viața mea e definitiv consolidată? Oare ar mai putea surveni ceva important?”

Când ai depășit șaiszeci de ani, surâzi gândindu-te la naivitatea tinereții. Și totuși greșești. Deocamdată, intrând în deceniul trei, am pierdut un bun de neprețuit: nepăsarea.

Trăisem până atunci neglijând faptul că eram muritoare, precum și pe acela, încă și mai inacceptabil, că eram vulnerabilă, că trupul meu putea să refuze rigorile pe care voiam să i le impun și să mi le dicteze pe-ale lui. Tot ceea ce trăisem până atunci avea un farmec în plus, al sentimentului trăit pentru prima oară, înțelegând, cu siguranță, prin asta, și suferința.

În timpul acestui deceniu dominat de indiferență, am izbutit, după o licență în limbi clasice, să obțin titlul de *agrégée* în istorie, care îmi permitea să țin cursuri la Sorbona; m-am căsătorit apoi cu Jean-Christophe, pe vremea aceea operator-șef la Gaumont-Actualități, și am născut un băiețel foarte blond și pistruiat, Loïc Erwann Augereau.

Gauvain s-a căsătorit și el în același an, în 1952, și, chiar înainte de a avea timp să reflecteze, el și Marie-Josée se treziră părinții a patru copii. După ruptura noastră își revenise imediat, nu era genul care să-și „permită o depresie“, formulă ce-l zugrăvea pe de-a-ntregul. Tocmai își „luase patronatul“, după cum spunea mama lui, și naviga pe o șalupă în sudul Irlandei. Dar treaba „i se părea grea“, adăugase ea cu gravitate, pe când o străfulgerare de durere, despre care nu vorbea niciodată, lucea scurt în privirile ei; cu doi ani înainte, ultimul ei fiu, Robert, în vârstă de paisprezece ani, fusese luat de un talaz în plină noapte, fără să i se mai găsească vreodată trupul. De atunci îi trata mai puțin disprețuitor pe ceilalți fii când li se întâmpla ca viața „să li se pară grea“.

În fiecare vară, bravând dezaprobarea familiei, Gauvain revenea pentru campania pescuitului de ton ce avea

loc în golful Gascogne, un pescuit înrudit cu vânătoarea și pe care îl prefera tuturor celorlalte. Pentru el, acesta era cel mai bun moment al anului. Cu atât mai mult, cu cât puietul apărea rar pe coasta franceză în anii cincizeci. „Un pescuit pentru turiști“, repeta maică-sa, dând din umeri.

— Fratele tău câștigă bine în Martinica, cu langustele, spunea ea, pe un ton insinuant, de fiecare dată când Gauvain împreună cu Marie-Josée și copiii treceau pe la fermă.

— Da, după cât se pare, acolo fundul mării e tapisat cu languste, se strâmba nora, cu o lucire lacomă în privire. Și polițele pentru casă...

La treizeci și trei de ani, Marie-Josée se retrăsese fățiș în tagma femeilor casnice, vorbind despre micuții ei la fel cum ar face-o un animal mamifer. Era dintre acele femei care robotesc de dimineața până seara: făcea casa lună, își cultiva grădina de zarzavat, spăla rufele cu leșie și nu-și părăsea sarafanul deformat de mamelele comunicante decât duminica, atunci când se ducea la slujbă. Ultima sarcină o făcuse să piardă doi incisivi și să câștige brusc zece ani în plus, împingând-o prematur în umila tabără a femelelor de prăsilă deja folosite. Din acel moment, începuse să semene mai mult cu soacră-sa decât cu efemera tânără pe care Gauvain o luase de nevastă cu câțiva ani mai devreme.

Pe el îl întâlneam adesea în târg, unde, atunci când se afla la țarm, venea duminica să joace biliard. Sarcinile nevastei nu-i alteraseră frumusețea și continua să rămână cel mai răpitor flăcău din Raguenès și chiar din Nevez,

Trégunc și Trévignon, dacă o luai dinspre Concarneau! Mi-ar fi plăcut să-i tulbur liniștea aparentă, să știu dacă mai visează vreodată la mine; dar niciodată nu era singur, ceea ce îi permitea să scape de orice aluzie privind virajul acela ușor nebunesc pe care îl făcuserăm într-o zi, în afara destinelor noastre.

Când începuse acel deceniu, fusesem convinsă că va fi cel mai hotărâtor și mai bogat din existența mea. Sfârșindu-l, mi-am dat seama, cu încântare și uimire, că mai puteam încă s-o iau de la zero, că din „acei frumoși zece ani ai mei“ cinci îi petrecusem fiind nefericită. Era mult prea mult și vreme îndelungată am fost supărată pe mine însămi că rămăsesem atât de singură. Dar, într-o zi sau alta, trebuie să trăiești experiența suferinței și, fără îndoială, la douăzeci și cinci de ani, poți chiar s-o înfrunți fără pierderi ireparabile. Eu sunt, vai!, o persoană lipsită de orgoliu și dotată cu o mare toleranță în privința suportării neplăcerilor, așa că am lăsat să treacă ani buni înainte de a considera că viața mea conjugală devenise insuportabilă și, ceea ce era și mai grav, chiar nocivă. Cel puțin, aveam sentimentul că epuizasem capitalul meu de suferință.

— Aș fi fost mai fericită cu Gauvain? Bineînțeles că eram tentată să mă întreb. Prea mi-era la îndemână! E o întrebare ce ne permite să îmbrățișăm în taină acele nostalgii cu care atâtea femei căsătorite se mângâie, dar care, odată eliberate, ar face din nou aceeași greșeală. Trăind apoi eșec după eșec, ai avantajul că înfrunți o suferință din dragoste, un divorț de același calibru. Totul e destul de complicat.

În ziua în care mi-am dat seama că cinci ani de zile nu m-am uitat la alt bărbat decât numai la acela care mă făcuse să sufăr, stare de spirit a cărei excesivă banalitate nu pare să descurajeze victimele, în special feminine, eliberarea s-a petrecut fulgerător, iar convalescența a fost delicioasă. Noptile mele înlăcrimate, zilele pline de îndoieli și de autocritică mi s-au părut cu atât mai vrednice de muștrare, cu cât nu mi-l aduseseră înapoi pe preaiubitul meu soț, căruia în zadar încercasem să-i înțeleg mai întâi melancolia cronică, apoi arțagul fâțiș. În ziua în care nefericirea mea a luat forma precisă a unei regizoare care, de cinci ani de zile, îl însoțea în deplasările profesionale, mintea mi s-a luminat și ușurarea mea a fost atât de vie, încât în numai câteva zile soția umilă și încrezătoare ce fusesem mi-a devenit o străină. Curând, mi s-a părut chiar un imbecil. Un timp, mi-a fost necaz pe mine, apoi am pus la cale o tactică anume, care mi-ar fi înlesnit fie să-l recâștig pe Jean-Christophe, fie să mă eliberez cât mai repede. Nu mai voiam să mă recunosc în femeia aceea orbită și neputincioasă. Cu siguranță însă că, înainte de a deveni ceea ce, de fapt, ești, trebuie să îmbraci o perioadă straiile unui personaj care nu-ți seamănă. Sau, poate, reprezinți pe rând mai multe personaje diferite și ești nevoită să te eliberezi de unul ca să devii celălalt.

În orice caz, m-am debarasat de George cea umilă și plină de amărăciune ca de o piele moartă. Îmi asumasem rolul până la capăt, trecusem prin toate episoadele tradiționale, epuizasem toate replicile până la deznodământul atât de clasic și vulgar, încât am avut impresia că trăiesc

o scenă văzută de o sută de ori la cinema. Mi-am descoperit aptitudini proaspete pentru fericire și o înclinație neașteptată spre veselie și comoditate. Căci lucrul cel mai greu când ești nefericit nu e atât faptul în sine, ci situația de a fi privat de minimul vital de nepăsare, de acea posibilitate de a recurge la râs sau, mai mult, la hohotul nebun, salvator, care te face să ieși din normal, te lasă fără suflare, lăsând să-ți scape unul din acele suspine care te eliberează de cele mai cumplite tensiuni. Nefericirea este de o seriozitate exasperantă.

Primul gest de femeie liberă a fost acela de a-mi cumpăra o bicicletă. Gest simbolic. După căsătorie, renunțasem, fără să prind de veste, la atâtea lucruri: un post într-un liceu din Abidjan, căci Jean-Christophe nu putea să trăiască decât la Paris; coproprietatea unui mic cuter la Concarneau, pentru că Jean-Christophe suferea de rău de mare; călătoriile în grup la Atena, Moscova, Mexic, fiindcă Jean-Christophe nu suporta nici grupurile — în special pe cele de profesori —, nici concediile organizate; în sfârșit, la a călători cu bicicleta de-a curmezișul Franței, soțul meu având oroare de bicicletă. Adora, în schimb, motocicleta, planorismul, bridge-ul, trei activități la fel de insuportabile în ochii mei.

Al doilea gest a fost să strâng masa de bridge și s-o cobor în pivniță. Duminicile erau din nou ale mele! Mă eliberasem de acele după-amieze în care nu mi se adresa nici un cuvânt decât pentru a deplânge (și pe drept cuvânt) ceea ce declarasem la joc și unde cei mai strălucitori dintre prietenii noștri se cantonau într-un limbaj elementar

cu o consternantă aplicație. Bridge-ul excludea râsul; totuși, eu nu reușeam să-l iau în serios, ceea ce mă costa mânia soțului meu, care ne otrăvea serile de duminică, pe care le petreceam comentând jocul din după-amiaza aceea, în speranța de a mă instrui și a evalua cum ar fi fost partida dacă eu, de exemplu, aș fi anunțat corect cărțile mele cu inimi.

În cele din urmă i-am dat veste. Și am divorțat fără prea multă tevatură, din vina ambelor părți, „copilul fiind încredințat mamei, datorită vârstei sale fragede“, formulă consolatoare, care menajează orgoliul taților, dintre care cei mai mulți ar considera o catastrofă să se regăsească „liberi“ cu un copil în brațe.

Pe Gauvain nici nu l-am anunțat măcar că divorțasem, oricum urma să afle din zvonuri. Nu ne trimiteam decât cărți poștale cu urări, potrivit obiceiului de familie, unde reușeam uneori să strecur o formulă ambiguă pe care, fără îndoială, doar eu singură o înțelegeam; asta ca să întrețin acel mic tăciune aprins care mocnea încă sub cenușă. De altfel, pentru moment, dragostea nu mi se părea o prioritate.

Jean-Christophe s-a recăsătorit foarte repede, dar nu cu tipa care mă făcuse să plâng atât. Se întâmplă, așadar, ca naufragiul unui cuplu să-i antreneze, în prăbușirea lui, și pe cel sau cea care l-a provocat. Am resimțit o plăcere nu prea onorabilă, dar mi-e lehamite de onoare! Visam la o viață independentă și la peisaje noi.

Când mi s-a propus un post de istoria literaturii comparate în Wellesley, l-am acceptat cu entuziasm și am

plecat să locuiesc în Massachusetts, împreună cu fiul meu de opt ani, într-unul din acele campusuri americane la care visasem atât pe vremea când fusesem tânăra ce frecventa întunecoasele amfiteatre de la Sorbona, luând cu-minte în fiecare seară autobuzul „S”, ca să mă întorc în sânul familiei.

În inima unei Americi tihnite de la începutul anilor şai-ze-ci, lumea studenţilor şi a profesorilor trăia într-un fel de oază rezervată, în care m-am cufundat cu mult deli-ciu. Viaţa mea materială era asigurată, era chiar pasio-nantă, iar Loïc reprezenta, alături de mine, acea partici-că din Franţa fără de care m-aş fi simţit într-adevăr exilată. Gentileţea spontană, familiaritatea plină de voio-şie şi chiar indiscretă care îi caracterizează pe americani, oricare ar fi locul pe care l-ai ocupa într-o ierarhie, mi-au încălzit atât de mult inima, încât am uitat foarte repede experienţa mea conjugală şi m-am simţit destul de încre-zătoare încât să încerc o altă căsătorie! Dar un an de trai în comun cu Sydney, un coleg care predă literatura mo-dernă, mi-a fost suficient pentru a întrezări dulcea cap-cană în care mă pregăteam să cad din nou. Căci mă ştiam de-acum prea maleabilă — sau prea laşă? — ca să îndrăz-nesc să ţin piept unui bărbat pe care îl iubeam şi să pun stăpânire pe propriul mea teritoriu. Îmi cunoşteam prea bine tendinţa de a mă plia modului de viaţă al celuilalt, printr-un vechi şi incomod reflex de educaţie — şi, de altfel, fără nici un efort, ceea ce îi adormea neîncrede-rea — până în ziua în care descopeream că fâşia mea de viaţă se îngustase, că libertăţile mele se restrânseseră şi că

eram în curs de a reface raportul de forțe al precedentei căsătorii! În ceea ce-i privește, chiar bărbații americani erau încă mult prea infatuați de privilegiile lor — vechiul reflex de educație, și aici prost gătit — ca să nu se reinstaleze, oricât de puțin ar fi fost invitați, în rolul măguli-tor și confortabil al celui de la capătul corzii, cel de pașă.

După un an de trai alături de Sydney, timpul afectat pentru discuții se topise la jumătate, iar autoritatea mi se degradase complet. În dezbaterile publice, îi lăsam întotdeauna inițiativa subiectului — el întrerupându-mă din ce în ce mai des — și aveam din ce în ce mai rar ultimul cuvânt. Când vorbeam în același timp, mă opream cea dintâi, lucru care îl făcea să iasă și mai mult în evidență, așa încât, fără să înțeleg de ce, eu deveneam tot mai ștearsă! În viața de zi cu zi, începeam să-i cer permisiunea să lipsesc, chiar dacă era vorba de un dineu profesional; lăsam stiloul din mână sau închideam cartea de îndată ce mașina lui intra în garaj, și ajunsesem tot mai des să-i spăl șosetele și să-i strâng slipul din vreun colț, deși el nu-mi săpunise niciodată ciorapii și nici nu-mi agățase parde-siul în cuier.

Noua mea prăbușire nu se anunța decât prin vagi simptome, care pot trece neobservate de cel care n-a trăit ravagiile acestei boli. „Tocmai *spuneam*, împreună cu George, că...” Da, *spuneam*, dar acest *spuneam* îl reprezenta doar pe Sydney. „Am petrecut o minunată săptămână în Maine, nu-i așa, darling?” Darling încuviința dând din cap, dar nu ea, ci Sydney povestea această călătorie, asezonând-o cu umor, pentru a-i face pe prietenii să râdă. El mă

asocia afectuos vieții noastre, dar o făcea cu o gentilețe firească, din generozitate, și nu din cauza acelei temeri, sau cel puțin datorită unui respect, din care sunt necesare câteva picături pentru orice cocteil conjugal. Nu-l mai umbream. Căsătorii, am fi ajuns din nou la *My wife thinks...*! *My wife always says... My wife is a wonderful cook...* și această *wife* ar fi pierdut în afacerea asta încă o bucătică din George. Îmi lipsea deja un „s“! Iar prenumele meu, chiar și aici, continua să-mi joace feste. În anii aceia, în rândul intelectualității americane, George Sand era foarte la modă. În mai multe Universități se studia corespondența ei cu marii oameni ai timpului. Unul dintre prietenii noștri traducea *Consuelo*, roman pe care nimeni în Franța nu-și dăduse osteneala să-l citească. *Women Studies* publica articole despre ea și i se admira libertatea în iubire la fel de mult ca și cariera. La Wellesley am descoperit că își scrisese prima carte la 15 ani, că romanul *Indiana* fusese un triumf, că timp de nouă ani îi oferise lui Chopin un cămin, unde el compusese cea mai frumoasă parte a operei sale și, mai ales, că era mică de statură și purta pantofi numărul 35. Toate astea au răsturnat ideile mele despre devoratoarea de bărbați pe care ne-o prezentaseră în Franța ca pe un gen de jandarm cu bucle negre, autoare, după o viață scandaloasă, a unor „romane pășuniste“, după cum o caracteriza cu condescendență manualul de literatură al abatelui Calvet.

Totuși, chiar și aici, în America, se păstrase ceva din reputația de femeie depravată. „Ia te uită! Prietena ta se numește George fără „s“, îi spuneau colegii noștri lui

Sydney, cu un aer plin de subînțelesuri, ca și când mi-aș fi ales eu însămi acest nume pentru a colecționa amanți, de preferință nervoși, agitați și mai tineri decât mine, neglijând treburile casnice — opinie conformă întru totul cu aceea a francezilor.

Lăsându-mă impresionată în mod prostesc de aluziile lor, îmi puneam onoarea în joc pentru a dovedi că puteam fi o intelectuală, fără să renunț la dragoste și nici la sacra funcție de mamă și gospodină. S-a întâmplat să fiu destul de robustă ca să pot interpreta cu multă ușurință toate aceste roluri, așa încât Loïc să pară un copil fericit, iar Sydney să se poată mișca subtil în viața mea. Pus la zid — unul pe care îl ridicasem ca să mă apăr —, el mă iubea suficient de mult —, dar nu cu prea multă pasiune, mulțumesc lui Dumnezeu —, ca să-mi admită dorința de a trăi alături de el, dar într-un apartament separat, fără să-mi păstreze vreo ranchiună sau să otrăvească relațiile dintre noi.

În materie de dragoste era un diletant, un epicurian, unul dintre aceia care ajung să câștige atât de bine dragostea femeilor, prefăcându-se că nu o caută. Îl ajuta și fizicul, gen Leslie Howard, cu părul ondulat, în care firele cenușii se amestecau prematur cu cele blonde, ochii căprui în spatele ochelarilor cu ramă metalică și silueta-i înduioșătoare, de student bătrân, prea îmbătrânită pentru un student, dar tânără pentru un bărbat de 45 de ani. Printr-o întâmplare, acest nonșalant seducător intrase în viața mea într-o perioadă în care eram aptă să înfrunt, cu câteva precauții, fără să mă prăbușesc fulgerată sau să mă gudur ca

un teckel, ceea ce el ar fi acceptat cu eleganța lui obișnuită, fără să aibă aerul c-o face și fără să abuzeze de asta.

În fiecare vară mă întorceam în Franța, uneori împreună cu Sydney, pentru ca Loïc să-și vadă tatăl și, mai ales, să regăsească pământul natal, iar, o dată la doi ani, îmi petreceam Crăciunul împreună cu Frédérique, soțul și copiii ei într-un club de vacanță de la tropice. În iarna asta, am plecat la Casamance. Aveam 33 de ani — o vârstă frumoasă —, ochi foarte albaștri sub sprâncene negre, silueta unei tinere și un nu știu ce aer independent, dezinvolt, chiar insolent, în modul de a mă îmbrăca și de a mă purta, pe care le dobândisem în Statele Unite. Frédérique și cu mine ne dusesem până la Dakar ca „să facem cumpărături“, formulă care, în general, îi determină pe soți s-o ia la goană, ceea ce ne-a permis să-i lăsăm pe copii cu Antoine, cumnatul meu.

Ghemuite amândouă în fața unor mărfuri etalate în piața din Dakar, ne lăsaserăm seduse încă o dată de acele cămăși largi, în culori violente, magnifice sub această lumină, dar care vor sfârși abandonate, după ce își vor fi îndeplinit stagiul de fețe de masă, de draperii ori acoperitori de pat, sau încercate ca rochii de casă până în ziua în care un număr suficient de câni de porțelan fin vor fi răsturnate de aceste blestamate mâneci, atârânănd ca niște aripi frânte, absolut ucigătoare în chichinetele noastre occidentale. Cu toate astea, tocmai cumpărasem încă una, cu roșu și galben, culori pe care le detest, ascultând de unul dintre acele aberante

impulsuri pe care le simți într-o țară străină, când m-am auzit strigată. Stăteam chircită pe călcâie, la înălțimea celui cu care vorbeam, dar chiar înainte de a mă ridica l-am recunoscut pe cel care mă strigase. Avea ochii de la Raguens, gura din camera noastră de hotel, aproape de gara Montparnasse, umerii de boxer și un anume mod de a se înfinge în pământ, cu picioarele ușor depărtate... tot ceea ce reușisem să uit și nu regăsisem niciodată în timpul scurtelor întâlniri din Bre-tania. Foarte departe de țară, era ca și cum, brusc, am fi fost din nou acasă.

— George, a repetat el cu tandrețe, aruncându-mi o privire pe care nu-mi fusese dat s-o mai văd de când... de când, oare?

M-a luat strâns de mâini ca să mă ridice și ne-am regăsit într-un fel de vârtej, lipsiți de grai, emoționați, fără s-o mai auzim pe Frédérique, care, foarte departe de noi, emitea un fel de sunete și care, în cele din urmă, ne-a târât până la cafeneaua învecinată. N-am revenit pe pământ decât atunci când am auzit clinchetul bucățelelor de gheață în cele trei pahare cu anason și am început să schimbăm între noi vești din țară. Apoi am trecut la informațiile esențiale ce rezumau drumul pe care fiecare dintre noi îl parcursese, dar viețile noastre erau atât de diferite, încât nu mai puteau comunica. Foarte repede ne-am trezit în situația de a ne contempla, cu capul plecat, paharele, căutând cu disperare un mijloc oarecare de a umple tăcerea. Frédérique a luat atunci o hotărâre care ne-a schimbat destinele.

— Trebuie să vă părăsesc, mai am un ultim drum de făcut. I-am promis fiicei mele să-i aduc una dintre brăţările de fildeş pe care le poţi găsi pe aici. Tocmai mi s-a dat o adresă. Aşa că, George, ne întâlnim la maşină, să zicem într-o jumătate de oră?

— Şi eu trebuie să plec, a încercat să spună Gauvain.

În mod logic, ar fi trebuit să răspund cu una din acele fraze cenuşii ce nu spun nimic: „Bine, la revedere, ne vedem într-una din zilele astea, vorbe care, la urma urmei, se potriveau situaţiei noastre.

Lozerech mi-ar fi strâns mâna şi n-ar fi redevenit niciodată Gauvain. Avea nevoie de un cuvânt pe care nu cred să-l fi putut găsi vreodată. Iar dacă l-ar fi găsit, nu l-ar fi pronunţat niciodată.

— Oh, ascultă! După toţi anii ăştia, e o prostie să ne despărţim aşa... De ce nu cinăm, de exemplu, împreună? Amândoi, vreau să spun.

— Să vezi... e şi nevastă-mea, a spus Gauvain.

— Marie-Josée e la Dakar?

Am văzut risipindu-se perspectiva unei cine sentimentale, aşa cum mi-ar fi plăcut mie, împreună cu acest anti-Sydney, căruia n-aş fi putut să-i spun altceva în afară de faptul că fizicul lui îmi place şi acum nesăbuit de mult. De altfel, o afirmaţie de genul ăsta e întotdeauna un excelent început.

El mi-a explicat că vaporul lui se află în docuri în urma unei avarii de motor, că aşteptau piesa de schimb şi că profitase de acest lucru pentru a-şi chema soţia, pe care n-o vedea decât trei luni pe an. Continuam să

rămân tăcută, iar Gauvain nu reușea să formuleze nici o propunere. Normal. Un bărbat pragmatic nu păstrează timp de treisprezece ani o amintire atât de stânjenitoare.

— Am putea, oare, să cinăm în trei? m-am hazardat eu, încăpățânată.

El a tresărit. Sprâncenele-i stufoase, ce deveniseră roșcate sub soarele african, s-au încruntat ca și cum vorbele pe care urma să le rostească l-ar fi costat un efort imens.

— Nu vreau să te privesc ca pe-o străină.

— Îți place mai mult să nu mă vezi deloc? am insistat eu.

— Să spunem că ar fi așa, a răspuns el sec.

Tăcere. Soarele cobora cu iuțeală spre orizont. Era momentul, atât de scurt, în care, încă din vremuri imemorabile, văzând cum ziua moare, omul, presimțind că acest lucru banal e un miracol, se simte străbătut de un fior. Gauvain a reluat:

— Știi, ultima oară a fost foarte greu să-mi revin... Nu-mi place să fiu depășit de viață. N-am aptitudini de acrobat.

Știam că era sincer, iar tandrețea ce-o resimțeam pentru acest bărbat vulnerabil și, în secret, deosebit de pasionat, care se credea un bloc de granit, mă îndupleca să nu-l tulbur. Și-apoi se zice că frumoasele amintiri nu câștigă nimic dacă sunt învălmășite. Ne închipuiam într-o cameră de hotel, încercând să recreăm magia din tinerețea noastră, eu folosindu-mă de unul din trucurile mele pe

care le învățasem de la Sydney pentru a-l năuci și mai tare pe acest bărbat îndărătnic și, fără îndoială, resemnat să-și limiteze viața sexuală la câteva săptămâni pe an lângă o soție fără imaginație și, în rest, la târfele de la Abidjan sau Pointe-Noire. Pasiunea nu și-o rezerva decât pentru muncă. Nu m-a întrebat nici măcar ce predau la Wellesley, nu vorbea decât de proiectele lui. Tocmai apăruseră pe marile clipere californiene, cu motoarele lor de 600 CV, primele năvoade triumphiulare din nylon, care, în curând, vor face ca vechile nave bretone și vandeene, închisate în tradiții, să devină perimate...

— Îți dai seama, năvoade lungi de mai bine de un kilometru? Acoperind o suprafață de 22 hectare? Nu va dura mult și aici totul va fi pustiit! Noi pescuim tot cu momeală vie, așa că, în mod obligatoriu, aduci mai puțin pește. S-a dus timpul pescuitului ăsta.

— Ce vei face atunci?

— Ei bine, vom fi nevoiți să facem la fel ca „zauții“, dacă nu vrem să crăpăm.

Vorbea de „zauți“ — pescari basci, spanioli, portorici — cu o ranchiună feroce. Ar fi vrut să fie singur pe mare. Tot ceea ce plutea pe Atlantic și era construit în altă parte decât la Concarneau era un vas dușman. Fiecare patron are suflet de pirat, și Lozerech mai mult decât alții. Toți cei care draghează, harponează ori prind pești sau crustacee cu năvodul, în afară de băieții de la Névez, Trégunc sau Trévignon, erau cel puțin vagabonzi sau, mai rău, bandiți și, în orice caz, devasatori și agasanți.

Îl ascultam vorbind despre viața lui cu acel curaj modest și lipsit de umor care îl caracteriza, datorat, probabil, prea îndelungatului timp petrecut pe mare. Câteva fire albe la tâmpile îi accentuau aerul de băiat încăpățânat, ce se vădea și din expresia buzelor. În acele mici societăți închise, cum sunt echipajele, trăind numai între bărbați, între prieteni, mereu aceiași, îndeplinind aceleași sarcini, suportând aceleași lovituri dure, amuzându-se de aceleași glume, împărțind beneficiul și pierderile aceleiași munci, indivizii evoluează puțin. Exilul, îndepărtarea de familie, continua așteptare a reîntoarcerii îi încremenește într-o stare de copilărie colectivă în afara lumii celor vii, a lumii celor care citesc ziarul în fiecare zi, care visează, merg la bistrrou, se plimbă duminica. În timpul acestor ani, Gauvain se schimbase mai puțin decât mine.

Scurtul amurg de la tropice se instala ca o cortină ce coboară. Dar pe chipul bronzat ochii lui Gauvain mai păstrau încă lumina cerului. Și în Bretania, vara, atunci când se lasă noaptea și farurile se aprind pe coastă, marea mai păstrează încă refluxul zilei. Tata numea acest fenomen „lumina reziduală”. Poate o dragoste reziduală mi-a dictat o întrebare pe care n-o premeditasem.

— Lozerech... spune-mi: vrei să vorbești doar de pescuit toată viața? Să nu cunoști nimic altceva? Nu mai există nici un locșor pentru o nebunie?... În sfârșit, știu că e un cuvânt care nu-ți place. Să spunem... evadare, ceva altfel, ei!

El a încasat lovitura și a început să se gândească pe-ndelete.

— Nu vreau, firește, să înțelegi că prin asta îți vei tulbura viața; ar însemna doar să-ți faci, câteodată, timp pentru o plăcere... să-ți oferi un cadou, ceva neprogramat.

— Știi, nu-ți faci prea multe daruri în meseria mea. Poa' greșesc, dar asta e.

Gauvain privea în depărtare, punându-și amândouă mâinile pe gheridonul de marmură, ca două obiecte inutile, atât de nemișcate, încât mă făceau să mă gândesc la două turturele. În ținutul lui, li se spunea „somnoroșii“.

— Asta e, a repetat el pe un ton în care am crezut că recunosc o umbră de nostalgie.

Oricum, atunci când cineva spune: „Asta e“, simt întotdeauna dorința să înjur.

— Ce vrea să spună „asta e“? Tu ești cel care accepți acest ceva. E doar resemnare, atâta tot. Nu cred în fatalitate, apare de la sine, după ce încasezi o lovitură.

Chipul lui Gauvain s-a întunecat. Nu prea suporta ca o persoană, oricine ar fi ea, să nege ceea ce el considera o lege a naturii.

— Lozerech, am reluat eu cu un surâs, înainte de a ne despărți, înainte de a ne fi supărat... am vrut întotdeauna să te întreb ceva. Acum, că anii au trecut, poate ai să-mi spui: ce crezi despre întâlnirea noastră? E un eșec? O porcărie? Sau o amintire care ți-e dragă?

— Din toate câte puțin, a mărturisit Gauvain. A fost un timp în care aș fi preferat să nu te fi cunoscut vreodată. Dar asta, asta a trecut. De atunci, știi, am întrebat adesea de tine când mă întorceam la Raguenès. Dar nu

puteam să-ți dau vreun semn. Nu îndrăzneam, și-apoi... ce ți-aș fi spus?

Terminam acum și următoarele două pahare cu anason. Gauvain nu bea niciodată nici whisky, nici gin, iar eu nu voiam să accentuez diferența dintre noi alegând o băutură pariziană.

— Ei bine, închipuie-ți că nici eu nu te-am uitat. E ca și cum, după tine, pierdusem ceva din viață... ceva pe care totuși... aș vrea să-l mai fi regăsit vreodată. Măcar să-l întrevăd. E ciudat, nu?...

— „Ești blândă azi, la fel ca femeia dintâi“, recită Gauvain, „dar nopțile-s reci“. Vezi, țin minte poemul tău. L-am învățat pe de rost.

I-am pus mâna pe brațul care nu părea niciodată gol din cauza acelei pâsle de păr brun roșcat. Oare pielea lui mirosea încă a grâu?

— Aș da nu știu ce să te iau în brațe, aici, acum, a zis el cu o voce surdă, și cum până acum totul decursese foarte calm, am resimțit aceste cuvinte ca pe o lovitură între picioare, înainte ca efectul lor să urce spre inimă.

Intram într-un soi de vârtej. Nu-i mai vedeam ochii, ci gura — semnul derutei. Dar Gauvain se încăpățânează, lovește mai adânc. Mai crede că poate să se sustragă.

— Haide, e timpul să plec acolo, a spus el, cu ochii la ceasul pe care îl poartă invers, cu cadranul sub încheietura mâinii, ferindu-l de lovituri.

— Mi-ai zis asta de trei ori! am izbucnit eu. De fiecare dată când mă părăsești, pleci acolo? Ce înseamnă acolo? Renunțare? Obișnuință?

— La dracu'! Ce altceva am putea face? a strigat Gauvain.

— Nu știi, dar am putea ieși de pe șine. Nu suntem animale pe care să le duci la abator. Tu ești acum tot timpul în străinătate, am putea să ne vedem undeva. Nu?

El mă privea, ușor uluit de întorsătura pe care o luau lucrurile.

— Te-ai schimbat, Va Karedig.

— Poate, din cauza Americii. Știi, acolo nu te încurci cu bunele maniere, te năpustești, fără nici o întârziere. Femeile, mai ales. Regreți ceva?

— Nu știu dacă regret, dar știu ce doresc să fac, și cu atât mai rău pentru mine, a zis Gauvain, apăsător.

S-a ridicat, a plătit consumația, m-a tras după el într-un loc ferit de neonul cafenelei și m-a lipit de el, doar dacă, nu cumva, eu am fost aceea care m-am lipit de el. Ca toți anii ce trecuseră, i-am recunoscut sărutul profund și colțul ciuntit al incisivului, limba dulce pe care abia și-o mișca pentru a lăsa veninul să se infiltreze mai bine de la unul la celălalt.

Despărțindu-ne, ne-am privit cu recunoștință: oare fiecare dintre noi mai deținea asupra celuilalt această imensă și fragilă putere? Viața ne mai făcea încă acest cadou?

— Haide, de data asta trebuie într-adevăr să plec, am spus eu, ca să destram încântarea. Mașina mea pleacă în zece minute.

Frédérique mă aștepta. Marie-Josée își aștepta soțul în portul de pescari, viețile ni se închideau deasupra-ne. Dar, din greșeală, lăsaseră să pătrundă speranța. Am răs

ca doi puști care se feliicită pentru că au jucat o festă părinților. L-am privit apoi îndepărtându-se, cu mersul lui legănat care îmi plăcea încă de demult. Când merg, unii oameni nu-și mișcă decât picioarele, păstrându-și torsul țeapăn, Gauvain își deplasa șoldurile împreună cu pulpele, și umerii împreună cu șoldurile. Totul la el participa la mișcare, asemenea acelor imagini de desene animate, unde poți vedea, când dai cu încetinitorul, cum aleargă jaguarul.

Nu ne-am fixat întâlnire pentru următoarele zile la Dakar. Nu voiam să-l revăd decât eliberat de legăturile de familie, undeva, într-un capăt de lume. Dar nimic nu-i mai greu decât să smulgi opt zile din viața unui marinar-pescar. Peștele trece pe locul întâi — să-l urmărești, să-l pescuiești, să-l congelezi, să-l vinzi. Apoi vaporul. Apoi armatorul. Ceea ce rămâne e rezervat familiei și nu lasă destul spațiu neprevăzutului.

Ne-a trebuit mai mult de un an ca să organizăm expediția, cu atât mai mult cu cât lui Gauvain nu-i trecuse niciodată prin minte că poți să-ți plătești un bilet de avion, pentru New York sau Kenya, pur și simplu ca să vezi o persoană care nu e nici bolnavă, nici moartă. Pe plan moral, vinovăția îl costa deja destul de mult. Banii familiei erau sacri. El nu avea dorințe.

Ar fi putut să se întâmple în Saint-Pierre-et-Miquelon... Norocul a vrut ca totul să se petreacă în insulele Seychelles, unde Gauvain a fost trimis într-o călătorie de studiu, pentru a încerca să întemeieze aici o bază pentru pescarii de ton concarnezi. Acest alibi profesional i-a

îngăduit să ascundă realitatea — să nu se știe că se sus-
trăgea opt zile din sânul familiei pentru a încerca să re-
trăiască un lucru de neînțeles — căreia nu îndrăznea să-i
spună Dragoste și care îl tulburase deja în două rânduri.
Dar și mai greu de imaginat era faptul că o femeie par-
curgea zece mii de kilometri fără alt scop decât de a face
dragoste cu el. Da, cu el, cu un Lozerech! I se spusese
asta... În sfârșit, de când sosise în Seychelles, cu zece zile
în urmă, ezita între un sentiment de rușine și unul de în-
cântare, întrebându-se dacă toată această poveste nu este
cumva produsul a două minți răvășite, ținând de ceva
malefic, trimis de diavol.

V

Insulele Seychelles

Absolut întâmplător — sau datorită unei imperioase dorințe? —, un marinar și o licențiată în istorie, pe care nimic nu te făcea să presupui că ar putea fi împreună, s-au regăsit într-unul din arhipelagurile Oceanului Indian. Stăpâniți de o dorință atât de intensă, pe care nici unul, nici altul nu îndrăzneau s-o numească dragoste, așteptau în fiecare dimineață, neîncrezători în această atracție, să-și vină în fire și să se întrebe ce se întâmplă cu ei — lucru pe care l-ați făcut și dumneavoastră sau l-am făcut eu însumi când, într-o bună zi, am descoperit acel dureros mister ale cărui profunzimi numai poezii își pot îngădui să le sondeze, fără ca prin aceasta să-l suprimе.

N-aș putea povesti oricui întâlnirea aceea. Numai refugiindu-mă în spatele unui pronume mai puțin personal decât acel clasic „eu“, aș reuși, poate, să reproduc mărturisirea lui George și aș încerca să mă detașez de câitoearea prezență a dorinței mustind de dragoste, care este, probabil, cea de pe urmă prefăcătorie a trupului.

Așadar, în micul aeroport din insulele Seychelles, care în anii '60 nu erau decât o simplă posesiune a coroanei britanice, un pescar aștepta o profesoară, cu sufletul plin până la refuz de îndoieli, neliniști, remușcări. Era însă prea târziu, căci, absolut sigur, profesoara urma să coboare din micul avion bimotor care venea de la Nairobi, iar el trebuia s-o primească tandru, cu brațele deschise, pe această necunoscută care Dumnezeu știe ce preda acolo, în America!

În pantaloni albi de pânză, cu chipul bronzat și fără obișnuita lui șapcă bleumarin, nimic nu-l distingea în primul moment pe Gouvain de funcționarii britanici în sorturi kaki și șosete albe sau de acei pasionați ai pescuitului, veniți să uite, o vreme, povara propriei bogății. Era singurul care nu purta ochelari de soare și George l-a descoperit de îndată în mulțimea care se îmbulzea pe aeroport: mai îndesat, mai voinic decât alții, cu o privire neliniștită sub sprâncenele-i stufoase. Purta una din acele cămăși cu mâneci scurte — care vin bine doar la puțini bărbați —, de unde se iveau mușchii brațelor, numai buni să scoată într-o clipă un naufragiat, ținându-l de guler. O alesese cu grijă dintre cele mai îngrozitoare exemplare exotice: de un portocaliu strident, împodobită cu palmieri roșii și negrese ținând coșuri pe cap. Era un început bun! Ea i-a făcut semn, dar el a rămas nemișcat, puțin mai în urmă; nu era genul lui să se grăbească.

Nici pe ea n-o mâna graba amoroasă când, epuizată de lunga călătorie, își croia drum spre el, arborând un surâs

forțat. Căci în clipa aceea se întreba, uluită, ce anume o determinase să organizeze — și cu prețul câtor greutate — această întâlnire atât de îndepărtată și de costisitoare cu un străin pe care nu-l sărutase decât o singură dată în doisprezece ani și prin ce greșală de distribuție se va afla în seara asta în patul fermierului din Raguénès...

Ca să se încurajeze, a încercat să caute în grabă câteva argumente... Mai întâi, statura lui. Nu cunoștea nici un alt bărbat cu un asemenea gabarit. Și-apoi, încheietura aceea plină de forță care o făcea să se simtă în siguranță lângă un marinar și o excita la un amant, căci nu de forță dusesse vreodată lipsă Gauvain; și părul acela des, ca un talaș arămiu, avansând chiar până spre dosul mâinilor, cu degetele rudimentar cioplite, țâșnind parcă dintr-o palmă rustică asemeni unei sculpturi prost degroșate, căreia artistul îi cizelase doar extremitățile.

La urma urmei, era de-ajuns să-și imagineze că tocmai câștigase „o vacanță în insulele visate“, alături de bărbatul cel mai sexy al anului, ales din categoria luptătorilor celebri!

Ce să faci altceva când sosești de foarte departe, dacă nu să te arunci în brațele bărbatului care te așteaptă? Se abținuse cu grijă s-o facă în Franța, și chiar în Europa... dar aici simțea acea eliberare ciudată pe care ți-o inculcă distanța, ce se adaugă faptului că te afli printre străini și, bineînțeles, căldurii. Gauvain s-a destins puțin. Nu se simțea în largul lui în acest rol de turist de lux, pe care nu-l mai jucase niciodată. Sau de soț vesel, alt rol pe care-l disprețuise toată viața. Dar dorința pe care a simțit-o

născându-se în el când a strâns-o pe George în brațe l-a făcut să uite, la momentul oportun, toate aceste gânduri.

Atâta vreme cât s-au aflat printre oameni, au schimbat doar câteva cuvinte anodine. Dar, în timp ce se studiau cu coada ochiului, jena lăsa loc, puțin câte puțin, acelei ciudate bucurii care, unindu-i aici pe George Fărăes și Lozerech, nu putea fi decât o glumă formidabilă de care ei înșiși erau gata primii să facă haz.

Odată terminate formalitățile vamale, se cățărară într-un jeep închiriat de Gauvain și se îndreptară spre hotel. El reținuse două camere.

— Crezi că am făcut zece mii de kilometri ca să dorm singură? l-a întrebat ea cu tandrețe.

— M-am gândit, a răspuns el cu o mină ipocrită, că ai vrea, din când în când, să scapi de mine... să te odihnești în liniște...

— Ascultă, s-o păstrăm 24 de ore, să vedem cum merg lucrurile.

— În orice caz, e prea târziu s-o mai putem anula, a remarcat Gauvain, practic. În seara asta, o s-o alegem pe cea mai frumoasă, cea pe care o rezervasem pentru tine.

Au contemplat-o: imensă, cu un pat mare, în stil colonial, acoperit cu plasă de țanțari, având o priveliște vastă înspre plaja mărginită de cocotieri, ale căror frunze, clătinate de adierea brizei, foșneau metalic. Întrucât nu mai văzuse niciodată Oceanul Indian, George a rămas uimită de culoarea plumburie a cerului spre orizont, în timp ce deasupra insulei se menținea un albastru, strălucitor, împrumutând și apei aceeași varietate de culori. Era atât

de diferit de cerul voalat din Senegal, cu orizontul pustiu și încețoșat.

S-au sprijinit amândoi de balustrada terasei, prefăcându-se atrași de peisaj, dar apropiindu-se imperceptibil unul de altul, în așa fel, încât, de îndată ce brațele li s-au atins, prin vene li s-a răspândit fulgerător acea undă prevestitoare de uriașe retrăiri. Și ghețarul de absență care îi despărțea a început să se topească. Dar Gauvain nu îndrăznește încă s-o îmbrățișeze pe femeia asta, s-o strivească la pieptul lui, s-o ia în brațe și să se cufunde adânc în ea. Și nici femeia nu cuteza să-și lipească buzele de părul moale al pieptului puternic care se întrezărea prin deschizătura cămășii, nici să-și plimbe mâinile pe șoldurile înguste care o tulburau întotdeauna când îi privea trupul atât de puternic.

Rămân alături, ascultând cum urcă în ei acel flux în care aspiră să se înece. Li se pare că plutesc deja și că picioarele nu-i mai țin.

Gauvain revine primul în camera răcoroasă. El smulge de pe pat învelitoarea și cearșaful de dedesubt, așa încât patul apare în fața lor ca o plajă imaculată, ca un tărâm necunoscut, unde chiar ei vor marca insulele și continentele. Fără menajamente și fără să-și desprindă buzele, se dezbracă unul pe altul, în timp ce mâinile alunecă de-a lungul bustului, al coapselor, prefăcându-se interesate de arcuirea șoldurilor, ajungând până jos, la curba feselor, și, mai departe, până la sexul apărât de un smoc de păr — ceea ce îi face să se apropie în mod inevitabil —, străbătuți de un fior, al acelui tulburător sex

pe care îl vor găsi, în cele din urmă, ca să nu-l mai părăsească.

Se aruncă pe pat, se cercetează mai îndeaproape, se recunosc, pun din nou stăpânire unul pe altul cu gesturile unor proaspeți amanți, de o nerușinare încântătoare.

George, cu un surâs interior, regăsește, lipite strâns de vintre, testiculele lui Gauvain, pe care le-ar recunoaște dintr-o mie... în sfârșit, dintre alte șapte sau opt perechi. Le frământă puțin, mai curând din politețe decât din interes, înainte de a trece la ceea ce o interesează cu adevărat. După contactul ciudat cu acestea, penisul pare făcut dintr-o materie mai firească, mai naturală. Pipăindu-l, ea rămâne încă o dată uimită de consistența lui, nici tare precum lemnul, dar nici moale ca pluta, pur și simplu dur și tandru în același timp, ca oricare alt penis aflat la apogeul extazului.

Ea îl cercetează doar cu două degete — cel mare și arătătorul —, frecându-l ușor de sus în jos, surâzând când îl vede mișcându-se înainte și înapoi, asemeni unui cal scuturând din cap.

Neted ca trunchiul unui cocotier, curbat în mod ciudat, așa cum sunt uneori acești arbori, are o culoare bej-pal, deloc violacee, iar cuvântul „umflat“ nu i se potrivește defel. Capul rotund, acum, când a ieșit din vâlul ce-l apără, îi amintește de casca militară, cu marginile bombate, sculptată pe un baston, în 1944, de un soldat aflat în spitalul din Concarneau. Ea îl apăsă cu podul palmei și, pentru o clipă, teama că acel soi de canal, în care

ea însăși reușește cu dificultate să introducă un tampon de vată, va fi impracticabil, și totul va fi destinat eșecului, o invadează. Evident, e prea mare pentru ea, prea rudimentar cioplit.

— Nu aveți același model, dar un număr mai mic? șoptește ea la urechea lui Gauvain. Acesta nu se va potrivi niciodată...

În loc de răspuns, se învârtoșează și mai mult! Iar ea se delectează acum cu acea ușoară teamă care o încearcă, cu graba crescândă a lui Gauvain, care luptă între dorința de a o mângâia la rândul său și nerăbdarea vulcanică de a exploda pe dată acolo, în ea.

Cu tandrețe, dar îndrăzneț, el se apropie încet, mângâind-o cu toată palma, descriind cercuri concentrice în jurul sexului de femeie care, brusc, atât pentru el, cât și pentru ea, a devenit centrul întregii lumi, o mare în care ar vrea să se scufunde și care să-i înghită. Ea nu îndrăznește să mai facă nici o mișcare de teamă să nu piardă ceva din acel vârtej care o absoarbe, tot mai adânc și mai adânc, pe măsură ce mâna lui se apropie de marginile pâlniei. Dar atingându-i buzele lunecoase, el uită de toate și se năpustește în abisul calduț. Fără menajamente și amânări, pierzând ritmul, mânat numai de fiara care tocmai se născuse în el și care îi pretinde să joace după cum vrea ea, el se grăbește să juizeze. În curând, amândoi răătăcesc prin acea zonă ambiguă, în care dorința se topește în plăcere pentru a regenera dorința, fără să poți deosebi și fără să-ți dai seama când începe una și când se sfârșește cealaltă.

— Iartă-mă, împing lucrurile prea repede, iartă-mă, repetă el.

Dar ea îi răspunde că îl place așa, brutal uneori; el însă n-o crede, și tocmai acest lucru o atrage la acest bărbat, faptul că nu are acea grosolană siguranță că femeilor le place să fie bruscate.

— Nu mai puteam să aștept, nu mai aveam răbdare, voiam să ajung cât mai repede acolo — șoptește el —, chiar dacă te-am făcut să suferi. Iartă-mă.

— Îmi place ce-mi faci, răspunde George, strângându-l mai tare.

În cele din urmă, el se odihnește în ea, la fel ca Logodnicul din *Cântarea cântărilor*, într-o nemișcare înșelătoare, delicios de greu. Ei îi place și greutatea care o apasă și pacea relativă. Curând, el îi caută iar buzele și din nou nu mai pot vorbi, dar mesajele au fost transmise și toate releele s-au aprins. La fel ca o cameră de bicicletă pe care o umfli din nou, George simte cum penisul lui Gouvain, intrus acaparator, își reocupă locul, umplând întreg spațiul disponibil, și, mai mult decât atât, lipindu-se de pereți, îi depărtează și se repede în străfunduri, lovind mai adânc, tot mai adânc.

— Instalează-te, simte-te ca la tine acasă, îi șoptește ea.

El mormăie fără să poată răspunde și ea îi repetă că-l iubește pentru că o emoționează grozav atunci când, de puține ori, nu se controlează și că ea va avea grijă mai târziu de propriul ei orgasm, că-i place la nebunie să-l rateze pe muchie de cuțit, sperând încă să se producă dacă îl păstrează, acolo, la cald. Nu trebuie să se teamă

când e vorba de Gauvain, el va ști, mai târziu, să-l facă să se declanșeze. Ei îi place și această mișcare lentă, așteptarea care continuă în afara orelor obișnuite — la masă, mergând la plajă, stând la soare —, această dragoste fără sfârșit, când dorința ezită să dispară, menținând între el și ea acea abia perceptibilă vibrație, pulsația de viață care dă o valoare inestimabilă momentelor petrecute împreună.

În sfârșit, un orgasm, singurul. Propria-ți mecanică delicată a ajuns la apogeu, producând dezlănțuirea tensiunii. George nu dorește să fie singură în seara asta nici măcar o clipă. Ea apreciază plăcerea ce le traversează trupurile și încearcă s-o prelungească mult, plăcere care-i face să se rostogolească în aceeași legănare, iluzionați de orbitoarea certitudine că nimic nu se aseamănă cu asta și că, în sfârșit, întregul potențial al simțurilor este folosit pentru a pătrunde în acel tărâm dinăuntru, care este patria noastră pierdută.

E pentru prima oară când Gauvain și George au viitorul în față — zece zile. Se simt bogați, lenevesc, nu se grăbesc. Nu și-au desfăcut încă nici valizele! Se ridică, clătînându-se. Pentru prima oară își vor aranja lucrurile alături, în același dulap. Schimbă priviri pline de tandrețe atunci când se ciocnesc în cameră, nu atât pentru ceea ce iau unul de la altul, cât, mai ales, pentru ce își dau unul altuia.

Gauvain nu și-a adus aproape nimic pentru el în valiză; tot locul e ocupat de un năvod! Numai un maniac sau un marinar poate căra după el, în concediu, un năvod!

El pretextează că a promis să-l aducă unuia dintre prietenii săi bretoni care se găsesc aici, așa cum se află ei în toate porturile lumii. Conan îi va împrumuta vaporeșul, vor merge împreună la pescuit, totul este aranjat.

— Ți-ai mai adus și o altă cămașă în afară de asta? întreabă George, ținând cu două degete obiectul respectiv, de un roșu veninos.

— De ce? Nu-ți place? Am cumpărat-o de la Dakar!

— Ei bine, va fi foarte bună pentru Dakar, unde nu voi putea să te văd! Aici, îmi permiți să ți-o confisc? Mă face să mă uit cruciș.

— Faci ce vrei, Karedig. Îmi place când te ocupi de mine. Nimeni nu mi-a spus ce să iau, iar eu nu mă pricep deloc. Și-apoi, puțin îmi pasă, cumpăr ce găsesc.

El stă în fața ei, magnific, bronzat, puternic, cu ochii aburind de fericire, mai albaștri ca oricând sub genele-i negre, la pragul dintre tinerețe și maturitate, în zorii celor patruzeci de ani pe care tocmai i-a împlinit.

— Mie îmi pasă; îmi place să fii tot atât de frumos când ești îmbrăcat ca atunci când ești în pielea goală. Și pentru că nu te superi, cât ești aici, voi face să dispară, împreună cu această cămașă, și sandalele tale împletite! Ai bascheți foarte buni și, la urma urmei, poți umbla chiar desculț.

— Și pantalonii, îi arunci și pe ei?

— Vei avea voie să-i pui din când în când.

El o strânge în brațe, lipind-o de sexul lui nerușinat, înduioșat că George se poartă ca o mamă, așa cum el nu avusese niciodată.

A doua zi s-au plimbat prin orașelul Victoria, minuscula capitală al cărei aspect și atmosferă, impregnate de prezența francezilor, nu puteau fi șterse de englezii care se străduiau în van să facă acest lucru încă din 1814. În curând, o dată cu independența promisă de Coroană, locuitorii insulelor Seychelles se vor grăbi să scrie pe primul lor timbru de țară liberă „zil elwagnéés Sesel“, limba creolă atestând clar că Franța lui Ludovic al XIV-lea a lăsat o amprentă de neuitat în aceste insule, a căror denumire pare să izvorască direct din operele lui Rameau. În realitate, golfurile Poules-Bleues și A-la-Mouche, sau Bois-de-Rose și Boudin, insulele Aride, Félicité, Curieuse, alături de Cousin, Cousine sau Praslin, dovedesc mai curând imaginația poetică a navigatorilor și a piraților. Numai regina Victoria a reușit să pătrundă și să se instaleze chiar în inima acestei regiuni ce poartă numele lui Mahé de La Bourdonnais, care n-ar trebui să i-o ierte.

O ploaie torențială și caldă îi urmărește pe tot parcursul zilei, și numai luând jeep-ul, ca să viziteze plajele învecinate, descoperă că la 20 km de capitală soarele arzător nu a încetat să strălucească.

Mahéul are faima unei zone ploioase din cauza munților, așa că cei doi se hotărăsc să profite mai repede de vaporășul prietenului Conan, originar din Auray, ca să descopere Praslinul, aflat dincolo de bariera de corali, la numai două ore depărtare de orașelul Victoria.

Niciodată nu navigaseră împreună, iar Gauvain este foarte fericit să-i facă lui George onorurile lumii în care se simte la el acasă. Ea îl descoperă în cea mai minunată

ipostază: eficient, rapid, econom în gesturi ca un bun marinar. Se vede că a navigat pe această sărătură și că i-a dejucat toate vicleniile... până la ultima, poate, aceea care te trimite să „dormi printre algele verzi“.

Trei averse tropicale îi biciuie, iar ei le suportă, râzând, căldura și violența. George nu-și amintește să fi râs astfel de multă vreme. Să râdă de bucuria râsului. Să râdă pentru că și-a regăsit copilăria. Poate că nu ajungi să râzi cu toată gura decât lângă un bărbat cu care ai făcut dragoste, dăruindu-i-te toată. Gauvain a râs, oare, astfel împreună cu soția lui? El a glumit doar cu ceilalți bărbați la sărbătorile anunțate cu surle și trâmbițe. Între femei, se râde pe ascuns, câte puțin: „Haide, nu e chiar așa, mă așteaptă treburile“! După câțiva ani de căsătorie, ducând această viață grea de marinar, timp în care prăpastia dintre cele două sexe se adâncește, fiecare având propriile ocupații, fără să comunice între ei, unul aflându-se pe mare, celălalt acasă, la uzină sau pe câmp, cei doi pierd obișnuința copilărească a unui râs nebun.

Apropiindu-se de Praslin dinspre est, după oarecare ezitări, aruncă năvodul în golful Volbert, la marginea, cred ei, unui banc de nisip cu apă puțin adâncă, într-o zonă ce pare promițătoare. Conan pescuiește adeseori aici, dar cu un năvod remorcat.

Apoi debarcă în satul de pescari, unde li se închiriază un bungalow în ruină, acoperit cu frunze de palmier, situat pe un soi de insuliță, denumită Liliacul, la câteva sute de metri de coastă, de care îi desparte apa celui mai frumos diamant sau, după cum obișnuiește să se spună,

diamantul cu cele mai frumoase ape. Nu te poți instala aici decât atunci când mijesc zorii unei iubiri înflăcărate, când știi ce ai de făcut în timpul siestelor, în orele când plouă, în lungile seri sufocate de vegetație, când strigătele ascuțite ale păsărilor, batracienilor și ale altor orătării se unesc într-un asurzitor concert.

A doua zi dis-de-dimineată, pentru a se duce să ridice năvodul, împrumută piroga unui tânăr Negru care urmărește operațiunea cu ironie abia disimulată, uluit că Albii în concediu încearcă să facă o muncă pe care el este constrâns s-o practice întregul an! Surâsul i se lățește pe toată fața când descoperă unde și-au aruncat „turiștii” năvodul: patru rechini, un calcan cu stropi albastrii, rândunici de mare. O pradă frumoasă, dar și kilograme de corali morți, cu tot felul de vârfuri și cârlige, pe care va trebui mai întâi să-i smulgă de pe fundul mării sub amenințarea de a părăsi o plasă nouă — lucru de neconceput pentru un marinar —, apoi să-și petreacă ceasuri întregi ca să elibereze fiecare ochi al plasei de încâlceala cenușie de corali friabili și tăioși...

În timp ce toți trei muncesc în pirogă, cu capetele aplecate și degetele însângerate, cu spatele expus la soare, o insectă de vreo zece centimetri, lunguiață și negricioasă, se desprinde de pe un banc de nisip și aterizează pe glezna lui George, care scoate un țipăt.

— O sută de picioare! strigă tânărul Negru și face un salt înainte, manifestând o cumplită panică.

Cu ajutorul unei cângi, el urmărește acel ceva care fuge însă spre fund, timp în care se uită pe furis cu coada

ochiului, spre George, ca și cum s-ar teme, de la o clipă la alta, să nu-și dea sufletul. Glezna se umflă văzând cu ochii, dar George își face un titlu de glorie din a nu părea plăpândă în fața lui Gauvain.

— Mă doare, desigur, înțepătura, dar o să-mi treacă, bravează ea în fața întrebărilor înspăimântate ale băiețandru-
lui care trage concluzia că „o sută de picioare“ n-a fost rău.

— Dacă v-ar fi înțepat într-adevăr — zice el, cu glas sigur —, acum ar fi trebuit să urlați.

Oare de la ce prag al suferinței bănuiește el că o femeie Albă ar trebui să „urle“? George începe din nou să muncească.

Dar nu întârzie să constate încă o dată că nu e rentabil să faci pe grozava. Cei doi bărbați au uitat de incident și nu se mai ocupă decât de năvod. Unde e vremea unchiului Tom, când indigenul s-ar fi repezit să-i ia piciorul și să sugă veninul?

Hippolyte (acesta e prenumele băiețandru-
lui negru) propune de mai multe ori să folosească cuțitul pentru a degaja ciorchinii de corali din încâlceala de ochiuri care îi strânge, dar Gauvain nu vrea să ia în seamă această eventualitate. Nu aduci daune unei unelte de lucru, în special când aparține altuia. Hippolyte pleacă dezgustat. Hotărât lucru, albiștii sunt absurzi! Pentru ei pescuitul este un joc, nu? Atunci de ce să te enervezi? Gauvain și George lucrează încăpățânați până seara în jurul plasei, istovindu-și degetele, zgâriindu-și mâinile, dar Conan își va recupera năvodul într-o stare impecabilă sau pe-aproape.

Piciorul însă n-a apreciat toate aceste eforturi: umflat, a devenit inform, cu pielea lucioasă și fierbinte, străbătut de o durere acută. Gauvain se învinuiește că nu s-a neli-niștit mai devreme. Nici nu-și dau seama că, datorită mi-riapodului, vor ieși din lumea oarbă a îndrăgostiților, pentru a intra într-un soi de comportament conjugal.

El o instalează pe George la umbră, cu piciorul ridi-cat, folosește toate bucățile de gheață din micul refrige-rator cu butan ca să-i pună comprese cât mai reci, cere să fie dus la Praslin, unde închiriază o bicicletă, ca să aler-ge în sat pentru a cumpăra o fașă și Synthol, se scoală noaptea ca să-i dea să bea, cu atâta atenție și îngrijorare în priviri, încât ei i se pare că niciodată nu i-a fost atât de bine simțindu-se rău. Au citit în ghid că mușcătura scolopendrei este dintre cele mai periculoase. Dar nici nu poate fi vorba ca această gănganie să le strice o săp-tămână atât de prețioasă: cu toată energia, George cau-tă să minimalizeze durerea, să nu dea atenție piciorului, să-l izoleze de restul corpului, pentru a se putea împo-trivi veninului.

În apa mării, acest apendice, ce s-a rotunjit de tot, atâr-nă mai puțin la capătul piciorului, și ei au de făcut doar câțiva pași ca să se instaleze în apa liniștitoare. Rămân în-treaga zi pe insuliță, Gauvain masându-i piciorul care în-cepe să se dezumfle încet, evitând însă zona de culoare mai vineție din jurul înțepăturii.

— Lasă-mă... știu ce trebuie să fac, o asigură el. La bord, patronul și secundul servesc drept infirmieri, uneori de chi-rurgi — în caz de accident, de fractură sau abces.

Descumpăniți de faptul că nu mai pot face dragoste, încearcă să facă orice altceva, adică încep să discute, să se descopere în afara celor două sexe. Și-au vorbit, oare, vreodată despre altceva decât despre dragoste? Avansează cu multă timiditate spre această nouă lume de relații. George și-ar dori să nu mai fie un tărâm străin pentru Gauvain. Ar vrea ca el să știe ce anume îi place ei în viață. Ar vrea ca el să știe cu ce-și petrece toată imensitatea de timp când trăiește departe de el. Ar vrea ca Gauvain să afle de ce și ea își iubește meseria, și pentru asta el ar trebui să învețe cum să privească mai bine lumea. Și ce prilej mai bun decât arhipelagul, unde Istoria se citește ca într-o carte deschisă, cartea cuceririlor suprapuse ale Franței și Angliei, dar și aceea a piraților. Gauvain n-a consultat niciodată un ghid. Pentru el, marea este un loc de muncă, o mină pe care o exploatează, un mod de a-și câștiga pâinea. Niciodată nu s-a gândit la celebrii marinari care au străbătut-o. Insula se află aici ca să ofere un loc de muncă — asta e tot. Bancurile de ton așteaptă să fie pescuite, el trăiește pe pământ ca să pescuiască, iar copiii lui vor trăi de pe urma tonului. Nu are timp să se intereseze de trecut. Curiozitatea este un lux pe care el nu și-l poate permite. Nici măcar nu-și imaginează că ar putea să-i placă. Dar acum, aici, este prins într-o colivie pe care n-o poate evita, și, întâmplător, George este o absolută de istorie. Deci, cale liberă Istoriei!

— N-ai citit niciodată memoriile marilor navigatori?

— Știi, la bord, cu excepția cărților polițiste și a benziilor desenate, nu prea e mare lucru de citit. Ah, ba da. Îmi

amintesc că am citit ceva despre Cristofor Columb. Era o carte primită drept premiu pe care îl câştigasem la Quimperlé.

— Îţi voi oferi una despre istoria arhipelagului Seychelles, ca amintire a concediului nostru de aici. Ai să vezi că e o veritabilă carte poliţistă, cu englezi şi francezi care se vânează reciproc, rând pe rând, botezând, dezbotzând, rebotezând aceleaşi insule, instalându-şi fiecare biserica, îmbogăţindu-se, omorându-se între ei şi, ca să sfârşim, miza e câştigată mereu de piraţii celor două părţi combatante. Se pare că toate aceste insule sunt pline de comori ascunse. Aici se afla unul dintre refugiile lor, cu atât mai mult cu cât în epoca aceea insulele nu erau locuite.

— Piraţi! rosteşte visător Gauvain. Trebuie să fie mai incitant decât să goleşti o vilă!

— Mă faci să râd! Ai fi fost, oare, capabil să „faci pe piratul“? Eşti prea moral, fiule Lozerech! Deja pentru „a face pe amantul“ ai întâmpinat greutăţi...

Gauvain îi dă cu tandreţe un pumn, cât mai departe de gleznă, îi place să i se vorbească despre el — i se pare un lucru neobişnuit.

— Nu, pe tine te văd mai curând căpitan în serviciul regelui, aducându-i, credincios, după fiecare expediţie, aurul şi diamantele pe care le-ai luat de la indigeni sau de la duşmani — în cazul ăsta, nu e vorba de furt —, totul, până la cea din urmă fărâmbă. Şi, drept recompensă, te văd foarte limpede aruncat în fortul-închisoare pentru tot restul zilelor, pentru că, datorită onestităţii tale, ţi i-ai ridicat

în cap pe toți cei influenți de la Curte... sau aruncat în mare de echipajul tău răzvrătit, pentru că le-ai refuzat un supliment de pradă.

— Mă crezi atât de prost?

— Ei... și-apoi, pe vremea aceea, cinstea era răsplătită și mai puțin decât astăzi. Știi ce se plătea altădată? Să știi să faci dragoste.

— Vezi, poate că aveam o șansă în chip de corsar! În sfârșit, după cele ce mi-ai spus, nu-mi dau seama, adaugă el, cu o grimasă de falsă modestie.

Râd. Pe acest teren, se simt minunat de egali. George îl mângâie puțin, numai atât cât să se asigure că totul e în regulă acolo și că el e în erecție chiar atunci când o ascultă vorbind despre Istorie.

— Nu e nici o glumă, să știi. Francezii au cucerit Tahiti pentru că marinarii lui Bougainville făceau dragoste mult mai bine decât cei ai lui Cook! Regina Pomaré, prost regulată de foarte britanicul pastor Pritchard, a preferat să ofere insula francezilor, după ce a petrecut câteva nopți cu nu știu care Lozerech dintr-o expediție franceză. Vreau să-ți ofer și *Călătoriile lui Bougainville în jurul lumii*, sunt sigură că te va pasiona.

— Dar de ce nu-mi dai și cărțile tale? Mă impresionează faptul că ai scris o carte. Pentru mine, autorii sunt oameni diferiți de noi... de neatins... vezi...

— Nu, nu văd nimic! Găsesc că te pricepi chiar foarte bine să-i „atingi” pe autori! Eu nu știu dacă voi reuși atât de bine cu cartea mea. E un gen mai universitar. Și-apoi, femeile... revoluțiile sunt două subiecte care nu te pasionează

atât de mult. În sfârșit, să zicem că nu te-ai gândit niciodată la ele. Nici nu știi dacă te interesează sau nu.

— Spune-mi, acum, pe loc, încă o dată că sunt un prost!

— Dar ți-am spus-o!

La rândul ei, George își însoțește fraza cu un pumn.

— Mă întreb ce caut cu tine! aruncă Gauvain, care eziță să ia afirmația lui George drept o glumă.

— Și eu cu tine? Te-ai întrebat? Trebuie să ne spunem ziua-n amiaza mare că ne iubim, specie de prostovan pe care îl iubesc!

George îl ia de gât, îl înclină cu forța spre ea și, în timp ce se sărută, nu se mai gândesc la nimic.

— Dacă vrei să știi, mă interesezi, reia George. Îmi place caracterul tău, infectul tău caracter, îmi place tandrețea ta. Ești inteligent în dragoste; puțini bărbați sunt așa, iar de acest lucru nu poate fi în stare un prostănac, așa că **vezi...** Teza mea ți-o voi trimite cu o dedicație compromițătoare! Vei fi obligat s-o citești pe ascuns și s-o îngropi în grădina ta.

Soarele coboară pe veranda gata să se prăbușească sub povara arborelui de Bougainville. Uite, apropo, se gândeste George, să-i spună că ceea ce mai rămâne astăzi de la Bougainville nu e o insulă, în ciuda atâtor altora pe care le-a descoperit, ci un arbust. Beau puțin cam prea mult punci creol și George îi povestește viața de la Universitate. Vorbește fără dificultate, datorită tradiției moștenite din familie și potrivit clasei sale. Cei din familia lui Gauvain nu vorbesc decât strictul necesar. Chiar și cu

prietenii, nu le scapă decât rare confidențe, rostite în glumă, în serile în care s-au pilit. Nu se vorbește despre cei pe care îi ai în suflet. Ar fi indecent. Ca și cum bunica Lozerech ar crede de cuviință să se îmbrace în altceva decât în negru, sau mama să rămână în pat într-o dimineață. „Treab’ asta a mers“ sau „Treab’ asta a fost o mizerie!“ reprezintă maximum de comunicare, punctată de reflexivele: „Aaa... da! Așa s-ar spune!“, după care, un timp, se așterne tăcerea, fiecare gândindu-se la propria experiență.

Dar în seara aceea, în insula Gabriel de Choiseul, duce de Praslin, moleșit de cel de-al patrulea punci, Lozerech nu mai e Lozerech. Este un bărbat care lasă, în sfârșit, să se infiltreze până la suprafață câte puțin din acele lucruri nedefinite pe care le păstrează adânc în el. Și e chiar mai rău decât dragostea. Mai răscolitor, căci să vorbească unei femei nu seamănă cu nimic din ceea ce a făcut până acum. Să-i spună vorbe grele, asta s-a mai întâmplat. Dar să mărturisească ce-i place e o ușoară violare a ceea ce are mai bun în el. George este și ea puțin amețită, medicamentele, alcoolul... și asta îl liniștește. Nu vor ieși să cineze din cauza gleznei și, în timp ce se îndoapă cu fructe exotice, Gauvain nu se oprește din povestit: despre pescuitul la Dakar sau de pe Coasta de Fildes, despre aventura pe care o reprezintă fiecare campanie de pescuit, excitarea pe care o simți ajungând pe valul ce bolborosește când peștele urcă la suprafață, înnebunit din cauza icrelor aruncate, despre undița de bambus tare pe care trebuie s-o arunci în grabă, despre rampa de spălare ce

ascunde tonului șirul celor îndârjiți să-l urmărească — de la mecanicul-șef până la bucătar. Și despre momentul brutal, la fel ca dragostea, da, a spus-o, brutal, la fel ca dragostea, când fiecare ridică la bord, printr-o mișcare zvâcnită din șale, tonul lui, câștigul lui, care ajunge, nu de puține ori, până la douăzeci de kilograme, dar și despre voracitatea animalelor și febrilitatea oamenilor, despre sângele de pe hainele impermeabile și pocnetul neîncetat al peștelui pe punte, despre cârligele cu colții tociți pentru a îngădui scoaterea cât mai rapidă a peștelui și o nouă aruncare a undiței în apă.

George a remarcat deja că, de fiecare dată când vorbește despre meseria lui, Gouvain își regăsește expresiile bretone și accentul mai marcat, îi place să-i explice acest limbaj codat — argoul meseriei sale — privind bancurile de ton reperate, icrele utilizate pentru a pescui sardine, care vor fi momeala, la rândul lor, pentru pescuitul tonului, toată această muncă de pregătire a înfruntării... Da, e mai multă trudă decât cu năvodul, trebuie pusă fără încetare momeală în cârlige, și nu puține sunt pierderile, atât de rapid decurg lucrurile; în unele cazuri, se întâmplă ca oamenii să ajungă în valuri, dar asta-i treaba! Ochii îi strălucesc. Citești în ei stima pentru adversar, acest mare pește de pradă care este tonul — „un animal magnific, care știe să se apere, vei vedea! Am văzut situații în care treisprezece oameni au urcat la bord plase cu câte trei sute de pești în mai puțin de o jumătate de oră. Și încă unii mari!“

Ea spune:

— Trebuie să fie un spectacol grandios!

El îi răspunde:

— Da, formidab'...

Grandios nu face parte din vocabularul lui.

— Dar toate astea s-au sfârșit, se poate spune, încheie el cu fatalismul caracteristic marinarilor. Armatorii sunt aceia care iau toate hotărârile, schimbă vasele, oamenii. Noi nu reprezentăm aproape nimic. Pescuitul cu undița este învechit. Cu plasele de nylon pe care le folosesc ceilalți, vor strânge acum câte zece tone de albitură pe zi. Iar noi adunăm zece tone abia în decursul unei întregi perioade dintre flux și reflux. Da, s-a sfârșit, zice el, cu un aer pierdut. Brusc, e foarte departe de George. Vorbește singur.

— Dar ai câștiga mai bine pe un vas care folosește năvoadele! Și ai avea mai mult confort, o muncă mai puțin istovitoare.

— Cu siguranță, se câștigă mai mult, dar...

Nu termină ce are de spus. Nu poate să exprime în cuvinte nostalgia, gustul pentru pescuitul artizanal, unde fiecare individ reprezintă o valoare, singura, înainte ca radarul să înlocuiască flerul patronului, iar mijloacele electronice să facă inutile curajul și experiența.

— La treisprezece ani, pescuiam deja ton. În sfârșit, pe timpul acela era puiet berechet, altceva decât tonul lor roșu...

Cu pescuitul acela s-a sfârșit, dar n-a fost învins. Dovadă că a ajuns aici. Totul a devenit o industrie. Se vorbește deja despre elicoptere folosite ca să repereze stolurile de păsări ce-și vânează hrana de la suprafața apei,

bancurile de pești mici care îi anunță pe cei mari, înotând deasupra lor. Capcana se lărgeste. Atlanticul a început să fie devastat, dar aici populații întregi de ton așteaptă. Privirea i se înflăcărează. Puțin îi pasă de mediul înconjurător care se mai numește, încă, Natură. Lui îi place să devasteze. Asta e treaba lui. Un pirat, la urma urmei. Viitorul nu-l interesează.

E ora unu noaptea. Gouvain privește în jur ca și cum abia acum ar fi revenit pe pământ. George somnolează cu capul pe brațul lui îndoit. A vorbit singur. Dar niciodată nu și-ar fi împărtășit cuiva gândurile. Niciodată, nici unui frate și nici măcar nevestii. Colegilor, poate, dar numai fapte, proiecte, nu sentimente. Sentimentele sunt pentru muieri. Ce să facă dacă lângă femeia asta se descoperă un alt om și spune ceea ce nici măcar nu bănuia că ar vrea să spună?

Își duce încet, până la pat, frumoasa peștoaică.

— Nu trebuie să pui piciorul jos. Sângele ar coborî din nou. Am să-ți pun o compresă și am să te bandajez pentru noapte.

George își ascunde obrazul, lipindu-l de gâtul lui. Este pentru prima dată când e purtată astfel, îngrijită, pansată, când cineva se gândește într-adevăr la ea. Se abandonează nici ea nu știe cărei plăcute stări de încântare. Ba da, știe: în mâinile tatălui ei, infirmier-brancardier în timpul războiului, pentru că făcuse un an de medicină înainte de a trece la arte. Mâini care știau să îngrijească rănile. Maică-sa nu suporta să vadă sânge. Își amintește mirosul fad al tincturii de iod.

— Înțeapă, striga ea în mod ritual.

— Cu atât mai bine, răspundea tatăl, e semn că acționează.

Adorm plini de tandrețe, în timp ce, poate pentru prima dată, gândurile lor se îmbrățișează, la unison cu trupurile ce se agață unul de altul, ca doi copii.

A doua zi de dimineață, starea piciorului se ameliorase atât de mult, încât hotărâsc să facă înconjurul insulei Praslin. Închiriază unica trăsură din insulă pentru întreaga zi; așa va fi mai puțin obositor pentru George decât să pedaleze.

Se opresc în fiecare golf, doar cel mai mic însă, limanul Marie-Louise, le oferă cea mai mare bogăție submarină, la numai câteva brațe de țărm, fără chiar să fie nevoiți să înoate, sub un metru de apă precum cristalul, într-o porțiune ierboasă, plină de pește, printre care ei alunecă, abia mișcându-și mâinile. Chiar în acest loc navigatorii de pe *L'Heureuse Marie* descoperiseră plantațiile de cocotieri din Vallée de Mai, pe care o vor vizita mâine. Foarte aproape de acest loc a fost eliberat piratul La Buse, al cărui nume englezii, incapabili să pronunțe „ü“, îl rosteau „La Bouche“, după ce jefuise cea mai fabuloasă pradă din istoria pirateriei: pe viceregele Indiilor și vasele sale de aur, pe arhiepiscopul de Góia și vasele lui sacre bătute în pietre scumpe... Ei citesc împreună ghidul, lungiți pe nisipul fierbinte, foarte departe de lumea de-acum.

În după-amiaza asta vor face din nou dragoste. E pentru prima oară când își oferă luxul să aștepte. E pentru prima oară, de asemenea, când Gauvain are impresia că

se dăruiește femeii pe care o va poseda. El simte un fel de timiditate, mai mult chiar, emoție. În ziua aceea, va accepta ca ea să-l sărute îndelung „acolo” — după cum se exprimă el — și va îndrăzni chiar să manifeste o plăcere intensă; dar nu va reuși să juiască pe buzele ei. Îi e rușine de acest gen de abandonare. În ultima clipă, el o ridică pe George deasupra lui, obraz lângă obraz.

— Te respect prea mult, îi spune el. O să găsești că-i idiot, dar nu reușesc să termin așa, în gura ta.

— Ai încredere în mine, nu voi face decât ceea ce-mi place și mă voi opri dacă voi considera că e cazul. Cu tine nu m-am simțit niciodată constrânsă să fac un lucru care nu mi-a plăcut.

— Deocamdată, nu pot. Te superi pe mine?

Gauvain linge buzele lui George, ca și cum ar vrea să le spele de contactul cu penisul lui.

— Mă simt singur acolo, sus, îmi place atât de mult să te simt peste tot. Nu te superi? repetă el neliniștit. Prefer să termin așa, adaugă el, instalându-se încetisor între coapsele lui George, în adâncitura pe care de curând și-a creat-o în ea, numai pentru el, și care se închide deasupra lui. Tot mai adânc; penisul se umflă tot mai tare; două corpuri cu pielea netedă, pline unul de altul, egalizate. Gauvain rămâne nemișcat acolo, adânc în ea.

— Nu mi-ai spus dacă te-ai supărat pe mine, reia el cu ipocrizie, căci știe foarte bine răspunsul.

— Nu e momentul să-ți spun că-mi place să fac acest lucru și altfel! Am atâta nevoie de tine, încât nu reușesc să ies din poziția nr. 1!

El râde cu plăcere. Râd amândoi, fiecare dintre ei deținând copilărescul secret al celuilalt. Un secret după care poți alerga o viață întreagă, își spune George.

El începe din nou să se miște încet, și dinții li se ciocnesc când se sărută pentru că mai continuă să suradă cu toată plăcerea profundă pe care o resimt.

În timpul scurtelor întreruperi, George se întreabă dacă va mai fi în stare s-o ia de la început. Cu atât mai mult, cu cât Gauvain își păstrează vigoarea chiar și după tot efortul depus, așa cum a remarcat când l-a văzut plimbându-se gol pușcă prin cameră.

— Atâta vreme cât te știu aproape, nu izbutesc să mă relaxez... E ceva teribil! Și hohotul lui de râs copilăresc izbucnește puternic. Iar de îndată ce-ți vorbesc despre asta, uite ce mi se întâmplă...

El își contemplă duios bărbăția. În naivitatea lui, e mândru că place și nu resimte nici o jenă. Pudoarea e de parte. El știe bine că nu în privința trupului e ceva în ne-regulă cu el.

— Totuși! Recunoaște că a fost nevoie să ajungem la tropice ca să te văd preumblându-te gol pușcă! Și să remarc această anomalie! Mai curând, animalitate.

George ia în mână sexul lui Gauvain... îl cântărește.

— Chiar gol, atârnă încă destul de greu... nu știu... vreo cincizeci de grame?

Îi place să-l flateze, să-i spună lucruri prostești, să ingenuncheze, ca Lady Chatterly, pe care n-o cunoaște, în fața Divinei Mașinării, să-l mintă puțin, ca să se arate încă și mai pasionată, pe scurt, să se poarte asemeni celei mai

decăzute femei-obiect și să dea curs liber acelei laturi de vulgaritate, de glume deșuchate pe care el nu și-o cunoștea. Tocmai de asta îl iubește pe Gauvain: pentru această necunoscută pe care el o face să țâșnească și care îi ia locul în mod ilegal. O persoană care nu mai citește seara ca să se ofere cât mai curând mângâierilor lui, care se îmbracă în funcție de criteriile lui sexuale, care îi iartă cuvințele grosolane, greșelile, tot ceea ce ar fi detestat la altul, și toate astea din cauza voluptății pe care așteaptă să i-o dea, a acestei dorințe iraționale, de nejustificat. Dar pentru ce trebuie să se justifice? De ce această turbare de a înțelege sexul, așa cum înțelegi matematicile?! Sexul nu are decât un singur înțeles: el însuși.

Toate astea sunt lipsite de seriozitate și nici nu sunt de dorit; își spune George când guvernanta din ea preia conducerea. Numai împrejurările romantice au putut întreține această vâlvătaie. La urma urmei, nu petrecuseră niciodată zece zile împreună, dar exista speranța că o mai bună cunoaștere a celuilalt, repetiția (*monotonă, forțată*, precizează guvernanta) a aceluiași gesturi va pune capăt acestei vrăji, lăsându-i doar o nostalgie plină de distincție, mult mai potrivită cu cerințele existenței lor.

— *Trebuie totuși să începi să te abții două ore de la a-l mai dori pe tipul ăsta, spune guvernanta, încetează să-l mai privești cu asemenea dezgustătoare gânduri ascunse.*

— *Dar, doamnă, chiar noaptea mă trezesc la cea mai mică mișcare pe care o face și nu-mi pot împiedica reveriile să nu se topească în voluptate, ca în acele gravuri în care aripa păsării devine, puțin câte puțin, un vâl, fără să poți*

distinge cu precizie clipa transformării. Și chiar dimineăta, în zori, când totul pare nevinovat, e de-ajuns să-i simt un deget pe piele, chiar foarte departe de zonele critice, pentru ca respirația să-mi devină un geamăt fericit, și fețele noastre să se lipească, trupurile să se încastreze, sexele să se unească...

— *Ajunge, zice guvernanta. Îmi spui mereu aceleași lucruri. Sunt prea plecticoase...*

În fiecare dimineăta, George se trezește temându-se că guvernanta a reușit, în timpul nopții, s-o facă să devină ascultătoare pe această adolescentă care se copilărește și pe care nimeni, în afară de Gauvain, n-a văzut-o vreodată. Dar, în fiecare zi, adolescența de la Raguenès se înfioară sub cea dintâi mângâiere a acestui bărbat, care se trezește mereu înaintea ei și o contemplă dormind, reținându-se să nu-și treacă ușor mâna peste vârful sânilor.

— *Marinarii nu știu să doarmă dimineăta, zice el, ca să se scuze când își întinde o mână spre ea, acesta fiind semnalul înfrângerii zilnice a guvernantei. O înfrângere plină de fericire, căci, de îndată ce se descoperă încă împreună pentru o zi întreagă, sunt cuprinși de veselie. Și fac din nou dragoste de două, trei ori la rând, fără să se poată desprinde unul de altul. Iar când consideră că și-au luat îndeajuns partea și hotărăsc să meargă mai întâi la micul dejun, un gest imprudent îi răstoarnă din nou în pat.*

Din fericire, își petrec ziua următoare departe de bărbatul lor, pe insula cea mare, iar Gauvain nu este bărbatul

care să cuteze a face dragoste afară. Seara, la cină, servesc pești și crustacee, într-un minuscule restaurant situat între plajă și drumul de pământ, într-un loc unde nu se aude nici un motor, ci doar o mică orchestră indigenă — tobă, vioară, acordeon și triangu — care interpretează frumoase contradansuri și cadriluri, venite direct de la Curtea lui Ludovic al XIV-lea. Cinci muzicanți în costume felurite, vestoane ciuruite sau cămăși tropicale, și o foarte bătrână indigenă din insulă, cu fustă lungă, în picioarele goale, aceste frumoase picioare ce fuseseră odinioară minunate, reînvie aici, sub latanieri și filaoși, menuetele de pe vremea Regelui-Soare. Femeia dansează cu grația unei marchize, dar e știrbă, voalul îi alunecă pe umerii slabi, tivul rochiei e descusut, numai privirea-i ștregărească e plină de umor — frumoasă și adevărată ca insula ei. Grație acestor muzicanți, cei doi revăd pentru o seară timpul când marii descoperitori nu erau generali, nici oameni de afaceri încă. Dar îndată ce vor fi mai mult de douăzeci de turiști la Praslin, se vor dispensa de serviciile bătrânei dansatoare, care va fi înlocuită cu o tânără groaznică, o orchestră „tipică” și chitare electrice.

În seara asta, nu sunt decât șase care să asculte; iar vecinii lor sunt tot francezi, dar parcă unii fără suflet. Și fără vârstă. Deja îmbătrâniți. Oare de ce? Doamna are un aspect impecabil, cu părul cenușiu prins într-un coc, spatele drept, cu chipul distins, puțin cam lătăreț, dar frumos, deși marcat de o virtute prea îndelung practică. Poartă un taior din pânză grea și inevitabilele sandale albe. Soțul, fără îndoială fost administrator

în colonii, strivit de treizeci de ani de plictis conjugal, așezat în capul mesei, își ține fruntea plecată și visează cu ochii deschiși.

Fiica lor, căreia nu poți să-i dai o vârstă, cu părul vopsit într-un negru cu reflexe cafenii, este flancată de un bărbat sfrijit, care calcă deja pe urmele socrului. Tropicele n-au reușit să le sfarme carapacea de țestoase burgheze. Cele două femei examinează cu atenție farfuriile, în căutarea vreunui microb indigen, apoi, încruntându-și sprâncenele, citesc meniul, pe care nu este înscris decât pește, și cheamă servitoarea, ca să comande „pâine prăjită cu unt“. Ei se întorc din La Vallée de Mai, de unde aduc o nucă de cocos ce seamănă foarte bine cu un fund, achiziție pe care o regretă. Fructul a costat foarte mult, iar ei nu vor îndrăzni niciodată să-l expună în salon; e prea obscen, după cum observă acum. Numai mama și fiica schimbă câteva fraze, pe care soții, la intervale regulate, le aprobă ca și când și-ar aproba șeful. „Hotelul acela atât de plăcut, știi, mamă, pe malul lacului Garde...“, „Ah, da! Dumneata îți amintești, Henri?“ Mama vorbește cu soțul ei cu „dumneata“, iar pe obrazul plictisit al acestuia se citesc cei treizeci de ani în care și-a petrecut vacanța față-n față cu nevastă-sa, până azi, când e la pensie, această nesfârșită vacanță... Dar nu va merge până la capăt. Precaut, și-a „oferit“ de pe-acum un atac și pășește deja împleticit.

Dar francezii, la zece mii de kilometri departe de patrie, la o mie de kilometri de Madagascar, cel mai apropiat pământ de aici, nu se pot ignora. Cunoștința se leagă cu prilejul discuției despre nuca de cocos.

— Fiecare fruct e numerotat, știți, căci exportul este acum sever reglementat, anunță Doamna Mamă.

— Curios, nu se găsesc decât aici, iar prinții arabi le cumpărau altădată plătindu-le pe loc în aur datorită virtuților afrodisiace, spune George.

O sclipire fulgerătoare de dezaprobare lucește în privirea Doamnei Mame la ideea de a fi bănuită că ar cultiva erotismul. Gouvain și-a ridicat o sprânceană. Chestia îi spune ceva. Nu Afrodita, ci afrodisiace.

— Mi se pare ciudat ca prinții orientali să fi avut nevoie de asta. Aveau dreptul să posede atâtea femei câte voiau, zice el.

Considerând că de-acum conversația a luat o turnură îndoielnică, cele două doamne încearcă s-o orienteze spre un subiect mai puțin scârbos.

— Numele tuturor acestor insule este minunat, nu-i așa?

— Într-adevăr, acceptă George. E foarte emoționant că, la acest capăt de lume, se pronunță mereu numele lui Praslin, ministrul lui Ludovic al XVI-lea, deși acesta n-a pus niciodată piciorul aici!

— Și atunci, de ce Praslin? sare Gouvain. George știe că el întreabă în bătaie de joc, dar o să-i răspundă îndată, pentru că a citit despre asta chiar azi în ghid.

— Ei bine, pentru că ducele de Praslin era ministrul Marinei și a finanțat o expediție cu scopul precis de a recolta aceste faimoase nuci de cocos, care încă de pe atunci costau atât de scump.

— Cel puțin, remarcă Domnul Tată, în aceste insule nu exista pe vremea aceea nici un băștinaș. Exploratorii n-au fost mâncați ca acel nefericit Lapérouse.

— Seychelles n-a pus nici el piciorul pe-aici. Era un controlor de finanțe, cu numele exact de Moreau de Seychelles, precizează Domnul Ginere. Eu însumi sunt inspector de finanțe, adaugă el satisfăcut.

— E un nume frumos, de altfel. E un noroc că Newcorne sau altul dintre englezi n-au reușit să dea un nume acestui paradis „Noua Galie de Sud“ sau „South Liverpool“.

George se simte șovină, aici, la capătul lumii, și adoră să insulte perfidul Albion.

— South Liverpool? Creolii ar fi transformat asta în „L'Hiver-Poules“ (Iarna Găinilor), zice repede Gauvain, care nu ratează nici un calambur.

El nu știe, dar are simțul sensurilor cuvintelor și multă agilitate pentru a-și putea compensa ignoranța.

Dar francezii nu doresc să continue această conversație. Ei nu știu prea bine unde să-i situeze pe Gauvain și pe George, acest cuplu bizar. Toți patru îi salută cu un surâs aseptizat înainte de a-și regăsi camerele în unicul hotel din Praslin.

— Să nu cumperi în nici un caz o nucă de cocos, îi șoptește George lui Gauvain. Nici măcar să n-o atingi. Ai putea să mori din cauza asta!

A doua zi, se îmbarcă pentru La Digue. Zilele se scurg prea repede acum. La fel ca într-o clepsidră, când nisipul s-a scurs aproape de tot. Insula vecină e ultima lor escală. Acolo nu găsesc decât un fel de podeț de lemn, construit pe piloni tot de lemn, unde va fi amarată antica goeletă *Belle Coraline* după treizeci de minute de traversare sub ploaie. Plouă mereu în acest colț de paradis, iar ei au rămas

tot timpul pe punte, lăsându-se împrôșcați de stropii valurilor. Dragostea, cu siguranță, te face să redevii copil.

În La Digue nu există nici port, nici sat. Căsuțe joase, împrăștiate, o moară pentru decorticaș nuci de cocos, acționată de un bou, o biserică catolică și un cimitir părăsit, unde se odihnesc morții cu nume franțuzești. Se duc într-un car cu boi la Grégoir's Lodge, unicul han cu bungalow-uri din această insulă în care nu există decât patru mașini, dar două mii de locuitori. Vegetația foșnește sub greutatea picăturilor de apă. În cameră cearșafurile sunt umede, iar concertul nocturn al broaștelor, insectelor și păsărilor, sfâșiat din când în când de câte un țipăt strident, se adaugă freamătului neîncetat al frunzelor de palmier, ceea ce te face să nu poți dormi. Drumurile de pământ s-au transformat, în perioada asta, în adevărate mlaștini, iar valurile cară tone de alge cu miros puternic, ceea ce le amintește de Raguénès. Dar pe coasta bătută de vânt, printre giganticele pietroaie de granit roz din această Bretonie tropicală, se ascund plaje de un alb extraordinar, bordate de cocotieri și lagune, a căror apă verde-pal seamănă cu absintul.

Serile sunt minunate, căci vântul tace la apusul soarelui. E plăcuta oră ce precede concertul cacofonic nocturn. În fața „sucului de fructe îmbunătățit“, cum spune Gouvain, care-l îneacă în gin, ei își cheamă copilăria, atât de apropiată, dar atât de străină, și oamenii din ținutul lui, care devine și ținutul ei pe timpul săptămânilor de vacanță. Aceiași oameni, aceleași peisaje pe care le știu amândoi și totuși atât de rar reușesc să le vadă la fel.

Au închiriat două biciclete și fac ocolul insulei haotice, ajungând până la blocurile neregulate din granit, roase de ape, din golfulețul Patate, unde zgomotul ruliului enorm este de-a dreptul asurzitor.

Seara se plimbă pentru ultima dată pe fâșia luminoasă de la marginea mării, oferindu-și trupul vântului aproape lichid, apoi se îndreaptă spre patul lor, aflat foarte aproape de mal, printre foșnete și miorlăituri.

Conan va veni să-i ia ca să-i ducă la Mane. Vor petrece ultima noapte la hanul Ludovic al XVII-lea, unde patroana va povesti pentru a mia oară legenda micului Capet, fiul lui Ludovic al XVI-lea, care a sosit aici aducându-și cu el vesela ce purta emblema Bourbonilor și rămânând să-și petreacă restul vieții în această insulă sub numele de Pierre-Louis Poiret.

Mâine se vor despărți, și pentru ei despărțirea înseamnă a se pierde, poate, pentru totdeauna.

În dorința iluzorie de „a-și face plinul“ în ceea ce-l privește pe Gauvain, George ar vrea ca în seara asta să-i ceară tot, să fie mângâiată până la sațietate, potrivit indicațiilor ei ajutoare. În general, preferă să-i lase lui inițiativa etapelor... căci adesea consideră, prea grăbită, că preliminarile au fost îndestulătoare și că e timpul să se treacă mai departe. Ceva mai devreme, pentru a resimți o frustrare delicioasă. Va aprecia mai bine extazul iubirii simțind, în același timp, o fărâamă de insatisfacție. Tocmai această precaritate conferă extazului întreaga valoare. Iar Gauvain o emoționează când, în cele din urmă,

se ridică în genunchi, cu chipul dureros de concentrat, cu sprâncenele încruntate, cu ochii furibunzi, ca și cum tocmai s-ar pregăti să urce pe Anapurna, și o trage către el cu o hotărâre încrâncenată. Fac atunci dragoste așezați față în față, privindu-se în ochi până la limita suportabilului.

În seara asta nu e nevoie să-l rețină lipit de ea. El nu schițează nici un gest de a se ridica după ce au făcut dragoste. Se adâncește mai bine între coapsele ei umede, în parfumul tandru al intimității lor, și renunță să alerge sub duș pentru a șterge urmele vizibile. Marie-Josée dezaproabă, desigur, aceste revărsări. O dată ce ora dedulcirii a trecut, se curăță, se aranjează și redevine o persoană curată, care poate să-și privească în față copiii. Gauvain a fost surprins prima oară văzând că George nu manifestă nici un dezgust în fața spermei lui răspândite pe trupul ei; din contră, ea se plânge că o părăsește, lăsând-o înfrigurată, ca să alerge sub duș. Ea nu va merge să se spele, și asta ca să rupă cu sordidul ritual din tinerețe, de pe timpul când fiecare secundă agrava pericolele de a fi însămânțată și când nici o apă de colonie, trimisă în jet chiar spre inima acelui loc de perdiție, nu putea să garanteze impunitatea. Rămân deci înlănțuiți, ferindu-se cu grijă să vorbească despre viitor.

Viitorul lor va zbura mâine în direcții opuse. George va scrie la Pointe-Noire, post restant, ca de obicei. El va răspunde, dacă totul merge bine, la fiecare cincisprezece zile, când va ajunge la țarm. Ca să spună ce? „E vânt puternic, Doamnă...” Cât de trist e să iubești un cormoran.

Cel puțin nu are de înfruntat riscuri prea mari pe mărele acelea.

George nu va avea la întoarcere decât răgazul celor cincisprezece ore de călătorie pentru a se aduna, a pune fiecare bucată la locul ei, chiar și sexul, ca s-o ia de la început. Da, prostule, cu tine vorbesc. Vei cunoaște puțin repaus. Ai multă nevoie, prietene! De zece zile, fără încetare, ai fost deranjat, frecventat, îndesat, violat și totuși mereu gata, ca un adevărat soldățel! Am fost sclava ta, m-ai învins. Se mai ascund chestii de-astea sub pielea unor indivizi ciudați. Dar nu întotdeauna ei sunt aceia care stabilesc regulile.

Sărbătoarea s-a sfârșit, prietene!

VI

Atenție: pericol!

Spune-mi că toate astea ar fi trecut repede dacă aş fi trăit cu Gauvain şi că nici unul dintre noi nu trebuie să-şi distrugă viaţa, în special el.

Spune-mi că e o nebunie să te încrezi în trupul tău, schimbător, care poate să-ţi antreneze spiritul spre alegeri lipsite de raţiune, ce se dovedesc curând catastrofale.

Spune-mi că, dacă vreau să-i păstrez dragostea, trebuie să accept şi s-o pierd.

Căci, pentru moment, nu reuşesc să mă regăsesc. Am rămas undeva la marginea vieţii, într-o cameră de deprezurizare, în care încerc să mă dezintoxic de un drog atât de plăcut — acela de a fi adorată. Revenind la suprafaţă, voi fi nevoită să mă învăţ cu dragostea bine temperată a lui Sydney, să mă obişnuiesc cu umerii lui slabi, spatele uşor curbat, indiferenţa lui, atunci când mai simt încă în palme vigoarea muşchilor lui Gauvain, şi-i simt mereu alături prezenţa. Port cu mine, la fel ca o tânără îndrăgostită, prima scrisoare de dragoste, foaia în pătrăţele pe

care mi-a strecurat-o la aeroport, „pentru când vei ieși din nou din viața mea“.

Mă emoționează atât textul, cât și scrisul frumos, de o ortografie impecabilă, ca a unui bun elev de odinioară, ce a primit certificatul de studii printre primii din departament: „Odinioară aveam impresia că toate zilele se aseamănă și că așa va continua să fie până la moarte... După zilele petrecute cu tine... nu-mi cere să-ți explic. Știu numai că vreau să te păstrez în viața mea și în brațele mele din când în când, dacă ai vrea și tu acest lucru. Tu consideri un fel boală ceea ce se întâmplă acum cu noi. Dacă e așa, eu nu vreau să mă vindec. Faptul că ești undeva și că te gândești la mine mă ajută să trăiesc!“

Din fericire, îl cunoșteam destul de bine pe Gauvain — sau credeam că-l cunosc — ca să mă tem că pasiunea pentru mine i-ar putea fura pentru multă vreme dragostea pentru meserie, deci gustul de a trăi. Marea își va re-
intra în drepturile ei prioritare, arătându-i sensul adevăratei valori, împingându-l chiar să mă urască uneori pentru că l-am făcut să devieze de la drumul său. Îi doresc acest lucru, dacă ar putea să-l ajute, căci în relația dintre noi, eu mă simt cea mai câștigată, deci vinovată. Am teribil de mult impresia că sufăr mai puțin decât el din cauza a ceea ce s-a întâmplat între noi, că mă bucur de atâtea avantaje pentru că savurez fără nici o remușcare necuviința.

Sydney nu știe nimic, sau prea puțin. Nu vreau să i-l ofer pe Gauvain pe tavă, lupta ar fi inegală, iar eu aș fi tentată să-mi trădez cormoranul, să mă desolidarizez de

el, descriindu-i-l lui Sydney, care consideră că inteligența primează chiar în raporturile de dragoste. El mi-ar demonstra că iubesc un sălbatic, că e o experiență foarte șic și, în parte din lașitate, în parte pentru a menaja orgoliul lui Sydney, aș renunța să-i explic ceea ce mă leagă atât de profund de Lozerech, acel lucru pe care nu mi-l pot explica nici mie însămi. Din fericire, dacă nu știu să mint, am mari aptitudini să fac omisiuni.

Nu fac mărturisiri decât lui Frédérique și lui François. Sora mea începe să se întrebe ce mai găsesc încă în această poveste fără sfârșit și mă îndeamnă să mă îndrept spre alte zări. E o persoană sentimentală, dar foarte serioasă, căsătorită cu un ecologist prostănac, simpatic, cu barbă, așa cum le place să se poarte, un fanatic al campingului, al escaladărilor și al mersului pe jos, deci, în consecință, furat de somn seara sau la o scurtă „petrecere” duminică dimineața, înainte de a o șterge spre stadion, unde îl așteaptă prietenii. Cel puțin, așa îmi imaginez eu viața lor sexuală, intuiție confirmată de aerul înțepat pe care îl ia soră-mea când îi descriu vinovatele mele rătăcirii, cu secreta speranță să-i destabilizez echilibrul familiei și să grăbesc evoluția lucrurilor spre un divorț, pe care eu îl cred absolut necesar pentru mulțumirea ei.

— Când mă gândesc că tu îmi spuneai, pe vremuri, Frédérique cu „q”! Pentru o George „Fărăes”, nu-ți lipsește „r”-ul! îmi replică ea, reînnodând tradiția noastră din copilărie pentru jocurile de cuvinte și calambururi.

François, în schimb, găsește aventura mea cu Gauvain prea romantică pentru a fi considerată doar o legătură

vulgară. La fiecare întoarcere din escapadele mele, și lui pot să-i mărturisesc tot, căci pentru mine el reprezintă, în același timp, un flirt de tinerețe, un prieten credincios, un doctor și un bărbat care poate fi mai mult..., chiar femeie, concentrând atâtea calități pe care, doar în mod excepțional, le găsești reunite în aceeași persoană.

Prietenilor mei americani nu le povestesc nimic, doar lui Ellen, atât de nesățioasă, atât de avidă de aventuri pe care le împinge în mod invariabil spre sex și care pretinde că ghicește pe chipul meu și chiar după cum merg „că tocmai m-am regulat regește“. Există o oarecare lascivitate în mersul meu, iar pe față mi se poate citi o stare de beatitudine idioată, care nu înșală, pretinde ea. Cum să admit că, într-adevăr, sexul este ceea ce mă atrage la Gauvain, dar că, în același timp, e mult mai mult decât atât.

Totuși, l-am regăsit pe Sydney cu bucurie și chiar cu o oarecare ușurare pe anumite planuri. Doream să ne citim ziarul împreună, seara, în pat, să comentăm evenimentele întâmplute în lume și să ne reluăm disputele în privința artei și a literaturii, îmi lipsiseră umorul lui, ca și modul în care ne înțelegeam doar cu jumătăți de cuvinte. Cu Sydney îmi reintegram mediul de viață, universul studioșilor, al celor care analizează ceea ce trăiesc, care discută și teoretizează fără sfârșit, care „își pun mereu întrebări“, cum obișnuiește el să spună. Lui Gauvain îi place să râdă, dar umorul îl face să nu fie în apele lui și, cum nu se simte degajat în raport cu cei din jur, el nu-și pune întrebări: el trăiește și acționează ca un lup și nu visează să devină altceva decât un lup. El vânează ca să trăiască și, dacă asta

îl face să simtă o bucurie sălbatică, e ceva în plus. Ar acționa la fel chiar dacă ar avea numai de suferit în privința scopului urmărit, nu încapă nici o îndoială: trebuie să-și hrănească femela și micuții, iar munca lui e sacră pentru că acesta e destinul său de lup.

O singură dată s-a abătut din drum, pentru mine, și asta chiar din motive pe care le consideră, de altfel, puțin valabile: plăcerea și o atracție de neînțeles. Nu sunt, oare, chiar înșelătoriile la care recurge Diavolul în persoană?

În ce mă privește, sunt surprinsă atât de tăcerea adâncă în care s-a cufundat trupul meu, cât și de nebunia de care dăduse dovadă în timpul petrecut alături de Gauvain. Așa cum, după o beție, nu mai suporti să vezi alcool, mă întreb cum am putut să mă comport ca o obsedată sexual și să resimt o asemenea fericire. Nu-i cer prea mult în această perioadă lui Sydney și, cum suntem prea ocupați, nu bagă de seamă acest lucru. Trebuie să mă întorc definitiv în Franța în iulie și Sydney a hotărât să-și ia un an de vacanță ca să mă însoțească. Va trebui să găsim un apartament, să-l înscriu pe Loïc la un liceu, să mut toate lucrurile pe care le-am strâns în acești zece ani și, în sfârșit, să-mi părăsesc prietenii, ceea ce în Statele Unite nu e cel mai simplu lucru. Alergăm de la o petrecere la alta, și aceste repetate luări de rămas bun sfârșesc prin a mă întrista. Dar e un ritual inevitabil în această țară, mai curând fără cultură, căci în America solidaritatea care leagă întregul corp de profesori ține puțin de francmasonerie, făcând din noi membrii unei familii afectuoase, dar

exigentă, susceptibilă și foarte conformistă. Doresc să regăsesc individualismul francez, acel treacă-meargă, lipsa de spirit civic, rivalitățile interne ridicate la rangul de adevărată artă...

Nu voi regreta cu adevărat decât un singur cuplu, Ellen Price și soțul ei, Alan, amândoi profesori la Universitatea din New York. Pe ea, mai ales, eficientă, pragmatică și dotată cu acel simț al afacerilor de care, chiar aici, intelectualii nu dau dovadă. În plus, Ellen e de o frumusețe perfectă, tipic americană: atât de lipsită de imperfecțiuni, încât creează un sentiment ireal. Blondă, cu ochi albaștri, îți dai seama că se hrănește cu cele mai bune alimente, vitaminizată, psihanalistă până în cele mai mici detalii, obișnuiește să considere bogăția și confortul ca un dat, suferința ca o boală, luată global — cel mai pur produs al tehnologiei Statelor Unite.

Ea lucrează de doi ani la o carte asupra juisării la femei, care se va intitula foarte simplu: *Orgasm!* Faptul că e profesoară la Universitatea din New York șterge orice urmă de bănuială că ar fi vorba de pornografie și îi permite astfel ca, sub alibiul unor *Studii despre femeie*, să trimită chestionare de o îndrăzneală și o precizie tulburătoare miilor de femei de toate vârstele și chiar să obțină o bursă pentru cercetări asupra acestui subiect, ceea ce în Franța nici nu s-ar putea imagina. Acest cuvânt — orgasm — șochează încă în Franța anului 1965, dar în America el are o rezonanță cvasiștiințifică. Văzându-mă frământată de o „problemă” — totul, aici, constituie o problemă și totul trebuie să se rezolve sau să se

amelioreze —, ea se grăbește să-mi trimită prima versiune a cărții ei, încredințată că mă va ajuta să mă bucur din plin de Gauvain.

— Trebuie să verifici dacă totul e OK în privința asta, îmi spune ea foarte serios, deosebit de generoasă cu acest OK american, care vrea să spună totul și nimic, care servește să spui „da“, „poate“, „totul merge bine“, „frumos“, „lasă-mă în pace“, „vom vedea“ sau „pe curând“! Ea se consideră cu bucurie prima exploratoare a continentului negru, după părerea ei Kinsey optând pentru o viziune prea statistică a sexualității feminine. Cât despre sexualitatea masculină, cu o seară în urmă a declarat, cu prilejul unui colocviu, în fața colegilor stupefiați, că e de o atât de rudimentară simplitate, încât nu merită să i se dedice mai mult de zece pagini.

Scontam că voi găsi măcar în cartea ei răspunsul la întrebarea pe care atâtea femei și-o pun:

— Oare, într-adevăr, juișez așa cum trebuie?

Dar, înainte de toate, cum ai putea să definești orgasmul? Cu o îndrăzneală formidabilă, Ellen propune: „Un val enorm care ia naștere în degetele picioarelor...“. La dracu'! Valul meu se naște, proteste, chiar în porțiunile așa-numit rușinoase, înțelegând prin asta și coccisul, se umflă și culminează în această singură regiune, golind zonele nobile de prerogativele lor și obligând creierul să nu mai gândească, doar să simtă. Și chiar atunci când mi se mângâie sânii, manevră care pune în mișcare în mod automat procesele „rușinoase“, senzația se repercutează în jos. „Down under“, cum se spune despre Australia.

— Bucură-te, comentează Ellen, asta dovedește că faci parte dintre cele 60% dintre femei ale căror *sfârcuri* sunt erogene.

Cuvântul *sfârc* nu are nimic erogen în el. E adevărat că „mamelon“ și „bumbul sânelui“, cu conotațiile lor de tetină sau de mercerie, nu sunt mai expresive. Aflu cu această ocazie că *sfârcurile* sunt sensibile la stimulare numai la 10-15% dintre bărbați. Bieții! Dar ea eșuează când îmi descrie modul de propagare a acestei unde care coboară de la sân spre sex. Printr-un nerv, chiar nervul rușinii? Printr-o linie de forță chinezească? Un traiect mental?

— Spuneam că, în dragoste, totul devine sex, cum ziceți voi în Franța. E o expresie foarte frumoasă, declară Ellen.

Cartea ei a avut cel puțin meritul de a mă liniști în privința acestei „ejaculări feminine“, a cărei descriere extaziată, făcută de Sade și tovarășii săi, am remarcat-o cu un complex crescând: „Ea se descarcă abundent, cu furie. Această ineputabilă cuvă de regulat, pe care părea s-o aibă de rezervă... Ea inundă de trei ori la rând penisul marchizului...“ La naiba! Suntem, oare, infirme în privința acestei descărcări, eu și cele câteva prietene pe care am îndrăznit să le întreb?

— Nici gând, m-a asigurat autoarea. Anchetele dovedesc că fenomenul n-a putut fi observat decât la foarte puține femei și numai absolut întâmplător.

— Uf! Nici o glandă din această regiune, cu excepția glandelor lui Skène, n-ar putea produce o cantitate

apreciabilă de lichid, mă încredințează Ellen fără drept de apel, disecând vaginele la fel cum procedează un geograf cu resursele bazinului fluviului Volga.

Mă mai stăpânea o neliniște: clitorisul de trei degete pe care îl descriu autorii erotici și câțiva etnologi.

— Fantasme masculine, afirmă Ellen, dar și ignorarea crasă a anatomiei feminine, precum și a mecanismelor de mărire a vulvei.

— Aaa, bine!

Totuși, cercetările lui Ellen nu aduc nici o explicație în privința „umflării” inimii și cartea ei are mai multe puncte comune cu rețetele de bucătărie sau cu un manual de bricolaj decât cu reflecția filosofică asupra plăcerii. Nu îndrăznesc să-i semnaliez că Cowper Powys sau Reich explică și valorifică orgasmul, toate genurile de orgasm, fără a cădea, la fel ca ea, în exacerbarea rolului pe care îl are sexul.

— Câte orgasme ai numărat în săptămâna pe care ți-ai petrecut-o împreună cu Lozerech, de exemplu? mă întreabă ea la întoarcere, sigură că mi-am notat acest lucru.

Când îi răspund că amintirile mele sunt foarte vagi și că eu apreciez, uneori, și acel timp cât durează slalomul ce te duce pe furiș spre sosire, dar și clipa însăși a sosirii, mă privește ușor compătimitoare. Este un parcurs pe care nu poți să-l prevezi cu exactitate, care te va purta, poate, cu sufletul la gură, imploratoare sau exasperată, până la ultima poartă, care conferă întreaga valoare juisării finale, diferențiind-o de plăcerea solitară pe care o poți obține dacă vrei cu orice preț, cu doar un minim efort și cu ajutorul a două sau trei fantasme învechite, ieșite din fundul

unui sertar, și pe care nu îndrăznești să le mărturisești nimănui.

Trebuie să concluzionăm, fără îndoială, că dorința nu are o configurație descriptibilă și că un trandafir nu e un trandafir. E într-adevăr o fericire să nu-i displaci lui Ellen.

E întotdeauna periculos a încerca să transplantezi un amant pe care îl ai de mai multă vreme.

Întoarsă în Franța, încep să-l văd altfel pe Sydney. În State, el și Loïc erau elementul esențial al vieții mele: îmi țineau de cald. Aici mi-am regăsit familia, prietenii din copilărie, ziarele, chiar cele mai de prost gust, care îmi vorbeau despre nenorocirile lui Guy Lux, despre sabia academicianului Joseph Kessel, despre afacerea Naessens sau Bettina, bârfe într-adevăr franțuzești, mult mai pasionante pentru mine decât divorțul Lanei Turner, greutatea lui Elvis Presley sau escrocheriile lui Frank Sinatra. Aproape că-i găseam lui Sydney o înfățișare de țărânoi texan!

Bineînțeles, toate astea nu dovedesc decât reaua mea credință, cu atât mai evidentă, cu cât Sydney s-a cufundat, cu un veritabil deliciu, în supa lui favorită de cultură, Noul Roman francez, căruia nu-i reproșează decât că se numește încă „roman“. În sfârșit, el se află chiar în locurile unde s-a născut acest gen literar, în raport cu care toate celelalte genuri par perimate. Respiră mireasma Noului Roman și descoperă personalitățile autorilor acestui gen, tovarăși buni de chefuri sau plicticoși teoreticieni, la fel cum poți întâlni peste tot, și care nu poartă semne

distinctive sau veșminte deosebite. Bănuiesc că asta îl face să fie ușor dezamăgit. În acest an, se va putea însă consacra operei pe care a proiectat-o de ani de zile și care va fi demnă de modelele urmate, căci va încerca să scoată din ea orice scânteie de viață, datorită căreia ar putea risca să fie asimilată unei lucrări romanești.

Deja de mai mulți ani, grație complicității universităților americani, el se refugiase în acea crisalidă ce-i oferea o siguranță absolută, născută din disprețul pentru literatura de succes. Privind cu ochii lor, remarcă doar autori ce nu beneficiau decât de vânzări neînsemnate și a căror lecturare te plictisea îngrozitor, culmea acestui gen fiind reprezentată de un recent roman „structuralist“, al cărui erou, pentru mai multă siguranță, avea ca prenume „Structura“ și din care Sydney voia să se inspire. Am început să-l citesc și eu, animată de cele mai sincere sentimente de bunăvoință, care s-au risipit însă pe măsură ce întorceam paginile, *hotărâtă* să continuu — și să ajung până la cuvântul „sfârșit“ — numai datorită unei fărâme de disperare care îmi mai rămăsese din ceea ce se cheamă voință.

Sufeream, oare, indirect influența lui Gouvain? Nu reușeam să mai cred în sinceritatea, în spontaneitatea lui Sydney atunci când căuta să justifice austeritatea romanului său, sărăcia de idei și absența oricărei schițe de caracter sau a oricărei bănuieli de acțiune, izvorât dintr-o ambiție riguroasă, în slujba unei literaturi pure. Nu reușeam să văd decât dezolante tonuri de cenușiu. Alternativa era fie să mă consider inaptă pentru o judecată,

fie să-i tratez pe Sydney și pe tovarășii săi drept farsori, dar niște farsori extrem de serioși... Ei îmi iertau lipsa de entuziasm; la urma urmei, nu eram decât o absolventă de istorie.

În vara aceea, ne-am luat doar cincisprezece zile de vacanță, pentru studiu, pe care le-am petrecut la Frédérique, în Bretania, eu — ca să-mi pregătesc cursurile pe care trebuie să le predau la Paris, odată cu începerea anului școlar, și să lucrez la cartea pe care PUF mi-o comandase, după teza mea „Femeile și Revoluția“.

Când mi se întâmpla să-l întâlnesc pe Gouvain la Raguénès, schimbam doar câteva fraze politicoase. Dar felul în care ne priveam ne asigura că noi eram cei care, în alt timp, în alt loc, știam atât de bine să ne strângem în brațe, că într-adevăr noi eram aceia care ne-am scris, toată iarna, o corespondență a cărei principală calitate nu o constituiau politeturile. Căci am continuat să ne scriem: el trimițându-mi la Pointe-Noire mici însemnări zilnice, pe care le expedia, toate împreună, la un interval de douăzeci sau douăzeci și cinci de zile, când vaporul lui acosta ca să se aprovizioneze cu alimente și benzină și să descarce peștele, iar eu scriindu-i la post-restant scrisori pe care nu reușeam niciodată să le coordonez cu ale lui — zădărnice tentative de a întâlni un cormoran care stătea mereu cufundat în adâncuri.

Într-adevăr, această corespondență nu reușea decât să pună în evidență ciudățenia relației noastre. Gouvain nu lăsase urme vizibile în viața mea și nici nu știa nimic despre locurile unde trăisem în afara casei mele din

copilărie. El nu este decât viața pe care o visez, iar eu îi scriu despre un tărâm unde totul e posibil și nimic nu e adevărat. Dar țin la acest schimb de scrisori: prestigiul scrisului, al oricărui fel de scriere, acționează, cu condiția să posezi un minimum de tehnică, și asupra cuiva care, cu puțin înainte, mai credea că a scrie înseamnă doar să „dai vești“. Îl oblig să se „strice“ treptat, fără să-l șochez, numai cât e necesar pentru a trezi în el acest gen de plăcere, întrucât celelalte ne sunt, pentru moment, refuzate.

Plănuim să ne regăsim la Casamance pentru o săptămână sau două, când campania lui de pescuit ton se va apropia de sfârșit, înainte de a se întoarce să-și întâlnească familia la Larmor. Obligația de a ne vedea departe de habitatul fiecăruia nu-mi displace, căci se adaugă acelui aspect ireal al istoriei noastre, fără îndoială condiția ei de supraviețuire.

Întâlnirea este deja fixată pentru sfârșitul lui aprilie la Dakar, de unde vom coborî spre Casamance; aici ne așteaptă un vaporeș închiriat de Gauvain.

Dar, pe 2 aprilie, Marie-Josée a fost victima unui grav accident de mașină, pe drumul spre Concarneau, iar ultimul fiu, Joël, având fractură de craniu, a fost transportat în comă la Rennes.

Fără un cuvânt în legătură cu sentimentele lui față de mine, așa cum făcea de obicei, Gauvain mi-a telefonat la Paris ca să mă anunțe, pe un ton sec, că nu mai putem să ne gândim la o plecare împreună și nici să ne vedem, adăugând totuși: „pentru moment“. Era nevoit, desigur, să-și petreacă întregul concediu, de trei luni, la Larmor. „Îți

voi scrie, a spus el în final, înainte de a închide repezit telefonul. Convorbirile telefonice costă scump din Senegal!“

Neîndoielnic, inconsistența relației noastre mă face să nu resimt imediat, în viața mea reală, decepția și durerea ce afectează existența pe care o trăiesc în vis. Apoi trebuie să mărturisesc că, într-un fel, mă simt ușurată că pot recupera această vacanță de Paști în folosul lui Loïc. Timpul dedicat iubirii este mereu în detrimentul preocupărilor materne sau profesionale, ceea ce te face să te simți în permanență vinovată. Încă nu-i spuseseș nimic lui Sydney... Mi-a părut bine că n-o făcusem. Lașitatea este, uneori, răsplătită.

Această schimbare de program îmi va permite, de asemenea, s-o primesc pe Ellen, care debarcă în Franța, mai mult ca oricând specialistă în orgasm. Cartea i se vinde foarte bine în America, dar căsnicia ei e la pământ. E greu, uneori, să digeri succesul soției tale, cu atât mai mult, cu cât e bazat pe sex și este plin de anecdote-exemplu în care falusul lui Al nu este, întotdeauna, eroul! Așa că el este privit cu ochi lubrici ori cu milă: oare el este acela care practică „încrucșarea chinezească“, vibrarea accelerată a încheieturii? Lui i-a dat Ellen acea lovitură pubococcigiană, descrisă la pagina 74?

Orgasmul începea să fie la modă în Franța după recenta traducere a *Raportului Kinsey*, și ea spera ca, în consecință, să-și poată traduce cartea... Alerga pe la posturile de radio, pe la magazinele de femei și pe la ziare, unde îndrăzneala ei, susținută de argumente, amestecul de naivitate și cinism, accentul american și chipul de păpușă candidă au făcut minuni. Ellen a organizat la noi

acasă seri demonstrative, mizând să adauge cărții sale un capitol asupra orgasmului latino-creștin. Acest gen de conversație, alunecând spre plăcere, îi furniza prilejul unei munci practice deloc neglijabile, căreia căuta, generoasă, să ne asocieze pe mine și pe Sydney.

Dar eu constat, poate nu fără regret, că amintirea lui Gauvain mi-a rămas bine încastrată în trup pentru a nu lua parte activă la aceste jocuri.

Totuși, cormoranul meu nu mi-a mai scris de la accidentul soției sale, și asta, sunt încredințată, doar ca să se pedepsească. Astfel simt primitivii nevoia de ispășire. După Gauvain, totul e trecut pe răboj acolo, sus, și într-o zi trebuie să plătești. Această zi a venit pentru el; de altfel, este gata să plătească. Și soarta îl copleșește așa cum îi place să facă cu cei ce se oferă loviturilor ei și nu socotesc că și fericirea este un dat. Pentru Lozerech, normalitatea este să fii nefericit.

Marie-Josée s-a întors la Larmor, dar va trebui să mai rămână câteva săptămâni în pat, prinsă într-o mânășă de ghips. Joël este în afară de pericol, dar suferă de tulburări psihomotorii și nu va mai avea, fără îndoială, o viață normală. Mama lui Marie-Josée a venit să se instaleze lângă fiica ei ca s-o îngrijească, aducându-l și pe soțul ei orb. Nu vor mai pleca de-acum. În jurul lui Gauvain, familia, Bretania, greutățile s-au adunat, strângându-l într-un fel de platoșă prin care cuvintele mele nu vor mai putea ajunge până la el.

După patru luni de tăcere, în ajunul plecării în Africa, mi-a trimis o scurtă scrisoare, cerându-mi iertare pentru

că nu știe să fie egoist. Văzându-i scrisul mărunț pe plicul gălbui, de proastă calitate, m-am emoționat mai mult decât aș fi vrut: „Karedig, vreau să știi că tu ești ceea ce a fost mai bun în viața mea“, scria el pe obișnuitele foi liniate, de format mic, din acelea pe care le găsești în micile bufete cu răcoritoare. „La fiecare dintre întâlnirile noastre îmi spuneam că asta era pentru noi capătul drumului. Îmi cunoști fatalismul exagerat. Viața nu mi-a făcut daruri. Mă gândesc, uneori, cum ar fi putut fi dacă prejudecățile familiei tale și refuzul tău de altădată de a mi le mărturisi nu ne-ar fi dus acolo unde ne aflăm. Păstrează-mi un loc cât de mic în inima ta. În ce mă privește, «me ho Kar». Vei căuta în dicționarul tău breton. Și acest lucru va fi mereu la fel. Dar viața nu a vrut să se întâmple așa“.

Nu i-am răspuns, pentru că nu-mi spunea dacă se va mai duce la post-restant să-și caute scrisorile. Și-apoi, a-l îndemna să mă iubească mi se părea o escrocherie. Cum să-i pretind o dragoste care îl îmbolnăvea din cauza remușcărilor, în timp ce mie îmi dădea o rațiune în plus să trăiesc?

O dată cu trecerea lunilor, mi-am concentrat din nou, parțial, asupra lui Sydney sentimentele păstrate pentru Gauvain. Rezervi adesea cea mai bună parte din tine pentru aventura pe care o trăiești, cu toate că ți-e interzisă. Am lucrat din nou, împreună, asupra textului francez al cărții sale, care a apărut în primăvară la editura Stock. Nu se aștepta la prea mult, în afară de stima prietenilor și a câtorva critici care îl admirau. Cel puțin, așa mi-a mărturisit.

În ce mă privește, mă împart între noua mea muncă și reaclimatizarea lui Loïc într-o țară care nu mai e a lui. Nu trăiești zece ani în America, la vârsta la care se nasc sentimentele de admirație și rațiunea de a exista, fără importante consecințe. Din fericire, Jean-Christophe mă școndează. Cu noua soție a avut două fete și este dezoalat, în secret. Fiul lui și-a recâștigat prestigiul, și mă regăsesc alături de el fără ranchiună și amărăciune, în acea stare de afectuoasă indiferență pe care nu poți s-o experimentezi decât alături de un ex-soț. Îmi dau seama că acum aș ști să mă înțeleg cu el. Când oamenii nu te mai impresionează, așa încât ești în stare să-i manevrezi, și când nu mai ții la ei, atunci ai putea să te faci iubit.

Mă apropii încet și cu Sydney de aceste zone. Vânt calm, mare frumoasă. Dar calmul are 35 de ani; aceasta e, oare, valoarea supremă? Poate, dacă mă uit spre cuplul Ellen — Alan, care sunt în curs de divorț; ea, plină de entuziasm, el, amărât și dezgustat de sine însuși, sau la tandrul cuplu François — Luce, în privința căruia nenorocirea a luat forma unei minuscule tumori aflate în sânul stâng al lui Luce. Așa pare să fie dacă îmi imaginez atașamentul strivitor care îl leagă pe Lozerech de Marie-Josée, dărâmată de infirmitatea fiului lor.

Trebuie să considerăm, așadar, că fericirea este acest echilibru afectuos, dar lipsit de pasiune.

VII

Disneyland

Pot trece, uneori, ani și ani fără ca doi amanți să devină străini. De la prima privire, George și Gauvain au știut, datorită unei neștirbite certitudini, că acești trei ani, alcătuiți din atâtea și atâtea luni, atâtea și atâtea săptămâni, n-au fost, pentru ei, decât un lung antract.

De data asta, el a fost cel care a rupt primul tăcerea, întorcându-se după o campanie mai grea din acel îndepărtat colț al Africii, unde se simțea atât de departe de rădăcinile lui, de burnița Finisterului, de mireasma oceanului familiar. Lipsit de o casă calduță, care să fie a lui, și de brațele bine cunoscute, a simțit brusc dorința să se plângă de singurătate. Și cui să-i mărturisească acest lucru indecent, după cum considera el dezamăgirea, dacă nu celei care știuse să-l asculte și în trecut?

Scrisese chiar două pagini ca să spună că lucrurile nu mergeau prea bine, dar că trebuiau făcute, că pescuitul nu prea dăduse roade în iarna aceea și că dacă pentru atât

de puțin trebuia să-ți pui din greu fundul la bătaie și să duci o viață de ocnaș, atunci era mai bine să te întorci acasă și să cultivi cartofi.

Nici pentru George lucrurile nu mergeau prea bine dinspre partea inimii, așa că, în urma câtorva scrisori, s-au simțit cuprinși de dorința de a se revedea, de a dormi împreună, de a se adăpa la izvorul dragostei lor, chiar dacă numai pentru câteva zile.

Problema era că Gauvain nu vedea cum va putea aduna, din micul beneficiu, pe care-l scosese în urma campaniei de pescuit din iarnă, suma necesară. George, pe de altă parte, dispunea de puțini bani în anul acela, dar, după lungi tratative, l-a convins să accepte un împrumut de la ea; asta i-ar fi permis să-și cumpere un bilet de avion pentru Jamaica, unde Ellen Price le oferea apartamentul ei. El a insistat asupra intenției de a-i rambursa suma lunar, neputând să accepte ideea de a fi „întreținut de o femeie“, așa cum spunea pe un ton solemn.

Gauvain nu avea nici timpul, nici imaginația, nici relațiile cu diverși prieteni necesare pentru a organiza acest gen de complot, și George a fost aceea care s-a angajat să pună la punct delicatul mecanism ce trebuia să-l aducă pe el din Africa și pe ea din Montreal — unde ținea un ciclu de cursuri —, la un interval de numai câteva ore, pe aeroportul din Miami, unde își dăduseră întâlnire.

Ajungând prima, în timp ce se plimba înapoi și înapoi prin fața culoarului cu pereți de sticlă, pe unde urma să apară Gauvain, dacă totul se desfășura conform previziunilor, George se întrebă încă o dată ce forță îi mână pe

amândoi. „A curului“, spunea guvernanta. Cu siguranță. Dar de ce tocmai acela? Era plină Africa și Europa de tot soiul de funduri, pentru orice gust. Cu toate astea, cu cât viața continua să se scurgă — George urma să împlinească 38 de ani —, cu cât experiențele ei în dragoste erau mai neînsemnate, aproape inexistente, cu cât acest contact cu organele sexuale masculine, aparținând diversilor proprietari, o determinau să apeleze tot mai des la mințile ce se făleau că pot să comande aceste organe, cu atât mai mult relația ei cu Gauvain i se părea într-adevăr unică.

Mai mult chiar, ea descoperea că sexele nu sunt reducibile la stăpânii lor. La intelectualul plin de umor, poți găsi un simplu ciocan-sfredel, seducătorul poate fi un adorator al propriului penis, iar țărănoiul poate ascunde un magnific expert.

Un asemenea expert aștepta George, ca să ia împreună un charter pentru Kingston. Va petrece, împreună cu Gauvain, zece zile în apartamentul pus la dispoziție de Ellen. Ca mulți dintre colegii lor de la Universitatea americană sau canadiană, Al și Ellen își cumpăraseră, cu câțiva ani în urmă, o casă de vacanță la Montego Beach Club, un imens condominium semiluxos, cu o terasă aflată deasupra unei plaje tot atât de vaste.

— Este exact ceea ce-ți trebuie. M-am folosit de apartamentul ăsta în circumstanțe asemănătoare, îi spusese Ellen, care nu era niciodată mai fericită decât atunci când încuraja adulterul.

Descoperind însă, câteva ore mai târziu, impozantul adăpost inserat într-o suită continuă de clădiri, toate la

fel de strivitoare, pentru o clipă George a fost cuprinsă de panică. Cum va petrece aici zece zile fără altă preocupare decât: „te țin de..., mă ții de...”? Gouvain nu va regreta că s-a împrumutat? Vor fi dezamăgiți unul de altul? În mod fatal, va veni și ziua aceea. La 38 de ani, începi să-ți faci griji în privința trupului și să-ți descoși „cunoștințele” de douăzeci de ani, pe care le numești „prietene”, ca să te informezi asupra problemelor legate de sex, de ceea ce le place bărbaților și să afli cum procedează femeile în zilele noastre.

Datorită acestei îngrijorări copilărești, George s-a hotărât, pentru prima dată în viața ei, să vizioneze filme porno. Aici, la Montreal, atât de departe de casă — unde în fiecare an petrece câte o lună, cu prilejul unui ciclu de cursuri ținute la Departamentul de Studii Feministe al Universității Laval —, se simte la adăpost. Iese însă consternată. Să vadă pe ecranul gigantic, alături de prietenii care fac glume, derularea monotonă a acelorași posturi, i s-a părut ceva vrednic de milă, iar sexualitatea — un lucru lipsit de importanță. Așa considera ea acum, la anii când avea impresia că bătrânețea nu era prea departe. Cel puțin, să mai existe dorința, altfel cum am suporta să îmbătrânim?

Ajunsese deja la vârsta când o lungă călătorie, după o lună de muncă intensă, într-un climat care te pune la încercare, nu-ți mai convine. Și, colac peste pupăză, în timp ce zbura spre Miami, citise într-o revistă-magazin un amplu articol privind proasta opinie pe care femeile o au despre sexul lor. 40% dintre ele le clasau la rubrica

„mai curând, dezagreabile“. Cum îl va găsi Gauvain pe a ei? Dar existau, oare, în mod obiectiv, pizde cu adevărat frumoase, absolut fermecătoare, și asta nu doar în ochii unor idioți prea înamorați de femeia lor? George avu-
sese mereu îndoieli în legătură cu acel „rai al plăcerii“, cum spuneau prietenele ei din Quebec, și credea că dragostea nu reușea să dureze decât pentru motivul că bărbații n-o luau cu adevărat în seamă. Iar cei care încercau cu adevărat s-o facă, autorii erotici, nu puteau decât să-i alimenteze cele mai cumplite temeri și să-i anihileze propriul erotism. Scriitori dintre cei mai stimați, un Calaferte, de exemplu, pusese pe acest subiect stigmatul rușinii, urmărind un singur scop, acela al necesității de resemnare a femeilor în fața abjecției hidoase a propriului sex. Cum ar putea să-ți facă plăcere să fii posesoarea unei „fante stupide — ascunzând în adâncurile ei o împletitură de tentacule presărate cu ventuze flasce, ițindu-se dintr-o sumedenie de ace, de lame tăioase... și clești invizibili —, gelatinoasă și țepoasă“? Cum să lași un inocent, care nu i-a citit pe acești autori, să vadă „demența ovariană pe care nici o bărbăție învârtoșată nu e atât de groasă ca s-o satisfacă“, sau „această gură căscată, această ordură care picură și supurează“?

Față de „flacăra purpurie“, de „scepтрul imperial“ sau de „pintenul divin“, în prezentarea acelorași autori, nu-ți mai rămâne decât să te scufunzi, copleșită de rușine.

Temându-se să nu i se observe ventuzele flasce sau cleștii gelatinoși, George avea grijă întotdeauna să-și țină picioarele apropiate de îndată ce vreo privire întârzia asupra

anatomiei sale intime. Desigur, „scula“ bărbatului, cu acea trompă ce se leagănă între două buzunare ridate, boțite încă din naștere, este gata oricând să-și bată joc. Bărbatul a știut să-și valorifice acest aiuristic trio și să și-l facă respectat. Femeile au ratat clipa promovării. George nu s-a obișnuit cu această anemonă de mare care și-a făcut culcușul între coapsele ei, cu acele volute inerte și rozalii care pretind să devină sediul celui mai sublim dintre extaze și să justifice de ce un bărbat va face patru mii de kilometri ca s-o întâlnească! Nu putea fi decât o neînțelegere.

Gauvain trebuia să gândească la fel, reflectă ea înspăimântată, pentru că nici în avion, nici în autobuz, nici în apartamentul în posesia căruia tocmai intraseră, el nu schițase nici un gest de îmbrățișare. Așa că, deocamdată, vorbesc de una, de alta, desfac valizele ca să-și ocupe timpul și, în fața iminenței adevărului, el propune să meargă să înoate înainte de cină.

— Am făcut mari progrese, vei vedea.

Înainte de a coborî, el scoate din sacoșă un pachet voluminos.

— Uită-te ce este înăuntru, l-am ales anume pentru tine. Scuză-mă că nu am avut cu ce să-ți fac un pachet frumos.

Ea deschide cu teamă o „pungă“ de hârtie neagră. Nu este o persoană înțelegătoare și nu prea reușește să-și ascundă plictisul în fața descoperirilor succesive ale cormoranului ei. Darul de azi pare a fi cel mai cumplit dintre toate celelalte, care erau și ele totuși îndeajuns de respingătoare. Ea își stăpânește un strigăt de spaimă în fața apusului de soare în sidef, cu palmieri și corali pictați, cu

indigeni în fuste de rafie fluorescentă, totul fiind luminat din spate de un bec, pentru a înroși astrul zilei. Sfântă Fecioară! Din fericire, Gauvain n-o vizitează niciodată și nu va vedea tabloul lui întâlnindu-se — în muzeul ororilor din fundul debaralei, acolo unde zac deja celelalte — cu dansatoarea sculptată într-o nucă de cocos, primul lui dar, cu poșeta din piele de cămilă dublată cu satin în dungii portocalii sau cu papucii marocani brodați cu semnele zodiacului lor, Vărsătorul și Berbecul.

Ea îl sărută, ca să facă ceva, și își ascunde frisonul de rușine care o străbate la ideea că Sydney ar descoperi în valiza ei aiureala asta de „operă de artă“.

Gauvain își contemplă tabloul cu tandrețe, apoi îl împachetează din nou cu grijă și îl aranjează în dulapul stil Ludovic al XV-lea, pe care îl închide cu cheia... George trage storul din lamele de plastic multicolore de la fereastra ce dă spre golf, apoi încuie de trei ori, potrivit recomandărilor insistente afișate pe fiecare ușă, cuibul lor de dragoste nr. 1718. Dacă Sydney ar vedea-o aici, în acest cadru comic, ce încearcă să fie cu orice preț funcțional, în fața unui tip care nu pare prea decis, ar izbucni în unul din acele hohote de râs nestăvilit, care îl apucă de fiecare dată când poate să ridiculizeze pe cineva. Rareori râde cu bunăvoință.

Fată dragă, marea blândă a tropicelor începe să împrăștie miasmele unei prea lungi călătorii și ale unei absențe prea îndelungate.

Pe trupurile eliberate de veșmintele iernii, ei regăsesc, puțin câte puțin, repere cunoscute. Dar se simt încă străini. În această primă seară, vor merge să mănânce la

restaurant. La Kalabasha li se propune o masă chiar pe malul apei, o muzică mângâietoare, un serviciu de lux, și cu atât mai rău dacă vinul jamaican este infect, fără gust, dar acid, și dacă langusta din mările sudului nu e la fel de bună ca aceea bretonă, nici măcar cât cea verde de Mauritania. Ei se joacă de-a doi turiști care tocmai s-au întâlnit în avion.

— Vă place marea?

— Nu m-am întrebat niciodată. N-am de ales, zice Gauvain, la fel cum ar spune: „Îs marinar!“

Ar trebui ca necunoscutul care îi vorbește astfel să fie frumos, pentru ca George să dorească să și-l ducă în pat! Și el are într-adevăr frumusețea unui amant, frumusețe pe care nu o găsești în Universități, frumusețea acelor Truditori ai mării din cartea lui Victor Hugo.

— Și pentru ce ați venit în Jamaica, aș putea să aflu?

— Chiar, mă întreb și eu! Dar, știți, abia am ajuns.

— Nu cunoașteți pe nimeni? Păcat, un bărbat frumos ca dumneavoastră! Poate am o prietenă...

Gauvain rămâne blocat. El nu știe să se joace, el vorbește întotdeauna serios, iar complimentele îl fac să se simtă prost, cu excepția celor făcute în pat.

Orchestra le vine în mod oportun în ajutor, și ei se vor alătura cuplurilor care se îndreaptă spre ringul de dans. Muzicanții interpretează arii jamaicane, condimentate cu ritmuri americane, pentru a nu speria clientela, acum, când muzica are o conotație politică. George și-a pus un corsaj negru, bordat cu dantelă la decolteu. Nu poartă niciodată nici negru, nici dantele,

dar tot așa de adevărat e că nu cinează niciodată în Jamaica împreună cu un marinar breton. Are un ușor iz de Pigalle dantela asta, dar e nevoie de ea într-o asemenea seară. N-au mai fost față în față de atâta vreme, încât au uitat limba în care vorbesc. E o tâmpenie, dar în același timp și ceva excitant.

— Locuiesc acolo, la etajul 17, zice George. Urcați să bem ceva?

Își ridică ochii spre imensul bloc-stup: în fiecare alveolă se ghicește un cuplu, desigur legitim, e o întreagă enclavă americană aici... De pe fiecare terasă se aude clinchetul cuburilor de gheață în punciurile de rom, de unde masculii pe cale să îmbătrânească își vor lua ardoarea și inspirația pe care contează impecabilele lor femele, coafate și dezodorizate proaspăt.

În ascensor, Gauvain devine, în sfârșit, obraznic. Fără să i se poată citi nimic pe chip, el își apasă partea bombată a pantalonului de pulpa lui George, care îl mângâie ușor cu mâna, atingând, ca din întâmplare, acel loc unde pantalonul este umflat. „— Bună ziua, zice Domnul Penis“ „— Fericită să vă întâlnesc, răspunde mâna.“ Trupurile lor au știut întotdeauna să-și vorbească. De ce să nu înceapă cu asta? Celelalte două cupluri din ascensor n-au observat nimic. Fiecare urcă în cuibul său, în acordurile unor melodii dulcege, spre extazul promis de cuvintele înscrise pe afișele ce decorează cabina. „Un dulce farniente în aerul greu de parfumurile îmbătătoare ale insulei tropicale... O viață sălbatică și liberă în confortul îndrăgit.“

Amândoi se sprijină în coate pe terasa imensă, întâlnindu-se cu alte o mie două sute de perechi de ochi, liberi de orice constrângere, care scrutează plaja, în sfârșit goală, unde câțiva negri în uniformă portocalie adună ambalajele din plastic, sticlele de bere, tuburile de cremă pentru bronzat. Fiecare își savurează fărâma de fericire sălbatică.

George prevede că, în această vacanță comercializată, va încerca o plăcere perversă cum n-a cunoscut niciodată până acum. Ea gustă deja farmecele vulgare, redeștep-tate de amintirea acelor „raiduri“ culturale organizate pentru Sydney, împreună cu „Prietenii lui George Sand“, în autobuze cu un confort dubios, pentru a descoperi Berri sau Comorile Bruges-ului, sub bagheta domnișoarei Pannesson, animatoarea excursiilor la muzeul Luvru, cu plecarea din piața Concorde, în fiecare duminică, la ora 6 dimineața. Nimic nu va tulbura bucuria pe care o simte urcând în ea, pentru că totul este în așa fel organizat, încât s-o favorizeze, în mod ridicol, atunci când în viața reală totul e atât de dureros.

De îndată ce intră, Gauvain își lipește buzele de decol-teul ei. Desigur, dantela neagră a funcționat. El își lune-că un deget pe sub breteaua sutienului, până la sân, manevră vicleană, întrucât îi cunoaște punctul slab, dar George se abține. Să se dezbrace imediat nu e conform jocului. Au timp zece zile să se comporte ca niște animale și, la urma urmei, nu se așteaptă decât de trei ani! În seara asta, vor interpreta rolul lui Bel-Ami și al Crinului din Vale, hotărăște George în sinea ei.

— Cu ce să te servesc? întreabă ea.

— Cu trupul tău... pe canapea.

— *Nu, nu e adevărat, strigă guvernanta, o replică de felul acesta nu se potrivește nici măcar într-un vodevil de Camoletti!*

— Pentru asta îl iubesc, zice George. Niciodată n-am putut să mă joc astfel cu ceilalți. Așa că lasă-mă în pace!

— Și acest living, insistă guvernanta, ai observat? Un decor de Hollywood, de serie B: scena seducției între un văcar și o castelană.

— Ai putea, cel puțin, să spui cowboy, i-o retează George.

— Care e diferența? întreabă guvernanta. Oricum, scena s-a sfârșit, dacă dau crezare mărturiei ochilor mei: văcarul tău e în erecție ca un măgar! Poate, aici, ar trebui să spun ca un negru. În mai puțin de cinci minute, vei fi trasă în țepă, draga mea.

— Ai nevoie de timp ca să scoți un sân afară, dar când e vorba de doi! zice George cu o voce plângărească, impermeabilă la sarcasme, în timp ce Lozerech, mângâindu-i prin rochia ușoară acel centru magnetic al trupului, se chinuie să-i desfacă, cu cealaltă, sutienul.

— De ce-l mai pui, cu asemenea sâni?

— Ca să dureze mai mult, șoptește ea.

George a stins lampionul roșu de pe terasă, iar acum descheie jeansii acestui tip pe care l-a întâlnit în avion. Are coapsele atât de frumoase, încât nu este ridicol cu pantalonii căzuți în vine. De când muncește în Atlanticul de Sud, torsul i s-a bronzat. Și porțiunile astea cu o piele

de bebeluș dintre zonele cu păr... nu mai e vorba de nici un crin din vale, numai de o anemonă de mare care se mișcă pe valuri. Arată-mi cum faci dragoste, frumosule străin, am uitat de-atâta vreme. *Da, guvernanto, o să și-o înfigă în mine puternică și ciudată ca un fildeș cu cască în vârf, și închipuie-ți că, în acea clipă, nimic nu mi se va părea mai frumos pe pământ decât să mă deschid în fața acestui bărbat, iar când va fi pătruns adânc în mine, să mă închid, prinzându-l acolo. Până la sfârșind lumii, și chiar dincolo de sfârșitul lumii.*

Încă nici acum nu s-au sărutat, dar nici unul dintre ei nu-și poate desprinde privirea de pe gura celuilalt, nici mâinile de pe pielea celuilalt, mângâindu-se cu o încetineală ce devine curând dureroasă. Atunci, lipiți unul de altul, se târăsc spre camera a cărei climatizare, prost reglată, George o închide în trecere. Două tablouri, reprezentând negrese cu sâni ascuțiți, colibe de paie și fructe de ananas, încadrează patul cel mare, lucru necesar pentru a le reaminti locatarilor că se află într-adevăr la tropice.

Gauvain o răstoarnă pe George în pat, dar are tăria să n-o acopere încă cu trupul său. Se așază alături, ca în fața unui instrument la care se pregătește să cânte. Ea îl găsește frumos, acum, când urmează să facă dragoste, iar când privirea intensă i se voalează dureros, se simte emoționată. Așteaptă. Nu va mai dura mult. Au pătruns deja în acea zonă care nu e decât a lor și unde reperele vieții cotidiene se șterg. El își apropie fața de ea, fără s-o atingă cu mâinile, și îi sărută buzele. Limbile lor fac dragoste

în locul lor. Apoi una din mâinile lui urcă spre sân, pe când cealaltă alunecă ușor între picioarele ei, rămânând în așteptare, într-o mișcare atât de dulce, încât devine mai violentă decât însăși violența. Dar nu vor mai putea suporta multă vreme să stea așa, cu buzele lipite, în timp ce degetele lui se plimbă de-a lungul coapselor ei, până acolo unde acestea devin buze, iar mâinile ei se unesc, înconjurând mădularul lui. Când amândoi sunt la capătul rezistenței, el se întinde peste ea, îi depărtează picioarele cu genunchii, prezentându-se cu etrava la intrarea portului pentru ca, împingând cu o mișcare lentă, să pătrundă aici în cele din urmă. „Un centimetru pe secundă“, va preciza ea, presată de întrebările lui Ellen, care va nota cu ironie: „Nici măcar un sfert de nod pe oră! Trebuie să recunoști că pentru un marinar...“

Orgasmul sosește aproape fără să facă valuri, așa încât abia dacă-și dau seama în acest context, atât de intens trăit, și ei juissează îndelung, chiar de două ori, cine poate ști? În orice caz, nu ei, care rămân multă vreme nemișcați, încercând să se mențină acolo, pe creasta plăcerii.

— Sunt fericit că, de data asta, am știut să aștept, șoptește Gauvain înainte să adoarmă unul în celălalt, în timp ce o aversă scurtă și puternică împrăștează aerul nopții.

A doua zi, au ochii mai albaștri și se simt mai ușori. Scăldată în continua dorință a lui Gauvain, George se face tot mai frumoasă, văzând cu ochii. La fel ca Alice în Țara Minunilor, ea a trecut pe celălalt tărâm al vieții, acolo unde legile de sus nu mai sunt valabile. Pentru el, încep din nou renunțările la toate acele lucruri în care voise să

creadă, așa că renunță la luptă. Le rămân nouă zile pentru a-și satisface obsesiile reciproce și se privesc cu o recunoștință încă plină de neîncredere.

George se întreabă din nou de ce nu trece la experiențe mai puțin simple. „Bieți prieteni, nu sunteți decât la ABC-ul verbului a se regula!“, ar spune Ellen, dacă i-ar vedea. Dar niciodată nu ajung să trăiască îndeajuns împreună. De fiecare dată reîncep dragostea de la zero și, de fiecare dată, atunci când ar urma să aibă în vedere și anumite rafinamente, sunt nevoiți să se despartă! Alături de Gauvain, George se reduce la o îndrăgostită nesățioasă, pe care o satisfac cele mai elementare mângâieri. E flămândă de pâinea și de vinul tare de la țară. Va trece la Noua Bucătărie mai târziu. Asta e ceea ce numea tatăl ei nimfomanie, un cuvânt care i se părea atât de frumos, dar pe care el nu-l pronunța decât cu o strâmbătură plină de dezgust. Ea era într-adevăr ca o nimfă, însă Gauvain era nimfomanul! Dar naiv totodată, descoperind farmecul intimității cu teama de a inventa perversitatea.

— Știi, Karedig, îi spune el, ezitând, într-o seară, o să ți se pară probabil ciudat... dar, de când m-ai învățat să rămân lângă tine, îmi place mirosul nostru după ce facem dragoste.

George își ascunde zâmbetul. E înduioșată ca o mamă care își împinge puiul să zboare.

— Du-te, micuțele cormoran, nu-ți fie frică, așa trebuie să fie, continuă...

Încă de a doua zi cei doi încearcă să fugă de pe plaja împetrișată de vânzătorii de coca și de hot dogs, poluată

de muzica ce răsună din barurile de zi, și pleacă să descopere o fărâmbă de pământ virgin. O găsesc la Negrin, tocmai la capătul insulei. Acolo nisipul e gratuit, nu sunt obligați să închirieze o umbrelă sau un șezlong și, sub mangrovele care umbresc plaja, pot să guste, în colibe de frunze, delicioasa supă locală de moluște, care nu e demnă să fie servită în restaurantele elegante.

Seara își gătesc singuri în cameră, apoi pleacă să danseze undeva în aer liber, aducându-și aminte de acel prim dans de la Ty Chupenn Gwen, unde a început totul. Întorcându-se, se hotărăsc să nu facă dragoste, întrucât au făcut deja la ora cinci și vor face din nou în toiul nopții. Dar bineînțeles că sfârșesc prin a se iubi, părându-li-se că, de data asta a fost cel mai bine. Monotonia propriilor reacții îi umple de încântare.

Dimineața George rămâne în pat, în timp ce Gauvain pregătește corn-flakes și *eggs and bacon*. Apoi se înscriu la câteva excursii: Satul Tipic sau Wild River Tour, printre americanii vorbăreți care spun *your wife*, despre George, adresându-se lui Gauvain, ceea ce lui îi face o plăcere deosebită, sau canadieni, care se îmbată cu bere încă de dimineată, și nemți în șort, având cu ei camera de luat vederi, care nu pierd nici o explicație a ghidului.

Trăiesc o ciudată experiență: deși au fost atât de puțin împreună, se simt la fel de intimi ca un vechi cuplu. Cu nici un bărbat George n-a abordat, de exemplu, subiectul ciclului ei, dorința crescândă pe care o resimte în zilele ce-l precedă și chiar în timpul lui. Educația a obișnuit-o să treacă sub tăcere aceste probleme și să evite toate semnele

în fața partenerului masculin. Oare pentru că o iubește pe George atât de intens, de necondiționat, sau pentru că trăiește în preajma Naturii, Gauvain nu pare să încerce nici cel mai mic dezgust pentru ceea ce se petrece în pânțele femeilor? El insistă să afle totul despre ea, iar ea îi vorbește așa cum n-a sperat s-o facă. Poți cunoaște și poți iubi mulți bărbați fără să ajungi vreodată la aceste maluri de abandon plăcut și liniștit. Ar putea, ar vrea chiar să-i arate lui Gauvain sângele ei, atât e de sigură de iubirea lui pentru fiecare adâncitură a trupului ei, pentru fiecare fir de păr, pentru fiecare expresie care i se citește pe chip, pentru fiecare gest, fiecare greșală. Este unul dintre rarii bărbați „de după“, care își păstrează întotdeauna destulă dorință ca să-i mai facă plăcere să mângâie, să sărute, să șoptească. Un lucru, câteodată, de nesuportat.

— Lozerech, îmi pun adeseori întrebarea: crezi că pentru „asta“ (George apasă cu degetul fileul de anșoa, redus la jumătate din proporțiile lui, care atârână între coapsele lui Gauvain) punem noi la cale toate aceste nebunii și realizăm adevărate tururi de forță ca să ne întâlnim? O facem ca să ne ascultăm cele mai joase instincte, să ne supunem dorinței trupurilor noastre, una peste alta — a epidermei noastre?

— Eu îmi spun că asta vine mai de departe. Din ceva mult mai profund.

— Știi, ceea ce se află acolo, în adânc, nu e tot epidermă? Cel puțin, trupul știe ce vrea, este impermeabil la raționamente; trupul e neiertător. Nu-ți place ideea? Ai prefera să fie sufletul, așa-i?

Gauvain își trece mâna prin părul bogat, ca să-și limpezească gândurile. De fiecare dată când gândește, se trage de păr.

— Nu admit să fiu comandat de ceva ce nu înțeleg, asta-i tot.

— Și tu pretinzi că înțelegi Credința? Sau Dragostea, când te împinge să faci nebunii?

— Într-adevăr, chiar nu înțeleg nimic. Când sunt cu tine, mă simt întotdeauna bine, nu-mi mai pun întrebări. Dar când sunt singur, ele mă frământă. Am impresia că nu mai sunt stăpân pe nava mea, ce mai!

— Eu, dimpotrivă, am impresia că ajung la o înțelepciune a vieții Această uniune pe care o trăim e tot atât de intensă ca o comuniune misterioasă. E ca o hotărâre a naturii ce trebuie acceptată. Și rareori, nu-i așa, poți să-i auzi legile.

Gauvain ascultă, tulburat și neîncrezător în același timp. George e pe cale de a-l îmbrobodi cu frumosul ei discurs, pe care îl va auzi din nou în nopțile când se răsuște în cușeta lui, într-o parte și-n cealaltă, fără să poată adormi, întrebându-se dacă e slab ori ticălos sau, fără îndoială, și una și cealaltă, fiindcă nu poate să pună punct acestei legături. Acestei legături, care, trebuie să-și mărturisească, este sarea vieții lui.

— George, vei scrie odată despre povestea noastră? o întreabă Gauvain, spre marea ei surpriză, câteva zile mai târziu, atunci când stau de vorbă, plimbându-se pe marginea piscinei, de un albastru artificial, mărginită cu umbrele „Pepsi“ portocalii și maro. Dar trebuie să savurezi

această urâţenie şi să sorbi cupa până la fund. E o veritabilă artă de a face, din când în când, ceea ce deteşti.

În seara asta, Gauvain, îmbrăcat cu o cămaşă sport de bumbac roz, o culoare la care niciodată n-ar fi îndrăznit să se gândească pentru el, şi un pantalon de pânză pe care George l-a forţat să-l accepte, seamănă cu un frumos american; are aerul sătul şi pierdut pe care ţi-l dă acea repetare a actului iubirii; iar modul ăsta de pronunţare, Georch', puţin şuiuerător şi atât de breton, o face să se simtă înrobătă.

— Vei scrie, oare, totul într-o zi?

— Dar ce-ai vrea să scriu? Se culcă, se scoală, se culcă din nou, el o regulează, încă o dată şi încă o dată, o coleşte, ea îl face să strălucească de bucurie, el îşi holbează ochii...

— Firesc pentru un marinar!

— Tu ai totul, în afară de ochi de peşte.

— Tonul are ochi frumoşi, ştii, negri, încercuiţi cu argintiu, în apă, vreau să spun. I-ai văzut vreodată vii? N-ai cum să ştii.

— Poate, dar ştiu că tu ai ochi absolut vicioşi, şi asta nu în apă, ci în aer! În tot cazul, când eşti cu mine. Simt întotdeauna dorinţa să-ţi strig: „Da... când vrei, unde vrei, cum vrei...” Mi-e teamă că acest lucru se vede. Cu siguranţă, se vede.

— Ei bine, trebuie să scrii şi despre asta. Uneori, nu înţeleg cum continui să mă iubeşti. Trebuie să explici cum se poate întâmpla aşa ceva. Tu, tu vei şti s-o faci.

— Nu chiar! Nu e nimic mai imposibil de istorisit decât o poveste de dragoste. Iar eu nu sunt romancier.

— Ești istoric, deci ceva asemănător. Nu știu pentru, ce, dar îmi doresc să văd aventura noastră scrisă într-o cărticică, așa, ca să fiu sigur că e adevărată, că am trăit-o într-adevăr! Poate pentru că n-am putut spune nimănui nici un cuvânt despre toate lucrurile astea.

— Desigur că, vorbind, te simți mai ușor. Eu discut despre ea cu Frédérique. Și cu François, pe care îl cunoști. Chiar și Sydney e la curent cu existența ta.

— Dacă nevastă-mea ar afla, ar fi periculos, zice Gauvain, întristându-se brusc. Când sunt cu tine, trăiesc toate plăcerile lumii. De fiecare dată când îmi pun din nou sandalele pe care tu nu le poți suferi, e ca și când m-aș întoarce acasă! N-aș fi crezut niciodată, dacă cineva mi-ar fi spus, că aș putea să trăiesc așa. Asta, nu, în nici un caz!

— Haide, mai vrei să comandăm unul?

George se teme de faptul că ochii lui Gauvain se întunecă. E inadmisibil pentru el să plângă; el, care se apără atât de bine.

— Vezi, în clipa asta îmi zic că aș prefera să crăp decât să nu te mai văd. Apoi, de îndată ce nu mai suntem împreună, îmi spun că sunt un țicnit... că lucrurile nu mai pot continua așa...

Tăcere. George mângâie ușor cu mâna pumnii prea mari ai lui Gauvain, care îi trezesc mereu o senzație de duioșie. Contactul cu părul lui o electrizează delicios.

— Te doresc atât de mult, asta n-o să se termine niciodată? zice el, cu o voce abia auzită.

Tac un moment, savurând asfințitul, libertatea lor, luxul pe care și-l oferă. Cuvintele n-au devenit, deocamdată,

pumnale pentru că au o noapte înaintea lor și încă mai multe zile și mai multe nopți — un întreg ocean de tandrețe pentru a putea trage la mal.

— Știi care ar fi cel mai bun mijloc ca acest lucru să ia sfârșit? îl întreabă George.

Gauvain își ridică sprânceana stângă, inocent.

— Ar fi să trăim împreună, complet. Eu aș ajunge să te enervez repede, iar tu ai ajunge în pragul acelor furii...

— Spui mereu asta, replică Gauvain, îndurerat. Sunt sigur că aș fi știut să te iubesc toată viața. Dacă nu, de multă vreme m-aș fi descotorosit de tine, mărturisește el, fără să surâdă. Știi, nu sunt niciodată fericit. Nu sunt cinstit cu Marie-Josée. Nu mă pot obișnui cu lucrul ăsta. Dar nu pot face nimic. Dacă ar fi posibil, aș divorța.

George surâde tandru: el folosește mereu optativul după „dacă“. Dar e, oare, momentul potrivit să-i explice că după „dacă“, în ciuda aparențelor, trebuie să pună imperfectul? Nu poate să repete mereu aceste lucruri, ea și-a manifestat deja nemulțumirea în privința atâtor amănunte. E oripilată când el spune *bouquin*, *toubib*, *patelin*, *clebs*^{*}, că denumeste uneori marea *la baille* sau *la flotte*. Dar de ce? întreabă el. Nu poate înțelege de ce nu e potrivit să spună *toubib*! Asta e, cu siguranță, drama claselor sociale, a prejudecăților, a culturii: lucruri ce nu pot fi explicate.

— De altfel, tu ești aceea care mă vei suporta mai mult, răspunde Gauvain, cu o voce foarte caldă. Știu că nu sunt

^{*} Expresii populare pentru *carte*, *medic*, *compatriot/consătean*, *câine*. (N. t.)

la nivelul tău, dar, ciudat, nu mă deranjează, îmi place când mă corectezi. La urma urmei, e meseria ta. De exemplu, m-ai învățat să călătoresc, să văd lucruri pe care niciodată nu mi-ar fi trecut prin gând să le observ. Nu ne pierdem timpul, noi, ce'alți. Nici nu băgăm de seamă că trăim!

— E adevărat, Lozerech. Și apropo de a trăi... îți semnalez că sunt cel puțin cinci ore de când nu am făcut dragoste. Cred că nu ești bolnav, nu?

Gauvain izbucnește în acel hohot puternic de râs al unui bărbat care trăiește având în jur numai bărbați. Singurul antidot împotriva certitudinii că nu vor trăi niciodată împreună este râsul. Și, în plus, o oarecare doză de vulgaritate. Lui Gauvain îi place ca George să fie uneori vulgară. Asta o face mai umană, mai apropiată. I se pare atât de străină în anumite momente.

— Nu vrei să vii puțin... să nu-ți pierzi timpul pe care îl ai de trăit?

El îi aruncă o privire fugară, sigur de răspunsul ei.

— Ești un ticălos, zice George. Thu ești întotdeauna cel care mă ataci, thu, thu...

— Îți bați joc de minhe? Și cum pronunți thu? Am crezut că mi-am pierdut, în timp, accentul breton.

— Cum vrei să-l pierzi? Nici nu te auzi măcar. Mie îmi place accentul tău. Cine știe ce rol joacă în această atracție, absolut rușinoasă, pe care o încerc pentru tine?

Se iau de mijloc pentru a regăsi cușeta 1718. Plaja e acum goală și pelicanii se bat chirăind. Noaptea, păsările se cred încă la ele acasă și uită Hiltonul, Holiday Inn și alte cuiburi turistice. Gândindu-se la iarna pe care va

trebui s-o înfrunte în câteva zile, George simte brusc dorința de a alerga încă o dată pe nisip. În aceste momente, Gauvain se instalează pe dig. Nu i-a trecut niciodată prin minte să facă gimnastică, și ideea că alții o practică i se pare comică. Ea se lansează pe nisipul umed, știrbit din când în când, pentru câteva clipe, de apa zgomotoasă ce desenează dâre pe plajă, urcând și coborând, ca și când ar fi aspirată în larg, revenind apoi, în ritmul misterios al valurilor ce aduce puțin cu acela al dragostei.

— *Nu te gândești decât la asta, cu siguranță, zice guvernanta.*

— *Ba, deloc, tu ești cea care nu înțelegi că există clipe privilegiate în care totul e dragoste.*

În timp ce fuge, ușoară, George se confundă cu peisajul, îl absoarbe cu toată ființa, savurând lejerile mișcări ale trupului, timpul ritmat de zgomotul înfundat al călcâielor, impresia de a se naște de fiecare dată, ca și când i-ar reveni o îndepărtată și fugară aducere aminte a primei specii care ar fi ieșit din mare pentru a respira un asemenea ciudat element uscat căruia i se spune aer. Și dorința de iubire nu e decât una din componentele acestei încântări.

Ar vrea să-și facă o provizie din fericirea de acum pentru „după aceea“. Dar dragostea e la fel ca soarele, nu poate fi înmagazinată. De fiecare dată este unică și dispare ca aceste valuri ce ajung din nou în ocean.

Gauvain așteaptă, cu picioarele atârânănd, pe marginea digului. O mare fără vapoare îl plictisește. Vacanțele îl

plictisesc. George este acum singura motivație de a-și întrebuința timpul, singura lui rațiune de a se afla aici

— Ești udă ca o sirenă, îi spune el, primind-o în brațe. Vrei să-ți curăți nisipul de pe picioare? Am prosopul la mine.

— În nici un caz, ador să păstrez nisip pe mine. Asta îmi dovedește că nu mă aflu la Paris, înțelegi...

Ce idei au și pariziencele astea! Gauvain o strânge lângă el. Numai în dragoste nimic din ea nu-i e străin.

Le plac nespuse de mult aceste ore dinaintea somnului. Gauvain se culcă primul, în timp ce George umblă încoace și-ncolo, se pregătește, se unge cu puțină pomadă pe vreo porțiune arsă de soare, verifică să nu rămână nisip în chiuvete.

— Când ai să încetezi să te mai fâțâi atâta? exclamă curând Gauvain.

Ea se repede spre el și, ca și cum ar fi apăsât pe un comutator, curentul trece și totul se aprinde și trosnește. Ea citise în romane despre cazuri de acest gen, dar nu crezuse niciodată în sinceritatea autorilor. Acum, chiar așa se prezintă faptele: nu se oprește decât pentru a nu-l omorî pe Gauvain și pentru a-și menaja mucoasele.

Uluitor pentru ea este faptul că Gauvain a atât de tulburat în fața trupului ei, în fața acestei felii de bostan pe care o cunoaște pe de rost, că își pierde puterile când îi atinge pubisul sau buzele și că se topește de plăcere ajungând la văiuga ei. Oare cum poate acest bărbat să se extazieze în fața vaginului ei și să nu fie interesat de Picasso? Să facă cinci mii de kilometri ca să se culce cu ea și să nu se deranjeze să vadă Notre-Dame?

— *Îi place mai mult în vaginul meu! îi spune ea guvernantei, ca s-o irite. Ah! Să fii iubită până la străfundurile propriei tale ființe!*

Guvernanta scui pă.

— Lozerech, dragul meu, descrie-mi, te rog, ce găsești acolo, înăuntru. Spune-mi cum sunt altele și prin ce se diferențiază a mea.

El îi confirmă că ea ascunde între picioare o grădină de minunății, o Luna Parc, un Disneyland cu montagnes russes, cascade și femei cu barbă, îi spune că încearcă noi viraje, că găsește locuri de a se parca diferit, că posedă pereți mobili, elemente gonflabile, pe scurt, că îl face să înnebunească; deci, lucruri pe care o femeie nu se plictisește să le-audă. George atribuie continuele erecții ale lui Gauvain farmecelor ei, când, de fapt, nu sunt decât semnele excepționalei lui însușiri sexuale. El consideră că meritul acestor repetate trăiri i se datorează lui George, atunci când ea nu are, de fapt, decât o vagă idee despre ceea ce se petrece în subsolurile ei. De altfel, nu s-a ostenit niciodată să urmeze sfaturile lui Ellen Price „pentru a ne controla mai bine vaginul“. Ellen recomanda imperios gimnastica: „începeți cu douăzeci sau treizeci de contracții ale mușchiului pubococcigian în fiecare dimineață, sau puneți să le faceți în timp ce stați la coafor ori, în picioare, așteptând autobuzul. Veți ajunge la două, trei sute de contracții pe zi, păstrându-vă un aer perfect firesc. Pentru a verifica dacă ați obținut un vagin olimpic (aici, George n-a rezistat dorinței de a încerca), de fiecare dată când vă goliți vezica, exersați să vă opriți șuvoiul de mai multe ori“.

Gauvain se distrează. Faptul că se poate scrie la modul serios despre aceste lucruri îl stupefiază și îi confirmă ideea că toți acești intelectuali sunt într-adevăr țicniți.

— Tu, în orice caz, nu ai nevoie de asta, zice el, cu o convingere adorabilă.

E foarte comod că nu știe toate vicleniile „feminine“.

— Nu e, oare, anormal să-mi placi din ce în ce mai mult? Mi se pare aproape că nu e vorba de mine.

— Chiar crezi că ar fi o anomalie să vrei să produci plăcere?

Își ciocnesc dinții sărutându-se.

— Ce brută, zice Gauvain. Ai să mi-l spargi și pe al doilea, dacă mai continui.

— Bine, foarte bine, ne oprim. Am o crampă pubococigiană, tocmai pentru că nu fac exerciții îndeajuns.

Ea își ia o carte, în timp ce el se prăbușește aproape cu furie într-un somn încăpățânat, un somn de copilăș. De marinar, pe care nimic nu-l poate întrerupe. De fiecare dată când vreun zgomot îl trezește brusc, într-o zecime de secundă, Lozerech e pe punte și nu se mulțumește să deschidă doar un ochi, ci se ridică, alarmat: „Ce se petrece?“ George regăsește atunci gesturile tandre pe care le avuse-se pentru Loïc când era trezit de vreun coșmar: „Dormi, dragule, totul e bine, nu s-a întâmplat nimic“. El luase obiceiul să răspundă: „Ba da, s-a întâmplat ceva: ești aici!“

Noaptea, în timpul acelor ore în care apărarea dispare, Gauvain începe să vorbească despre el însuși. Ea îl ascultă pe cel care, brusc, devine vorbăreț, pe băiețelul din copilăria ei, pe îndrăgostitul din adolescență, devenit acel

căpitan curajos și obscur al unei lumi care nu l-a avut pe Le Roy Ladurie. El îi povestește despre cele mai însemnate clipe pe care le-a avut pe mare, acelea pe care numai un marinar poate să le cunoască; chiar și momente vesele. În vara precedentă, echipajul lui a luat avionul ca să se întoarcă din Africa pentru perioada concediilor. Era pentru prima dată când marinarii erau repatriați astfel, mulți dintre ei nu fuseseră niciodată cu avionul.

— Dacă ai fi văzut ce panică în Super-Constellation!... Le-a fost mult mai frică în mașinăria aceea decât pe timpul celei mai îngrozitoare furtuni pe puntea șalupei lor! La sosire, erau umflați ca niște caltaboși, încă o dată pe cât erau! Dar nu mă mai ascuți... Te plictisesc, nu-i așa?

— Te ascult. Ziceai: umflați ca niște caltaboși...

— Nu știu de ce mă apuc să-ți povestesc toate astea... Uite, asta m-a făcut să mă gândesc că nu ți-am spus niciodată despre clipa în care...

Continuând să vorbească, el o mângâie încet, iar George se plimbă și ea în lungul drumului care îi place. Au stins lumina ca să se simtă la unison. Sunt de cart, amândoi, pe puntea unui vapor care își croiește drum în noaptea neagră, spre capătul lumii.

Când ești în Florida, n-ai nici o șansă să nu mergi la Disneyland, toți americanii pe care îi întâlneai erau categorici, iar cei care îl vizitaseră — entuziaști. Gouvain avea și el această puternică dorință. Era singurul monument de pe teritoriul Statelor Unite despre care auzise vorbindu-se! Așa că, întrucât erau nevoiți, oricum,

să treacă prin Miami, se hotărâră să-și scurteze în așa fel șederea, încât să nu se întoarcă în Europa fără a nu fi văzut imensele mlaștini de la Everglades și unul sau două muzee, faimoasele „Cloisters“ ale mănăstirii Saint-Bernard, construită în 1141 la Segovia și „transportată în Statele Unite piatră cu piatră de Randolph Hearst“, după cum preciza ghidul cu mult respect, ca și cum dărâmarea ar fi adăugat ceva neprețuit acestei capodopere.

Același ghid îi invita să petreacă treizeci și șase de ore, cel puțin, în Lumea încântătoare a lui Walt Disney și își asuma toate pregătirile cu o grabă suspectă. Dar abia pe aeroportul din Miami, când s-au instalat într-o limuzină mare ca un studio parizian, cu aer condiționat, geamuri albastrii, meticolos concepută ca să circuli într-un vas închis, rupt de peisaj, de vânt, de arome, de adevărata culoare a cerului, George s-a simțit cuprinsă de panică. Întrucât Gouvain nu știa o boabă englezește, ea era aceea care urma să conducă această capsulă etanșă într-un univers de coșmar, fără nici un suflet viu pe marginea drumului, pentru a putea întreba de anumite direcții, prin întretăierea de poduri suspendate, de schimbătoare gigantice, concepute de un desenator nebun, și de autostrăzi cu opt benzi, unde circulau cu viteză constantă mii de limuzine asemănătoare, evident fără o țintă precisă, mulțumindu-se să ruleze cu cincizeci de mile pe oră pentru a-și demonstra că există. Căci de ce ar fi mers altfel dintr-un oraș în altul, de vreme ce toate orașele seamănă ca două picături de apă, cu toate că se numeau Tampa, Clearwater, Bonita Springs, Napoli sau Vanderbilt Beach?

Cineva e, probabil, nebun, se gândea George, strivită de această ambianță suprarrealistă: sau sunt locuitorii satelor Europei, grupați prosteste în jurul bisericiuței lor, având o băcănie-bufet, bețivanii lor pe trotuare, mirosul de pâine caldă în fața brutăriilor, și bătrânul „vânzător de culori“ în haină cenușie, sau sunt „mutanții“ de aici, încrucișându-se fără sfârșit pe aceste monstruoase rețele rutiere — care amintesc circuitele de trenuri electrice — mărginite de mii de Shopping Centers, mari ca Taj Mahal-ul, cu fântânile lor de marmură, magazinele de sticlărie, cinematografele, unde joacă mereu aceleași filme, urmate de zone rezidențiale ce par terminate abia în ajun, atât sunt de curate și golașe, așezate pe niște peluze mai artificiale decât mochetele, apoi centrele orașelor, unde mausolee de treizeci de etaje adăpostesc mii de cupluri ieșite la pensie, care își așteaptă moartea într-un cadru luxos, înconjurate de vile proprietate personală, al căror principal element de decorație este *driveway*, asfaltată, ce duce la triplul garaj din față, permițându-ți să urci în mașină fără măcar să treci prin grădină, care, de altfel, nu e decât un petic de pământ fără o floare, fără un șezlong, fără o bicicletă de copil răsturnată, un simplu spațiu verde pe care un furtun invizibil îl stropește de două ori pe zi, chiar atunci când plouă, deoarece programatorul e fixat potrivit anotimpului. Din când în când, la mare depărtare unul de altul, câte un maidan ce te emoționează, strivit între doi zgârie-nori, îți aduce aminte, cu mărăcinii și ovăzul sălbatic răsărit aici, că natura a existat și că iarba nu crește tunsă scurt.

Dar Florida nu uită că este, înainte de toate, un parc de atracții. La fiecare cinci sau șase kilometri, un panou amenințător ordonă automobilistilor să încetinească, pentru a putea vedea focile cele mai inteligente din lume, tigrii cei mai feroce, indienii cei mai indieni. Curând apare efectiv un portal hispano-american, deschizându-se spre un templu aztec, sau o cetate neogotică, unde se vând bilete pentru Natură: Jungle Gardens, Wild Animals Park sau Alligator Farm. Și cuvintele inamice se resemnează să stea alături pe afișul fluorescent, cu toate că numai ideea de a apropia parcul de junglă, crocodilul de fermă sau tigrul de grădină ar trebui să le determine pe toate ființele înzestrate cu rațiune s-o ia la goană, începând cu tigrul.

Au trecut de-abia o sută cincizeci de ani de când Spania a cedat această peninsulă mlăștinoasă Statelor Unite! George încearcă să-i împărtășească dezamăgirea ei lui Gauvain, dar fiul lui Lozerech este subjugat de atâta opulență etalată.

Se opresc pentru a vizita modestul domiciliu al D-lui Harkness Flagler, cofondatorul lui Standard Oil, ca și când ai zice autorul *Divinei Comedii*. „Muzeul Flagler este conservat din 1906“, semnalează cu respect ghidul, de parcă ar vorbi de un foarte îndepărtat mileniu. Salonul a fost decupat dintr-un palat ducal din Mantova, plafonul smuls de la Giudecca din Veneția, zidurile sunt preraphaelite, iar sălile de baie — pompeiene. Mozaicurile sunt veritabile, picturile — originale, dar sufletul li s-a pierdut pe drum. Totul este veștejit de neautenticitate sau de ridicol.

— Uită-te la ghid, s-ar zice..., dar George se oprește.

Cum să descrii gura și vocea lui Dufilho cuiva care n-a fost niciodată la spectacol? Gauvain nu a văzut nici Veneția, nici Mantova, nici Pompei; cât ar fi de șocat? Pentru o singură dată antichitățile, pe care el le credea obligatoriu colbuite și în ruină, îi apăreau noi, cu aurăriile și sculpturile lor, cărora nu le lipsește nici o vultură, nici un deget de la picior. El își modifică modul de a le judeca: vechiul poate fi formidabil!

Ce idee să-l viziteze cu Lozerech. A uitat că el nu e bun decât să facă dragoste. Trebuia să fi rămas în preajma vreunui pat.

Pornesc din nou la drum. George nu a reperat decât două sau trei muzee demne de interes, dar sunt despărțite de zeci de mile de drum insipid. Alături de Sydney ar fi fost simpatic. Cu spiritul lui distructiv, ar fi radiat Florida de pe harta statelor civilizate. Gauvain nu observă nimic special, pentru el un peisaj este un peisaj, iar ideile generale nu reprezintă punctul lui forte. Așa că încearcă să umple tăcerea și s-o distreze pe George.

— Uite, am să-ți zic una bună: știi de ce berea, când o bei, coboară și iese atât de iute?

Nu, George nu știe.

— Ei bine, pentru că pe drum nu trebuie să-și schimbe culoarea, conchide el încântat, pândind reacția ei.

Ca să-l facă să înțeleagă, o dată pentru totdeauna, că acest gen de glume, cu trecere la alcoolicii din Bretania de Jos, sunt lipsite de cea mai mică umbră de interes, ea nu schițează nici măcar un surâs. Dar George știe că de

aici el a tras doar concluzia că ea e lipsită de umor. Va putea, oare, să-i explice, într-o zi, că umorul nu este... că este... N-ar servi la nimic. Tocmai oamenii care nu-l au sunt cei mai susceptibili în privința sensului umorului.

— Uite, în dreapta, se construiește o casă nouă, îi arată el mai departe, ca să schimbe discuția.

— Rareori se construiește o casă veche, se aude replica acidă a lui George.

— Exact, zice Gouvain rece, înainte de a se cufunda în tăcere.

Foamea le vine în ajutor în mod oportun. Atrăși de invitațiile repetate ale unui *Real Fresh Seafood* (lăsând să se înțeleagă că pot exista *false fresh seafood*), se opresc într-un Fisher-man's Lodge, numai dacă nu cumva e un Pirate's Grotto sau un Sailor's Cove. Oricum, ultimul *real fresh fisherman* a fost alungat de mult de pe aceste meleaguri, iar grotele poartă în spate imobile cu douăzeci de etaje. De altfel, nu vor vedea nici un port de pescuit pe toată durata călătoriei, doar „parking-uri de iahturi“, cum le zice Gouvain; și nu vor descoperi nici o pescărie, unde să găsești pești pe care să-i poți recunoaște, cu capete și cozi, ci numai fileuri de carne incoloră în punguțe de plastic, aliniate pe rafturile refrigeratoarelor din supermarketuri.

Mănâncă la prânz scoici semidesfăcute, grase și fără gust, spălate cu multă grijă de apa de mare, și moluște atât de cărnose, încât se simt vinovați că le mestecă. Apoi fac o baie undeva, într-un loc oarecare al imensei plaje care mărginește coasta de est a Floridei pe sute de kilometri,

fiecare kilometru fiind uniform presărat cu bătrâni și bătrâne, șezând în fotolii pliante și îmbrăcați în țeșături de culoarea caramellei. Apoi pornesc din nou la drum, grăbiți, căci George vrea să vadă, înainte de a se lăsa seara, „Cloisterele“ dezosate în Spania și reconstruite aici, pe un petic de pământ păstrat între imobile moderne. St. Bernard's *real* Monastery aduce a loc de retragere cistercian, la fel cum un robot aduce a om. De altfel, atunci când vezi aici cuvântul „real“, trebuie să devii neîncrezător! Pietrele sunt într-adevăr din Spania, dar mozaicul este mexican și podeaua capelei dintr-un soi de rășină dură, turnată într-un sistem de plăci de ceramică.

— Au fost, oare, aici călugări? întreabă Gouvain, în timp ce se plimbă în mănăstirea care reușește, în mod inexplicabil, să păstreze o rămășiță de spiritualitate.

— Nu, pentru că mănăstirea asta e artificială de la A la Z. Nu se află aici decât datorită capriciului unui miliardar, Randolph Hearst. Ai văzut *Citizen Kane*?

— Nu, asta nu-mi spune nimic.

— Este un film al lui Orson Welles care povestea exact viața acestui Hearst, un magnat al presei care... îți voi povesti în seara asta.

George suspină dinainte la ideea explicațiilor pe care urmează să le dea. Ca să-l facă să înțeleagă ceva, va trebui să plece de la *Mayflower*, să ajungă până în vremea conchistadorilor, să evoce genocidul indienilor, fiecare povestire antrenând alta... în ansamblu, un curs magistral sau, mai bine zis, zece ani de școală, de familiarizare cu istoria, literatura, geografia. Ce nesfârșit deșert e, uneori, viața

unui Lozerech! Oare ce vede el într-o țară, el, care nu poate asocia vizibilului decât un alt semn vizibil?

O dată cu înserarea, George este într-o dispoziție foarte proastă; e supărată pe el pentru că vrea să fie supărată. Mai mult, din motive de economie, au fost nevoiți să se abată pe la un Howard Johnson, gradul zero de fast food.

Pentru noapte au reținut un motel „cu vedere spre mare“. Se numește Sea-View și, ca să înșele până la capăt clienții, este destul de abil prezentat în prospect, pentru a nu se observa că este fotografiat din profil și că numai două ferestre ale aripii mai înguste se află deasupra oceanului. Fereastra lor se deschide spre parking. Dar, de fapt, nu se poate deschide, pentru că e sigilată! Camera lor se află alături de mașina de făcut înghețată, care fabrică și fărâmițează cubulețe de gheață zi și noapte. E adevărat că aparatul de aer condiționat, care îi protejează de deliciosul aer marin, abia reușește să acopere zgomotul cuburilor de gheață, mai ales atunci când e la unison cu bâzâitul buldozerului care netezește și egalizează plaja, așa cum se întâmplă în fiecare seară.

Paturile lor gemene sunt separate de o noptieră fixă. Nu se doarme împreună în această țară și nici nu se face dragoste după-amiaza: nu există bideu! Trebuie să intri sub duș înainte și după... Obositor! Sau să întrebuințezi lavaboul, plasat într-o nișă fără perdea și vizibilă din orice unghi... Dizgrațios! Americancele nu știu, oare, că nimic nu e mai urât decât o femeie care își spală posteriorul stând în picioare, cu genunchii îndoiți și picioarele depărtate? Cât despre WC-uri, acestea sunt așezate lângă

cadă, după cum se obișnuiește în toate sălile de baie din Noua Lume, așa încât cel ce se scaldă să poată profita de cel mai ușor iz puturos emanând din vasul cuvă. George nu înțelege deloc topografia grupurilor sanitare din această țară.

— Chiar la bretoni e mai bine decât aici, remarcă Gauvain. Cabinetele sunt plasate în fundul grădinii! Fără îndoială că americanii „fac“ direct în ambalaje plastice, asemănătoare celor în care se află fileurile de pește sau paharele de spălat pe dinți, aflate pe chiuvetă, uite!

Scatologia fiind unul dintre cele mai bune mijloace de a recădea în copilărie, George consimte să râdă și să uite în noaptea asta incultura lui Gauvain. Îi îngăduie chiar să facă dragoste cu ea.

Și ca să-și facă iertate gândurile răuvoitoare, în spirit de penitență, va merge mai departe, înghițind chiar câteva picături din sperma lui.

Dar nu, hotărât, nu e deloc grozav. Unei veritabile îndrăgostite ar trebui să-i placă gustul spermei, își spune ea, contrariată, reținându-se să nu fugă ca să-și frece buzele.

— *Nici unei femei nu-i place gustul spermei, o asigură guvernanta. Lor le place gustul plăcerii masculine. Chestie de nuanță!*

Și mai mult, sperma, așa, uscată, este neplăcută. George o tolerează pe coapse, dar nu când îi scrobește bărbia. Poate femeile protestează și ele împotriva ideii de a devora milioane de bebeluși, chiar dacă aceștia nu sunt decât jumătăți de porție, care vor continua să se agite în stomacul lor ca niște mormoloci. George nu are suflet de

zmeoaică. În noaptea asta, i se pare că n-are suflet deloc.

O noapte scurtă, căci a doua zi, încă de la ora șase dimineața, se află pe pod, gata ferchezuiți pentru excursia nr. 4, două zile la Disneyland, în compania unor părinți scăpați parcă din turnul Babel, dacă judeci după numărul națiunilor reprezentate, copleșiți de numeroasele lor progenituri, majoritatea deghezate deja în Mickey sau în Donald. Cocoțați în falsele vagonete ce imită un trenuleț cu aburi Grupul nr. 4 („Păstrați-vă cu grijă insignele pe revere!“, le atrage atenția ghidul), încep să zărească un castel medieval, roz și alb, în stil neogotic, ale cărui turnulețe cu metereze domină Main-Street-ul, înconjurat de căsuțe, unde totul e făcătură, în afară de prăvăliile în care se vând, pe dolari adevărați, adevărate porcării.

Turul nr. 4 îți dă dreptul la toate atracțiile încântătoarei Lumi a lui Disney: călătoria interstelară într-o rachetă autentică, cu efect de accelerare și iluzia optică a îndepărtării globului terestru: trei minute treizeci. Debarcarea pe planeta Marte: două minute. Douăzeci de mii de leghe sub mări: șase minute cincisprezece secunde printre monștri marini, despre care și cel mai miop dintre miopi și-ar da seama, de la zece metri, că sunt falși. Apoi porția de educație culturală și patriotică: parcă sculați din morți, președinții Statelor Unite apar sub forma unor manechine, în mărime naturală, pe un ecran gigantic, debitând câteva scurte fraze. Un Lincoln de ceară ține un lung discurs moralizator, dar nu se precizează că a murit asasinat, ca publicul tânăr să nu se înspăimânte. În concluzie,

toți cei cincizeci de președinți americani defilează pe fundalul drapelului național, amintindu-ți că trebuie să fii foarte înțelept în această frumoasă țară care a inventat libertatea.

Încă de dimineată, lui George îi tună și-i fulgeră. Nu poate ierta nimic, și cu atât mai puțin uluirea lui Gauvain. El umblă cu ochii holbați, cu gura căscată, la fel ca toți băieții din toate țările lumii, care, mânați de același avânt, uită să se mai îndoape cu pop-corn și lasă înghețata, în culori veninoase, să le curgă pe bluzoane.

Dar, odată intrat în acest angrenaj, este imposibil să ieși. Vizitatorii, în grupuri de câte o sută, sunt îndrumați, cronometrați, emoționați după un program fix, împinși politicos, dar ferm, spre culoarele cu sens unic, de unde nu poate fi vorba să scapi, ghidați de vocea omniprezentă a unui Big Brother, ale cărui sfaturi sună a ordine, spre spațiile de repaus calculate pentru posibilitățile medii ale celor ce mășăluiesc, camere-toaletă pentru vezici medii și Candy-Stores plasate astfel încât pot fi observate chiar de cel mai sașiu copil, unde părinții se trezesc copleșiți de revendicările urmașului care arată, cu un deget plin de praf, spre alți urmași deja ghiftuiți, murdari de ciocolată și mânjiți cu suc artificial de fructe, cerând să ajungă și el la acel paradis dulce.

Nici o șansă să scapi de Casa Blestemată sau de Refugiul Piraților din Caraibe, care te scot din minți cu falsele lor adevăruri: orașe jefuite, pline de roboți beți care amenință cu mii de puști și fredonează cântece obscene, cenzurate cu grijă, grote ticsite până la refuz cu comori,

naufragiați livizi atârând de stânci, schelete de care se mai agață câteva resturi de uniforme, aligatori de plastic clămpănind automat din fălci în momentul trecerii vagonetelor cu turiști... O perfecțiune copleșitoare a tehnicii, în serviciul obținerii unor emoții rudimentare. Nimic nu are sens decât pentru moment; te simți împins de la o scenă la alta, iar precizia lor meticuloasă, ce se adaugă detaliilor și absenței timpilor morți, îți interzice și cel mai neînsemnat gând.

Ceea ce o enervează cel mai mult pe George este faptul că, aparent, e singura persoană care găsește toate aceste lucruri deprimante! Părinții americani par încântați și vor pleca de aici convinși că, de acum înainte, știu tot despre viața din Polinezia, despre junglă, despre rachetele interstelare, și că au avut prilejul să-i privească în ochi pe autenticii locuitori ai Caraibelor. Și nu se găsește nimeni care să le amintească de cei din urmă băștinași din arhipelag, care, încolțiți în ultima insulă, unde se refugiaseră, au preferat să se arunce în mare de pe înălțimea falezei pentru a nu cădea în ghearele frumoasei noastre civilizații occidentale.

— Privește-i... Cât sunt de plini de ei... Satisfacția de a fi americani, cei mai buni, cei mai drepti. Sunt tot atât de mândri de Disneyworld ca și când ar fi construit catedrala Chartres!

— Și ce dacă? Te enervează că sunt mulțumiți? Tu hotărăști că oamenii sunt proști de îndată ce-i interesează alte lucruri decât pe tine, remarcă Gauvain, ca și când ar fi descoperit prăpastia ce îi desparte. Eu

n-am văzut niciodată ceva asemănător și găsesc că e formidabil. Mă distrez ca un puști care nu a văzut altceva decât grădina zoologică a lui Guidel și circul Martinez, ce făcea în fiecare vară turul plajelor din Finistère!

Într-adevăr, se reține să exclame George cu voce tare, tu n-ai văzut nimic. Mai rău, n-ai privit niciodată nimic. Ea îl urăște din cauza Disneyland-ului în întregime, din pricina înfățișării sale tâmpe, a ochilor de copil și chiar din cauza zilei de mâine, căci excursia pe care au ales-o înseamnă treizeci și șase de ore de imersiune în această oroare! Pentru moment, îi așteaptă una dintre cele o mie două sute de camere ale lui Contemporary World Resort. Lui Gauvain o să-i placă foarte mult, pentru că e traversat de un gen de metrou suspendat, care trece prin Hol și prin Marele Salon, din opt în opt minute, purtându-și de colo până colo încărcătura sa de familii devenite infantile, care merg să se distreze cu aceeași seriozitate ca și când ar merge la muncă.

— O să mă ierți, dar e peste puterile mele să mă întorc mâine în Lumea Vrăjită a lui Disney. Numai ideea că mai văd încă un Mickey mă face să mă clatin. Te vei distra mai bine fără mine vizitând World Circus și Marineland. Pariez că au pus urechi de Mickey cașaloților!

Pentru prima oară, Gauvain observă că George poate fi groaznică. Descumpănit, el încearcă s-o aducă la sentimente mai bune, un teren pe care ar face mai bine să nu se aventureze.

— Tu ești gata să-i disprețuiești imediat pe cei care nu sunt la fel ca tine. Uiti, adaugă el pe un ton sentențios, că e nevoie să existe toate felurile de oameni ca să faci o lume.

— Oare, chiar așa?

Gauvain strânge din dinți, încasând lovitura.

Are, probabil, pe față acea expresie a truditurului mărginit, care, umilit de armatorul său, nu îndrăznește să-i răspundă. Măine dimineață, se înțelege, își va continua vizita singur. Oricum, și-a plătit biletul!

— Ar fi păcat să-l pierzi, zice George.

Gauvain se întreabă dacă a vrut să fie din nou răutăcioasă. În privința banilor, nu au aceleași puncte de vedere, și una dintre problemele lui e că niciodată nu știe când ea glumește.

În seara asta, se simt murdari și doborâți de oboseală. Disneyland-ul e cumplit de obositor: măcar asupra acestui lucru sunt amândoi de acord.

— Vrei să-ți pregătesc o baie bună, caldă? propune cu drăgălășenie Gauvain când ajung în cameră.

— Nu, prefer o baie rece și rea, nu se poate împiedica George să răspundă.

— De ce ești atât de răutăcioasă câteodată?

— Faci niște afirmații care, pe moment, sunt atât de evidente... Treaba asta mă enervează.

— Eu te enervez în general. Să nu-ți închipui că nu-mi dau seama...

— Ne enervăm amândoi, reciproc, prin forța împrejurărilor. Ziua a fost și ea cumplit de istovitoare. Mă simt frântă în seara asta.

Ea nu spune că tocmai și-a descoperit un noduleț dur și dureros pe vulvă și se teme de un abces.

— *Nu-i vorba de asta, e glanda ta Bartholin ce s-a supărat, zice guvernanta, care este încredințată că a urmat medicina. Prea mult trafic, asta umflă, vrând-nevrând. Sunt foarte simpatice partidele tale cu picioarele în aer, dar trebuie să te calmezi puțin, fata mea! De altfel, ți-ai văzut gura? întotdeauna ești pedepsit pe acolo pe unde ai păcătuit.*

Într-adevăr, iată că i-a apărut un herpes, umflându-i buza de sus și dându-i un ridicol profil de iepure, încă o lovitură a lui Walt Disney! Va semăna cu Donald în ultima zi petrecută cu Gauvain! Ideea asta o face să fie și mai înverșunată. El, jignit, s-a retras în carapacea de crustaceu pe care știe să și-o fabrice. Pentru prima dată de când se cunosc, se întreabă ce caută împreună. Fiecare dintre ei ar vrea să fie la el acasă, în mijlocul familiei sale, al rudelor, alături de oameni care vorbesc aceeași limbă și apreciază aceleași lucruri.

Culcându-se, în seara aceea, George scoate o carte din valiză, iar Gauvain își deschide „cărțulia“, ceva polițist, fără importanță, pe care a cumpărat-o la aeroport și căreia îi întoarce paginile scuipând pe deget sau suflând ca să depărteze filele. O treabă care, firește, o enervează pe George. El urmărește greoi rândurile, întorcându-și capul de la stânga la dreapta și invers, cu sprâncenele încrunta-te, în timp ce un rid i se adâncește pe frunte, ca și când ar avea de descifrat un manuscris codificat. După trei pagini, începe să caște, dar nu vrea să adoarmă înaintea ei.

De îndată ce ea a stins lumina, se apropie încet, gata să bată în retragere la primul semn de iritare.

— Numai să te țin în brațe... Vrei?

Ea își lipește spatele de pântecul lui, în semn de acceptare, și el o cuprinde în brațe. O pace plină de tandrețe coboară asupra ei, îndată ce se găsește în centura de siguranță a brațelor lui Gauvain. El nu încearcă să trișeze, nu mișcă nici măcar un deget.

Din delicatețe, și-a ascuns „piesele forte“ între coapse și se mulțumește s-o strângă puternic. Nu știe, oare, șmecherul că trupurile lor se aprind singure, la simplul contact? George se întoarce brusc cu fața spre el și se regăsesc instantaneu, plini de dorință, și nimic nu li se va părea mai important decât să urmeze împreună acest drum, unde nu se dezamăgesc niciodată.

În ultima zi, le mai rămâne să vadă mlaștinile de la Everglades. Cel puțin, nimeni nu a reușit încă să betoneze aceste mii de hectare de mlaștini, aceste uriașe vase mișcătoare, pline de nămol, unde numai paletuvierii izbutesc să se agațe.

Mai mult decât oriunde în America, aici trebuie să faci mii de kilometri înainte de a nădăjdui să schimbi peisajul. De-a lungul interminabilei linii drepte care leagă golful Mexic de coasta Atlanticului, traversând un trist peisaj cu bălți înconjurată de arbori piperniciți, singurele ființe vii, în afară de camioane și de marile și tăcutele limuzine care rulează cu o viteză constantă, sunt păsările: egrete, cocori cu creastă, bătlani, șoimi, vulturi și pasărea națională, inevitabilul pelican — nici

sălbatic, nici domesticit, dar atât de plictisit de lungile călătorii, încât a sfârșit prin a se instala la vedere, pe stâlpii debarcaderelor, de unde vizitează canalele, singura lui distracție rămânând a se fotografia în medie de o sută de ori pe zi.

Iau prânzul la Everglades City, al cărui nume îi seduce, dar nu e decât o așezare vag urbanizată, pe care nu știi dacă trebuie s-o numești târg sau oraș, aflată chiar la capătul peninsulei într-o cabană în stil elvețian (de ce nu, dacă nu există un anume stil al ținutului?), meniul promite *the bestfresh sea-food in Florida*. *Best?* Porcărie! *Fresh?* Porcărie! *Sea!* E cea mai poluată din lume, spune Ghidul Albastru. Rămâne *Food*. Dar ambianța e veselă și simpatcă, și americanii degustă cu antren, în cantități impresionante, infecta lor hrană rece, stropită cu ketchup, în farfurii de carton. Creveții, broaștele, moluștele și fresh finger se pot schimba perfect între ele. Dar francezul este un cârcotaș, după cum bine se știe.

— Ai impresia că mesteci animalele de plastic din Disneyland, nu ți se pare?

Gauvain dă prudent din cap.

— Ai văzut ce conține o pungă de „Cofimate“? Întreabă el.

— „Cofimate“? Aaa! Vrei să spui k-fii-meit.

— Știi bine că am accent breton în toate limbile!

— Cel puțin, au sinceritatea să nu spună că ar fi din lapte. „Produs cremă fără lapte“, e grozav, nu?

— Atunci când presupun că se prăbușesc sub lapte praf, aici, ca și în Europa, zice Gauvain.

— Ai reținut ingredientele? Ascultă, îți traduc: unt de cacao, parțial hidrogenat, cazeinat de sodiu, mono- și digliceride, fosfați, sodiu și bineînțeles coloranți artificiali! Oare ce coloranți artificiali întrebuițează ca să obțină albul?

— În tot cazul, nu e rău, remarcă Gauvain.

— Mmm, în special dipotasiul e delicios. Supărător este că lasă intact gustul cafelei americane.

— Și untul? Ai zice că e cremă de bărbierit.

Cel puțin, șvaițerul e austriac, iar vinul — italian. Mica Europă li se pare, brusc, de o bogăție debordantă: vaci cu lapte, brânză, pești de toate speciile, biserici din secolele XV sau XVII, construite într-adevăr în XV sau în XVII și care continuau să existe acolo unde fuseseră ridicate; mica lor Europă, ticsită de opere de artă, de castele, de fluvii care nu seamănă între ele, de rețete regionale de bucătărie, de mici națiuni divergente, de case bretone, basce, alsaciene, tiroleze... Se bucurau că sunt europeni, mai mult decât atât, francezi, și încă și mai mult — bretoni. Le revine gustul de a fi împreună.

Multe ceasuri încă se vor mai întâlni cu mlaștinile, cu paletuvierii, cu egretele, bătlanii, cocorii, șoimii și pelicanii, fără să uite două sau trei sate seminole, reconstruite pe marginea autostrăzii pentru ca turiștii să le poată descoperi fără a se obosi și să se inițieze în legătură cu modul de viață al indienilor în habitatele autentice, reduse la trei colibe, dintre care una adăpostește „curiozități“, unde se vând centuri de piele brodate cu lână și mocasini prost cusuți. Dacă indienii ar fi învățat să coasă, n-ar mai fi existat artizanatul primitiv.

În spatele unui gard de bambus, se distinge caravana modernă cu antenă de televiziune, unde primitivii își petrec noaptea atunci când nu se prefac că locuiesc în habitatul lor seminol.

Pentru ultima seară, Gauvain a hotărât să cheltuiască din banii câștigați de Lozerech. A reținut două locuri într-un restaurant de lux, recomandat pentru gastronomia lui.

Dar blestemul lui Walt Disney îi urmărește: de data asta, nu copilăria, ci bătrânețea e omniprezentă. Gauvain și George sunt singurii care nu se deplasează în baston sau cârje și căroră nu le tremură mâna sau bărbia, care pot să-și arate dinții ale căror imperfecțiuni sunt garanția autenticității, față de claviaturile impecabile ale celor prezenți la cină. Ea își imaginează toate aceste pitulici sfrijite, ascunse în pantalonii de 500 de dolari, aceste pubisuri pustii și golașe; este înduioșată de mâinile noduroase și coatele tocite, de cojițele de pe craniile pleșuve ale bărbaților, evidente printre pufuleții incolori, ce nu sunt demni de a fi considerați fire de păr, sau de petele neregulate care urâtesc obrajii tuturor acestor blonde îmbătrânite. Brusc, forța insolentă a lui Gauvain i se pare un fel de geamandură de care trebuie să te agăți când te afli printre aceste ființe pe cale de dispariție, iar ceea ce posedă în pantalonii lui de numai 399,50 franci — singurul antidot împotriva morții.

Pe scenă se agită „dansatori tipici“, a căror insolentă piele neagră e la adăpost de injuriile timpului și a căror grație și suplețe pare, probabil, sfâșietoare pentru cei ale căror posibilități de mișcare se reduc în fiecare zi.

— Totuși, zice Gauvain, există un lucru pe care nu poți să li-l furi negrilor (O, nu! îndurare! N-o să spună!): simțul ritmului, îl au în sânge.

Guvernanta rânjește. De multă vreme nu mai intervenise. La Disneyland, nu suflase o vorbă. Evenimentele lucraseră în locul ei.

— *Vezi, douăsprezece zile, e deja prea mult, remarcă ea. O frumoasă înțelegere se rupe repede, când se bizuie numai pe regulat.*

— *Încetează să mai numești asta regulat. Nu ești decât o fecioară bătrână, fanată, care n-a vibrat niciodată, și n-ai nici o noțiune despre ceea ce înseamnă această poezie.*

— *Biata mea fată, zice guvernanta, de îndată ce ești gădilată unde trebuie, vaginul tău se erotizează și începi să înalți o mulțime de osanale. Nu e vorba, draga mea, decât de o ușoară secreție a glandelor tale, o simplă excitație a corpusculilor plăcerii.*

În clipa asta, doar papilele lor gustative se excită, dar degustarea delicioaselor stridii Rockefeller nu-l împiedică pe Gauvain să se lase cuprins, la rândul său, de teama bătrâneții viitoare.

— În câțiva ani, și eu voi fi la pensie. De îndată ce voi avea categoria 17 sau 18, voi avea suficienți ani de serviciu, așa că am să mă opresc. Trebuie să ai din ce să trăiești, chiar dacă nu așa cum trăiesc oamenii ăștia.

— Dar cum ai să suporti să rămâi acasă tot anul? Nu mi te pot imagina fără galera ta.

— Ai dreptate în privința timpului petrecut acasă, n-am făcut niciodată lucrul ăsta. În tot cazul, îmi voi

lua o barcă. Voi putea merge să pescuiesc de câte ori o să am chef. N-aș putea să mă ocup de grădina de zarzavat.

Pentru cei mai mulți dintre marinari, a rămâne pe țărm înseamnă plictiseală și toate celelalte. Ei, care pe mare știu să ghicească locul unde se află după culoarea apei, refuză să deosebească într-o grădină un bujor de-o anemonă.

— Dar, înainte de asta, am un plan, reia el, rupând din pâine mici pătrățele în farfurie. Va trebui să-ți spun. O poveste nebunească.

— De ce gen? Nu mai pescuiești?

— N-ai ghicit, înainte de toate, n-aș putea face asta din cauza anuităților ce mi s-ar cuveni. N-aș avea destule. M-ar dura inima să-mi debarc sacul înainte de a fi obligat. E vorba de-o găselniță despre care mi-a vorbit vărul meu din Douarnenez. Îl știi, Marcel Le Louarn. S-ar putea câștiga bani mulți din treaba asta. Și cu Joël, care nu va putea lucra niciodată, voi avea nevoie.

Ezită să continue. Stă cu ochii plecați și, fărâmițându-și pâinea pe masă, vorbește fără să se uite la George.

— Necazul este că, atât pentru tine, cât și pentru mine, riscă să nu fie deloc ușor. În treaba asta voi fi pe undeva pe lângă Africa de Sud.

— Ce vrei să spui cu „nu va fi ușor“?

— Ei bine... probabil, nu ne vom putea vedea mult timp.

— Și asta nu te face să eziți?

— Ce vrei, e meseria mea, nu?

— M-ai sacrifica, pentru a putea să pescuiești mai mult pește într-o țară și mai îndepărtată? Asta încerci să-mi spui?

Guvernanta, care plecase să se culce, aterizează în trombă pe masa restaurantului. Ea simte că aici va avea loc o înfruntare.

— *Te auzi oare? Asta e, vorbești acum ca una din Pempol!*

— E meseria mea, repetă Gauvain și n-ai de ales când îmbrățișezi meseria asta, spune el, insistând asupra acestui lucru. Ești obligat s-o faci așa cum trebuie, asta-i tot.

— Ai putea continua acolo unde te afli, nu? Câștigi destul de bine.

— Poate, dar, după cum am auzit spunându-se, pescuitul n-o să mai aducă mult. Oamenii preferă acum puii industriali, nu mai mănâncă pește. Chiar și șalupa aș vinde-o în pierdere, iar prețul tonului scade. Trebuie să gădesc altceva.

— Și pentru când ai în vedere acest proiect mirific? Mă interesează, închipuie-ți că totuși contezi puțin în viața mea.

— Dumnezeuule, doar nu-ți închipui cumva că pentru mine e ușor! Eu nu am în spate o familie bogată. Am un copil infirm și o nevastă nu prea voinică, acum. Nu sunt funcționar. Trebuie să-mi asum responsabilitățile, să mă gândesc mai întâi la ei.

Cu cât este mai enervat, cu atât face mai multe greșeli de franceză. Doamne, ce naiba să facă ea cu tipul ăsta care nu se gândește decât să-și obțină categoria a 17-a?

— Ascultă... Nici pentru mine n-a fost întotdeauna simplu, ce-ți închipui? Te-ai simți ușurat dacă am termina? Să nu ne mai vedem?

— Dacă aș fi mai ușurat? Da, m-aș simți eliberat.

Sinceritatea brutală a lui Gauvain o surprinde întotdeauna.

— Ei, bine, mi se pare că situația e limpede; nu mai ții acum atât de mult să mă vezi, asta îți complică prea mult existența și...

— N-am spus niciodată asta, i-o retează Gauvain. Am spus că, într-un sens, m-aș simți ușurat, ceea ce nu e același lucru. Nici nu știu de ce ți-am vorbit despre toate astea.

Li se aduce nota, pe care Gauvain o studiază îndelung, înainte de a scoate dolarii pe care îi numără scuiându-și pe deget. Apoi, cu un aer întunecat, își îmbracă vesta. George și-a păstrat șalul: poți să te îmbolnăvești în restaurantele astea cu aer condiționat.

Ieșind, se încrucișează cu un tip de o sută de ani în scaunul său cu roțile, însoțit de o nevastă cheală. George se strânge automat lângă Gauvain și se întorc la hotel fără să-și vorbească. Măine urmează să se despartă și se simt deja doi orfani.

— În privința proiectului meu, nu e încă nimic stabilit, e doar o idee, șoptește el puțin mai târziu la urechea lui George, înainte să se cufunde în somn, unul lângă altul, ca doi nesățioși.

A doua zi, deșteptătorul va suna la ora cinci. Nu e o oră potrivită pentru tandrețuri. Nici măcar nu pleacă

împreună. George va ajunge la Montreal, cu o escală la Boston, pentru a petrece o zi cu Ellen, care se pregătește, la rândul ei, să zboare spre Jamaica, cu pubococcigianul excitat. Gauvain va pleca dimineată spre Paris. Cu un surâs trist, își va pune din nou sandalele împletite, cu talpă de crep, își va îmbrăca bluzonul jacquard cu fermoar, tricotat de Marie-Josée și așezat pe fundul sacoșei „pentru sosirea la Paris“, cascheta bleumarin. Se va îmbrăca din nou în marinar-pescar și nu va mai fi al ei. De altfel, îl mai vrea? Herpesul apărut din cauza febrei devenise, peste noapte, un buboi blestemat, care îi deformează complet mutra. Faptul că se simte atât de urâtă o incită să nu-l mai iubească pe Gauvain și, brusc, e grăbită să-l vadă plecat.

El o sărută pe colțul buzei de jos și ea îmbrățișează pentru ultima oară acest tors puternic, pe care abia îl cuprinde cu brațele. De ce, oare, simte nevoia să plângă de fiecare dată când îl părăsește pe bărbatul ăsta? Fără să privească înapoi, el urcă în autobuzul pentru Miami International Airport. E împotriva taxiurilor și refuză mereu ca George să-l însoțească; după prima lor despărțire din gara Montparnasse, peroanele au un miros de rămas bun pentru totdeauna.

George urcă din nou în cameră, ca să-și termine de făcut valiza, și tocmai se pregătește să meargă să înoate pentru ultima oară, când sună telefonul.

— Georch'... Eu sunt.

El, care urăște telefoanele, a găsit modalitatea de a face să funcționeze un aparat ale cărui instrucțiuni sunt

prezentate în americană, de a-și procura cenți, de a-și aminti numărul de la hotel... se topește.

— Ai mai văzut un bărbat în toată firea plângând la telefon?

— Ei bine, privește în receptor. Și uită tot ce ți-am zis ieri. Mai rău e că am să-ți spun altceva: de fiecare dată când te părăsesc, simt cum ceva din mine moare, îți spun asta acum pentru că n-aș fi știut s-o scriu. Chiar dacă te urăsc, te iubesc. Poți înțelege?

George simte cum i se strânge gâtul.

— Georch'? Mă auzi? Mai ești acolo?

— Da, dar nu reușesc să...

— Nu-i nimic, eu sunt acela care voia să-ți spună odată ceva. Să știi, mi-ai plăcut ieri seară, când mi-ai făcut mutre pentru că ți-am spus că voi pleca în Africa de Sud. Ciudat, e ca și cum ai fi puțin nevasta mea!

Ca de obicei Gauvain devine inteligent când e nefericit. Când este liniștit, când se distrează, când vrea să glumească, George îl găsește prost. Ah, ce frumoasă e dragostea!

— Bine, nu ți-am spus tot, dar trebuie să plec. Nu râde, de data asta am destule monede americane!

Și el râde așa cum îi place ei. Totuși, își au parolele lor, un stoc de aluzii, glume, complicități, amintiri din tinerete fără de care o iubire nu e decât o aventură sexuală.

— Scrie-mi!

O spun amândoi în același timp.

VIII

Vézelay

*M*ă pregăteam să mă căsătoresc cu Gauvain. Recepția avea loc în marele salon al părinților mei de la Paris, printre operele de artă și obiectele din colecția tatălui meu pe care nu le recunoșteam. Casa semăna cu o biserică italiană supraîncărcată de ornamente! Cineva îi arată pe rând lui Gauvain operele cele mai importante, spunându-i:

— Vă dați seama cât poate costa un vas ca acela, sau această sculptură, sau acest tablou? Aproape douăzeci de mii de dolari!

— Fleacul ăla? exclama Gauvain, neîncrezător.

Nu știa cursul dolarului, dar era indignat și din ce în ce mai convins că arta nu era decât o imensă escrocherie, pusă la cale de snobi.

Purta un costum obișnuit, dar își păstrase pe cap cacheta de marinar, și nu reușeam să ajung până la el, ca să-i spun să și-o scoată. Invitații râdeau pe furiș.

Îmi repetam: „Dacă vom divorța, va avea jumătate din aceste fleacuri pe care le detestă! Cum de m-am hotărât

să mă căsătoresc cu el?“ Mai mult, pufăia dintr-o mică pipă ridicolă pentru un lup de mare și eu îmi spuneam: „Ia uite, nu știam că fumează pipă, nu mi-a spus nimic ÎNAINTE!“

Apoi, brusc, a venit să se așeze în spatele meu, acolo, în fundul salonului unde mă refugiasem pe o pernă, și mi-a lipit cu atâta tandrețe capul de pieptul lui, încât m-am gândit: „Uite, acum îmi amintesc: pentru asta vreau să mă căsătoresc cu el. Exact pentru asta.“

Dar în continuare mi se părea ridicol să mă mărit. Ce idee la vârsta noastră, în loc să trăim, pur și simplu, împreună.

O mulțime de alte evenimente vor avea loc în cursul acestei căsătorii, voi întâlni prieteni, toți foarte surprinși de „trădarea“ mea; aș fi putut da o mulțime de amănunte pasionante, dar pe măsură ce mă opream la ele, așa cum se întâmplă în majoritatea viselor, ele își pierdeau interesul, orice ar gândi cel ce visează. Panica m-a cuprins când o prietenă mi-a telefonat să mă anunțe că a visat un lucru extraordinar în noaptea aceea, pe care trebuia neapărat să mi-l relateze, și că voi fi de-a dreptul uluită. Cu siguranță, e vorba de vreo poveste încâlcită, cu episoade neînsemnate și descrieri ce te fac să caști, dar pe care persoana care le-a visat le consideră de un interes excepțional și absolut indispensabil.

— Eram acasă, dar în același timp nu recunoșteam nimic... înțelegi ce vreau să spun?... sau: Zburam prin aer pe deasupra orașului, ca și când ar fi fost cel mai firesc lucru din lume, înțelegi? Și nu poți să-ți imaginezi fericirea pe care o resimțeam...

Da, da, înțeleg; da, pot foarte bine să-mi imaginez. Se spune mereu că persoana a zburat, că a ieșit din casă pentru a găsi în jur un oraș necunoscut. Cu câteva rare excepții, toate acestea sunt de o banalitate sfâșietoare, iar visele mele sunt printre cele mai sfâșietoare din câte știu: prozaice, vulgare, pline de amănunte trăite în ziua precedentă și atât de transparente, încât l-ar descuraja și pe cel mai obtuz dintre psihanaliști. Îmi vine greu să înțeleg că subconștientul meu, relativ interesant și stimabil, clipocește un inconștient atât de demn de milă.

Cu toate astea, cele mai mediocre vise îi lasă lui sau ei, persoanei pe care au vizitat-o, un semn, un parfum căruia îi trebuie mai multe zile ca să se evapore. Cineva a ieșit din timp și spațiu ca să ne facă semn. Gauvain m-a strâns în brațe în noaptea aceea, și el — eram sigură de asta — mă văzuse în vis.

Îndurerată din cauza amintirilor legate de el, i-am scris o scrisoare mai tandră decât de obicei, regretând apoi că o expediasem. Căci știam că era destinată mai puțin lui, cât mai ales vârstei ce urma să vină, furiei de a trăi și furiei de a nu mai trăi într-o zi, ocaziilor pierdute, dorinței de a face dragoste și, în cele din urmă, pur și simplu plăcerii de a scrie „te iubesc“. În vremea aceea, nu-i mai spuneam deja lui Syd „te iubesc“.

Dar eu știu cât valorează această deportare pe care Gauvain riscă s-o măsoare în bani, căci el nu are încredere în damele a căror meserie este să scrie tot felul de povești sau în damele lipsite de iubirea nebună la care visează.

În anii aceia, l-am văzut puțin și niciodată în tihnă pe cormoranul meu. Când se întorcea cu avionul de la Dakar, nu puteam nici măcar să-l întâmpin la Orly, căci era însoțit de echipajul său și, întrucât ceilalți plecau în aceeași seară spre Lorient, iar partenerile lor îi așteptau la Lann-Bihoué, el considera că era imposibil să rămână măcar două zile la Paris. Pretindea că nu găsește nici o minciună plauzibilă pe care să i-o spună lui Marie-Josée. Încerc o oarecare ranchiună împotriva ei. Reușim doar să luăm masa împreună, uneori să ciupim o după-amiază. Dar chiar și așa, la restaurant nu-l regăsesc pe Gauvain, ci pe Lozerech, cu cascheta lui de patron, cu eternele bluzoane având fața în carouri și spatele uni (doar turiștii poartă cămăși în culori țipătoare) și stângăcia noastră de fiecare dată când trupurile nu ni se ating.

Eu îi povestesc despre călătoriile mele, fără să mă obișnuiesc cu faptul că el confundă Napoli cu Tripoli, Etna cu Fuji Yama.

El își scoate din portofel fotografiile din Africa, de care este atât de mândru: „Vezi mașina aceea ascunsă pe jumătate de camion? E a mea“. Sau mă face să admir, printre stolurile de cocori, spatele unor traulere profilate pe fundalul unui port. Sau intrarea într-un dancing, unde va în Senegal, cu trei siluete vagi: „Acesta este Job de care ți-am vorbit. Pe ceilalți doi nu-i cunoști“. Apoi Palatul de Justiție din Dakar, fotografiat într-o zi cu ploaie. Discutăm puțină politică, până când el rostește una din formulele lui categorice: „Niște mincinoși, cu toții!“ sau: „O blestemată bandă de proști, iată ce pot zice despre ei!...“

Numai dacă nu spunea: „O veritabilă grămadă de ticăloși“, în funcție de evenimentul comentat.

Redusă numai la resursele conversației, intimitatea noastră se veștejește. Ne mai rămâne carnetul monden: Yvonne, văduvă, are multe necazuri cu copiii ei. Cel de-al doilea fiu a făcut prostii și se află acum în închisoare. Copiii lui sunt bine, cel puțin cei doi mai mari, care au câștigat atâtea diplome, încât nu știu ce să mai facă cu ele. Eu nu îndrăznesc să-i mărturisesc că Loïc a refuzat cu dispreț să urmeze studii superioare și că activează într-un mic grup de stânga, ecologist, care predică nonviolența, dar și absenteismul oricărei munci productive, pentru a nu polua mediul înconjurător și a contribui la îmbogățirea acestei oribile societăți de consum și risipă. E greu să-l fac pe Lozerech să admită că civilizația noastră de confort, unde el abia accede, trebuie condamnată.

— Și apoi știi, fostul nostru vecin, Le Floch, tatăl lui Le Floch, care ținea magazinul de articole de pescuit de la Concarneau, de pe chei, ei bine, a murit luna trecută...

— Nu poți să spui altceva măcar o dată...

— E un fapt, George. Și pentru bietul Le Floch, în fond... N-a suferit. Pentru cei ce rămân e... E mai bine acolo unde e...

Nu omite nici una din frazele de genul ăsta.

Mă întreb, uneori, de ce continuăm să ne întâlnim în aceste dezolante condiții. Dar Gouvain îmi telefonează la fiecare întoarcere ca să mă anunțe ziua în care va trece, iar eu contramandez orice fel de întâlnire ca să fiu liberă, ca și când, dincolo de aceste aride întâlniri, am menține între

noi un contact pentru nu știu ce viitor, în numele unui lucru secret pe care îl purtăm în adâncul inimii.

În anumite etape ale existenței, consideri că a face dragoste este esențial, în altele, crezi mai mult în inteligență, în muncă, în reușită. Așa că, în această perioadă, blânda căldură a relațiilor mele cu Sydney, după opt sau nouă ani de viață în comun, și estomparea divinei tulburări trăite alături de Gauvain, datorată, desigur, lipsei unor recente „exerciții“, mă îndeamnă să dau mai multă atenție meseriei mele, cu atât mai mult cu cât noua muncă mă pasionează. Am acceptat-o în parte pentru că mă pregăteam să mă angajez în periculoasa strâmtoare Magellan a celor patruzeci de ani și clopotul de alarmă „acum ori niciodată“ începea să-mi sune în urechi. La douăzeci de ani, vrei totul și poți spera în mod rezonabil. La treizeci de ani, încă mai crezi că vei avea ce-ți dorești. La patruzeci, este deja prea târziu. Nu pentru că tu însăși îmbătrânești, ci pentru că speranța a îmbătrânit în tine. Așadar, nu voi mai fi niciodată doctor, visul meu din adolescență; nici arheolog în Egipt, idealul meu de fetiță; nici biolog, nici cercetător, nici etnolog. Toate aceste vise m-au încălzit și mi-au îmbogățit peisajul lăuntric. A îmbătrâni înseamnă a te transforma, puțin câte puțin, într-un fel de deșert. Cel puțin cariera de ziaristă pe care mi-o oferea o revistă de istorie și etnologie îmi dădea prilejul să zburd tocmai în cadrul domeniilor mele preferate.

Intenționez, de asemenea, să scriu o Istorie a medicinei și a femeilor, ceea ce mi-ar fi permis să-mi satisfac tripla vocație de altădată. La urma urmei, vârsta cea mai

frumoasă este aceea când știi la care dintre visuri ții mai mult: cel pentru care mai poți realiza ceva.

Călătorind adesea pentru ziarul meu, *Ieri și Astăzi*, mi-am luat de la Universitate un concediu fără plată de doi ani.

Gauvain tocmai își schimbase și el, dacă nu viața, cel puțin locul de destinație. Marina de la Concameau se hotărâse, în cele din urmă, să organizeze în insulele Seychelles o bază pentru câteva supertraulere destinate pescuitului industrial de ton, și lui i s-a încredințat comanda unuia din acele enorme vapoare-uzină, botezat Raguénès. Prima etapă de șase luni fusese rodnică și, totuși, Gauvain îmi scria scrisori în care, cu tot stilul lui atât de pudic, ghiceam că nu e fericit. Dakarul, ce rămăsese mereu un fel de sucursală a Franței, era plin de bretoni, așa că acolo putea auzi vorbindu-se limba sa. La Mahé, unde limba oficială era engleza, se simțea izolat, undeva la capătul lumii. Nu-și ascundea graba de a se întoarce înainte de „iarna indiană“, când musonul dezlanțuie oceanul.

În Franța a fost o primăvară sfâșietor de frumoasă, unul din acele anotimpuri când și cele mai demult uitate iubiri prind să înmugurească, când ai vrea să devii pasăre și să nu te consacri decât plăcerii de a trăi fie și numai o fericire trecătoare. În acele clipe, o simplă adiere e suficientă pentru a-ți reda cei douăzeci de ani.

Într-una din serile în care luam masa împreună, fără ca foamea să ne fie satisfăcută, îl conduceam pe Gauvain la Orly. Înghesuit ca vai de lume în „gărgărița“ mea, el

umplea tot spațiul disponibil, și robustețea lui emoționantă, genunchii mari lipiți de tabloul de bord, capul buclat care atingea acoperișul și mâinile care păreau enorme aici, în oraș, stârneau în mine mai mult decât amintiri. În micul habitacul amintirile se învâртеbeau și aerul devenise greu de dorințe înăbușite. Voiam să spun ceva, dar nu-mi găseam cuvintele, când Gouvain și-a pus mâna pe coapsa mea. I-am simțit tremurul.

— Da, am șoptit eu.

Și se puteau înțelege foarte multe lucruri prin acest „da”: da, te iubesc nesfârșit, dar și: da, e prea târziu și nu vom putea juca acest joc toată viața, va deveni ridicol, nu?

El și-a lipit tâmpla de a mea, cu un gest familiar, și am rulat până în parkingul subteran fără să scoatem vreun cuvânt. Brusc, viața ni s-a părut foarte crudă și toată această primăvară — inutilă.

În timp ce-mi garam mașina undeva, la capătul celui de-al treilea subsol al infernului, mi-a luat mâna aproape brutal, simțind că îi era imposibil să mă părăsească la fel ca în alte dăți.

— Ascultă... Nu-mi face plăcere să-ți spun asta, dar nu mai pot să nu te văd câteva clipe... în sfârșit, te văd, dar... înțelegi ce vreau să-ți spun. Așa că am o idee. Nu știu exact când plecăm din nou spre Mahé, dar voi face tot posibilul să câștig cinci sau șase zile chiar în ajun. Până atunci, vaporul va fi la vopsit și întotdeauna există o mică întârziere. Am putea să le petrecem împreună, dacă vrei... și dacă ești liberă. Și, desigur, dacă și tu dorești.

Să doresc? L-am privit atent din cap până-n picioare, ca să-mi reamintesc tot ce iubisem la el: chipul de corsar întinerit de speranța pe care tocmai o aprinsese, genele întoarse cu vârfurile arămite de soare și această gură pe care atât de des descoperisem gustul eternității. Dar la gândul unui nou acces de pasiune pe care va trebui să-l înăbușim, ca și pe cele precedente, și să-l înăbușim sub cenușă ca să ne putem relua viața normală, m-a cuprins un fel de sfârșeală. Depășisem, oare, vârsta acestui fel de joc?

— Nu spune imediat nu, a intervenit Gauvain, care îmi urmărea gândurile. Știu dinainte ce-ai putea spune. Aș fi de acord sută la sută cu acela care m-ar sfătui să mă opresc. Dar e ceva mai tare decât mine, și mâna lui aspră, dar atât de blândă, a început să-mi mângâie, abia atingând, conturul obrazului, în timp ce ochii lui de huski siberian se adumbreau de tandrețe. Când te văd, nu pot să admit că te-am pierdut. E un păcat, dar te consider nevasta mea, aceea pe care mi-am dorit-o de la început.

O undă de emoție se propagă cu viteza luminii sau a amintirii și-mi traversează trupul, spărgând carapacea prudentei mele tăceri. Primăvara pătrunsese deodată până în străfundurile celui de-al treilea subsol al parkingului de la Orly. N-am știut niciodată să rezist primăverii.

— Să începem iarăși acest joc prostesc? Să riscăm din nou să fim nefericiți?

— Nu-mi pasă dacă sunt nefericit. Niciodată n-am fost mai fericit ca...

— Dragul meu Lozerech, nu e timp să vorbim de dragoste, ai văzut cât e ceasul? Lasă-mă, mai bine, să mă uit repede în agendă.

În curând urma să fac un reportaj asupra satului galic, proiectat a fi reconstituit nu departe de Alésia. De ce să nu risc un sejur cultural cu Gouvain și să-l duc cu mine la Vézelay, de exemplu? Promisiunea iubirii m-a înflăcărat pe dată.

— Și dacă te-aș invita o dată în Franța? Cum voi fi, oricum, găzduită, între un pat sau două nu va exista o mare diferență, și ne vom putea oferi o scurtă călătorie gastro-nomică, istorică și tot restul...

— De acord, mai ales cu „și tot restul“! Dar dacă trebuie, mă voi înfrupta și din Istorie — cu atât mai rău pentru tine!

M-a îmbrățișat cu tot elanul pe care putea să-l desfășoare în spațiul strâmt al mașinuței mele, și-a luat sacoșa de pe bancheta din spate și s-a îndreptat cu mersul legănat de altădată, care stârnea valuri în trupul meu. Urcând din nou la lumina zilei, am tras cu deliciu în piept mirosul hangarelor pentru avioane și m-am întrebat cum am putut să nu țin seama de intensitatea vieții care se cere trăită.

Așadar, câteva săptămâni mai târziu, undeva în inima ținuturilor franceze, mi-am regăsit cormoranul, ciudat de abătut, târându-și aripile ca o pasăre mânjită cu păcură. Plăcerea de a mă avea pentru el câteva zile nu era de ajuns ca să mascheze neliniștea și îngrijorarea din cauza plecării sale iminente la Seychelles.

— Patru zile înseamnă prea puțin, e chiar mai rău decât nimic, mi-a spus el, urcându-se în mașină, pentru a-și scuza nervozitatea neobișnuită. Nu știu să trăiesc atât de repede!

Pentru prima dată de când îl văzusem cu torsul gol, stând în picioare în căruța aceea, printre snopii de grâu copt, distrugându-mi sistemul de apărare — căci o emoție care durează douăzeci de ani se înrudește cu un ravagiu —, nu mai era triumfătorul centaur, insensibil la oboseală și la scurgerea timpului. Mi se părea că ochii i se micșoraseră și că erau mai puțin albaștri; distingeam chiar câteva firisoare albe la tâmpile, ce-i striaau freza de astra-han. Obrazul începea să i se subțieze din cauza uzurii, care-i accentuase, între două riduri adânci, de o parte și de alta a feței, umflăturile și adânciturile din jurul ochilor pe care îi mijeaa adeseori. Pentru prima dată, sub trăsăturile mereu frumosului său chip, se putea ghici figura bătrânului ce urma să fie.

Am părăsit Parisul în credincioasa mea Coccinelle, într-una din acele ipocrite dimineți de sfârșit de vară, când totul anunță trădarea, cu toate că n-o descoperi nicăieri. Toamna, crezând că înșală pe toată lumea, rămâne încă ascunsă în spatele risipei de flori: margarete, romanițe, crizanteme, glicine și trandafiri îmbobociți a doua oară. Dar pământul, sfârtecat de brazde, cu miriștea arată, despuat de coama ierburilor nebune, ni se înfățișa privirilor în toată goliciunea lui. Numai viile burgunde se pregăteau să-și trăiască ora triumfului.

Era, oare, presentimentul iernii, care în fiecare an îmi otrăvește subit sfârșitul de vară? Sau nesfârșita distanță de

locul de viață al lui Gauvain, care acum nici nu mai respira în emisfera mea, ci la patru grade sub ecuator? Parâmele pe care le aruncam unul altuia, ca să ne remorcăm, cădeau în gol și ceva mai neînduplecat decât absența se instalase între noi. Am parcurs trei sute de kilometri fără să ne putem întâlni. Nu mai reușeam să-mi găsesc locul în viața lui. Dar aveam, oare, unul — altul decât cel visat? El, de asemenea, nu părea să se simtă în apele lui, dar știam că nu suportă să rămână mult timp într-o mașină. Se agita ca un urs în cușcă, răsucindu-și mereu gâtul, de parcă ar fi vrut să-l deșurubeze, mișcându-și fesele, căci pantalonii îl strângeau, fără îndoială, încrucișându-și sau așezându-și picioarele unul lângă altul, fără a ajunge la concluzia pe care din ele să și-l pună peste celălalt. Nu mai lipsea, ca să fie cu totul insuportabil, decât să repete: „Mamă, mai e mult?... Mamă, când ajungem?“ Dar mâna lui grea se odihnea pe coapsa mea ca o promisiune. N-am reușit totuși să stabilim acel armistițiu absolut care, în timpul altor întâlniri, ne îngăduia, încă din prima clipă a regăsirii, să uităm de viața noastră cotidiană. Se simțea atât de obosit, încât aproape își mărturisea nevoia de dragoste, și un simplu gest tandru era suficient să-l aducă în pragul lacrimilor. Nu mai făcea dragoste așa cum devorezi o masă sărbătorească, așa cum te-nfiori, cum respiri, ci mai curând așa cum te-ai arunca în apă, cum te răzbuni, cum te îmbeți. Mă lua ca martor al frământărilor sale, căutând, cu un fel de îndârjire, să se elibereze de ceva care parcă îl sufoca. Cuvântul „depresie“ nu făcuse niciodată parte din vocabularul său și,

în consecință, nici din viața sa, în ce privește termenul „descurajare“, părea să fie derizoriu. Aș putea să numesc „angoasă existențială“ cuvintele pe care le repeta: „Nu-s în apele mele“...

Munca era mult mai dură decât în Mauritania sau pe Coasta de Fildeș, iar scurtele escale în port — mai puțin vesele decât în Africa, unde regăsea atâția prieteni bretoni, basci sau vandeeni. Și aceste insule de fericire, unde nimeni nu voia „să-și rupă fundul“, îl făceau, în cele din urmă, să aibă îndoieli în privința alegerii sale.

Pentru prima dată în existența sa, certitudinile îi erau știrbite. Asta îl obosea. Nu putea să trăiască fără certitudinile sale, și era incapabil să se schimbe. Revenea obsedant la problemele lui și ziua, în timp ce degustam melcii de Bourgogne sau tocana de ciuperci în restaurantele din această regiune, cu o întreagă constelație de stele gastronomice, și noaptea, când, după ce făceam dragoste, nu reușea să adoarmă.

Îi descopeream orgoliul. Suporta greu să nu fie respectat în meseria lui. I se putea cere să moară ca să salveze un „yak“, aflat într-o stare disperată, dar nu să discuți ceea ce făcea, căci în ochii lui meseria pe care-o avea nu era la fel cu celelalte.

— Înțelegi, locuitorii din insulă glumesc când ne văd muncind pe brânci. Spun că e o prostie să vii de atât de departe și să faci o asemenea muncă, cu vapoare care costă mai multe miliarde, și toate astea pentru a trimite tonul, ambalat în cutii, francezilor, care au deja tot ceea ce vor de halit! Și tu știi cât costă un vas de pescuit ton, ca ăsta?

Nu, nu știu cât costă. Și nici nu doresc neapărat să aflu chestia asta la ora două dimineața, după această primă noapte petrecută împreună, căci nu voiam decât să dorm sau să fac dragoste pe rupte, ori să șoptesc prostioarele ce se spun în pat și nu să aflu prețul unui vas frigorific de pescuit ton, staționat în Mahé! Cu atât mai mult, cu cât situația mi-ar cere să exclam înspăimântată: „Vai, imposibil!“, când îmi va preciza, nu fără mândrie, un număr de miliarde, care, oricum, ziua sau noaptea, vor depăși înțelegerea mea.

— Acum, îți dai seama! Patronul trăiește o continuă spaimă. Nu munca te dă gata, ci teama. În plus, te consideri răspunzător de echipamentul electronic sofisticat, despre care n-ai nici o idee cât ar putea costa. E o catastrofă dacă îl spargi, sau dacă se defectează. Fiecare zi în care nu lucrează costă Marina o avere. Echipajul, pe de altă parte, neputând să lucreze, nu mai câștigă. Și nu poți repara nimic în țara aia de tâmpiți. Nici să cumperi altul. Deci trecem drept niște țicniți!

— Poate că și sunteți, într-un fel.

— Poa', într-adevăr. Dar nu pot fi altfel, ăsta-i necazul Și, oricum, chiar dacă aș vrea, n-aș putea să-mi schimb meseria; nu știu să fac nimic altceva.

Eu îi spun că e foarte bine și că îmi place ceea ce face, modul în care o va duce la capăt. Și intru în pielea personajului Bécassine, incapabilă să înțeleagă viața dură a masculului și care nu aspiră decât la mângâieri. Acest gen de atitudine îl reconfortează în general. Poate că și acest gen de femeie? Are nevoie de puțină relaxare. În sfârșit,

Solange Dandillot și Ocnașul din Grande Bleue fac dragoste.

În tinerețe, nu fără umilință, mă consideram mai curând Andrée Hacquebaut, părăsită pe o grămadă de paie în fața ușii Stăpânului logodnic, de pe vremea când Montherlant clasifica suveran tinerele fete, refuzându-le celor inteligente calitatea de a fi încântătoare, pentru a le putea disprețui mai bine, iar celor frumoase inteligența, pentru a le arunca în întuneric, cât mai departe de divinul său Penis.

Cu Gauvain puteam să joc ambele roluri. Dar astăzi, pe scenă, Solange era cea care zumzăia mereu și flecărea, ca să-l facă să uite marea. Ticăloasa! Revenea în galop, și noi navigam înapoi spre Oceanul Indian.

— Cel mai rău — reia Gauvain, pentru a-și continua ultima frază, ca și cum dragostea n-ar fi fost decât un scurt antract — este că toate astea n-au nimic cu pescuitul. E o altă meserie. Exact așa cum se petrece cu peștele în prezent. Repede pescuit, repede curățat de mațe, repede băgat în congelator. Iar tu n-ai decât să trudești ca într-o uzină. Pentru ca, aici, să pescuiești tonul direct din... cutie.

Tonul ăsta, Dumnezeuule! Solange Dandillot e sătulă de pește până peste cap. Slinoasele animale au urcat cu ei în mașină, i-au însoțit la masă și în excursie, se află acum în patul lor! Ei nu-i mai rămânea decât să se instaleze în brațele lui Lozerech și să plaseze vreun cuvânt din când în când, pentru că nu mai poate fi vorba de dormit. Dar cum să pui întrebări, altele decât cele ce nu se potrivesc?

Te încăpățânezi să crezi că am putea să aplicăm vieții de marinar criteriile noastre de confort, sănătate, beatitudine, atunci când cele mai obișnuite obiecte — un pat sau o bibliotecă, pe care crezi că le cunoști — pe un vapor nu mai sunt un pat sau o bibliotecă. La bord, totul ți se pare fals din cauza acelei monstruoase dimensiuni care este oceanul.

— Cu toate astea, când vorbeai despre pescuitul cu năvod, la început, în Irlanda, îmi amintesc că spuneai: „Este o muncă de ocnaș“! La tropice e mai puțin greu, nu? Nu mai dormiți în cușete-sicrie... Există dușuri.

— Într-un sens, e mai rău decât la ocna. Nu dă amănunte, faptul că ar trebui să spună mult prea multe îl descurajează.

— Nimeni nu poate descrie acest lucru, se mulțumește el să mormăie înainte de a scruta o tăcere populată cu imagini imposibil de tradus în cuvinte.

Profit în mod laș ca să mă lărgesc parâmele. Dar Gauvain n-a terminat. El își continuă monologul, cu brațele încrucișate sub cap, cu ochii în plafon, cu o coapsă peste a mea, ca să mă asigure că trupul lui se află alături de mine, deși spiritul e undeva departe.

— Cât despre vremurile acelea, n-am ce zice, e adevărat. Cel puțin, atunci eram marinar. Acum pescuiești mai mult pește: e ca și cum ar fi bilete de bancă. Și nu mai comandă patronul, ci mașina. De parcă aș fi devenit un simplu muncitor.

— Un muncitor care lucrează în plină mare, cu vânturile, cu valurile...

— Valurile? Nici nu le auzi, spune cu ironie Gauvain. Aș vrea să te văd la bord măcar vreo opt zile! Toate motoarele merg douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, cele de pe culoare — pentru congelatoarele unde îndeși tonul, cele care fac gheață pentru bacurile cu saramură, iar când afară sunt 40 de grade, îți închipui că astea trebuie să meargă din plin! Apoi motorul vaporului care se află dedesubt: 200 CP! Apoi elicopterul pentru a repera bancurile de pești — îl uitasem. Ca zgomot, bate toate recordurile. Așa că, în cele din urmă, nu mai ai habar unde te afli, și nu știi ce e mai rău: sala mașinilor, unde se ajunge la 45 de grade, sau culoarele de congelare, unde pereții sunt acoperiți cu brumă... Și chiar atunci când te întorci în port, mai merg încă motoarele de climatizare și motorul macaralei, care scoate tonul din cale în pachete de două mii de kilograme. Eu sunt obișnuit să manipulez lăzi, să prind peștele direct în cârlig. Nu-mi place să fiu în serviciul mecanicii. Nu, trebuie să fii nebun ca să muncești în asemenea condiții, în tot cazul, eu sunt prea bătrân. Și-apoi, cum nici aici nu va mai fi mult ton... în sfârșit, nu-mi pasă, atunci voi fi la pensie.

Resemnându-mă să nu dorm, am aprins din nou lumina. Aerul e blând în noaptea asta, așa că ne-am sprijinit coatele de pervazul ferestrei de la micuța noastră cameră mansardată, ce se deschide spre încâlceala de acoperișuri din Vézelay și spre colinele tăcute ce domină acest peisaj static desfășurându-se tăcut în fața ochilor lui Gauvain, expresia cea mai înălțătoare a vieții de la țară și a tihnei rustice, așa cam o visa probabil, uneori, în nopțile

bântuite de furtună. Pentru prima oară de când îl cunoșteam, și-a scos o țigară din buzunarul vestei.

— Îmi permiți? mă întreabă el. E ceva nervos...

Mereu aceeași grijă de a nu-și mărturisi oboseala. În seara asta, nici măcar dragostea nu-i poate veni în ajutor. Are nevoie doar de cineva care să-l asculte.

A doua zi, Gauvain pare să se fi eliberat de o parte din povara lui. Am mâncat la iarbă verde pâine și cârnați, brânză și fructe și l-am târât spre câteva „bătrâne pietre“, cum le spunea el. Era pentru prima oară că ne vizitam țara împreună și, în alte timpuri, ar fi apreciat acest lucru. Pun la bătaie „cârligele“ meseriei mele, ca să-i acaparez interesul. Îl găsim chiar pe Vauban, pe al său Vauban de la Ville Close, înhumat aici, într-o micuță capelă, pe care și-o construisese foarte departe de mare, la picioarele castelului Bazoches, pe care îl cumpăraseră și care datează din secolul al XII-lea, asemenea celui mai neînsemnat edificiu din această regiune.

În a treia seară, deja penultima, simțind dezamăgirea mea în fața lunilor de absență ce urmau să vină și a destinului acestei iubiri, care nu voia nici să trăiască, dar nici să moară cu totul, Gauvain avu brusc o fericită inspirație.

— Vreau să te întreb ceva, zice el în timp ce terminam unul din acele feluri de mâncare atât de rafinate, încât îți dau iluzia că poți deveni mai inteligent. Ai fi de acord să ne întâlnim încă o dată la Mahé? Noi ne terminăm treaba chiar înainte de începerea musonului, deci cu siguranță voi avea puțin timp atunci. Știu că e foarte departe, dar...

El suspină. Mă gândesc atât de mult la tine acolo... cum erai, ce făceam împreună... Fără tine nu mai sunt aceleași insule, în sfârșit, dacă ai veni, cred că aş pleca săptămâna viitoare cu inima mult mai ușoară.

— Vacanța aceea în Seychelles împreună cu tine e cea mai frumoasă amintire din viața mea. Dar eu...

— Nu-mi place să-ți cer asta, reia repede Gouvain, fără să-mi lase timp să ridic obiecții. Știu că o asemenea călătorie este extrem de scumpă, dar din iulie există aeroport internațional și va fi mai ușor. Vom putea locui la Conan, îți amintești de el? Este foarte cooperant, acum, de când insulele sunt independente. Odată ajunsă acolo, nu vei mai avea nici o altă cheltuială. Te invit să stai atâta timp cât vei voi. E-adevărat că e de plătit călătoria, dar dacă vei veni, adaugă el, va fi cea de-a douăzecea noastră aniversare. Am putea s-o sărbătorim pe *Raguenès*, ca să nu ne simțim atât de departe de casă.

— *După douăzeci de ani, să faci cincisprezece mii de kilometri pentru organul sexual al Domnului Lozerech? E cam scump caratul, zice guvernanta.*

E într-adevăr atât de scump, încât mi se pare că nu are sens. Dar cum Gouvain și-a pus mâna lui peste a mea — una din enormele lui mâini, care-l stânjenesc mereu, căci nu știe niciodată unde să și le așeze, și care, în afară de clipa când le pune pe bord sau pe trupul meu, au aerul unor persoane deplasate —, nu mai știu ce se întâmplă cu mine.

— Într-adevăr, e complicat, sunt douăzeci și patru de ore de călătorie, nu? Dar dacă lucrul la cartea mea va

merge bine, voi putea, probabil, să mă descurc, cerând un avans editorului meu. În timpul verii, Loïc pleacă în vacanță împreună cu tatăl său, voi fi deci absolut liberă. Mă voi informa în privința prețului avioanelor, te voi ține la curent...

Gauvain a observat ezitarea mea.

— Încearcă să vii, mi-a spus el, te rog. Aceste simple cuvinte m-au tulburat. El mi-a oferit totul și nu mi-a cerut niciodată nimic. Are nevoie să-i răspund da, acum, imediat. Suferința lui, atât de rar vizibilă, m-a emoționat. Mi se pare că, iubindu-l în continuare pe Gauvain, ascult de un sentiment foarte pur, căci numai o dragoste adevărată poate explica de ce obstacolele nu ne descurajează niciodată. Ar fi cu mult mai ușor să iubești un bărbat cultivat, elegant, stăpân pe timpul său, locuind la Paris, bogat și inteligent!

De când a înmagazinat în el, la căldură, promisiunea mea de a-l întâlni, relațiile dintre noi s-au înviorat din nou. Ne întoarcem la Paris cu mașina, ca un cuplu pe care viața îl va separa, dar care e sigur de viitorul lui.

— Vom da o petrecere minunată cu ocazia aniversării noastre, promite el. Asta știu să facă acolo, îl vom lua cu noi pe Youn, secundul meu, dacă vrei, el cunoaște toate locurile frumoase de pe insulă. I-am spus de noi. Și el are o prietenă la Lorient, o fată pe care o iubește de multă vreme. Dar nevasta lui e într-un azil de nebuni, așa că nu poate divorța.

Fugitiv, dar nu fără neliniște, mă întreb ce aş face dacă Lozerech ar deveni văduv. Soțiile părăsite nu știu cât de

mult pot uneori să reprezinte condiția unei alte iubiri, constituind un alibi comod pentru unii soți, o pază ne-bună pentru alții, o protecție oportună pentru aceia pe care adevărul gol-goluț îi face să dispere. Grație deci lui Marie-Josée, a ceea ce este și a ceea ce nu este, pot să-l iubesc pe Gauvain fără să-l mai rănesc a doua oară.

Într-o mașină, mai ales strâmtă, se poate recrea acea atmosferă de deplină siguranță din uterul matern. Suntem, eu și Gauvain, încolăciți într-o celulă, la adăpost de lume, iar peisajul este cel care se mișcă în jurul nostru. Ca întotdeauna, înainte de a ne despărți, căutăm să ne asigurăm în privința acestei iubiri care, chiar în momentele celei mai intense plăceri, nu ne lasă să-i uităm chipul contradictoriu.

— Ai văzut cum s-a dărâmat coliba noastră de pe insula Raguènes? Acum nu mai poți să te adăpostești în ea. Poate că n-am fi împreună dacă pereții ei n-ar fi fost atunci în picioare!

— Pentru mine, e ceva scris, nimeni nu mi-o va scoate din minte, decretează Gauvain, care trăiește, fără îndoială, într-un mediu prea nesigur pentru a aprecia nesiguranța în viața lui.

Îndrăgostiții sunt ca niște copii: nu se plictisesc niciodată de aceleași povești. Mai spune-mi încă o dată povestea aceea în care băiatul și fata se refugiază pe o insulă... Și retrăim improbabilă noapte a lui 1948, care n-a sfârșit să ne dezvăluie secretele. Îi smulg o nouă descriere a dragostei-ură pentru fetița turiștilor din vecini. El mă întrebă din nou ce a putut să-i placă, la țărânoiul ce era, fetei

pe care și-o imagina ducând o viață strălucitoare la Paris, valsând în rochie de seară, ca în filmele americane, la brațul tinerilor pomădați, sub lustre de cristal. Nu i-am mărturisit că făceam dragoste cu un matematician plin de coșuri și miop, pe o cuvertură marocană ce nu valora nici cât pământul bătătorit al colibei și mirosul plajei noastre pe timpul refluxului.

La radio se transmitea „treizeci de ani de cântece franțuzești“, iar Gouvain repeta fiecare refren. Marinarii ascultă mult radioul când muncesc — încă un lucru de care Lozerech era privat în Seychelles — și își amintea toate cuvintele, chiar și pe cele mai deochete, care îi transfigurau vocea de bas, ce nu se schimbase de la nunta lui Yvonne, când îmi inoculase, fără știrea mea, un filtru de dragoste.

— După opt luni, la Victoria, Karedig?

IX

Sus, oameni liberi!

Sydney și cu mine am avut o iarnă grea. Romanul său avusese un insucces pe măsura succesului la care visa. Dar una e să admiri autorii „blestemați“ și să-i stimezi pe cei care nu vânează succesul, și alta să suporti indiferența publicului și absența oricărui ecou în marile ziare. Ai nevoie, în acest caz, de o forță sufletească și de un dispreț pentru banalitate pe care Sydney nu le poseda. Fără a mai vorbi despre acel minim de îndestulare materială de care fusese lipsit de când plecase din Statele Unite.

În schimb, cele două cărți ale mele cunoscuseră un succes neașteptat pentru niște lucrări istorice publicate în colecții specializate, așa că relațiile noastre suferiseră subtile transformări. Îl interesam mai mult de când el nu mai interesa pe prea mulți, deși continua să considere literatura mea ca „o operă urmărind un scop pur lucrativ“. Vine o vârstă — și Sydney tocmai trecuse de cincizeci de ani — când scopul începe să pară oarecum înnobilat!

M-am gândit adeseori la Gouvain în anul acela. O caschetă bleumarin pe capul unui marinar dintr-un port, un accent breton la un colț de stradă din Concarneau, viziunile la Madame Lozerech, care se stingea încet în ferma ei, acum în ruină — toți copiii ei erau departe, marinari sau învățători — făceau să urce în mine un val de tandrețe pentru băiețelul care îmi spărgea pneurile bicicletei și mă striga „George Fărăes“. Eram asemenea unei soții căsătorite cu un prizonier, care a hotărât să vegheze, așteptându-l.

Noaptea, lângă Sydney, visam la altul. Sexele care se plictisesc se complac în a imagina bucurii neașteptate. Prostituțele! Și chiar ajung să le găsească.

Am început să mă ocup de organizarea călătoriei mele. Vârsta își spunea, oare, cuvântul? Resimțeam nevoia de a pleca în insulele Seychelles nu numai pentru a-l vedea pe Gouvain, ci și pentru a fi privită cu dragoste. Pielea mea se veștejea departe de privirea lui umedă. O vedeam și pe mama, care, în ciuda unei permanente lupte, ceda puțin câte puțin timpului, abandonându-i anumite teritorii, unele activități prefăcându-se că n-o mai interesează, pentru a nu fi obligată să-și mărturisească slăbiciunea. Or, vine o vârstă când terenurile pe care le părăsești nu-ți vor mai fi redată niciodată. Mama mă puneă deja în gardă în privința acestui gust de viață pe care îl apreciasem întotdeauna la ea.

— Gândește-te bine la ceea ce ai pierde renunțând la „prietenuțul tău breton“, cum îi spunea ea cu delicatețe, înflăcărarea nu poate fi înlocuită. Intellectul nu-ți hrănește

trupul. Drama este că femeile ca noi au nevoie de amândouă, concluziona ea cu un aer fals întristat.

E-adevărat, Sydney nu-i prea plăcuse.

I-am determinat pe François și pe Luce să mă întâlnească la Seychelles după trei săptămâni, dacă sănătatea lui Luce le-ar fi îngăduit, urmând să ne întoarcem împreună în Franța. Le lăudasem într-atât frumusețea acestor insule, încât nu așteptau decât un prilej ca să plece acolo. Dar Luce tocmai fusese operată și urma un tratament chimioterapeutic. Curajul și optimismul ei ne făceau să sperăm că refacerea va fi o veritabilă vindecare.

Când, în sfârșit, am ajuns la Mahé, locuitorii insulelor Seychelles sărbătoreau și ei prima aniversare a independenței lor, și am profitat de vesela ambianță pentru a trăi bucuria noastră. Aveam impresia că suntem un cuplu în vârstă pentru că aveam ceva de comemorat și pentru că ne întorseserăm în aceleași locuri. „Îți amintești când m-a înțepat scolopendra?...“ „Dar de cele două sinistre cupluri de la Praslin și nucile lor de cocos?“ Cu aceste „îți amintești“ încearcă să capete o asigurare amanții care se îndoiesc de ei înșiși.

Am petrecut prima noapte dansând pe sub palmieri, ca și în toate cârciumile și restaurantele din oraș. Amprenta britanică, estompată în mod oficial, îi marca încă pe locuitori: la miezul nopții, tot atât de conștiincioși ca pe vremea când trebuiau să intoneze *God save the Queen*, muzicienii se ridicau în picioare, pentru a intona propriul imn național, foarte nou:

*Sus, oameni liberi, mândri locuitori din Seychelles,
Egalitate pentru noi toți,
Libertate pentru totdeauna!*

Cu Revoluția și cortegiul ei de principii, Franța își pusese și ea amprenta asupra spiritului locuitorilor de aici.

Cântându-i lui Gauvain propriul meu imn: „Sus, om liber, mândru concarnez“, ne permitem în seara asta să introducem o notă de veselie în inimile pline de patriotism.

Sărbătoarea noastră s-a sfârșit în zori, în oceanul calduș, dar de data asta n-am mai făcut pe timizii. Nu-ți poți oferi luxul unei renunțări decât la douăzeci de ani.

Trebuie să descriu acele zile din care făceam nopți atunci când ploua?

— Ah! Mai scutește-ne, zice guvernanta. Ne-ai înnebunit deja cu aceste insule, e plictisitor! Iar sexul, când nu mai este excitant, devine dezgustător. Nu există cale de mijloc.

A treia zi, lui Gauvain i s-a spart un mic vas de sânge în ochiul stâng. Nu-l doare, dar, de fiecare dată când îl privesc, îmi reproșez că sunt un vampir care a provocat un infarct ocular masculului său, abuzând de el! Și totuși continui. Starterul meu pare să fie conectat mereu. Se întâmplă ca motorul să găfâie, dar nu calează niciodată. Așa cum clorofila stimulează plantele, mâna păroasă a lui Gauvain îmi stimulează trupul și mă face să descopăr mereu noi zone erogene. Unele sunt episodice, cu ele nu mă voi mai întâlni; altele sunt în eclipsă; altele, fidele, care, chiar șterse de pe portative, cântă mereu aceeași melodie.

Dar sunt incapabilă să descriu aceste frontiere relative, chiar atunci când Gauvain mi-o cere, căci toate aceste plăceri, despre care nu știu dacă merită denumirea de orgasm potrivit registrului întocmit de Ellen Price, mi-au creat o stare de sfârșeală.

— Nu-mi spui deloc ce-ți place, insistă Gauvain. Mai există cu siguranță lucruri pe care nu îndrăznești să mi le ceri.

— Aproape nimic, fii sigur de asta.

— Și acest „aproape nimic“ îmi face o deosebită plăcere.

— Dacă n-ar fi așa, atunci tu ai fi eu! Ce oroare!

— Adeseori nu știu exact când ai orgasm. Asta mă neliniștește. Mă întreb dacă...

— Nu TE întreba nimic, întreabă-mă pe MINE. Până la urmă, sexul nu e atât de sexual pe cât se spune. Nimeni nu-mi dă atâta plăcere ca tine... dar mai ales sensul a ceva sfânt în plăcere.

Abia îndrăznesc să rostesc aceste cuvinte. Dar suntem în întuneric și Gauvain nu protestează. Nu se teme de lucruri mari. Iar mie nu mi-e frică de nimic cu acest bărbat. Îmi permit toate fanteziile, cânt sau dansez în fața lui ca și când aş fi singură. Arborez ținute pe care va trebui să le ascund cu grijă când mă voi reîntoarce la viața normală. Port o cămașă de satin moale, o veritabilă „provocare“, așa cum niciodată n-aș fi visat să-mi cumpăr una în viața normală. Ah, aceste mijloace pe care le dezaprob sau le disprețuiesc! Cât de dulce este să vă întrebuițez... și să capăt atâta plăcere!

M-am comportat ca o nevastă și l-am însoțit pe Gauvain la bord, pentru prima dată, vizitându-i cabina, uitându-mă unde dormea, unde își ascundea fotografiile și scrisorile mele. Eram pe chei în ziua în care *Raguenès* s-a întors pe mare, agitându-mi mâna, apoi brațul, alergând în cele din urmă de-a lungul cheiului, pe măsură ce silueta lui, care mi-era atât de dragă, se făcea tot mai mică, iar oamenii disponibili, adunați pe punte, priveau pământul îndepărtându-se, așa cum fac în toate porturile lumii. Și ochii mei s-au aburit la fel ca ochii tuturor femeilor din această lume care își văd plecând marinarul.

Din fericire, François și Luce sosiseră în ajun și petrecuserăm ultima seară, toți patru, aproape de port. Gauvain se simțea în siguranță în preajma lor și le eram recunoscătoare că nu-l considerau „un frate sălbatic“, ci pur și simplu ca pe unul dintre noi care avea o experiență diferită. Asculți respectuos un eschimos sau un turc descriindu-ți modul de viață, dar cei câțiva prieteni cărora îl prezentasem pe Lozerech abia reușiseră să-și ascundă condescendența, ascultându-l cum vorbea despre mare. Era, în același timp, prea comic cu accentul său și prea aproape din punct de vedere geografic pentru a merita curiozitatea parizienilor. Și-apoi nu mai trăim pe timpul lui Pierre Loti. Fratele meu Yves nu era decât un individ ce nu merita atenție.

François, dimpotrivă, știa să nu ia în seamă culoarea locală pentru a descoperi calitățile sufletului. În seara aceea, ne-am simțit patru prieteni, iar Gauvain nu mai

era „tipul acela caraghios pe care tu l-ai descoperit într-o fermă“...

Ne-am promis să ne scriem la Conan, în ciuda săptămânilor care trebuiau să se scurgă, pentru el, între fiecare ocazie pe care o avea ca să-mi poată pune la poștă o scrisoare sau să le primească pe ale mele. Marea îi răpea și această plăcere, cea mai banală, cea mai simplă consolare, aceea de a putea transmite un mesaj cuiva, de a auzi la telefon un glas iubit, plăcerea de care poate beneficia orice om, până și prizonierii. Încă din prima scrisoare, îmi mărturisea ceea ce refuzase să-mi spună la Mahé: nu va mai continua să pescuiască ton în Seychelles. Își va realiza faimosul și misteriosul său proiect în Africa de Sud. Nu-i mai rămâneau „de tras“ decât trei sau patru ani și nu se va mulțumi doar cu apă de mare!

Hotărât lucru: oamenii aceia care nu cunoșteau nici baremul celor patruzeci de ore de muncă pe săptămână, nici zilele de sărbătoare, nici repausul săptămânal nu percep timpul la fel ca noi. „Trei ani de tras“ mi se păreau dincolo de capătul lumii, și această dragoste de refugiați, pusă mereu la coadă, după necesitățile familiale și profesionale ale lui Gauvain, asasinată și reînviată, începea să mă descurajeze. Cu atât mai mult cu cât un proiect important îmi ocupa gândurile: această Istorie a medicinei și a femeilor pe care François voia să o scrie împreună cu mine începea să prindă contur. Ginecolog și obstetrician, el putea să-mi fie un ajutor prețios. Viața mea de zi cu zi îmi convenea de minune. Puteam să întrebuițez cum voiam banii pe care îi câștigam, să-mi văd prietenii, să

călătoresc, să locuiesc într-un apartament ce-mi plăcea... și măsurăm prăpastia care despărțea existența mea de cea a lui Lozerech. El nu va profita decât la bătrânețe de banii pe care îi câștiga atât de greu, de frumoasa casă în care ar fi putut atât de puțin să trăiască și unde nu se va întoarce pentru totdeauna decât la vârsta când se va dezvăța definitiv să trăiască pe uscat.

Așadar, după luni de zile, Gauvain devenea, cu toate scrisorile noastre lunare, o siluetă la orizont. Căutam sincer să mă desprind de el. Dar inima are anumite fidelități... O dată cu trecerea timpului, Sydney a fost cel de care nu m-am simțit legată. Sexul lui nu mă mai interesa, ca și cum ar fi fost dintr-un material rebutat. Îmi venise nefasta manie să-i compar pe cei doi bărbați și am observat că Sydney nu se gândise niciodată la trupul meu ca la ceva unic, nici la mine ca la o femeie de neînlocuit.

Avea, de altfel, dreptate. Eram într-un tot de acord cu el, dar mi se oferise privilegiul de a fi cunoscut un bărbat nebun după mine și nu mă mai puteam obișnui cu sentimente rezonabile.

În primii ani petrecuți în Statele Unite, mă simțisem flatată să împărtășesc obiceiurile erotice ale avangardei intelectuale de aici. Mai gândeam că există o avangardă în dragoste! Împreună cu Ellen Price, cu Al și cu toți prietenii noștri terapeuți, sexoterapeuți și analiști, și sexoanaliști, purtam strălucite discuții despre dragoste și despre plăcere, dar asta nu ajuta prea mult în a face dragoste.

Al devenise impotent după apariția cărții lui Ellen, în afară de cazul când era vorba de prostituate. Acesta fusese răspunsul față de cea care îl tutela. Sydney, din contră, își intensificase activitatea amoroasă, în genul unei „apasionate”. Această ușurință a diletantismului, pe care o invidiasem atât, mi se părea astăzi mai mult infirmitate decât eleganță.

Cântăream în ce măsură, într-o viață obișnuită, totul depinde doar de unghiul de vedere din care judeci lucrurile: poți să te enervezi sau să te înduioșezi în fața aceluiași gest, după cum cauți un motiv să trăiești cu cineva sau să-l părăsești. Tot ceea ce însemna Sydney mă făcea de-acum să mă zbârlesc.

Din mai multe motive, el ar fi dorit acum, bucuros, să mă ia de nevastă, tocmai când nu mai aveam nici o dorință în acest sens. Nu agream nici măcar ideea de a purta la vârsta mea un nume american. Apoi eram împotriva unui devotament pentru anii bătrâneții ce urma să vină, vândut compact o dată cu căsătoria. Totuși, Sydney nu fusese niciodată atât de tandru, atât de grăbit. Rareori, într-un cuplu, păstrezi același pas, în același timp.

E suficient, uneori, un amănunt crud pentru a descoperi, într-o bună zi, că totul s-a sfârșit. Pentru mine, a fost seara în care Sydney, privindu-mă în ochi după ce făcusem dragoste, mi-a spus plin de recunoștință: „Câtă tandrețe citesc în ochii tăi!” De fapt, tot timpul mă gândisem la pantofii pe care îi văzusem în ajun într-o vitrină și făcusem greșeala să nu-i cumpăr. Luasem tocmai

hotărârea să merg să-i caut de îndată ce va fi posibil să părăsesc patul în mod decent!

Așadar, în ultimul an mă detașasem mai mult sau mai puțin de cei doi bărbați ai mei. De Sydney — total, pentru că trebuia să se întoarcă în America. Mai puțin de Gauvain, pentru că absența nu ne face niciodată să ajungem la capăt. Dar simțeam nevoia să trăiesc fără să mai visez la un lucru imposibil. Când ai trecut de patruzeci de ani, nu mai aștepti un bărbat care lipsește unsprezece luni din douăsprezece.

Ajunsesem, oare, la melancolica vârstă când prietenia pare mai viabilă și mai prețioasă decât dragostea?

X

Vârsta neliniștilor

*M*ă apropii cu pași din ce în ce mai mari de cincizeci de ani, perioadă când surprizele nu pot fi decât neplăcute. Cel mai bun lucru pe care-l poți spera este un *statu-quo*. Micile modificări neplăcute pe care le vezi ici și colo ți se par minore, dar, fiind primele, ele te enervează sau te copleșesc. Totuși, în ziua în care lucrurile se vor înrăutăți și mai mult, vei regreta aceste mici riduri din jurul ochilor, aceste neînsemnate imperfecțiuni ale trupului, acum ușor de ascuns. De acum înainte, în fiecare an, contemplând fotografiile din anul precedent, vei spune: „A, uite! Arătam încă grozav de bine anul trecut!“ Și, după doi ani, vei observa la fel — că erai grozav de bine cu un an înainte. Or, eu mă aflu în acest „an dinainte“, pe care îl voi regreta, la rândul lui, foarte mult. Singura ieșire onorabilă este ca, de acum încolo, să încerci cu orice chip să apreciezi prezentul din perspectiva unui viitor care te neliniștește și mai mult!

L-am văzut puțin pe cormoranul meu în timpul acestor trei ani și mă străduiam să mă gândesc la el tot din perspectiva unui imposibil viitor comun. Sunt miloasă din fire, dar când nu mai există dorință, așadar când obiectul dorinței s-a îndepărtat, ți se pare de neimaginat că ai putut râvni atât de febril la o ființă. Prin forța lucrurilor, l-am văzut rar pe Gauvain, căci își realizase misteriosul proiect. Nu se obișnuise defel în Seychelles — insulele acelea, prea vesele, nu se potriveau cu înverșunarea din sufletul său. De atunci, el rămâne opt luni pe an, din octombrie și până în mai, într-un loc unde fundul oceanului se ridică mult, la cinci sute de mile de Capul Bunei Speranțe. Nu e o țară, nici măcar o insulă, nimic altceva decât un punct abstract la încrucișarea dintre latitudinea sudică de $31^{\circ}40'$ cu longitudinea estică de $8^{\circ}8'$, cale de trei zile față de cel mai apropiat petic de pământ, la îndemâna enormelor valuri ridicate de hulă. Lumea lui se reduce la o bază coraligenă situată la șase mile în larg, un îngust platou vulcanic tășnind brusc, la mai puțin de o sută de metri de suprafață, din străfundurile ce ating cinci mii de metri, și populat cu milioane de languste. Ca să-l pot localiza, înainte de a pleca, mi-a desenat vaporul lui, *l'Empire des Mers* — un fost vas de pescuit ton de douăzeci și opt de metri —, pe o hartă marinărească, derizoriu semn de viață, pierdut în imensitatea albastruie a acestei zone fără nici o fâșie de pământ care să apară la suprafață.

Vărul lui, Youn, unul dintre marinarii specializați din tată în fiu în pescuitul langustelor, descoperise acest zăcământ fabulos câțiva ani mai înainte și se hotărâse să

pescuiască aici, adică să trăiască aici. Dar o fractură cervicală datorată unei zdravene căzături de la bord, de pe urma căreia nu se refăcuse niciodată pe deplin, l-a împiedicat să-și continue munca și l-a constrâns să-i propună unui pirat ce-i semăna să desăvârșească ceea ce el începuse — exploatarea acestui filon. Puțini bărbați ar fi acceptat, dar pe Lozerech îl ispitea mereu imposibilul. El a văzut în asta ocazia de a regăsi emoțiile puternice ale tinereții și un frumos sfârșit al carierei sale. Pesemne, și prilejul de a pune între el și mine un obstacol suplimentar. Neputând să-și diminueze sentimentele, sporise distanța. De altfel, găsisese un nou motiv pentru a se pedepsi: nevasta lui, Marie-Josée, tocmai fusese operată și ea de cancer. I se „scosese totul“, cum spunea ea, nu fără o oarecare provocare, dându-și seama cu amărăciune că această formulă o reducea la ceea ce fusese — o simplă matrice. Dar ceea ce rămânea din ea era mereu nevasta lui Lozerech, iar el resimțea o vinovăție acută.

În ce mă privește, cartea mea *Medicina și femeile* apăruse, în sfârșit. Trei ani de zile, printre alte activități, François și cu mine scriseserăm la ea; fuseseră trei ani de zile de muncă intensă, care acum, când ajunseserăm la capăt, ne-au lăsat un ciudat sentiment de gol. Un timp, am bănuțit că acest lucru se datora faptului că nu mai aveam nimic de făcut, apoi, puțin câte puțin, evidența ni s-a impus: nu munca era aceea care ne lipsea, ci prezența aproape zilnică a celuilalt, a companiei pe care o asiguraseam unul altuia în toți anii aceștia. O singură soluție ne rămânea: să trăim sub același acoperiș! Lucrul părea

posibil de discutat, de vreme ce François era singur acum: Luce, soția lui, murise, lăsându-i o fetiță de cincisprezece ani. Îl vedeam împărțindu-se tot timpul între nașterile și cursurile de la spital, această adolescentă ce trebuia crescută și durerea de a-și fi pierdut soția remarcabilă, pe care o iubise profund.

Când ai avut deja experiența unei „căsătorii pentru toată viața” și a unei pasiuni, așa-zis carnale, pare o aventură plăcută să încerci să stai împreună datorită unei înclinații. În acest stadiu al existenței, dragostea este, bineînțeles, totul și, în același timp, nu e totul! Absurda formulă te face să-ți dai seama destul de bine de acel amestec de entuziasm și pripeală care prezidează hotărârea noastră de a ne căsători.

N-am avut impresia că trec într-o nouă etapă sau că-mi asum un risc excesiv: într-un anumit fel, François a făcut mereu parte din familie, nu rămânea decât să intre oficial. Într-adevăr, trebuia să ne fi îndrăgostit de vreo zece ori până acum, și de fiecare dată am ratat, pe muchie de cuțit, acest lucru. În 1950, m-aș fi căsătorit cu el dacă, tocmai la jumătatea studiilor sale de medicină, n-ar fi plecat la sanatoriul din Saint-Hilaire-du-Touvet, unde a rămas doi ani. Când s-a întors, în cele din urmă, eram căsătorită cu Jean-Christophe. Când eu am divorțat de Jean-Christophe, el tocmai se căsătorise cu Luce. Iar când Luce a trebuit să-l părăsească, cinci ani mai târziu, eu trăiam cu Sydney în Statele Unite!

De data asta eram singuri și liberi, și sănătoși, așa că nu trebuia să mai ratăm și această ocazie. Dacă m-aș fi

căsătorit cu François la douăzeci de ani, Lozerech ar fi ieșit cu siguranță din viața mea, dacă nu, măcar din gândul meu. Jean-Christophe lăsase întotdeauna liberă capacitatea mea de iubire și intacte nostalgiile adolescenței. Iată cum unii bărbați pregătesc ei înșiși patul pentru rivalii lor.

François era un specimen rar: unul dintre acei oameni deosebiți din care viața se amuză uneori să facă niște rațați. El avea toate atuurile pentru a deveni un eminent profesor, un poet de calitate, un pictor valabil, un pianist de talent, un seducător irezistibil. Virtual era câte ceva din toate astea, dar minuscule falii ale caracterului sau o serie de întâmplări îl ținuseră departe de adevărata reușită. Aparent, cu totala lui complicitate.

Afișa un fizic plăcut, fără să fie cu adevărat frumos, un farmec și o eleganță native, temperate însă de neglijență și timiditate, care îl făceau să fie iertat pentru multiplele sale calități și să merite, în tinerețe, porecla de Ion picat din Lună. O tinerețe din care, de altfel, nu mai ieșise, deși cunoscuse multe încercări și depășise cincizeci de ani, căci totul continua să-l încânte: nou-născuții pe care zilnic îi aducea pe lume, ca și cum fiecare dintre ei ar fi fost o lume numai pentru el, prietenii, fiica sa Marie, călătoriile, muzica și, pe ultimul loc, căsătoria noastră, căci i se părea că, în ordinea lucrurilor și a modului în care el le vedea, în ciuda bolii și a morții, universul rămânea în mod fundamental demn de a fi cunoscut. Iubea viața, dar și pe cei ce-o trăiau, ceea ce se întâmplă mult mai rar, îi plăcea chiar și aventura mea cu Lozerech, pe care îl poreclise „Căpitanul Cormoran“, în amintirea Bibliotecii

Roz și a lui Corcoran din copilăria noastră. El o prefera pe cea Verde.

Prinsesem cu un ac, în biroul meu, harta marinărească pe care Gauvain mi-o dăduse înainte de plecare și, de fiecare dată când o priveam, micul vapor, desenat cu grija și precizia pe care le punea în fiecare lucru, cu catargul lui, cu artimonul și pânzele lui, îmi provoca o strângere de inimă. Cormoranul meu era pierdut acolo, împreună cu echipajul lui, opt oameni, și șase sute de lăzi ce trebuiau ridicate, golite, stivuite, puse din nou în fiecare zi în apă, la capătul unor funii de patruzeci până la optzeci de metri lungime pe fundul apei, unde colcăiau caracatițe și murene gigantice, în mijlocul unui ocean cu hulă perpetuă, care, la acel nivel al globului, face ocolul pământului fără a întâlni vreun obstacol pentru a-i stăvili elanul. Cel puțin, așa îmi imaginam — potrivit cărților scrise de navigatori și jurnalului de bord pe care mi-l trimitea cu regularitate — acea sinistră pustietate.

În timpul lungilor absențe ale lui Gauvain, am vizitat-o de mai multe ori pe Marie-Josée după operația ei, din dorința ascunsă de a respira ceva, o părticică din el. Dar, din contră, faptul că am văzut-o pe nevasta lui Lozerech și casa lui m-a făcut să pot măsura mai bine distanța care ne separa atât pe mare, cât și pe uscat. Nu-mi venea să cred că eram „cealaltă nevastă“ a acestui bărbat care urmărea să-și sfârșească zilele într-un asemenea cadru lipsit de viață, să-și ia masa în bucătăria amenajată în stil „rustic masiv“, după cum preciza cu mândrie Marie-Josée, neglijând faptul că lăsase la părinții ei și la cei ai soțului adevărata

mobilă rustică, pe care o considera demodată, demonstrându-și astfel subdezvoltarea. Gauvain „al meu“ se culca lângă această femeie cu părul albit, care mirosea mereu a transpirație, sub acest macat de satin de un roz spălăcit, adormea sub fotografia propriei căsătorii și sub portretele celor patru părinți, în rame ovale, având deasupra ramuri de merișor, față în față cu comoda Ludovic XV, cumpărată după un catalog și vopsită în negru, înveselită de cinci ramuri de ferigă din plastic argintiu și trei lalele violete, puse într-o vază de cristal de Arques cu fațete.

Dar de ce să caut o asemănare între Lozerech și Gauvain? Cu atât mai mult cu cât nici eu nu mai semănăm cu aceea care plecase atât de des la capătul lumii, cu guvernanta pe urmele ei, în căutarea fiorului misterios ce nu se întemeiază pe un lucru palpabil, în așa fel încât să-l putem exprima în cuvinte. Toți avem fațetele noastre, la fel ca vaza lui Marie-Josée.

În timpul primilor doi ani petrecuți acolo — avea de gând să petreacă patru —, Lozerech câștigase, poate, mai mulți bani decât în toată viața. De îndată ce imensele sale bazine erau pline, făcea un drum până la Cap, debarca aici tonele de monștri, expediați vii la un negustor de pește din Lorient.

El nu mai „trăia“, în sensul pe care îl dăm noi în mod obișnuit acestui cuvânt. El sonda fundul oceanului, supraveghea plasele, încerca să nu înnebunească în acest peisaj plin de spumă și aștepta ziua pensionării.

Langustele schimbaseră viața familiei lui. Îi îngăduiseră să-și mărească simțitor casa, să-și trimită fiul mai mare,

ca profesor agregat, pentru doi ani în Statele Unite. Joël avea acum o mașină a lui, un 2 CV, special echipat pentru un infirm. Una dintre fiice era învățătoare la Rennes, cealaltă — stewardesă. Marie-Josée își pusese în față trei dinți de aur. Toți, așadar, puteau mulțumi langustelor.

Am ezitat mult timp până să-i anunț căsătoria mea cu François, dar mă temeam mai mult să nu afle de la nevastă-sa. Știam că ar fi considerat-o un fel de trădare, cu toate că el însuși alesese îndepărtarea. De altfel, nu-mi mai scrisese un timp, fără să-mi pot da seama dacă din cauza unei ranchiune personale sau din decență față de François. Cu toate că în acest domeniu genul ăsta de sentiment nu mă sufoca, mă obișnuisem să mă gândesc la Gauvain la timpul trecut.

Un eveniment a făcut din nou să reînvie totul: moartea mamei mele, doborâtă de o camionetă, la un colț al unui bulevard parizian. Mama traversa întotdeauna ca pe timpul diligențelor, fără să țină cont de lumina roșie a semaforului și de trecerile de pietoni marcate, ridicând autoritar un braț pentru a-i obliga pe birjari să oprească. Șoferul n-a putut opri caii-putere și mama mea, târâtă pe șosea de camionetă, a murit câteva zile mai târziu din cauza multiplelor fracturi, absolut scandalizată de proasta educație a șoferilor de astăzi. Avea șaiszeci și opt de ani, o sănătate insolentă și intenția de a trăi încă o bună bucată de viață, atât de mult, încât eu nu reușeam să mă obișnuiesc cu ideea că ar putea să nu mai locuiască pe aceeași parte a planetei ca și mine. Așezată alături de forma ei tăcută, în timpul ultimelor zile de comă, am descoperit cu

groază că nu voi mai putea niciodată, atât timp cât voi trăi, să pronunț această simplă frază: „Alo! Mamă?” Disparând, ducea cu ea primul cuvânt al limbii vorbite, acela pe care se întemeia securitatea vieții mele. Aceasta e prima, câteodată singura, trădare a unei mame, de a ne părăsi astfel, pe neașteptate.

De fiecare dată când François spunea „mama ta”, lacrimile îmi umpleau ochii. Am evitat, de atunci, acest cuvânt.

I-am scris lui Gouvain ca să-i anunț moartea mamei. Lui puteam să-i vorbesc: îl trăsesse de multe ori de urechi, spunându-i „mic vagabond”, pentru ca el, o dată cu trecerea timpului, să-și amintească tandru de ea.

Această dispariție mă obligă să-mi fac bilanțul resurselor: îmi mai rămăsese încă, pe pământ, o ființă care mă iubea necondiționat și, iată, o lăsam să se piardă și ea, fără să reacționez, căci ziua pensionării ar fi interzis orice proiect între noi. Brusc, la rândul meu, nu mai suportam gândul de a-l vedea figurând în galeria mea de amintiri, în ciuda armonioasei înțelegeri care domnea între François și mine. O simțeam mereu vie pe tânăra fată nebună care alerga spre insulă, spre insulele de la capătul lumii, ca să regăsească acea „flacăra” ce făcea ca dragostea să semene cu opusul morții. Știam că mama m-ar fi aprobat să trăiesc pentru amândouă. Și ea era cuprinsă de această poftă bulimică de-a trăi viața și nu se resemna să piardă pe nici un plan. Trebuie să știi, câteodată, să fii necredincios altora pentru a nu fi astfel cu tine însăși: era unul dintre principiile ei.

Împrejurările îmi ofereau o ocazie ideală: de doi ani, petreceam o lună, în fiecare toamnă, la Quebec, pentru o serie de cursuri la Universitatea din Montreal și beneficiam, pe toată durata cursurilor, de un mic apartament unde aș fi putut fără probleme să găzduiesc pe cineva. Fusesem acolo, cu un an în urmă, împreună cu Loïc, care făcea regie pentru televiziune și lucra pentru Radio Canada. Cel mai greu era să-l conving pe Gauvain, să-i insuflu curajul de a minți o soție plângăcioasă și temătoare, ce avea toate drepturile asupra lui. Pentru un marinar care lipsea atât de des, concediile și, cu atât mai mult, pensionarea nu se puteau concepe decât a fi petrecute acasă. I-am descris cursul pe care, din pricina morții mamei, l-au luat gândurile mele, explicându-i astfel cum mi-am dat seama că a-l revedea reprezintă, pentru mine, o imperioasă necesitate. Am pus totul la bătaie pentru a trezi la viață plaga iubirii. Îl cunoșteam acum destul de bine ca să știu pe unde puteam să-i străpung carapacea și cum să răsucesc lama pumnalului până când el însuși n-ar fi avut altă dorință decât să mă țină lângă el și să cedeze încă o dată acelui vârtej care îl făcea să piardă noțiunile de bine și de rău.

Gândul că aș putea avea nevoie de el în această încercare îl tulbura.

Scrisorile noastre, începute pe un ton nostalgic, virau puțin câte puțin către tandrețe, devenind în curând atât de înflăcărâte — un cuvânt aducându-l pe altul —, încât mi s-a părut inuman să abordăm viitorul fără a ne păstra încă unul din acele momente, din afara timpului, care

dăduseră vieților noastre o dimensiune pe care nu reușeam s-o definim, dar pe care o presimțeam a fi esențială.

Să scrii despre dragoste este în sine o plăcere, o rafinată artă. Fiecare scrisoare, fiecare din rarele sale chemări telefonice, fiecare „te iubesc“ mi se părea o victorie asupra bătrâneții și a morții.

Să-l aduc pe Gauvain la stadiul dorit de incitare fizică și sentimentală, așa încât să-l fac să creadă că el însuși a avut inițiativa unei viitoare întâlniri, a fost un adevărat regal. În ceea ce-l privea, profunzimea sentimentului pe care îl nutrea pentru mine îi ținuse, în cele din urmă, loc de talent. El, care nu voia să creadă decât în datorie și în noblețea muncii, regăsea, pentru a-mi scrie, cuvinte de poet. Mă numea „respirația lui“, „viața lui“, „adevărul lui“.

La șase luni după moartea mamei mele, ne-am hotărât să ne întâlnim, toamna următoare, la Montreal, chiar înainte ca el să plece pentru campania de iarnă. Nu mai putea să se ascundă în spatele unor temeri financiare: câștiga destui bani pentru a-și smulge din portofel, fără prea mult regret, prețul unei călătorii în Canada.

N-o mărturisea, dar începea și el să se teamă de întoarcerea în lumea celor obișnuiți să trăiască pe sol, știind că în această lume un pensionar al mării nu se pricepe să facă nimic și, curând, trece drept bătrân. Datorită acestei panici, a găsit aplombul s-o mintă pe nevastă-sa, dându-i o explicație atât de neașteptată, încât Marie-Josée a rămas cu gura căscată: pleca „să facă un tur“ în Marele Nord canadian, invitat de un prieten din Quebec, pe care-l

întâlnise la Cap! O enormitate trece adesea mai ușor decât un alibi verosimil, clădit cu multă trudă.

Proiectul a fost pus în aplicare. Mă simțeam bine alături de François, dar o veselie copilărească se amesteca de atunci în fericirea mea. Viața își regăsea culorile romantice, iar eu simțeam că întineresc cu douăzeci de ani.

În mod paradoxal, de când lucra în Africa de Sud, împărtășeam emoțiile zilnice ale lui Gauvain mai mult decât o făcusem înainte. Își luase obiceiul să-mi scrie câteva rânduri aproape în fiecare seară, după ce amara vaporul într-un colț al stâncii unde valurile nu izbeau atât de tare. Relata povestea evenimentelor zilei de fiecare dată când timpul, de obicei prost, putea fi ținut „sub control“, cum spunea el, fără să poată spune „frumos“. Și de fiecare dată când oprea la Cap, îmi expedia un pachet de pagini de blocnotes în pătrățele.

De-a lungul săptămânilor, acest blocnotes din Africa de Sud devenise un emoționant document — scris fără prea multă artă, dar și fără artificii — al zilelor petrecute în acel infern de pe bancul de corali, pe care Gauvain îl considera pur și simplu locul său de muncă și, într-un fel, comoara ce-i oferea cerul deschis. Tocmai această simplitate valora cel mai mult, această distanțare dintre sobrietatea cuvintelor, pudoarea tonului, violența elementelor: singurătatea, pe care o descoperea apăsătoare, continua oboseală, furtunile grefate pe un timp în permanență urât, răniurile, chiar unele scene de groază, de exemplu aceea când unul dintre oamenii lui a fost obligat să plonjeze, în costum de scafandru, până în fundul bazinului,

prin viermuiala de carapace, ca să recupereze animalele moarte, care ar fi riscat altfel să contamineze restul încărcăturii. Rezultatul l-a constituit un text sfâșietor, care și-ar fi găsit foarte bine locul în revista mea de istorie sau chiar în colecția „Pământ al oamenilor“. François, căruia îi citeam cele mai frumoase pagini, i-a propus acest lucru cu prilejul uneia dintre întoarcerile lui în Franța, dar el a luat totul în glumă, refuzând să se gândească la o idee atât de „abracadabrantă“.

Când l-am întâlnit, șase luni mai târziu, într-un aeroport, ca de obicei, am fost frapată de aspectul lui. Cei cincizeci de ani ai unei vieți atât de dure începeau să-și pună amprenta. Lozerech mi s-a părut mai mult tuciuriu decât bronzat, mai mult muncit decât ridat, mai mult țeapăn decât viguros. Vârât în carapacea sa de mușchi, începuse să semene cu una dintre langustele lui. Mai rămăneau ochii aceia, două picături de apă vie, impresia de forță care se degaja din el, precum și emoționanta siguranță pe care nu i-o cunoscusem până atunci, datorită, desigur, reușitei materiale.

Pregătisem această ședere la Quebec cu puțină teamă, nu mă mai puteam bizui pe totala inconștiență a tinereții. Cu timpul, Gauvain își făcuse o imagine sublimată despre mine și mi se părea vital să fiu la înălțimea ei. Puteam să mă lipsesc de dragostea lui, dar nu să-l pierd! Or, o dată ce treci de patruzeci de ani, totul te marchează. O lună de cursuri și de conferințe îmi ofilise chipul, mă obosise, cu atât mai mult cu cât acest popor de tăietori de lemne este gata să te facă bucățele și să-ți soarbă toată

seva. Aici, studenții sunt mult mai avizi de învățatură și de discuții decât în Franța, mai puțin deferenți, mai familiari și mai exigenți, în stil american. Trebuie să te zbați ca să le plăci și să justifici de ce ai fost adus de atât de departe. Bătrâna Europă nu se mai bucură de un prestigiu atât de mare ca să se poată vinde fără efort. Cu înclinațiile mele de organizatoare de ceremonii, de care François și-a bătut întotdeauna joc, am ținut să planific totul, la fel cum un atlet se pregătește pentru Jocurile Olimpice.

Principiul nr. 1: Să eviți să ai ciclu în timpul competițiilor! Voi lua deci pilula timp de șase săptămâni, fără întrerupere.

Principiul nr. 2: Cea dintâi apariție să fie cât mai îngrijită, căci de ea depind toate celelalte. Cu atât mai mult cu cât situația nobilelor mele organe nu e prea faimoasă. O răceală, urmată de o bronșită, pe care am făcut-o în această aspră țară, unde iarna uzurpă deja toamna înainte de a năvăli peste primăvară, mă face să am prematur cincizeci de ani. Aș fi vrut să compensez treaba asta printr-o coafură veselă, cu multe bucle, așa cum îi place lui Gauvain, care nu are aceeași părere despre eleganță ca doamnele redactoare de la *Harper's Bazaar*. Dar părul meu, electrizat de aerul prea uscat și de căldura excesivă din încăperi, după cum se obișnuiește în această țară, a suportat destul de rău electroșocul practicat de artiștii coafori din Quebec. Aici saloanele de coafură, la fel ca în America, de altfel, par mai mult o spălătorie automatizată: spălare, uscare, ștergere în optsprezece minute, atât de departe de acele refugii voluptuoase cum sunt institutele

de înfrumusețare din Franța. Scaunele au o formă de ghi-
lotină inversată și vă zgârie ceafa, sunteți strânse de gât
cu o coleretă de plastic rigid în locul unui prosop moale,
iar șamponezele vă jupoaie asemenea unor rânđași de cai,
înainte de a vă livra unui artist inspirat... dar nu de ca-
pul vostru, care a depășit ușor patruzeci de ani!

Pe individă care mă spăla aş fi văzut-o mai curând în
echipa de aruncătoare de disc din Germania de Est. Ea mă
anunță, fără menajamente, smulgându-mi câteva şuvițe
în plus, că nu mai văzuse păr care să cadă așa ca al meu.

— E toamnă, încerc eu să spun, puțină oboseală...

— Chiar dacă, mi-o retează ea, această debandadă nu
e normală.

Cuvântul „debandadă“ m-a făcut să-mi imaginez spec-
trul unei căderi galopante a părului, ce ar fi răsunat ca un
dangăt fatal pentru cariera mea de amantă; să porți pe-
rucă nu se prea potrivește cu o „partidă stând cu picioa-
rele-n aer“, cum spunea guvernanta. În consecință, am
acceptat supusă aplicarea unui unguent mexican care mi-
rosea a dezinfectant pentru apă, după cum am observat
prea târziu, și care mi-a făcut părul tern și moale, cu tot
masajul imperios aplicat de Mario (numai dacă n-o fi fost
Emilio).

Cu toate că eram presată de timp — avionul lui
Gauvain ateriza două ore mai târziu —, n-am îndrăznit
să refuz un gofraj, asortat cu o ondulație, așa cum nu se
mai practică în Franța de ani de zile, urmată de o stro-
pire cu un lac care mirosea de data asta ca un deodo-
rant pentru taxiuri, fiind asigurată că, în urma acestor

operațiuni, voi avea o coafură oarecum „umflată“. Am văzut privirile compătimitoare ale lui Mario (numai dacă nu era Emilio) îndreptate spre porțiunile devastate. „La douăzeci de ani aveam o coamă de tahitiancă“, am încercat să le spun, pentru a-mi salva cât de cât blazonul, dar ei tot m-ar fi tapat și, oricum, n-au crezut nimic. Am remarcat adesea că toți ceilalți nu cred niciodată că ai fost tânăr. Nu pe față. Din politețe, se prefac. Am luat-o la goană din templul capilar cu multă întârziere, dar asigurată cu un cap de păpușă de patruzeci și șapte de ani. Din fericire, Gauvain nu va vedea decât păpușa, nu și cei patruzeci și șapte de ani. Dacă voi avea puțin noroc, își va ține privirile plecate. Și-apoi păpușile nu sunt în căutarea unor valuri dinspre 30° latitudine sudică.

În taxi, am răs singură la gândul că, în mai puțin de o oră, îmi voi vedea cormoranul urcând la suprafață și deschizându-și aripile spre cea mai frumoasă femeie din lume. Este cu mult mai bine să aștepti un amant decât să primești un soț și, la fiecare curbă pe care o lua taxiul, simțeam cum devin tot mai frumoasă. Vai! Cele două ore de întârziere ale zborului Paris-Montreal au făcut să se risipească în neant precara-mi frumusețe: în oglinzile neiertătoare ale aeroportului nu mai observ, curând, decât o damă coafată ca un cățeluș lătos, cu ochii cerniți, cu tenul nu prea proaspăt, și nimic din încântătoarea plăcere care adineauri alerga prin venele mele, înfiorându-mi pielea.

Dar, în cele din urmă, apariția lui Lozerech, cu aerul acela de a cântări pe sol mai mult decât alții și, în același timp, având ceva de iremediabil exilat, înfățișare pe care

o au marinarii care și-au considerat prea mult timp marea drept patria lor; mă golește de orice alt sentiment decât acela al unei infinite duioșii. Privirea lui înspăimântată mă caută în mulțime, iar eu mă arunc spre el cu atâta elan, încât, încă de la începutul jocului, îmi tai buza în blestematul lui de dinte spart. Guvernanta, care ținuse să mă însoțească la Mirabel, se grăbește să mă ironizeze:

— *Acesta este herpesul asigurat înainte de douăzeci și patru de ore, bătrânica mea!*

Îmi spune „bătrânica mea“ de când am împlinit patruzeci și cinci de ani! Dar nu-mi pasă de ani sau de oglinzi; de acum înainte, nu vreau să mă uit decât în ochii lui Gauvain. Vârsta mea? Care? De vreme ce este vârsta celei ce e iubită!

Ne contemplăm cu emoție, ca și cum, într-adevăr, de data asta ne-ar fi fost teamă că nu ne vom mai revedea vreodată. Faptul că n-a fost nevoie să renunțăm unul la altul și că am reușit încă o dată să ne regăsim, cu prețul unor periculoase acrobații în ceea ce-l privește și al unor complicate manevre în ce mă privește, fiecare pas greșit riscând să compromită totul, ne face să fim veseli ca niște bebeluși. Viața a câștigat încă o dată. Așteptând bagajele lui Gauvain, ne ținem de mână ca americanii, iar în taxiul care ne duce „acasă“ ne sărutăm tot timpul. E pentru prima oară când avem o casă, cu o bucătărie, un frigider plin de provizii, un televizor, un pick-up, un pat pe care trebuie să-l facem noi singuri, dar pe care îl desfacem imediat ce sosim, pentru a ne asigura că atracția nemăsurată dintre sexele noastre e mereu prezentă.

Ah! Cât am visat la această primă mângâiere a tipului meu! Da, totul e bine în privința asta, puterea și slăbiciunea sunt mereu de nedespărțit.

— Îți amintești îndeajuns de mine, cormoranul meu, ca să vii de atât de departe?

— Vrei să spui că-mi amintesc prea mult de tine ca să nu vin.

Ne complacem în certitudinea copilărească și profundă că ne aflăm acolo unde trebuie să fim. Îi mângâi mătasea ce-i acoperă antebrațul, în care se zăresc câteva firisoare albe. El și-a pus, ca un proprietar, mâna pe pubisul meu.

— Acum știu că nu ne vom vindeca niciodată de această boală. Nu mai sper!

— Tocmai, e o dovadă că nu e boală. Dimpotrivă, e viață, mi-ai spus de destule ori acest lucru. Nu-mi place să vorbești despre ceea ce e între noi ca de o boală.

— Am spus asta pentru că mi se pare ca un acces de febră, și când te gândești că trece!

— Spune asta pentru tine. Dar, în ce mă privește, eu știu că sunt pierdut după tine. Mai mult, chiar fericit.

Și râde, cu acel râs inconfundabil, plin de tinerețe.

Încrezători, putem continua cu a doua secvență: „Întoarcerea marinarului“. Gauvain își desfăce valiza și se instalează, în timp ce eu mă delectez să întreprind tot felul de gesturi plictisitoare și facile, dar care în seara asta semnifică fiecare un singur lucru: fă dragoste cu mine și mulțumesc pentru dragoste. Pun cele două șervete pe masă, el aduce o sticlă de whisky (s-a învățat cu el la Cap). Joc

rolul nevestei pline de zel care își primește călătorul venit de departe și, în același timp, pe cel al pungașei, trecând apoi la cel al târfei. E ABC-ul acestei arte, dar când e vorba de Gauvain nu am nevoie să procedez așa pentru ca el să fie încredințat că, în seara asta, cinează cu regina din Saba. Savurez fiecare privire pe care mi-o aruncă. Știu că nu voi mai fi niciodată, pentru nimeni, bomba sexuală pe care el o vede în mine.

Când trecem la desert, el se ridică și depune ceremonios în fața farfuriei mele o cutiuță de piele roșie. Dacă Gauvain îmi oferă o bijuterie, una adevărată, înseamnă că situația e gravă.

— Ce-ai fi vrut să-ți cumpăr altceva din Africa de Sud, decât aur, poate un diamant? zice el, zâmbind încântat și confuz, în timp ce eu descopăr un foarte lung lanț de aur, făcut din inele strânse și regulate, la fel ca lanțul ancorei. Știu deja că îmi place.

— Aș fi preferat să-ți aleg o bijuterie decât un simplu lanț, dar nu ți-am înțeles niciodată gusturile, mi-a fost prea frică să nu mă înșel. Și numai la gândul că voi vedea din nou figura pe care o faci când îți aduc ceva pe care ai vrea să-l arunci la coș...

— Ah! Se vede chiar așa de tare?

— Glumești! Gura zâmbește, dacă poți să-l numești zâmbet, dar ochii sunt plini de atâta dispreț... încât îți vine să intri în pământ. Și cel mai rău e că nu înțeleg pentru ce. Poșeta de piele, spre exemplu, pe care ți-am adus-o ultima oară, nu ți-a plăcut, desigur, n-am mai revăzut-o niciodată!

Râd ca să nu-i răspund, ferindu-mă să-i mărturisesc că i-am oferit-o portăresei spaniole, deoarece dublura portocalie de catifea mă făcea să iau foc, iar fermoarul aurit și pietrele strălucitoare îmi provocau bube.

— Nu știi cum de mă mai poți iubi, cu gusturile mele complicate, cu maniile mele intelectuale și cu „snobismul“ meu? Ce fericire că sunt, în același timp, și obsedată sexual, nu?

— Vino să-mi arăți asta, ca să nu-mi mai aduc aminte de nimic. Și pune-ți lanțul, Karedig, vreau să-l văd pe pielea ta goală. La anul, îți voi oferi o ancoră, ca să nu mai pleci niciodată.

Uitasem cum poate fi prima noapte cu un pirat care n-a văzut o femeie de luni întregi și totuși viața ne-a făcut acest frumos dar: să-l cunoști mai mult din primele nopți, decât într-a zecea! În fond, dacă am putut să-l părăsesc la douăzeci de ani, a fost pentru că m-am gândit că voi găsi alți amanți de aceeași anvergură. Acum știu că sunt mult prea rari pentru a spera să găsești doi în decursul unei singure vieți.

Am avut nevoie de întreaga noapte ca să ne eliberăm de dorință. Fiecare cuvânt pe care-l pronunțam, fiecare gest schițat era deja „preorgasmic“, cum ar fi spus Ellen. În termeni pseudopoetici, „totul alimenta înflăcărarea noastră“, eu îi întindeam buzele cărnoase, iar el mă strângea cu febrilitate, așa ar fi scris romancierii cărora le e frică să vorbească despre ceea ce se petrece mai jos de centură, vrând să ignore faptul că sexul este legat în mod indiscutabil de creier!

Dar această carte nu se oprește la jumătăți de măsură. Trebuie deci să mărturisesc că ceea ce stimula cu-adevărat înflăcărarea noastră... da, bineînțeles, era dragostea. De acord. Dar ce interes aş fi avut să scriu: „Se culcă cu mine“? În realitate, ceea ce mă făcea în seara aceea să mă simt transportată era degetul mare al lui Gauvain în *tunelul* meu, mijlociul răsucind *nasurele rochiei mele cu trenă*, cealaltă mână mângâindu-mi *vintrile* până la inimă, în timp ce *paloşul* lui se-nvârtoşa, ridicându-mi osanale la fiecare atingere a mâinilor sau a buzelor mele; sunt obligată să întrebunţez aceste poetice formule ale Evului Mediu ca să n-o alertez pe guvernanta mea, care, îmbătrânind, a devenit îngrozitoare.

Ar trebui, oare, să regret că nu am avut la îndemână nimic mai modern pentru a face o asemenea descriere, fără reţineri, mai îndrăzneţ? Ar trebui să deplâng faptul că, recunosc, suntem limitaţi la aceste manevre foarte primitive. Ştiu totuşi că un autor erotic demn de numele său nu ar putea proceda mai neinspirat decât să ni-l prezinte pe eroul lui privind cum se uşurează partenerul sau partenera sa, dar nereuşind să se descarce — după cum se exprimă ei graţios — decât dacă ea şi-a păstrat portjartierul negru sau dacă el i-a urinat pe obraz. Aceste practici puerile şi necinstite rezervă, se spune, extazuri senio-riale. Ei bine, noi nu vom cunoaşte decât plăceri plebee, dar ne-au fost de-ajuns ca să ne facă să ne dăm sufletul. Ele m-au împăcat din nou, printre altele, cu sexul meu şi m-au eliberat de acel nefast grup de scriitori pe care multă

vreme am crezut că îi stimez, pe vremea când mă afluam sub influența lui Sydney și a prietenilor săi.

Gauvain, care n-a citit niciodată acest gen de autori, a fost cel care m-a făcut să fiu indiferentă la discursul lor plin de ură și dispreț. El este cel care m-a eliberat de Freud, deși abia dacă știa de numele lui!

În aceste interminabile lupte, nu există nici câștigător și nici învins. Nu se știe cine îl incită pe celălalt, și mă apăr adesea de a fi fost eu cea care provoacă; dar de îndată ce-l ating, îmi iau zborul atât de repede, încât ne acuzăm unul pe altul de a fi început.

— Te prefaci că dormi, dar ți s-a sculat în spatele meu: am simțit-o foarte bine, ești un individ dezgustător!

— Cât ești de necinstită! Tu ai început să-ți ondulezi fesele, chiar atunci când eram gata să adorm!

În sfârșit, dimineața ne găsește întinși, fără suflu, și eu îi mulțumesc în tăcere, ținându-i încă hulubul rotunjour în mâna strânsă. Gauvain adormise, ca de obicei, în mijlocul unei fraze, și dulcea pasăre își luase zborul. Când ne-am trezit, mâna mea ca o cochilie nu mai conținea decât un fel de cartof cam moale, uitat pe fundul unui castron.

A doua zi, sub lumina crudă a zilelor dinaintea iernii, chiar și farmecele seamănă cu niște vechi cartofi prăjiți. Pe Gauvain îl doare capul, probabil din cauza schimbării fusului orar. Mă doare și pe mine, poate pentru că am băut votcă.

— *Baliverne, zice guvernanta, astea sunt plăcerile celor cincizeci de ani. Privește farmacia de pe etajeră, este un*

semn care nu te înșală. Dragoste cu Algipan, printre genunchiere, laxative, dureri în gleznă, asta este bătrânețea, vei vedea.

— *Ține-ți gura, struț bătrân.*

— *Ai remarcat că face acum „Hm“ de fiecare dată când se extrage dintr-un fotoliu adânc? Și vreau să spun că tipul cască des, are, probabil, arsuri la stomac. De altfel, ia Gelusil. N-ar trebui să-l încurajezi să bea. I-ai văzut pielea de pe gât? Se încrețește.*

— *Și sora ta?*

— *La fel! Privește-ți și tu brațele, își arată vârsta.*

— *Nu e vârsta mea, e a lor.*

— *Apropo de vârstă, libidoul tău devine dezgustător acum, draga mea, și mă întreb dacă toți acești hormoni ce vă sunt prescriși astăzi...*

— *Hormonul meu se numește TE IUBESC. El este cel care îmi spune cât sunt de adorabilă. Și chiar cu atâta convingere, încât sfârșesc prin a-l crede, ce vrei!*

— *Ha! Ha! În sfârșit, dacă e atât de nătâng ca să te găsească adorabilă, profită, n-o să mai găsești altul.*

— *Nici nu caut.*

— *Cauți mereu, fiica mea. Un ultim amănunt, dacă îmi permiți, continuă ea neiertătoare, a pierdut un premolar, și de data asta nu în luptă, ca pe celălalt. Când îți lipsește un dinte, mai poți face pe corsarul, dar când e vorba de doi, devii Taica Magloire! Tu nu vrei să vezi nimic, dar eu am ochi.*

E adevărat că, trăind multă vreme departe unul de altul, te lași furat de vise. Sfârșim prin a iubi pe cineva care

nu există în realitate chiar așa, dar pe care ni-l imaginăm potrivit dorinței noastre. Scrisul te trădează. Dragostea prin corespondență e înșelătoare, într-o scrisoare nu se văd micile neajunsuri trupești, care pot mina cele mai nobile sentimente. Nu râgâi niciodată prin scrisoare. Nu ți se aud scârțâind articulațiile. Or, un bărbat, mai ales dacă trăiește într-o comunitate de bărbați, nu se gândește să-și ascundă micile servituți datorate vârstei.

Ciudat, aceste simptome nu-mi inspiră decât compasiune. Simt cum un nou val de tandrețe mă cuprinde când chipul lui convulsionat de dorință se apleacă din nou spre mine, cu obrazul subțiat, cu limba atârânădă, lucind în penumbra gurii deschise.

— *Ai zice că e o limbă de țestoasă muribundă, remarcă guvernanta.*

— *Pasiunea desfigurează, se știe asta, spun eu.*

— *Nu pe tineri, răspunde ea. De aici încolo, cinci sau șase ani, va trebui să te gândești la un lucru... dacă mai ești performantă: nu mai face dragoste stând deasupra. Asta face să-ți atârne carnea. Sau fă-o în penumbră. Îmbătrânind, din ce în ce mai puțin îți poți permite să faci dragoste în plină zi sau să circuli goală prin cameră. De altfel, privește-l cum merge: se ridică fără teamă, bietul nătărău! Nu știe că îi lipsește fibra din fese... E încă frumos, de acord, dar acum e un „fost june-prim“.*

Poate, dar mușchii i se bombează încă pe coapsele intacte, care țâșnesc din trunchiul său ca două îndrăgite ramuri ale unui arbore. Îmi plac umerii rotunzi, pe care anii nu i-au aplecat, și spatele, plin de pistrui copilărești, care

refuză, la fel ca și caracterul, să se încovoae. Îmi place să închid ușor pleoapele, așa încât să nu mai văd decât fâșia surâzătoare și tandă a ochilor săi, picături de mare, sau să pătrund în mine însămi atunci când se află și el aici, ca să ascult defilând senzațiile pe care le trăiesc și care nu au nici o zbârcitură.

Nu-mi pasă că nu mai are fese de toreador, guvernanto, pasăre cobe, căci cu siguranță toreadorii nu au mădularul lui, un mădular încântător, fie că este făcut din fildeş sau din fărâme de pâine, un mădular ce se umflă, dar nu crapă, de culoarea ivoriului, obraznic, mereu gata să țâșnească, rotund ca un mâner de hârleț netezit de îndelunga întrebuințare și niciodată șifonat, nici chiar atunci când agonizează. Iar toreadorii nu au, desigur, testiculele lui, pietroase, mereu proaspete și bine prinse la subsoara ramurilor.

La douăzeci de ani, mă gândeam serios că nu sunt făcută pentru un asemenea gabarit. Nici pentru ritmul acela. Apăream, după sejururile mele cu Gauvain, cu zona respectivă transformată în carne vie și cu picioarele arcuite ca un călăreț. Îmi ajungeau nuielușa delicată a lui Jean-Christophe sau agila năpârcă a lui Sydney, performanțele lor moderate. Ei bine, da, doamnă, iau totul asupra mea, după ce va trece primul șoc. Care prea mult n-a lipsit niciodată. Atâta vreme cât nu experimentezi un număr suficient de ființe omenești, bărbați sau femei, nu știi unde să te oprești în dragoste. O mulțime de ființe necunoscute dorm în noi, dintre care unele nu se vor trezi niciodată la viață.

Avantajul de a iubi un cormoran este că trebuie să ții seamă de anumite obiceiuri. Lozerech nu are simțul ridicolului sau, în tot cazul, nu același ca al meu. El are simțul demnității, ceea ce e cu totul altceva. Prietena care îmi împrumută apartamentul mi-a lăsat colecția ei de discuri de jazz și cântece vechi și, când cinăm singuri acasă, nu rezist plăcerii de a-l înlănțui pe căpitanul meu, ca să dansăm „cheek to cheek“, toate „sentimentalele nou-tăți“ din zilele tinereții mele. Devin „Paper Doll“, „Georgia on his mind“, iar el este „under my skin“, și ne legăm nostalgiiile *ca doi bătrâni proști* — zice guvernanta — sau doi tineri proști, sau putem spune pur și simplu ca doi proști care au darul de a redeveni infinit mai proști împreună. La intervale regulate, el își apropie buzele de gura mea, unde întârzie voluptuos, ca și cum n-ar fi văzut-o niciodată.

— Nu e normal să-ți placă să săruți așa, Lozerech. Pariez că maică-ta ți-a lăsat o tetină în gură până la cel puțin șapte ani!

— Nu asta îmi place cel mai mult, dar este cel mai bun mijloc să te aduc unde vreau!

Rădem prosteste... îl strâng mai tare. Prefer să nu mă gândesc la imaginea noastră. Dacă Loïc sau Frédérique ne-ar urmări de partea cealaltă a ferestrei? Numai dragul meu François nu m-ar judeca. Dar de ce să mă gândesc la imaginea mea? Nu mă interesează modul în care arăt, căci nimic nu m-ar face să dau înapoi: focul de lemne ce trosnește, lumânările de pe masă, pe care le utilizez din ce în ce mai mult pentru motive pe care Gauvain nici măcar nu

le bănuiește, apoi dragostea pe marea piele de ren, în fața butucilor ce se înroșesc. Da, într-adevăr, îmi ofer tot ceea ce nu îndrăznești să faci la vârsta noastră, ceea ce n-am cutezat niciodată să fac în mediul meu blazat.

Îmi rămâne încă o conferință de ținut la Departamentul de Studii Feminine al Universității, privind „Locul pe care îl ocupă femeile în Istorie și Artă“. Am încercat în zadar câteva manevre pentru a-l determina pe Gauvain să-și schimbe hotărârea de a veni să mă asculte, căci îmi dau seama că prezența lui mă va paraliza. I-am interzis categoric să se instaleze în primele rânduri; cu toate acestea, îl reperez imediat, cu coatele proptite pe genunchi pentru a înțelege mai bine, cu aerul celui mai bun elev al unei clase din Morbihan. Nu are nimic din destinderea unui profesor sau din neglijența afectată a studenților care formează 80% din auditoriul meu.

Îmi supraveghez, fără să vreau, vocabularul: să-l epatez, dar nu prea mult! În așa fel, încât o oarecare idee despre nedreptatea făcută femeilor să ajungă până la acea zonă aflată în paragină, unde dorm ideile sale generale, dar să nu-l înspăimânt în privința războiului dintre sexe. Argumentele pe care ar putea să mi le servească îmi strâng dinainte inima. El este, în privința asta, de bună credință, dar la stadiul de Cro-Magnon al rațiunii: „Niciodată nu au fost femei printre marii pictori, marii muzicieni sau savanți. Asta spune imediat ceva, nu?“ Și Cro-Magnonii vă privesc ca și când v-ar fi administrat o lovitură de măciucă! Nu am curajul să mă supăr pentru o asemenea mare prostie, așa că prefer să-l țin pe Gauvain mai

departe de aceste probleme. Tot ceea ce sper este să-i tulbur puțin — oh! foarte trecător — spiritul.

Îl găsesc la ieșire foarte emoționat, nu de ideile pe care le-a uitat repede, purtate de nume misterioase și de termeni necunoscuți, ci de aplauzele din sală, într-un cuvânt, de succesul meu. Numai acela te iubește cu adevărat, în fața căruia poți să-ți manifesti superioritatea fără să-i rănești amorul propriu sau să-i provoci invidia.

După ce am expediat frugala gustare, cum se obișnuiește în Universitate, am ieșit, refuzând toate invitațiile, ca să cinăm între patru ochi, căci mă hotărâsem să-l invit în seara asta pe Gauvain într-unul dintre cele mai bune restaurante din Montreal.

Când iubești, totul pare un semn, o coincidență: de îndată ce am ajuns la restaurant, ne-a întâmpinat un cântec al lui Felix Leclerc, o foarte veche melodie pe care o cânta Gauvain odinioară. Amândoi au aceeași voce profundă și caldă, care imprimă cuvintelor un fior plin de emoție.

— Vreau să mă las încă o dată ispitită de farmecul tău, ca la nunta surorii tale, îți amintești?

Gauvain zâmbeste satisfăcut. Vocea lui e singura cochetărie, singurul lucru de care îi place să facă uneori caz. În jurul nostru, aerul devine greu din cauza mirosurilor delicioase, în care se unesc aburul homarului, tarhonul, aroma ciupercilor, izul de usturoi, totul compunând parfumul specific al restaurantelor foarte bune. Acelea la care visezi în bucătăria ta, în serile singuratice de iarnă, în fața tăițelilor reci, închipuindu-ți că ai putea să guști ortolane

în compania unei ființe foarte iubite, cu care este foarte probabil că vei face dragoste în curând, având pe buze un gust de zmeură.

În timp ce parcurgem meniul, mă gândesc brusc la Marie-Josée, care n-a fost niciodată o bombă sexuală pentru nimeni. La acest bărbat, care este al ei, dar care nu se aprinde decât pentru mine, cea care l-am refuzat să facă parte din viața mea. Oare, de când s-au căsătorit, a avut măcar timpul să-și aducă aminte că era frumos? Ori s-a resemnat să se alăture umilei turme de servitoare conjugale, a acelor care masează picioarele soțului, picioare care îl vor duce la altele; care îi aplică tot felul de șampoane pe părul arămiu, ca să-și agite coama pe alte perne; care îi pregătesc o friptură de o livră, ca el să se poată pregăti să facă de cinci ori dragoste cu iubita lui...

Oare cu ea a făcut dragoste de cinci ori într-o noapte? Dar, la urma urmei, ce știu eu? Alcovurile ascund multe secrete pe care gelozia noastră nici măcar nu le bănuiește.

Nu-i pun acest gen de întrebare lui Lozerech. Nu o evocăm pe Marie-Josée decât pentru a ne spune ceea ce e absolut necesar; el ar considera de prost gust să-mi amintesc ce mai reprezintă încă ea pentru el. Când suntem împreună, preferăm să ne uităm viețile și să devenim două personaje care nu au decât foarte puține raporturi cu apropiatii.

Aș fi jenată, de exemplu, ca François să-i întâlnească pe prietenii mei din Quebec, care nu mă cunosc decât în această ipostază, de tânără îndrăgostită de Gauvain, aceea care îl ține de mână pe stradă, care râde fără încetare în

hohote atunci când nu e deloc spiritual, care râde pur și simplu pentru că trăiește și că poate să se joace, încercând să fie alta. Chiar somnul e altfel lângă el.

Avansând în vârstă, ai tendința să-ți sufoci celelalte personaje sub personalitatea celui care ți se pare adevărat. Dar, de fapt, sunt toate aici, așteptând doar un gest, un prilej, ca să apară cu insolenta lor prospețime.

La Montreal, ducem o viață aproape conjugală, căci, în sfârșit, l-am putut prezenta pe Gauvain prietenilor mei. El își găsește foarte firesc locul în această societate din Quebec, unde oamenii sunt la fel ca el, legați de regiunea lor, și vorbesc un limbaj pe care el îl înțelege instinctiv, chiar dacă folosesc cuvinte regionale. Auzindu-i pe toți pronunțând cu un accent mult mai subliniat decât al său, se simte în apele lui. Nu mai suntem doar doi amanți care se caută, ci un cuplu, ca oricare altul, care merge la teatru, la concert și își invită prietenii la cină. A intrat atât de bine în pielea unui soț, încât la cinema, unde ne-am dus împreună pentru prima dată în viața noastră, mi-a dovedit că a luat locul proprietarului!

O istorie banală: abia se stinsese lumina, că vecinul meu din dreapta, însoțit de o nevastă cu părul grizonant, mă atacă dintr-o parte, atingându-mi coapsa cu o mână din ce în ce mai sigură. Las să treacă un timp ca să admit că-i vorba de-o pipăială, dar o mână apăsată insistent mă face să-mi dispară și ultima îndoială. Pun hotărâtă piciorul drept peste cel stâng.

Cinci minute mai târziu, timpul necesar unei întoarceri, care nu atrage atenția soției, omul meu trece din nou

la treabă, îmi strâng picioarele în ultimul spațiu disponibil, visând, ca de fiecare dată, să-i pot arunca una din acele înjurături de neuitat... pe care nu le-am găsit niciodată. Mă încredințez că tăcerea mea nu are alt scop decât s-o cruț pe nevastă-sa, așezată alături de el, dar care nu vede nimic, și doar când mă simt redusă la dimensiunile unei așchii găsesc îndrăzneala să reacționez. Îmi iau poșeta de jos și o trântesc cu brutalitate între fotoliile noastre, peste brațul lui, pe care și-l retrage cu repeziciune. Nimic nu mai mișcă. Gauvain n-a văzut nici el nimic, așa cum stă cu privirea ațintită spre ecran; e atent — la cinema, ca de altfel peste tot.

De îndată ce lumina se aprinde, bărbatul se ridică în grabă și-și împinge nevasta spre ieșire. Îl observ dintr-o parte: un nimic! Fără culoare, fără vârstă, ba chiar fără un aer de porc! Îi șoptesc lui Gauvain:

— Uită-te la tipul ăla din fața noastră, o să-ți povestesc ceva după ce ieșim.

Mă temeam instinctiv de reacțiile lui și într-adevăr le-am subestimat. Mânia îl face să se roșească tot când îi povestesc banalul episod. Din fericire, „tipul murdar“ a dispărut, dacă nu „i-aș fi boțit mutra“... „N-ar mai fi încercat niciodată... Porc bătrân!... Specie de nenorocit!...“

Nu-i vine să creadă că nu i-am cerut imediat protecție, tot așa cum nici mie nu-mi vine să cred că se consideră proprietarul fericirii mele. Nu reușesc să-l fac să înțeleagă că acela care m-a pipăit pe mine nu lui i-a adus o injurie și că, plângându-mă lui, ar fi trebuit să-mi recunosc statutul de obiect între cei doi tipi rivali. Mă ascultă, dar

mânia îi umbrește privirea și îl împiedică să urmărească cel mai mic raționament. Mă simt în situația unui mânz dintr-un western pe care un hoț de cai a încercat să-l prindă în lasou. Bietul meu cowboy este convins că mi-a dat o dovadă de dragoste și ne contemplăm unul pe altul, fiecare de pe câte un mal al prăpăstiei.

Sfârșesc prin a-i arunca o punte, prefăcându-mă că sunt înduioșată de gelozia lui. Dar o neînțelegere atât de esențială ne întristează pe amândoi. El se întoarce umilit, eu revin copleșită.

Ai nevoie de timp și de oameni înainte de a ști ce anume convine acelei părți ascunse din ființa noastră. Și când descoperi ce i se potrivește, acel lucru nu mai e viabil.

În fapt, la Montreal am prilejul să-l descopăr pe Loze-rech așa cum este, cu obiceiurile lui de zi cu zi. Un bărbat care pune pâinea de țară pe piept, ca s-o taie; care repetă în fiecare dimineață, când aduc cotidienele: „Nu înțeleg de ce te năpustești asupra ziarelor“, și chiar adaugă apoi, crezând că face o glumă: „În două zile noutățile tale se vor învechi!“ Și se complăce să mă anunțe că „pământul va continua să se învârtă și fără mine“. Un om care este cu fermitate pentru pedeapsa cu moartea și împotriva închisorilor, cu tot confortul lor („ăștia ar face mai bine să se ocupe de bătrâni“!). Cine ar crede că muzica lui preferată e „Călugării din Saint-Bernardin“ sau „Drăguța ciocârlie“, cântate în cor într-un cavou din Quebec, decorat cu o iesle plină de fân aflată lângă perete! Un bărbat uimit de faptul că știu „Sombreros și Mantilles“ sau „Prosper, Yop la Boum“, pe care le exhumăm

din lada cu vechituri a prietenei mele. Bietul meu bătrânel! Nu pentru că știu cine este Aristotel nu știu cine este Rina Ketty. Un bărbat, în sfârșit, pe care îl întreb despre Africa de Sud, despre minele de diamant sau apartheid și care nu a remarcat nimic special, așa că nu știe să-mi răspundă; marinarii realizează acest tur de forță de a călători toată viața fără să cunoască niciodată țările unde se opresc. Ei nu văd decât docurile, care sunt la fel de la Singapore până la Bilbao.

Nu reușesc întotdeauna să-mi ascund iritarea în fața lacunelor și dezacordul în fața acestor opinii politice. El refuză atunci să discute, se închide în el și ochii lui se întunecă într-adevăr, încât sunt uimită uneori că mai continuă să mă iubească. Numai încântarea sau nefericirea îl reține prizonier. E adevărat că încerc să-mi prelungesc în mod inutil orele.

— *Așadar, în general, idealul tău ar fi „regulează și taci“, rezumă guvernanta, care a hotărât ca, de data asta, să-mi otrăvească plăcerea.*

— *Ține-ți gura, vrei?*

— *Numai adevărul rănește, micuța mea. Dar tu, din moment ce ai fost ciocănită...*

Îmi vine să-i lipesc una peste mutră bătrânei ăsteia, s-o snopesc în bătaie, să-i trag ghionți... Căci, în mod curios, nu suport să fiu „ciocănită“. Pot fi regulată, trasă-n țeapă, escaladată, trimisă la dracu, dar nu „ciocănită“. Există expresii de genul acesteia, și nu neapărat dintre cele mai deochete sau insultătoare, care te fac să vezi roșu.

— *Animal ticălos, închipuie-ți că nu doresc decât să-ți spintec burta!* Ea râde neîncrezătoare. Știe că niciodată n-am reușit s-o gonesc. Dar, în seara asta, în fața privirilor pierdute ale lui Gauvain, pe măsură ce ora despărțirii noastre se apropie, mi-e rușine că am găzduit această prezență malițioasă și că i-am suportat atâta vreme discursurile. E timpul să pun capăt serviciilor ei. De îndată, în focul dragostei, îmi voi sacrifica guvernanta în onoarea ta, dragul meu cormoran.

Pentru moment, înlănțuiți pe canapea, în fața flăcărilor complice, noi suferim, pătrunși de vocea caldă a lui Leonard Cohen, care se potrivește atât de bine cu starea noastră sufletească. Karedig... dacă am fi căsătoriți?... Și dacă tu te-ai fi întors în fiecare seară, cormoranul meu... Din cauza înduioșării, spun lucruri pe care nu le gândesc, sau nu într-un tot, sau numai pentru o clipă. Dar ele ne umplu de bine, și ce să faci dacă nu să visezi, pentru a evita tot ceea ce ar părea o angajare de viitor? Din fericire, viitorul e întotdeauna departe, învățasem să trăim fără el. Ne mulțumim să știm că, în toamna următoare, Gauvain se va întoarce la Montreal.

În seara asta nu vrem nici să dansăm, nici să facem dragoste, vrem doar să fim împreună fără să facem nimic, ca și când am avea toată viața înaintea noastră. Nu mai știu care dintre sfâșietoarele poeme ale lui Cohen ne-a rănit sufletul în noaptea asta „*Let's be married one more time*” sau „*I cannot follow you, my love*”, când s-a întâmplat ceva inexplicabil, îmi amintesc numai că eram în picioare în fața ferestrei, sprijinită de Gauvain, privind primii fulgi

de zăpadă ai toamnei târzii, care se zbenguiau neliniștiți prin fața ferestrei. Obrajii noștri se atingeau, dar nu ne sărutam. Și, brusc, ne-am trezit în altă parte. Ne luaserăm zborul. Pielea nu mai era o stavilă între trupurile noastre, ele nu mai erau de mascul sau de femelă, ne simțeam în afara trupurilor, puțin deasupra totuși, balansându-ne foarte ușor, suflet lângă suflet, un timp neprecizat.

L-am auzit pe Gauvain șoptind cu un glas de nerecunoscut: „Mai ales, nu spune nimic...” Dar eu chiar nu eram în stare să spun nimic și, de altfel, ce aș fi putut spune? Fiecare clipă care trecea era eternitate.

Muzica a fost cea care ne-a ajuns mai întâi, progresiv, la ureche. Apoi a apărut și camera care ne împrejmuia, am simțit din nou brațele unui bărbat în jurul meu, căldura lui, mirosul lui, și am coborât foarte lin în trupurile noastre distincte, care au început să respire. Dar ne simțeam încă fragili: mișcările, cuvintele ne înspăimântau. Atunci ne-am întins acolo, pe pielea de ren, unde am dormit profund, înlănțuiți. Știam că ne-ar fi trebuit mai puțin de o noapte de liniște și doar o jumătate din mișcarea de revoluție a pământului în jurul soarelui pentru a redeveni întru totul unul și celălalt.

Ultimele zile! Am trăit de atâtea ori aceste ultime zile, încât nu le mai suport. Istoria noastră pare să fie făcută din primele și din ultimele zile, în nici un caz din cele de la mijloc! Înfățișarea pe care și-o lua Gauvain ca și când ar fi fost rănit de moarte de vreun glonț, neputința de a fi în erecție în ultima noapte, lucru care îl făcea

să turbeze, și această febrilitate ce-l invada cu cât se apropia clipa plecării... Cu douăsprezece ore înainte, nu mai era deja aici. Nu mai citea revista pe care o ținea în mână, nu mai asculta discul pe care îl alegeam, nici ceea ce-i spuneam. Îmi spune de mai multe ori că nu mai are decât să-și închidă valiza ca să fie gata, apoi mă informează că își închide definitiv valiza, întrucât este timpul și mă anunță, în sfârșit, că și-a închis valiza și că e gata. Nu-i mai rămâne, atunci, decât să se așeze lângă ușă, până în momentul inevitabil când se va ridica pentru a verifica dacă valiza e bine închisă, fără să uite chinga pe care o potrivește în jurul ei, strângând apoi cu toată forța, de parcă niște animale sălbatice s-ar înverșuna s-o deschidă.

Privindu-l cu de-amănuntul, ca să-mi fixez mai bine în memorie trupul său care mi-era atât de drag, cu claia de păr, sprâncenele ridicate, genele de păpușă și gura de actor american, îl descopăr brusc obosit. Am fost mult prea aproape de el de cincisprezece zile încoace, ca să-l observ atent. Ochii lui se întunecau pe măsură ce ai mei deveneau mai luminoși și simțeam alergându-mi prin vene hormonii plăcerii, foliculina, ar spune guvernanta, dacă ar mai putea să vorbească. De fapt, contrar celor ce se susțin, bărbatul este cel care se dăruiește în dragoste. Masculul se golește și se epuizează, în timp ce femeia înflorește. În plus, eu mă întorc, copleșită, la o viață agreeabilă, pentru a întâlni un bărbat care mă așteaptă și o meserie care nu-mi istovește forțele, în vreme ce el are ca singur orizont singurătatea, nava și langustele.

Numai în clipele când fac dragoste uit că aparținem unor specii atât de diferite. M-am gândit multă vreme, în tinerețea mea, că a iubi înseamnă a fuziona unul cu celălalt. Și nu numai scurta și banala contopire a trupurilor, nici chiar într-un orgasm mistic. Nu mai cred acest lucru. Astăzi mi se pare că a iubi înseamnă a rămâne două ființe aparte, până la sfârșiere. Lozerech nu este, nu va fi niciodată la fel ca mine. Dar pe asta se întemeiază, pesemne, pasiunea noastră.

XI

Să vezi Montrealul și să mori

Bătrânețea nu vine în fiecare zi puțin câte puțin, ci dintr-o dată. Se întâmplă să rămâi îndelung pe același palier, crezând că ai fost uitat, apoi, brusc, îmbătrânești cu zece ani.

Dar bătrânețea comportă ea însăși un fel de tinerețe, își ia un timp să se instaleze, părăsindu-te și revenind cu o dezinvoltură odioasă. Se întâmplă ca, în aceeași zi, să te simți foarte bine și, deopotrivă, foarte rău!

La fel ca în tinerețe, anumite lucruri ți se întâmplă pentru prima oară: prima durere în genunchi, într-o zi, în timp ce urci o scară... Prima retragere a gingiei în dreptul unui canin, până acum impecabil. Nu poți ști cu precizie în ce zi s-a produs și, brusc, iată acest guler gălbui sus, la dintele tău, durerile astea în articulațiile mâinii când te scoli... Închipuie-ți, ieri am obosit prea tare aranjând cămara. Dar nu, n-ai făcut mai mult decât de obicei. Oboseala și-a extins teritoriul și va continua să și-l mărească în fiecare zi. Începi să îmbătrânești.

La început, reușești să faci față. Câștigi câteva bătălii, și chiar o întârzii cu ajutorul unor manevre din ce în ce mai complexe și costisitoare. Încă nu a venit timpul în care vei petrece tot atâtea ore ca să astupi fisurile cât pentru a trăi.

Am avut privilegiul de a putea privi fără teamă primele semne ale răului pe trupul meu, pentru că cineva le iubea. Îmi masam pânțele puțin umflate și mai puțin musculos fără să intru în panică, pentru că cineva îl plăcea. Contemplam cu resemnare îmbătrânirea progresivă a brațelor, pentru că cineva mă iubea. Rictusul meu, ce-mi adâncea ridul din colțul gurii, laba gâștei de la ochi, ce devenea tot mai profundă... Uite, e plicticos, dar cineva mă iubește. Nici un semn de degradare nu mă poate doborî atâta timp cât Gauvain mă iubește.

Desigur, François mă iubește, dar fără să-mi ofere o asigurare în privința fizicului meu, pe care nu-l vede schimbat. Face parte din acei bărbați care îți propun să te fotografieze exact în dimineața când te-ai sculat întoarsă pe dos și fără chef, cu părul necoafat, cu tenul extrem de palid, cu rochia de casă lăbărțată, așa cum au tendința să fie toate, ticăloasele, de îndată ce nu mai ai treizeci de ani, iar tu le-ai purtat mai mult de trei luni. Acel „te găsesc foarte bine, ca de obicei“, discreditează toate complimentele trecute sau viitoare.

Gauvain nu este „gentil“, el este fulgerat de farmecele mele...

La cincizeci de ani, e la fel de arzător ca niciodată, am de două ori pe an prilejul să mă asigur din plin de acest lucru, Quebecul a devenit în cele din urmă, timp de câțiva

ani, a doua noastră patrie. Petrec aici, mereu, minunata lună octombrie, de care locuitorii lui sunt atât de mândri, grație arțarilor purpurii și acestei revărsări de culori învăpăiate, înainte de albul iernii. Gauvain mă întâlnește în fiecare toamnă, atât timp cât poate, iar primăvara ne rezervăm de asemenea câteva zile, de data asta în Franța. În total, ne petrecem împreună echinocțiile, cam ca sirenele din poveștile nordice, care revin pe uscat câteva săptămâni în fiecare an, ca să iubească o ființă vie. El așteaptă ghilotina pensionării, care va aduce definitiv această forță vie a naturii la Larmor, lângă o nevastă bolnavă, ca să-l ducă la păscut într-o câmpie.

Lui François nu-i spuneam adevărul decât pe jumătate. Știa că Lozerech mă întâlnea câteodată la Montreal, dar prefera să nu mă întrebe câtă vreme petreceam împreună. Printr-un acord tacit, Gauvain se bucura de un fel de privilegiu, al celui dintâi, care va dura atâta timp cât va trăi. Întâlnirea noastră din martie o făceam să coincidă cu vreun reportaj, iar François se prefăcea că mă crede. Relația noastră era uneori tristă, dar nu înveninată. Eleganța sufletească și generozitatea tovarășului meu, într-un domeniu unde atât de puțini soți reușesc să-și ascundă sentimentele, mă umplea de recunoștință și stimă față de el.

Am prelungit cu o săptămână ultimul nostru sejur canadian, petrecut la Quebec, ca să putem vedea golful James și să asistăm la marea migrație a lebedelor și a gâștelor, când păsările, la fel ca șobolanii, părăsesc nava chiar înainte de a fi înghițită, pentru șase luni, de învelișul zăpezii.

Gauvain a început și el să intre în iarnă. Avea acum cincizeci și șapte de ani. Părul i se albea, iar venele de pe mâini se încolăceau ca niște corzi. Râsul îi era mai puțin răsunător, dar silueta puternică se înălța încă, asemeni unei roci de granit, susținută de mușchii cărora meseria nu le prea îngăduise să se destindă, în timp ce ochii îi păreau și mai albaștri, și mai naivi, în zilele bune.

— Să nu vorbim de viitor, îmi ceruse el de data asta, la sosire. Vreau să profit de toate clipele pe care le vom petrece împreună.

Și erau destule! În acest an, mi-a oferit, după ancora promisă și comandată special la Cap, un pandantiv de aur în interiorul căruia erau gravate inițialele noastre și o singură dată: 1948, urmată de o linioară și un loc gol.

— O vei grava când va veni clipa.

Am simțit dorința să-i replic: a venit, dacă nu îndrăznești să-i spui nimic lui Marie-Josée. Vom deveni pensionari ai dragostei acum, când munca nu-ți va mai oferi nici un alibi. Adormeam în fiecare seară în brațele lui, gândindu-mă că, în curând, va fi întregul an în Bretania, atât de aproape de mine, dar de neatins, culcat în patul lui Marie-Josée, pe care începeam, pentru prima oară, să fiu geloasă. Încercam să-mi fac cât mai multe provizii din el, în speranța că, foarte repede, nu va suporta să piardă deodată și meseria și dragostea. Dar jurasem să nu abordez problema înainte de ultima zi.

Și această ultimă zi a venit degrabă. Și valiza, și chinga, care, poate, nu-i va mai servi, și verificările nervoase: a biletului, a orei de decolare, a sosirii la Roissy, a

frecvenței autobuzelor pentru Orly, în așa fel încât să nu piardă legătura spre Lorient, a ceasului în care urma s-o întâlnească pe Marie-Josée pentru totdeauna. Va ieși totuși din viața mea vorbind despre orare?

— Ai vreo idee ce am putea imagina ca să ne mai vedem, încă puțin, acum, când vom fi „Domnul și Doamna Lozerech“?

— Referitor la asta, Karedig, trebuie să-ți spun ceva.

Și, brusc, a avut aerul unui foarte bătrân cormoran prins în cursă, iar inima mea și-a oprit bătăile...

— Acum cincisprezece zile, am fost la doctor. Veștile nu sunt deloc grozave.

— Pentru Marie-Josée?

O ușurare lașă m-a cuprins.

— Nu, în privința ei merge, în sfârșit, să zicem, e la fel. Nu, în ce mă privește pe mine.

Gura mi s-a uscat pe dată. S-a așezat departe de mine și vorbește încet, cu un fel de regret.

— Am fost la vizita anuală și am făcut, ca de obicei, o cardiogramă. Se pare însă că, de data asta, n-a fost prea bună, pentru că doctorul m-a trimis la un specialist. Doctorul Morvan de la Concarneau, îl știi. Mi-a făcut o grămadă de teste și... zice că am o arteră înfundată și că nici cealaltă nu merge prea bine. Atunci, tu mă cunoști, i-am spus imediat doctorului:

— Doctore, vreau să știu. Ce înseamnă asta pentru viitorul meu? Și el mi-a spus cam așa:

— E ceva serios. Va trebui să folosim mijloace radicale. Vă internez chiar azi în spital pentru a face examene

mai extinse, o corono... grafie sau ceva de genul ăsta, și vom vedea apoi care este tratamentul potrivit.

— Dar când s-a întâmplat asta? Nu ți s-a spus nicio dată nimic?

— A fost... hm... aproape acum o săptămână, înainte de a veni aici. Așa că, îți închipui, nici nu putea fi vorba să intru în spital! I-am vorbit deschis doctorului Morvan: Doctore, e imposibil, i-am spus, nu pot intra astăzi în spital.

— Atunci mâine? a întrebat el.

— Nici mâine.

— Cum asta, nici mâine? Vă repet că sunteți în mare pericol.

— Poate, am spus eu, dar am o întâlnire tot atât de serioasă.

— În acest caz, mi-a răspuns el, cu un aer ciudat, vă avertizez: nu-mi iau responsabilitatea să vă las să plecați de aici.

— Atunci i-am spus doctorului, cât e el de doctor, că îmi asum singur toate responsabilitățile, până la noi ordine. Așa am fost obișnuit. Atâta vreme cât nu mă aflu în mizeria voastră de spital, viața mea îmi aparține. Doctorul n-a mai insistat. Nu i-a plăcut ce i-am spus. Dar a mai repetat:

— V-am prevenit, vă asumați riscurile.

— Și ce dacă? Mi-am asumat mereu riscul vieții, asta nu mă va schimba cu nimic. Și-apoi, am o asigurare bună: nu-mi voi lăsa familia în nevoi.

Gauvain — grav bolnav? Prima mea reacție a fost să cred într-o eroare, în viața mea nu m-am gândit la o

asemenea ipoteză, înecat, da, dar suferind... Mă zbat în fața acestui dat de neacceptat. „Un bărbat atât de puternic“, îmi repet prostește.

— Dar, în sfârșit, este de necrezut! N-ai avut nici un simptom? N-ai simțit nici o durere, ceva?

— Nu m-am prea analizat, știi. Nu se obișnuiește pe la noi. Dar acum, când mă gândesc, cred că da, uneori. Când mă aplecam, aveam un fel de amețală, bubuituri în tâmplă, dar le puneam pe seama oboselii. La vârsta mea și cu meseria pe care o fac încă, găseam că e ceva normal. La urma urmei, prietenii mei s-au pensionat de ani de zile.

— Dar de ce nu mi-ai spus nimic la sosire? Ar fi trebuit să fim atenți, ar fi...

— Tocmai de asta! Nu veneam până aici ca să fiu atent... Pentru asta, voi avea tot timpul.. Nu voiam să stric șederea noastră cu asemenea prostii. Cel puțin, să trăiesc cum vreau până în ultima zi și, după cum vezi, n-am murit din pricina asta. Alături de tine... n-ar fi fost cel mai rău mod de a părăsi Pământul.

— Când mă gândesc că aveai în cap mereu această amenințare! Și nu mi-ai spus nimic...

— Nu, nu mă preocupa asta. Pe tine te-am avut în gând, ca de obicei. Și-apoi, știi, am văzut deseori moartea în față.

Pe măsură ce devin tot mai conștientă de această veste, lacrimile încep să-mi curgă fără să le mai pot stăpâni.

— Ah, te implor, George, nu plânge. N-ai de ce, asemenea lucruri se întâmplă. Știi, doctorii se înșală adesea. Iar eu mă simt mereu la fel. Tu ai văzut vreo diferență?

Privirea i se luminează de acea strălucire voioasă care îmi place atât de mult, și mă arunc spre trupul lui masiv, ce-mi dădea atâta încredere. Să-l ating, să-l strâng... dar chiar asta nu voi mai putea face. Bolnav, va fi și mai puțin alături de mine decât dacă s-ar afla pe mare. Încep să plâng cu sughițuri, alături de iubita-i inimă.

— Karedig, vrei să mă faci să-mi pară rău că ți-am vorbit? La început, n-am vrut să-ți spun nimic. Absolut nimic. Ți-aș fi scris după examenul pe care urmează să mi-l facă în cazul în care decid să mă opereze. Ei numesc asta un pontaj. Te deschid, îți schimbă un tub, și apoi ești ca nou!

— Ai fi îndrăznit să nu-mi spui nimic! Îți dai seama, să fii în spital, iar eu să nu știu nimic. Nu te-aș fi iertat niciodată...

— Tocmai pentru asta am găsit că e mult mai onorabil să afli. La urma urmei, ești într-un fel nevasta mea. Nu te necăji... Doctorul de la Marină nu mi-a semnalat nimic la alte vizite. Nu e pentru prima oară că se înșală tâmpiții ăia. Și apoi, nu mi-am spus ultimul cuvânt. Eu cântăresc ceva...

E una dintre glumele noastre obișnuite, era una din glumele noastre când, în prima zi, își croia cu greutate drum în mine.

— Închipuie-ți că nici nu voia să mă lase să iau avionul!

— Măcar ia trenul, repeta doctorul Morvan.

— Aș vrea, dar ar fi cam greu, i-am spus, vedeți, plec în America!

— Și dacă i-ai fi spus exact ce vei face aici, în America, te-ar fi socotit nebun... iar pe mine — o criminală.

— Nu viața mea contează pentru mine, ci tu în viața mea. Știi prea bine. Fără tine, nu-mi pasă ce mi se poate întâmpla.

Mă strânge foarte tare lângă el, ca să mă apere de adevăr.

— „Sus, om liber, mândru, concarnez“... îți amintești? Fac semn că da. Nu pot vorbi, întotdeauna am hohotit ca un bebeluș, cu sughituri.

— E ceva să te văd plângând pentru mine. Pe tine, spune el, legănându-mă. Pe tine, „George Fărăes“! Fetița mea!

E pentru prima oară că-mi spune așa. Lacrimile mele curg năvalnic.

— Da, în sfârșit... tu mai crezi, oare, că nu te iubesc?

— Nu, desigur... dar, în același timp, asta mă... Nu mi s-a părut niciodată normal, ce mai! Mi-a fost întotdeauna teamă că, într-o dimineață, vei observa că nu sunt un tip potrivit pentru tine.

— Ești, într-adevăr, un prostovan! Crezi că, vreme de treizeci de ani, iubești un „tip nepotrivit pentru tine“?

Râdem sau ne prefacem că râdem. Vestea își face încetul cu încetul loc, și nefericirea se instalează foarte repede. Mă gândesc deja la toate tulburările pe care le va provoca. Cum voi ști dacă se simte bine? Cum mă va anunța că are nevoie de mine? Mi-am dat seama cât de precară este relația noastră. Acel nu, pe care i l-am spus într-o zi, ne separă astăzi cu adevărat. Ne spunem mult timp că am salvat esențialul, că am păstrat cel mai bun lucru. Dar vine o zi crudă, când cel pe care îl iubești are nevoie de

tine însă nu te mai poate chema. De acum înainte, contez mai puțin decât ultimul său prieten, și această neputință mă copleșește. E cea din urmă revanșă a soților legitimi.

— Voi aranja să te țin la curent, îți promit, spune Gauvain. Ai încredere în mine. Îți mărturisesc că nu am intenția să dau în primire. Deloc.

XII

Vasele inimii

*P*e 3 noiembrie anul următor, Lozerech intra în spital la Rennes, pentru un pontaj coronar.

Pe 5 noiembrie, chirurgul anunța că operația reușise și că bolnavul se află într-o stare satisfăcătoare, atât cât era posibil în situația lui.

Pe 7 noiembrie, noaptea, Gauvain își dădea sufletul în sala de reanimare, fără să-și fi recăpătat cunoștința.

— Fiul meu a decedat, mă anunță mama lui la telefon, și mi-au trebuit multe clipe ca să înțeleg că a deceda înseamnă a muri.

Sinistrul vocabular al morții, care nu-ți servește decât câteva zile înainte și câteva zile după, își făcea apariția. Decesul, transferul corpului, ceremonia religioasă, înmormântarea, defunctul... cuvinte lipsite de realitate, cuvinte de Pompe funebre, pentru uzul familiei îndoliată și pentru ferpar. Pentru mine, Gauvain nu decedase, el era mort. Cormoranul meu nu-și va mai deschide aripile.

Înmormântarea a avut loc la Larmor, în biserica unde de-abia încăpeau familia și prietenii, Marie-Josée își lua adio de la tatăl copiilor ei, Madame Lozerech — de la cel mai mic dintre fiii ei, iar George „Fărăes“ îl plângea pe cel pe care toți îl credeau prietenul ei din copilărie.

După serviciul religios, m-am alăturat cortegiului ce se îndrepta spre cimitir, ale cărui morminte dispăreau sub belșugul de crizanteme, și am privit cum îl coborau pe Gauvain în adâncul cavoului familiei, în obșnuitul scârțâit de funii pe care îl auzea pentru ultima dată, înainte ca liniștea pământului să-l învăluie, în apă ar fi trebuit „să-și facă groapa“, așa cum îi plăcea lui să spună.

— Bietul de el, nu s-ar fi bucurat mult de pensie, repeta Yvonne, consternată în fața celor întâmplare.

La fel ca soțul ei, fratele își vânduse și el întreaga viață, murind înainte de a-și putea recupera depunerea. Din fericire pentru el, îmi spuneam. Cormoranii nu știu să trăiască decât în larg. Nu rămân niciodată prea mult pe pământ.

Pe chipul fiului mai mare, recunoșteam, cu dorința dureroasă de a-mi trece încă o dată degetele prin chica lui, părul brun-roșcat al tatălui său, aspru și buclat, rotunjit ca la statuile grecești, și ochii de un albastru violent, pe care genele întoarse îi umbreau ușor. Dar, în rest, era un străin, subțire și înalt, cu umerii înguști, fără a avea nimic din aspectul viguros al lui Gauvain. Și, parcă pentru a accentua diferența, purta cu nonșalanță un bluzon american.

Tot echipajul lui Gauvain, frații încă în viață și amicii stăteau stingheriți, așa cum stau bărbații în cimitir, cu cascheta în mână. E singura amintire pe care mi-aș fi dorit-o de la el, cascheta lui de marinar-pescar, aceea a cărei vizieră lucioasă fusese deformată de loviturile pe care i le dădea cu degetul, mereu, cu acel gest mecanic care-mi era atât de familiar, pentru a și-o așeza mai bine pe buclele rebele. Prin amănunte de genul acesta, morții rămân încă printre noi: un anumit fel de a merge, legănându-și trupul, un râs răsunător, o privire care se tulbură când se vorbește despre dragoste.

Va fi greu să trăiesc fără el și voi plânge adeseori. Nimeni nu-mi va mai spune „Karedig“. Dar îmi va rămâne certitudinea de a fi primit de la el tot ceea ce poate să strălucească în dragoste. Și, în timp ce pe sicriul lui cădeau revoltătoare lopeți de pământ, m-am întrebat deodată dacă, printre bărbații pe care îi iubisem, el, Lozerech, nu era soțul meu legitim.

„Era cel mai bun dintre fiii mei“, repeta Madame Lozerech, cu privirea uscată, dar cu trupul scuturat de hohote de plâns.

— *Da, era un om de bine, recunosc guvernanta, apărută de dincolo de mormânt, pentru că ne aflam în regatul morților. Tu, nu știi... dar el, el era un bărbat de bine.*

Ploua, iar vântul sufla puternic dinspre sud-vest, așa cum el îl auzise de-atâtea ori. Gauvain n-ar fi ales o altă muzică. Mi-am pipăit, sub mantaua de ploaie, lanțul, ancoră și pandantivul, pe care nu voi grava nimic. Nimic nu

s-a sfârșit. Dar, în ciuda vremii blânde, tremuram ca și când pielea mea ar fi purtat doliu după el. Doliu după un bărbat cu care nu petrecusem niciodată Crăciunul.

Și totuși, peste o lună, voi petrece primul meu Crăciun fără el.

CUPRINS

<i>Notă biobibliografică</i>	5
<i>Prolog</i>	9
Capitolul I. Gauvain.....	15
Capitolul II. Nunta lui Yvonne	32
Capitolul III. Paris.....	50
Capitolul IV. Următorii zece ani.....	62
Capitolul V. Insulele Seychelles.....	84
Capitolul VI. Atenție: pericol!	120
Capitolul VII. Disneyland.....	137
Capitolul VIII. Vézelay	187
Capitolul IX. Sus, oameni liberi!	209
Capitolul X. Vârsta neliniștilor.....	219
Capitolul XI. Să vezi Montrealul și să mori.....	256
Capitolul XII. Vasele inimii.....	266

Cu descifrarea
acestei pasiuni
emoționante, plină
de tandrețe și
senzualitate, Benoîte
Groult a izbutit să
deseneze portretul
iubirii triumfătoare
și, deopotrivă, al
femeii libere.
Autenticitatea
exprimării
neîngrădite de
pudoare dă viață, în
roman, unei fierbinți
dorințe, rămasă
mereu, în chip
miraculos, intactă.

Editorul francez

O poveste de dragoste pasională între doi oameni pe care aparent îi leagă prea puține lucruri: ea, intelectuală cu aer parizian și poziție universitară, el – simplu marinăr, frumos, puternic, tandru, dar mai puțin sofisticat. Totul începe într-o vacanță de vară, când, brusc, antipatia din copilărie dintre cei doi va fi înlocuită de o atracție irezistibilă.

Îmbrățișări complicate, întâlniri în locuri tainice, îndepărtate – iată tot ce va oferi destinul acestei legături nesigure și supreme. Câteva zile, câteva săptămâni risipite de-a lungul unei vieți întregi vor fi singurele și arzătoarele etape ale unei istorii care începe cu epiderma și se prelungește până la inimă.

Benoîte Groult a crescut într-un mediu intelectual și artistic: părinții săi frecventau artiști și scriitori celebri precum Picasso, Picabia, Jouhandeau, Paul Morand.

A lucrat întreaga sa carieră ca jurnalist, colaborând cu publicații precum *Elle* și *Parents*.

După romanul *Căile inimii* s-a turnat în 1992 un film de mare succes, cu Greta Scacchi și Vincent d'Onofrio în rolurile principale, regizat de Andrew Birkin.

Cartea s-a bucurat de un succes imens: a fost bestseller în Franța, iar în Germania a devenit un adevărat fenomen, vânzându-se în peste 2,5 milioane de exemplare și figurând 4 ani la rând în topuri. A fost publicată în 18 țări.

ISBN 978-973-707-162-0
www.edituratrei.ro

